

หน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลาย

นางสาวจรรยา สารีอินทร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DUTIES OF DEBTOR AFTER DISCHARGE OF BANKRUPTCY

Miss Jariya Sareein

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Finance and Tax Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

หน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลาย

โดย

นางสาวจรียา สารอินทร์

สาขาวิชา

กฎหมายการเงินและภาษีอากร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ไกรสร บารมีอวยชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)

5686161534 : MAJOR FINANCE AND TAX LAWS

KEYWORDS: INSOLVENCY / DUTY OF DEBTORS / LEGAL BANKRUOTCY

JARIYA SAREEIN: DUTIES OF DEBTOR AFTER DISCHARGE OF BANKRUPTCY.

ADVISOR: PROF. DR. SAKDA THANITCUL, 262 pp.

This thesis aims to study the duties of debtor after discharge from bankruptcy under Seventh amendment of Thai bankruptcy Law. According to the law, there are problems relating to the legal provision which is unclear and practical challenges between the debtor and the official receiver in particular the inconsistency of the law and the cooperation of the debtor.

The study of the principle of discharge from bankruptcy under the current law has found that a debtor has no duty after discharge from bankruptcy and has no legal provisions of revocation of discharge from bankruptcy in case of debtor's failure to perform his duty. This results to an unfairness to relevant parties and is inconsistent with legal practices. Therefore, in order to address the extent of the duty of the debtor to cooperate for the purpose of resuming bankruptcy proceedings and being punished under the law, legal measures such as severance pay, fine, the probation of debtor have to be imposed. This is because a debtor is a beneficiary of discharge from bankruptcy. Comparative study in this issue has also been conducted by comparing to practical guidelines in England, Australia, Germany and the United States of America.

This study has suggested that the Thai bankruptcy law has to be revised to impose the duty of debtor after discharge from bankruptcy and the measures to deal with debtor's failure to perform his duty. These will make the aim of the law to succeed and make mutual understanding of the relevant parties to comply with the law relating to the collection of assets under the Thai bankruptcy law.

Field of Study: Finance and Tax Laws   Student's Signature .....

Academic Year: 2015   Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีนั้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ธนิตกุล ที่ให้ความกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ และให้ความเมตตาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งต่อท่านอาจารย์ไกรสร บารมีอวยชัย ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมตลอดจนให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา พี่ชายของข้าพเจ้าและผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้โอกาสสนับสนุนช่วยเหลือในการศึกษาและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณท่านปภรณ์ ยิ่งวรการที่ให้คำแนะนำต่างๆและช่วยเหลือเสมอมา ขอขอบคุณจิตติยา โอบารปิติกุล สำหรับความเห็นที่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้า คุณธิดารัตน์ ชินะเภทที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ร่วมรุ่นปริญญาโททุกท่าน เจ้าหน้าที่หลักสูตรการเงินและภาษีที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำ รวมทั้งอีกหลายท่านซึ่งไม่อาจกล่าวนามได้หมดที่มีส่วนช่วยให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จ

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่บุคคลทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น ตลอดจนผู้แต่งตำรา และบทความต่างๆ ที่ข้าพเจ้าใช้ในการศึกษาค้นคว้า หากมีข้อบกพร่องประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	1
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
1.5 วิธีการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทย.....	7
2.1 เจตนารมณ์และแนวคิดการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทย.....	7
2.2 ทฤษฎีการปลดบุคคลจากล้มละลาย.....	12
2.2.1 ทฤษฎีความร่วมมือของลูกหนี้ (The Debtor Cooperation Theory).....	13
2.2.2 ทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคม (The Social Utility Theory).....	14
2.2.3 ทฤษฎีความเมตตา และปัญหาทางศีลธรรม (The Humanitarian Theory and Moral Problem).....	15
2.2.4 ทฤษฎีระบบสินเชื่อจำนวนมากเกิน (The Systematic Overborrowing Theory).....	17
2.2.5 ทฤษฎีการจำกัดความรับผิด และประสิทธิภาพของเศรษฐกิจ (The Limited Liability and Economics Efficiency Theory).....	19

2.3 บทบัญญัติและสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การปลดจากลี้มละลายของประเทศไทย	23
2.3.1 การปลดจากลี้มละลายโดยคำสั่งศาล (Discharge by order of the court).....	33
2.3.2 การปลดจากลี้มละลายโดยผลของกฎหมาย (Automatic discharge)	39
2.3.2.1 หลักเกณฑ์การปลดจากลี้มละลายโดยผลของกฎหมาย	42
2.3.2.2 การหยุดนับระยะเวลาปลดจากลี้มละลาย	44
2.3.2.3 การขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งหยุดนับระยะเวลา.....	46
2.3.3 ผลของการปลดจากลี้มละลายตามกฎหมาย	48
2.3.3.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากลี้มละลาย.....	48
2.3.3.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากลี้มละลาย	50
2.3.3.3 ผลต่อหนี้ที่มีประกัน	52
2.3.3.4 ผลต่อการกระทำความผิดอาญา	53
2.3.3.5 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากลี้มละลาย.....	53
2.3.4 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากลี้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติ ตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศไทย.....	57
2.4 ความแตกต่างของหลักการยกเลิกลี้มละลายกับการปลดจากการลี้มละลาย.....	59
บทที่ 3 หลักเกณฑ์และแนวคิดการปลดจากลี้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ	69
3.1 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากลี้มละลายของประเทศไทย.....	69
3.1.1 การปลดจากลี้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศไทย	74
3.1.2 การปลดจากลี้มละลายโดยอัตโนมัติของประเทศไทย.....	78
3.1.3 ผลของการปลดจากลี้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทย.....	82
3.1.3.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากลี้มละลาย	83
3.1.3.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากลี้มละลาย	85
3.1.3.3 ผลต่อหนี้ที่มีประกัน	86

3.1.3.4 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย	86
3.1.4 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติ ตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....	87
3.2 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลีย.....	88
3.2.1 การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศออสเตรเลีย	89
3.2.2 การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติของประเทศออสเตรเลีย.....	93
3.2.3 การปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติของประเทศออสเตรเลีย.....	105
3.2.4 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย.....	109
3.2.4.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย	110
3.2.4.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย	110
3.2.4.3 ผลต่อทรัพย์สินที่ยังคงอยู่ในความดูแลของผู้จัดการทรัพย์สิน.....	111
3.2.5 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติ ตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย.....	111
3.3 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมนี	112
3.3.1 การปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมนี.....	115
3.3.2 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี	123
3.3.2.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย	123
3.3.2.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย	126
3.3.2.3 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย.....	127
3.3.3 มาตรการกำกับดูแลหลังการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือตาม กฎหมายของประเทศเยอรมัน	128
3.4 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	128
3.4.1 หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	135
3.4.2 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	144

3.4.3 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละลายไม่ปฏิบัติ ตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	149
บทที่ 4 วิเคราะห์การกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการ ในกรณีที่ลูกหนี้ละลายไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หลังการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมาย	153
4.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายของ ประเทศไทย.....	155
4.2 ข้อพิจารณาในการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละลายไม่ปฏิบัติตาม หน้าที่ในต่างประเทศ	167
4.2.1 ประเทศอังกฤษ	167
4.2.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	170
4.2.3 ประเทศเยอรมนี	171
4.2.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	175
4.3 วิเคราะห์แนวทางการปรับใช้เกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ ลูกหนี้ละลายไม่ปฏิบัติตามหน้าที่	179
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	181
รายการอ้างอิง	187
ภาคผนวก.....	191
ภาคผนวก ก.	192
ภาคผนวก ข.	201
ภาคผนวก ค.	219
ภาคผนวก ง.....	232
ภาคผนวก จ.	252
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	262

สารบัญรูปภาพ

รูป 1 แผนภาพแสดงรูปแบบการปลดจากลัมละลายของประเทศไทย.....	32
--	----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายล้มละลายนั้นมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งที่ต้องการช่วยเหลือประสานปัญหาในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้โดยนำเงินที่ได้จากการจัดการทรัพย์สินดังกล่าวมาแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายด้วยความเป็นธรรม ความเสมอภาคทุกราย และได้รับชำระหนี้คืนรวดเร็วและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลาย อีกทั้งเพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้แล้วสามารถไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ (Fresh Start)¹ คือ การปลดจากล้มละลายนั่นเอง

สำหรับประเทศไทยนั้นการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายหรือการหลุดพ้นจากล้มละลายตามกฎหมาย แต่เดิมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า บุคคลล้มละลายต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการสั่งปลดจากล้มละลายและนำเงินมาวางต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามจำนวนที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินห้าพันบาท และการแบ่งทรัพย์สินชำระให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบ² อีกทั้งต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต บทบัญญัติดังกล่าวไม่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมใน

---

¹ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร; สำนักพิมพ์ กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2558) หน้า 2.

² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 68

ขณะนั้นทำให้ลูกหนี้ที่สุจริตจริงๆ ไม่สามารถที่จะมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้หรือได้รับการปลดจาก
ล้มละลายได้

ต่อมาการพ้นจากการล้มละลายรูปแบบใหม่ได้เริ่มนำมาใช้ในระบบกฎหมายล้มละลายของ
ประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 มาตรา 35 ได้วางหลักเกณฑ์ใหม่
ให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาพ้นจากการล้มละลายเมื่อครบกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้
ล้มละลาย โดยพิจารณาจากความสำเร็จของหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายเป็นสำคัญไม่ได้
พิจารณาจากความสำเร็จของตัวลูกหนี้แต่อย่างใด แต่กลับเป็นการเปิดช่องว่างทางกฎหมายทำให้เกิด
ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลของการพ้นจากล้มละลาย หรือปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการ
กำหนดให้ลูกหนี้พ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมายที่บังคับใช้โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการ
จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลาย

จะเห็นว่าการปลดจากล้มละลายได้มีการแก้ไขหลายครั้งแล้วก็ตาม เพราะต้องมีการ
ปรับปรุงหลักเกณฑ์สำคัญในกฎหมายล้มละลาย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในขณะนั้น
ซึ่งกฎหมายล้มละลายในฉบับปัจจุบันได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของการปลดจากล้มละลาย
คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งก็ยังคงหลักการเบื้องต้นให้แก่ลูกหนี้ว่า “มี
หนี้สินล้นพ้นตัว” เพราะมีหนี้สินแล้วไม่ชำระ ทำให้โอกาสที่จะหลุดพ้นจากหนี้สินเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่
หรืออาจจะมีทางเลือกอยู่ไม่มาก ฉะนั้นเรื่องของการปลดจากล้มละลายจึงเป็นหนทางหนึ่งที่เป็น
มาตรการในการช่วยเหลือลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาสามารถปลดจากล้มละลายได้

อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์หลักก็ยังคงไว้ในหลักการที่จะช่วยให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องการปลดจากล้มละลายเพื่อให้การพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติมีกระบวนการที่รัดกุมยิ่งขึ้น³ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1 เพื่อที่จะช่วยลูกหนี้ที่สุจริตพ้นจากการล้มละลายและการชำระหนี้ของตนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่จากการนำแนวคิดการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายมาใช้บังคับทำให้เกิดผลกระทบบางประการจากการปลดลูกหนี้ล้มละลายดังกล่าวเพราะในการนำมาใช้ทำให้เกิดผลกระทบบางประการจากการปลดลูกหนี้ล้มละลายดังกล่าวเพราะในการนำมาใช้ทำให้เกิดผลกระทบการพิจารณาคดีล้มละลายของประเทศไทยนั้น เกิดปัญหาว่าลูกหนี้ที่สุจริตและไม่สุจริตกลับได้รับประโยชน์เหมือนกันซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และขาดความชัดเจนจึงทำให้เกิดผลกระทบแก่หลายฝ่ายในทางวิธีปฏิบัติตามมา

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนเห็นว่าหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับการนำบทบัญญัติมาบังคับใช้และเกิดผลกระทบในทางปฏิบัติต่อหลายฝ่ายแม้ว่าจะมีการพัฒนากฎหมายการปลดลูกหนี้จากการล้มละลายโดยผลของกฎหมาย แต่การที่กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้นำแบบอย่างจากกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศมาปรับใช้ แต่ก็ไม่มีหลักเกณฑ์ที่รัดกุมในส่วนของการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการหลังการปลดจากล้มละลายอย่างต่อเนื่องแต่อย่างใด จากสภาพปัญหานี้บทบัญญัติของประเทศไทยก็ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากการล้มละลายและในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ว่าควรจะเป็นอย่างไร และไม่ได้บัญญัติให้นำมาตราใดมารองรับ คงกล่าวไว้แต่สิทธิของลูกหนี้ซึ่งพ้นจากหนี้สินทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ เว้นแต่หนี้สินตาม

---

³ วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2557), หน้า. 5.

มาตรา 77 ส่งผลให้ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย หากฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว กลับไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลายตามมาตรา 162⁴ ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาหลักเกณฑ์และกระบวนการปลดจากล้มละลายในการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายและมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและจะได้หามาตรการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของหลักการปลดลูกหนี้ล้มละลายและผลของการปลดจากล้มละลายของประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการบังคับใช้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายในการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ และผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการปลดลูกหนี้ล้มละลาย โดยเฉพาะหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือและการเพิกถอนการปลดจากการล้มละลาย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติ

⁴ ผนกรณ กุลพิโมกษ์, กฎหมายล้มละลาย (กรุงเทพมหานคร: เอ็ม แอนด์ ดี อินเตอร์พริ้นท์, 2554), หน้า

4. เพื่อพิจารณาแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมภายหลังการปลดลูกหนี้ล้มละลาย ตามกฎหมายในเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือและการเพิกการปลดจากล้มละลาย ตามหลักของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

หลังจากการปลดจากล้มละลายควรมีการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณี ที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อให้เกิดความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้จะมุ่งศึกษาถึงปัญหาภายหลังจากการปลดจากล้มละลายในการ กำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยศึกษาแนวคิดตาม หลักกฎหมายล้มละลายในต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายของ ประเทศไทยที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ และศึกษาถึงหลักเกณฑ์เพื่อเป็นแนวทางวิเคราะห์ในการปรับใช้ให้ เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยและการนำมาบังคับใช้ให้ตรงตามเจตนารมณ์ที่ แท้จริงของกฎหมายต่อไป

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมาย และวางกรอบ ข้อมูลที่ต้องการค้นคว้า โดยข้อมูลทั้งหมดได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของ

ศาล หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร เอกสารประกอบการสัมมนา เอกสารเผยแพร่ของ
หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รายงานการวิจัย ตลอดจนเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งของ
ต่างประเทศและประเทศไทย และได้ทำการสืบค้นเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต รวมถึงได้ขอคำปรึกษา
และคำแนะนำจากอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงในทางปฏิบัติเพิ่มเติมด้วย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการปลดลูกหนี้อาจล้มละลายของประเทศ
ไทยและต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบถึงระบบและหลักเกณฑ์ของหลักการปลดลูกหนี้อาจล้มละลายและผลของ
การปลดจากล้มละลายของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการนำมาใช้บังคับภายหลังจากการปลดจากล้มละลายใน
การกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ โดยศึกษา
เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายล้มละลายในส่วนของหลังจาก
การปลดจากล้มละลายในการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตาม
หน้าที่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นธรรม และนำไปบังคับใช้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทย

2.1 เจตนารมณ์และแนวคิดการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศไทย

เจตนารมณ์หลักที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายในทุกประเทศ คือ การจัดการเอาทรัพย์สินทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่มาทำการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ทั้งปวง เมื่อขายหมดแล้วหากไม่พอชำระหนี้ก็ให้ถือว่าหนี้สิ้นสุดไป จะเห็นได้ว่ากฎหมายล้มละลายไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะลงโทษลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแต่อย่างใด และเป็นการป้องกันไม่ให้เจ้าหนี้เร่งรัดหนี้สินจนก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม การก่ออัตวินิบาตกรรม กฎหมายมุ่งจะจัดการปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว⁵ เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้นไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสังคมได้ต่อไป

แม้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการที่จะมุ่งเน้นให้ลูกหนี้ชำระสะสางหนี้เพื่อประโยชน์ของตัวเจ้าหนี้ แต่ลูกหนี้ก็เป็นส่วนสำคัญเพราะหากไม่คำนึงถึงลูกหนี้ที่สุจริตนั้น ย่อมไม่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตัวของเจ้าหนี้ส่วนลูกหนี้ก็ไม่สามารถที่จะมีโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมได้ การที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย ลูกหนี้ก็จะหลุดพ้นจากการล้มละลายและคดีก็จะสิ้นสุดลง ทำให้ลูกหนี้สามารถกลับมามีอำนาจในการดำเนินกิจการและทรัพย์สินของตนได้ อีกทั้งยังหลุดพ้นจากหนี้สินต่างๆ ที่ตนได้ก่อไว้ก่อนหน้านี้ แต่ในส่วนของทรัพย์สินที่ลูกหนี้นั้นนำมาได้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สินตามกฎหมาย

---

⁵ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หารือข้อกฎหมายตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 เลขเสรีจที่ 194/2545

ล้มละลายอีกต่อไป ฉะนั้นลูกหนี้ก็สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งนำไปสู่การขับเคลื่อนของแรงงานและการลงทุนที่ไม่หยุดนิ่งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ

แต่เดิมนั้นหลักในการปลดจากล้มละลาย มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเจ้าหนี้ แต่ในปัจจุบันจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองลูกหนี้ ฉะนั้นการปลดจากล้มละลายจึงเป็นมาตรการหนึ่งในการชำระสะสางหนี้สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวได้โดยเร็วและต้องได้รับความเป็นธรรมเสมอภาคทุกราย เพื่อช่วยให้ลูกหนี้ผู้ล้มละลายที่สุจริตมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้สินแล้วสามารถตั้งตัวใหม่ได้ (fresh start)⁶

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้แสดงให้เห็นถึงทฤษฎีที่สำคัญซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายล้มละลาย คือ ทฤษฎีการลงโทษและการให้โอกาส ดังนี้

ทฤษฎีการลงโทษ เป็นทฤษฎีของกฎหมายล้มละลายที่ปรากฏขึ้นในยุคกฎหมายโรมัน โดยมุ่งเน้นที่จะให้อำนาจเจ้าหนี้เรียกร้องบังคับชำระหนี้ โดยการนำโทษทางอาญามาใช้เพื่อการบริหารคดี คำว่า “bankruptcy” นั้น ซึ่งเกิดจากคำในภาษาอิตาเลียนว่า “bancarotta” หรือมีความหมายว่า “broken bench” ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงยุโรปยุคกลางมีการค้าขายระหว่างรัฐต่างๆ เพื่อความสะดวกในการค้าขายและความปลอดภัยจึงเกิดระบบรับฝากเงินขึ้นโดยมีการตั้งหน่วยการรับฝากเงินซึ่งเป็นของคนต่างชาติ เมื่อมีผู้ฝากจำนวนมากพ่อค้าหรือนายธนาคารที่รับฝากเงินซึ่งเป็นของคนต่างชาติ เมื่อมีผู้

⁶ วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้, หน้า. 181.

ฝากเงินจำนวนมากพอค่าหรือนายธนาคารที่รับฝากเงินเหล่านั้นหนีไป ทำให้ผู้ฝากที่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้
ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก กฎหมายจึงมุ่งลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว⁷

ดังนั้นคำว่า “bankruptcy” จึงมีความหมายในเชิงลงโทษ ซึ่งความหมายลักษณะนี้ปรากฏ
อยู่ในกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรป เช่น คำว่า “bancarotta” ในภาษาอิตาลี คำว่า “bankrott” ใน
ภาษาเยอรมัน หรือคำว่า “banqueroute” ในภาษาฝรั่งเศส ทั้ง 3 ประเทศนี้ ผู้ล้มละลายจะได้รับผล
ในทางอาญา ฉะนั้นเมื่อการรวบรวมทรัพย์สินทำได้ยาก ทำให้กฎหมายจึงมุ่งลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สิน
ล้นพ้นตัว แนวคิดของกฎหมายล้มละลายตามทฤษฎีนี้จึงมุ่งเน้นในเรื่องการรวบรวมทรัพย์สินของ
ลูกหนี้ให้มากที่สุดเพื่อนำมาชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ ทฤษฎีนี้ได้ปรากฏในกฎหมายล้มละลายของ
ประเทศอังกฤษในยุคแรก แสดงให้เห็นว่าผู้ล้มละลายมีฐานะเสมือนจำเลยที่มีความผิดลักษณะกึ่ง
อาญา แนวคิดสมัยนั้นยินยอมให้เฉพาะเจ้าหนี้เท่านั้นที่จะมีสิทธิเริ่มต้นคดีได้ โดยยังไม่มียกข้อยกเว้นที่
จะให้ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้สินหลังสิ้นสุดกระบวนการล้มละลายได้ นอกจากนี้ ประเทศ
สหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศไทย ก็ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีนี้เช่นเดียวกัน

ทฤษฎีการให้โอกาส เกิดจากแนวคิดที่คำนึงถึงผลร้ายจากการที่ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการ
ล้มละลาย โดยลูกหนี้ต้องถูกจำกัดเสรีภาพและสิทธิในการทำนิติกรรมต่างๆ อันเป็นมาตรการป้องกัน
ไม่ให้ลูกหนี้สร้างภาระหนี้สินเพิ่มเติม ลูกหนี้ต้องถูกยึดทรัพย์สินที่มีอยู่ออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงิน
มาชำระหนี้ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิตต่างๆ ซึ่งซื้อมาในราคาแพงแต่ต้องนำไปขายในราคาที่ต่ำ

⁷ ชัยณรงค์ เหลืองวิสัย, "มาตรการฟื้นฟูลูกหนี้ที่มีกิจการขนาดเล็กภายใต้กฎหมายล้มละลาย" (วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า. 10-11.

ลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะขาดความเชื่อถือจากคนในสังคมและอาจถูกเลิกจ้างเพราะขาดความไว้วางใจในการทำงานต่อไป

แนวคิดของกฎหมายล้มละลายตามทฤษฎีนี้ไม่ต้องการให้ลูกหนี้ล้มละลาย แต่เห็นว่าควรให้โอกาสแก่ลูกหนี้ได้แก้ไขสถานการณ์ทางการเงินเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจึงเกิดแนวคิดการปลดจากล้มละลายและฟื้นฟูกิจการขึ้น

โดย Sir William Blackstone ได้กล่าวไว้ว่า “การปลดหนี้ในกฎหมายล้มละลาย สามารถทำให้บุคคลล้มละลายกลับมาทำประโยชน์ให้กับสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง”

ส่วน Harold Ramington ได้ให้เหตุผลสนับสนุนการปลดหนี้ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การปลดหนี้คือ ความยุติธรรมและความเมตตาที่มีต่อลูกหนี้เอง
2. การปลดหนี้จะช่วยเจ้าหนี้ทั้งหลายในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ และช่วยให้ได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สิน เพราะลูกหนี้จะได้รับอนุญาตให้ได้รับการปลดหนี้ต่อเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่
3. การปลดหนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่เพียงแต่จะช่วยลูกหนี้ได้พ้นจากภาระหนี้ทั้งหลาย แต่สามารถช่วยให้ลูกหนี้กลับเข้าไปเป็นกำลังสำคัญในระบบเศรษฐกิจต่อไปได้⁸

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19-20.

แม้ว่าเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ได้รับผลกระทบจากการปลดหนี้หรือการปลดจากการล้มละลายดังกล่าว อาจสงสัยว่าเหตุใดต้องยอมรับภาระปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ทฤษฎีนี้ได้อธิบายว่า การมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหนี้มีส่วนร่วมให้ก่อหนี้ขึ้น อย่างไรก็ตามลูกหนี้ที่ดีเท่านั้นที่ควรได้รับสิทธิในการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดกรอบที่จะบ่งชี้ว่าลูกหนี้ไม่ดีหรือลูกหนี้ที่ไม่สุจริตไม่ควรจะได้รับสิทธิจากการปลดหนี้ขึ้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ.130 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายของประเทศไทยฉบับแรกที่ได้มีการเริ่มให้โอกาสลูกหนี้ที่สุจริตที่ขอปลดจากการล้มละลายได้ซึ่งเป็นผลมาจากทฤษฎีการให้โอกาสแก่บุคคลล้มละลาย⁹

จะเห็นว่า การปลดจากล้มละลายเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในกฎหมายล้มละลายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่สุจริตแต่โชคร้าย หรือประสบปัญหาทางการเงินให้สามารถจัดการชำระหนี้สินและหลุดพ้นโดยเร็วเพื่อกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสังคมได้ อันมีแนวคิดมาจากการให้อภัยแก่ลูกหนี้มากกว่าเป็นการลงโทษ¹⁰ นอกจากนี้ การปลดจากล้มละลายเป็นกระบวนการพิจารณาหลังจากศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ลูกหนี้อาจจะหลุดพ้นไปจากการล้มละลายได้วิธีหนึ่ง คือโดยการปลดจากล้มละลาย อันเป็นกระบวนการในคดีล้มละลายที่กำหนดเฉพาะตัวลูกหนี้ให้หลุดพ้นไปจากล้มละลาย ซึ่งการปลดจากล้มละลายของประเทศไทยในปัจจุบันนี้มี 2 แบบ กล่าวคือ การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งของศาล

⁹ นราธิป บุญญพานิช. การบังคับใช้มาตรการทางอาญาเกี่ยวกับคดีล้มละลาย : ศึกษากรณีลูกหนี้ต้องรับผิดชอบทางอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554 หน้า 28-30.

¹⁰ ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง. ปัญหาของเจ้าหนี้ภายใต้การตามกฎหมายล้มละลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555 หน้า 27.

(Discharge by order of the court) และการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (Automatic discharge)¹¹

การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายที่ได้นำมาใช้ในปัจจุบันยังคงหลักการในการช่วยให้บุคคลล้มละลายที่สุจริตได้มีโอกาสพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย โดยเฉพาะเรื่องการจัดการทรัพย์สินเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นและการเฉลี่ยทรัพย์สินหรือทำการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ทุกคนอย่างเสมอภาคและให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ รวมถึงการให้ความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ตกอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามหน้าที่ โดยไม่กระทำการอื่นใดที่ไม่สุจริตเพื่อยกย้ายถ่ายเทหรือปกปิดทรัพย์สิน ดังนั้นลูกหนี้จะต้องให้ความร่วมมือในการชี้แจงเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเอง หรือการไต่สวนในชั้นศาล เพราะถ้าลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามแล้วศาลก็มีอำนาจในการเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายได้¹²ต่อไป ตามกระบวนการในการปลดจากล้มละลายตามกฎหมาย

2.2 ทฤษฎีการปลดบุคคลจากล้มละลาย¹³

ทฤษฎีการปลดบุคคลจากล้มละลายมาจากแนวคิดที่ต้องการให้ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวปลดเปลื้องหนี้สินแล้วสามารถกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้โดยหลุดพ้นจากการเป็นบุคคล

¹¹ เอื้อน ขุนแก้ว. กฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 12. สำนักพิมพ์ กรุงเทพฯ พับลิชชิง จำกัด, 2558 หน้า 144.

¹² ตามมาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

¹³ Charles Jordan Tabb, "The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy : Collateral Conversions and the Dischargeability Debate," The George Washington Law Review 59 (November 1990). P. 90.

ล้มละลาย อย่างไรก็ตามนักวิชาการและนักกฎหมายได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับเรื่องของการพิจารณาว่าสมควรให้มีการปลดลูกหนี้จากการล้มละลายหรือไม่ สืบเนื่องมาจากบรรดาเจ้าหนี้ได้รับผลกระทบในการที่ตนจะได้รับชำระหนี้ ซึ่งจากการที่ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายล้มละลายของต่างประเทศเห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวได้อธิบายเจตนารมณ์เหตุและผลในการนำมาใช้สำหรับเป็นหลักในการพิจารณา 5 ประการ¹⁴ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ทฤษฎีความร่วมมือของลูกหนี้ (The Debtor Cooperation Theory)¹⁵

ทฤษฎีนี้ถือว่าเป็นทฤษฎีแรกๆที่นำมาใช้ในระบบการปลดหนี้ โดยการปลดหนี้จะสร้างแรงจูงใจให้ลูกหนี้ให้ความร่วมมือกับทริสตรี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายในการรวบรวมทรัพย์สิน และชำระบัญชีจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้สำเร็จลุล่วงไป การปลดหนี้จะบัญญัติให้เป็นเงื่อนไขในลักษณะที่ลูกหนี้จะได้รับอนุญาตให้ปลดหนี้ในคดีล้มละลาย มีผลบังคับต่อเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายจะได้รับชำระหนี้คืน และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการดำเนินคดีให้น้อยที่สุด และให้มีผลกระทบน้อยที่สุดต่ออัตราการชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะมีโอกาสได้รับส่วนแบ่งในการชำระหนี้คืนมากขึ้น เพราะลูกหนี้จะให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สินเปิดเผยข้อมูล ไม่ทำการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินดังกล่าว หรือการกระทำอื่นใดอันทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยถอยลง หรือทำให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับความเสียหาย

¹⁴ Ibid. P. 90 – 103.

¹⁵ สรินยา ลิ้มวณิชสินธุ์, "การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า. 25.

จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ไม่ได้มีไว้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับลูกหนี้ที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะต่อเจ้าหนี้ทั้งหลาย ซึ่งแนวคิดการปลดหนี้ให้ลูกหนี้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สินตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งบัญญัติขึ้นครั้งแรกในบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ในประเทศอังกฤษปีคริสต์ศักราช 1705 และในกฎหมายล้มละลายสหรัฐอเมริกา ปีคริสต์ศักราช 1800

2.2.2 ทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคม (The Social Utility Theory)¹⁶

การยอมรับบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ให้กับบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก เพราะไม่เพียงแต่กลุ่มเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ แต่การปลดหนี้ดังกล่าวยังทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม คือ

1. การปลดลูกหนี้ให้เป็นอิสระจากภาระหนี้สินจะเป็นสิ่งที่จะทำให้ลูกหนี้ได้กลับมาสร้างประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจได้เหมือนเดิม ซึ่งความเป็นจริงแล้วลูกหนี้อาจจะไม่มีแรงจูงใจอย่างใดที่จะกลับเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจอีก เพราะเจ้าหนี้ได้ยึดเอาผลประโยชน์ที่ลูกหนี้ที่ทำมาหาได้ไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้นโดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายเช่น การอายัดเงิน อายัดทรัพย์สิน (garnishment) เป็นต้น ฉะนั้นการที่ลูกหนี้ไม่ได้รับเงินค่าจ้าง จะทำให้สังคมโดยรวมถูกกระทบกระเทือน ถ้าไม่มีการจัดการระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ก็จะส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นที่อาจได้ประโยชน์ด้วยเหมือนกัน

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

2. โครงสร้างสังคมโดยรวม (“fabric of society”) ในช่วงเวลาที่มีปัญหาทางการเงินย่อมจะทำให้โครงสร้างสังคมนี้ๆมีความอ่อนแอลง เพราะว่ามีลูกหนี้ส่วนใหญ่ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวมีปริมาณจำนวนมากที่รู้สึกหมดหวังที่จะอยู่ในสังคมได้ต่อไป เนื่องจากจำนวนลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ย่อมมีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองโดยรวม อีกทั้งยังทำให้ปัญหาทางการเงินต่อสังคมในกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย เพราะบางครั้งลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวดังกล่าวมีบทบาทที่เป็นทั้งผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับบุคคลอื่นในทางสังคม เช่น ครอบครัว หรือ พนักงาน และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน ภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวนี้ย่อมทำให้สังคมต้องรับภาระหนักขึ้นด้วย เมื่อมีแนวโน้มเช่นนี้จึงต้องถูกกดดันในการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้เหล่านี้ ดังนั้นในเรื่องของทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมจึงต้องการที่จะสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกหนี้ที่ยังคงทำงานอยู่ในระบบเศรษฐกิจต่อไปเช่นเดียวกับลักษณะทฤษฎีการให้ความร่วมมือของลูกหนี้

2.2.3 ทฤษฎีความเมตตา และปัญหาทางศีลธรรม (The Humanitarian Theory and Moral Problem)¹⁷

เหตุผลประการที่สามในส่วนของบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ล้มละลาย คือ ทฤษฎีความเมตตาที่ต้องการปลดจากการล้มละลายที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวให้เป็นอิสระจากภาระหนี้สิน โดยมีแนวคิดดังนี้

1. ทฤษฎีความเมตตา ได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริง (intrinsic self-worth) ของลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย ถ้าในสภาวะที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือลูกหนี้ตกอยู่ในภาวะ

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26-28.

ล้มละลายนั้น คุณค่าของลูกหนี้ได้ถูกทำลายไปอย่างมากเพราะความกดดันที่เกิดจากภาระหนี้สิน ดังนั้นการช่วยให้ลูกหนี้ได้เป็นอิสระจากภาระหนี้สินทั้งปวงจะเป็นสิ่งช่วยให้ลูกหนี้ได้กลับเข้าสู่สังคม และคงคุณค่าของตนเองได้ต่อไป

2. ความเมตตาต่อลูกหนี้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากทำให้ลูกหนี้ได้รู้สึกถึงคุณค่าของตนเองและสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งสังคมมีความเมตตาต่อกันมากขึ้น จะช่วยให้จิตใจของสมาชิกในสังคมนั้นมีคุณค่ามากกว่าคำว่าคนทั่วไป (make us all better people) เป็นเรื่องที่น่าเชื่อว่าเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ได้รับผลกระทบจากการปลดหนี้ย่อมต้องสงสัยว่าทำไมเจ้าหนี้ต้องมารับภาระยอมปลดหนี้ให้ ทั้งๆ ที่เจ้าหนี้ทั้งหลายย่อมมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว และเจ้าหนี้เองก็ย่อมมีสิทธิเลือกที่จะให้ความเมตตาต่อลูกหนี้เฉพาะรายไป ก็ย่อมมีสิทธิทำได้ แต่ว่าภายใต้กฎหมายว่าด้วยการปลดหนี้ นั้น เป็นการบังคับให้เจ้าหนี้ต้องมีความเมตตาต่อลูกหนี้เสมอ เพราะว่ากฎหมายได้ให้เหตุผลไว้ว่า ภาวะการณ์หนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ นั้น ส่วนหนึ่งเจ้าหนี้มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดขึ้น

ทั้งนี้ ไม่ใช่เจ้าหนี้ทุกคนที่จะต้องมีส่วนร่วมในภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ในความเป็นจริงมีเจ้าหนี้อีกมากมายที่อาจให้สินเชื่อด้วยความระมัดระวัง และอาจถูกเอารัดเอาเปรียบโดยลูกหนี้ที่ไม่สุจริต ยิ่งไปกว่านั้นในสังคมของคนทั่วไปย่อมต้องการขอสินเชื่อ หรือกู้ยืมเงินที่ง่าย ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ขณะเดียวกันเจ้าหนี้เองก็พยายามจัดหาบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกหนี้เหล่านั้น เพื่อให้สินเชื่อได้มากที่สุด อันหมายถึงผลประโยชน์ในดอกเบี้ยที่จะตามมา อีกทั้ง เมื่อบุคคลใดต้องการขอรับสินเชื่อเพื่อเข้าสู่ระบบธุรกิจ ย่อมต้องรู้ดีอยู่แล้วว่าพวกเขาต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบใดบ้าง เท่ากับว่าลูกหนี้ย่อมต้องพิจารณาโดยรอบคอบแล้วว่ายอมรับได้

ความพยายามที่จะกำหนดกรอบที่เหมาะสมของการปลดหนี้ภายใต้ทฤษฎีความเมตตา นั้นก่อให้เกิดปัญหา 2 ประการ คือ ความยินยอมของบรรดาเจ้าหนี้ที่มีส่วนในการให้อภัยต่อลูกหนี้ ควรได้รับการพิจารณาอย่างเสมอภาคหรือไม่ และลูกหนี้ทุกคนหรือไม่ที่ควรได้รับประโยชน์จากการปลดหนี้ แล้วใครบ้างสมควรได้รับการปลดดังกล่าว

จากประเด็นสองปัญหานั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิจารณากำหนดกรอบของการปลดหนี้ และขอบเขตของข้อยกเว้นของการปลดหนี้ ซึ่งลูกหนี้ที่สุจริต มีความประพฤติที่ดี (Good Debtors) ย่อมต้องได้รับประโยชน์จากการปลดหนี้ อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ที่ตีเท้านั้นที่ควรได้รับสิทธิในการให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น เราควรต้องกำหนดกรอบที่จะบ่งชี้ว่าลูกหนี้ไม่ดี หรือลูกหนี้ไม่สุจริต (Bad Debtors) ที่ไม่ควรได้รับสิทธิในการปลดหนี้ นั้นเป็นอย่างไร

2.2.4 ทฤษฎีระบบสินเชื่อจำนวนมากเกิน (The Systematic Overborrowing Theory)

Dean Jackson ได้อธิบายถึงข้อดีของการปลดหนี้ และอธิบายว่าทำไมการปลดหนี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องกำหนดให้มีอยู่ ได้ให้เหตุผลว่า เป็นความจำเป็นที่ต้องให้มีการปลดหนี้เพื่อทำให้ปัญหาของการกู้ยืมที่มีมากมายนั้น ได้ปรับปรุงให้เข้าสู่ระบบที่เหมาะสม ภาวะการณ์หนี้สินล้นพ้นตัวนั้น ปัจจัยส่วนหนึ่งเกิดจากฝ่ายลูกหนี้ ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปมักขาดการควบคุมความต้องการของตนเอง ซึ่งทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถป้องกันการก่อภาระหนี้มากเกินไปกว่าความสามารถของตนเอง

การกำหนดให้สิทธิที่ลูกหนี้จะได้รับโอกาสในการปลดหนี้ นั้น จะช่วยจำกัดปัญหาการให้กู้ยืมที่มากเกินไปจนความจำเป็น จนกระทั่งตกอยู่ในภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว เพราะเจ้าหนี้ทั้งหลายอาจถูกตัดสิทธิที่

จะได้รับชำระหนี้ตามวิธีที่เจ้าหนี้พึงมี ซึ่งเจ้าหนี้จะสูญเสียเงินที่ให้กู้ยืมไปทั้งหมดหรือบางส่วน หากลูกหนี้ขอใช้และได้รับสิทธิในการปลดหนี้ ซึ่งกลไกนี้จะกระตุ้นให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องตรวจสอบลูกหนี้ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าลูกหนี้มีศักยภาพเพียงพอที่จะชำระหนี้คืนได้ทั้งจำนวน

โดยได้ชี้ให้เห็นว่า บุคคลทั่วไปมักขาดการไตร่ตรองที่ดี (incomplete heuristics) ทำให้มีการประเมินความเสี่ยงต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นผลให้ลูกหนี้ก่อภาระหนี้มากเกินไปเกินกว่าศักยภาพของตนเองที่จะชำระหนี้คืนได้หมด ดังนั้นหากเราจะยอมรับว่าบุคคลโดยทั่วไปมักขาดการไตร่ตรองที่ดี และไม่อาจจะรับความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ก่อภาระหนี้สินล้นพ้นตัว จากความคิดนี้ จะต้องสร้างบทบัญญัติอันเป็นข้อยกเว้นของการได้สิทธิปลดหนี้โดยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของลูกหนี้ เพราะลูกหนี้อาจอาศัยข้อสันนิษฐานนี้เพื่อหาผลประโยชน์ที่ควรได้แก่ตนเอง ดังนั้น ในการพิจารณาคัดสินนั้นคงต้องพิจารณาให้น้ำหนักที่แตกต่างกันระหว่างลูกหนี้ทุจริตกับลูกหนี้ที่ขาดการไตร่ตรองที่ดี ทำให้ประมาณสถานะทางการเงินผิดพลาด

2.2.5 ทฤษฎีการจำกัดความรับผิด และประสิทธิภาพของเศรษฐกิจ¹⁸ (The Limited Liability and Economics Efficiency Theory)

การปลดหนี้ อาจเป็นเหตุผลหนึ่งของการจำกัดความรับผิดของบุคคล ลูกหนี้ประสงค์ จะได้รับโอกาสในการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ เพราะรู้ว่าการทำธุรกิจคงไม่ประสบผลร้ายตลอดเวลาแน่นอน โอกาสเท่านั้นที่ลูกหนี้ต้องการ

การปลดหนี้ได้พัฒนามาก่อนการจำกัดความรับผิดของบุคคลในรูปของบริษัท ดังนั้น บทบัญญัติของการปลดหนี้จึงไม่ครอบคลุมกรณีลูกหนี้ที่ประกอบกิจการ ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลหรือไม่ ก็ตาม และในกรณีที่ลูกหนี้ที่ประกอบกิจการขนาดเล็ก ถึงแม้จะมีหลักการจำกัดความรับผิดของ บรรดาผู้ประกอบการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงนั้น บุคคลผู้ประกอบการ เกือบทั้งหมดมักจะต้องค้ำประกันในนามส่วนบุคคลต่อภาระหนี้ของกิจการตนเองอีกต่างหาก หลัก การจำกัดความรับผิดในสถานการณ์ปัจจุบันจึงถูกลดบทบาทลงอย่างมาก การปลดหนี้จึงน่าจะเป็นกลไก รองรับเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับโอกาสเริ่มต้นใหม่ในทางการเงิน

ในระยะแรกของระบบการปลดหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อให้ลูกหนี้ได้เริ่มต้นใหม่ทางการเงินนั้น เป็นบทบัญญัติที่ให้โอกาสเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา ไม่มีผลบังคับใช้กับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล แต่ในขณะที่กฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจหรือกิจการ เช่น กฎหมายนิติกรรมสัญญา กฎหมายว่าด้วยการบังคับชำระหนี้ในลักษณะต่างๆ หรือกฎหมายว่าด้วยการชำระบัญชีของกิจการ กฎหมายเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้กิจการนั้นสามารถจัดการแก้ไขปัญหาของกิจการไปได้ในลำดับแรก

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-32.

ก่อนที่จะถึงขั้นตอนของการล้มละลาย ซึ่งจะทำให้กิจการนั้นสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่ากิจการนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่ และไม่สามารถแก้ไขโดยอาศัยกฎหมายของรัฐดังกล่าวได้ทันก่อนที่จำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ดังนั้น การล้มละลายหรือไม่ ลูกหนี้จึงอาจรู้ล่วงหน้าได้ด้วยบทบัญญัติที่กำหนดในกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องต่างๆ

ในช่วงต่อมา รูปแบบธุรกิจได้เปลี่ยนไปจากระบบการค้าแบบพ่อค้าดั้งเดิม ด้วยเหตุเพราะพ่อค้าที่เป็นบุคคลธรรมดาที่ประสบภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว และอาจได้รับผลร้ายจากการล้มละลายได้สร้างกลไกในการจำกัดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการโดยเป็นการร่วมลงทุนในการประกอบกิจการ โดยแต่ละบุคคลจะรับผิดชอบเพียงไม่เกินกว่าอัตราที่ร่วมลงทุนไปในกิจการนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะไม่เกี่ยวพันไปถึงทรัพย์สินส่วนบุคคล อันเป็นผลจากการแก้ไขข้อบกพร่องของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา

เห็นได้ว่า ลูกหนี้ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา และลูกหนี้ที่ประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลได้รับทางออกในการแก้ไขปัญหาทางการเงินได้ในระดับหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะเป็บบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ในคดีล้มละลายของบุคคลธรรมดา หรือการสร้างรูปแบบการจำกัดความรับผิดชอบของบุคคลที่ประกอบกิจการ หรือการอาศัยกฎหมายของรัฐเป็นเครื่องมือในการคาดการณ์และแก้ไขปัญหาทางการเงินได้ แต่ยังมีลูกหนี้ที่ประกอบกิจการอาจตกอยู่ในภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวได้อีก 2 กรณี คือ ลูกหนี้กิจการที่ผู้บริหารไม่สุจริต (Bad faith) และลูกหนี้ที่โชคร้าย แต่สุจริต (Unlucky but Good faith)

เมื่อกิจการนั้นๆ ตกอยู่ในภาวะหนี้สินล้มพันตัวด้วยเหตุผู้บริหารไม่สุจริต หรือลูกหนี้ประสบความโชคร้ายในการประกอบกิจการ โดยที่มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่อาจยับยั้งแก้ไขลูกหนี้ไม่ให้เกิดเป็นผู้มีหนี้สินล้มพันตัวได้ โดยหลักทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ต้องถูกบังคับชำระหนี้หรือขายทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ตามกฎหมายของรัฐทั่วไปที่มีอยู่ จะทำให้เกิดปัญหาการได้เปรียบเสียเปรียบกันเองระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลาย เพราะเมื่อลูกหนี้กลายเป็นเจ้าหนี้จำนวนมาก และมีการฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายของรัฐ ซึ่งเจ้าหนี้ทั้งหลายต่างมีสิทธิดำเนินคดีกับลูกหนี้ได้เท่าๆ กันตามสิทธิของตน หากเจ้าหนี้คนใดฟ้องร้องบังคับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ก่อน ก็ย่อมจะได้เปรียบเจ้าหนี้รายอื่น (First comes first serves basis) โดยเฉพาะเจ้าหนี้รายเล็กๆ หรือเจ้าหนี้สินเชื่อเพื่อการบริโภค ก็อาจจะเสียเปรียบเจ้าหนี้รายใหญ่ เช่น สถาบันการเงินที่มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และใกล้ชิดกับลูกหนี้มากกว่า ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เหลือจากการชำระหนี้เจ้าหนี้รายก่อนๆ ไป อาจเหลือไม่เพียงพอชำระหนี้รายอื่นๆ ที่ตามมาจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับเจ้าหนี้ด้วยกันเอง

ปัญหาภาระหนี้สินที่มีมากเกินไปกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่มีสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ตามกฎหมายอื่นๆ ของรัฐเช่นกัน อันจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันเองระหว่างเจ้าหนี้ด้วยกัน ดังนั้นกฎหมายล้มละลายจึงได้บัญญัติเกี่ยวกับปัญหาของภาระหนี้สินของลูกหนี้ (Debt Pool) โดยใช้หลักการรวมเจ้าหนี้ฟ้องบังคับชำระหนี้ (Collective Execution) เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งปวง เมื่อลูกหนี้ถูกฟ้องคดีล้มละลาย บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายมีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ตามสิทธิแห่งตนได้ในคดีล้มละลายโดยไม่จำเป็นต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ เมื่อลูกหนี้ถูกพิพากษาเป็นบุคคลล้มละลาย ก็จะมีการบังคับคดีขายทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เงินมาแบ่งชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ทั้งหมด ซึ่งในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่เพียงพอต่อภาระหนี้สินทั้งหมด เจ้าหนี้ก็จะได้รับชำระหนี้ไม่เต็มตามจำนวน แต่จะได้รับชำระหนี้คืนตามอัตราส่วนอย่างยุติธรรม

ปัญหาของเจ้าหนี้เกี่ยวกับกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ไม่อาจเพียงพอต่อการชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ทั้งหลาย ทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน หรืออาจไม่ได้รับชำระหนี้คืนได้เลยและลูกหนี้ก็ไม่ต้องการตกเป็นบุคคลล้มละลาย ที่ถูกจำกัดสิทธิต่างๆ และถูกกำจัดออกไปจากระบบธุรกิจอันเป็นการตายในทางแพ่ง จึงเกิดกลไกการช่วยเหลือตัวเอง (Self Remedies Mechanism) ทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ ในส่วนของเจ้าหนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือตัวเองให้พ้นจากความเสียหายจากลูกหนี้ในกรณีที่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้คืน เจ้าหนี้จึงต้องการหลักประกันการชำระหนี้เพื่อให้เกิดความมั่นคง และปลอดภัย (Securities) และส่วนของลูกหนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือตัวเองด้วยการพยายามให้ความร่วมมือในคดีล้มละลายในการรวบรวมทรัพย์สิน หรือสร้างทรัพย์สินให้เพียงพอต่อการชำระหนี้ให้ได้ เพื่อจะได้รับสิทธิในการปลดหนี้(Discharge)ให้เป็นการตอบแทน

แนวคิดนี้ทำให้เกิดประเภทของเจ้าหนี้สองลักษณะ คือ เจ้าหนี้สามัญ กับเจ้าหนี้มีประกัน ซึ่งเจ้าหนี้มีประกันจะได้รับชำระหนี้คืนจากหลักประกัน แต่เจ้าหนี้สามัญจะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ส่วนที่ไม่ได้เป็นประกันหนี้เจ้าหนี้รายใด ซึ่งอาจจะไม่ได้รับชำระหนี้เลย เพราะกองทรัพย์สินของลูกหนี้อาจติดเป็นประกันเจ้าหนี้รายอื่นจนไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้เจ้าหนี้สามัญเลยผลกระทบต่อเจ้าหนี้สามัญที่เกิดขึ้นทำให้เกิดแนวคิดการปรับโครงสร้างหนี้ หรือการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้เพื่อเป็นทางออกของบรรดาเจ้าหนี้ไม่มีประกัน นอกจากนี้เพื่อเป็นการรักษากิจการของลูกหนี้ที่ยังมีโอกาสแก้ไขปัญหาทางการเงินได้ อีกทั้งยังเป็นความร่วมมือกันของลูกหนี้และบรรดาเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หรือเจ้าหนี้สามัญ เพราะหากเจ้าหนี้สามัญปล่อยให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้จะเสี่ยงต่อการไม่ได้รับชำระหนี้คืนเลยจากกองทรัพย์สิน และลูกหนี้ก็จะได้รับผลร้ายจากการตกเป็นบุคคลล้มละลาย ดังนั้นแนวคิดของกฎหมายล้มละลายจึงควรสร้างโอกาสอีกครั้งให้ลูกหนี้ได้แก้ไขปัญหาทางการเงิน ซึ่ง

เป็นทางออกที่ดีกว่าเจ้าหนี้จะไม่ได้รับชำระหนี้ใดๆ เลย และลูกหนี้ก็ตกเป็นบุคคลล้มละลาย อันจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมในที่สุด

2.3 บทบัญญัติและสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของประเทศไทย

พัฒนาการการปลดจากการล้มละลายของประเทศไทย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ถือว่าเป็นกฎหมายหลักของประเทศไทยฉบับหนึ่งที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจและการลงทุน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนต่างประเทศ โดยเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะและกระบวนการคล้ายคลึงกับกฎหมายล้มละลายของประเทศอื่นๆ¹⁹ ซึ่งถูกบัญญัติและใช้มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2483 โดยได้มีการแก้ไขปรับปรุงตามภาวะเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและล่าสุด ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 รวมแล้วทั้งสิ้น 8 ฉบับ ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2558 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2558 สืบเนื่องมาจากไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันซึ่งการแก้ไขดังกล่าวจะทำให้กระบวนการบังคับคดีล้มละลายมีประสิทธิภาพ ถูกต้องเป็นธรรม

---

¹⁹ วิชาญ วิชาญสุวรรณ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิชาญสุวรรณจำกัด, 2547), หน้า. 10.

และมีความรวดเร็วที่จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการลงทุนของชาวต่างประเทศต่อไป²⁰

ฉะนั้น ก่อนที่จะทำความเข้าใจบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย ในส่วนของการปลดจากล้มละลาย ผู้เขียนขอกล่าวถึงความหมายพอสังเขปว่า การปลดจากล้มละลาย (Discharge of the Bankrupt) หมายถึง การถอนการล้มละลายที่มีอยู่ออกไปจากตัวลูกหนี้หรือบุคคลล้มละลายอันเป็นผลให้ลูกหนี้ไม่ต้องเป็นบุคคลล้มละลายอีกต่อไป การปลดจากล้มละลายจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุดลง²¹ จะเห็นได้ว่า เดิมการปลดจากล้มละลายของประเทศไทยได้ถูกบัญญัติไว้ในหมวด 1 ส่วนที่ 10 เป็นกระบวนการหลังจากศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ลูกหนี้อาจจะหลุดพ้นจากการล้มละลายได้วิธีหนึ่ง คือโดยการปลดจากล้มละลายอันเป็นกระบวนการในคดีล้มละลายที่กำหนดเฉพาะตัวลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากล้มละลายไป แต่บรรดาทรัพย์สินทั้งหลายของลูกหนี้ซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลายนั้นจะต้องตกอยู่ภายใต้บังคับการจัดการและจำหน่าย²²เพื่อจะต้องนำมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 นั้น พบว่าได้นำแนวคิดการปลดจากล้มละลายมาจากพระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ.130 โดยการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลเพื่อให้ศาลไต่สวนและพิจารณาถึงความสุจริตของตัวลูกหนี้เพื่อที่จะได้รับการปลดจากการล้มละลายรวมทั้ง

²⁰ เสกสรร สุขแสง, "การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 19 ฉบับที่ 99 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2558), หน้า 3 และหน้า 7.

²¹ วิชา มหาคุณ, อ้างแล้ว หน้า 18.

²² เอื้อน ชุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 12, 2558), หน้า 144.

ได้มีบทกำหนดโทษแก่ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตด้วย แม้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จะมีลักษณะถ่วงดุลกันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้มากขึ้น แต่ก็มีจำนวนที่ได้รับการปลดจากล้มละลายเป็นจำนวนค่อนข้างน้อยสืบเนื่องมาจากโอกาสในการชำระหนี้จากลูกหนี้ในคดีล้มละลายและเกณฑ์การพิจารณาความสุจริตและพฤติการณ์ลูกหนี้ที่มีความเข้มงวดมาก ต่อมา เพื่อให้โอกาสลูกหนี้ที่สุจริตในการขอปลดจากการล้มละลายแล้วมีโอกาสเริ่มต้นใหม่ตามแบบอย่างอารยประเทศ²³ ต่อมาประเทศไทยจึงมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินโดยเร็ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542²⁴ ได้นำเอาแนวคิดการปลดจากล้มละลายอีกรูปแบบให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายไว้ในมาตรา 35 บัญญัติว่า “บรรดาคดีล้มละลายที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้ อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย เมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาใช้บังคับโดยอนุโลม” ซึ่งมีบทบัญญัติมาตราเดียวที่ขาดรายละเอียดในการคัดกรองลูกหนี้ที่สุจริตและโอกาสที่จะพ้นจาก

²³ นำมาจากแนวคิดในเรื่องการปลดจากล้มละลายเก่าของประเทศอังกฤษ Bankruptcy Act 1914

²⁴ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดให้ลูกหนี้พ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังขาดความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับผลของการพ้นจากการล้มละลาย โดยเฉพาะการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ อย่างไรก็ตามหลักการของบทบัญญัติในเรื่องนี้เป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลล้มละลายที่สุจริตได้มีโอกาสพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย สมควรคงหลักการดังกล่าวไว้ โดยยกเลิกบทบัญญัติเดิมและนำมากำหนดเพิ่มเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย นอกจากนี้ บทบัญญัติที่กำหนดให้บุคคลล้มละลายอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายซึ่งใช้บังคับในปัจจุบันนั้น ยังขาดความชัดเจนแน่นอนขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลแต่ละกรณี จึงสมควรแก้ไขหลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งปลดจากล้มละลายให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันแก่บุคคลล้มละลายว่า หากดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะสามารถได้รับการปลดจากล้มละลาย และเพื่อให้บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในคดีล้มละลายที่ใช้บังคับอยู่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ล้มละลาย ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างๆ ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้จึงมีการศึกษาพัฒนาแก้ไขในส่วนนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและได้ถูกยกเลิกโดยกฎหมายฉบับนี้ในเวลาต่อมา แต่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของการปลดจากล้มละลายโดยได้นำหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายมาใช้บังคับและบทบัญญัติเกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล ตามมาตรา 71 และยกเลิกในส่วนของมาตรา 72 ถึง มาตรา 75 เดิม เนื่องมาจากมีความไม่ชัดเจนในการตีความและเกิดปัญหาในการนำมาบังคับใช้ซึ่งทำให้เกิดประเด็นปัญหาต่างๆ จึงมีแนวคิดในเรื่องของการแก้ไขในส่วนการปลดจากล้มละลาย อีกทั้งยังได้มีการปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายล้มละลายทั้งฉบับขึ้น ในเรื่องของการปลดจากล้มละลาย โดยได้นำหลักการพ้นจากล้มละลายอัตโนมัติมาบัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งของการปลดจากล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 67/1 บัญญัติไว้ว่า “เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 71 หรือปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 81/1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาระสำคัญส่วนใหญ่จะเป็นการยกเลิกบทบัญญัติที่ให้ผู้ลบล้มละลายแล้ว 3 ปี เมื่อพ้นจากการล้มละลายถ้าหนี้ที่ฟ้องไม่มีลักษณะอันเป็นทุจริต ซึ่งยังคงนำหลักเกณฑ์เดิมมากำหนดในเรื่องปลดจากล้มละลายโดยให้ผู้ลบล้มละลายได้รับการปลดจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนด 3 ปี นับแต่ศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลายและการขอให้ศาลสั่งปลดจากล้มละลายโดยให้มีหลักเกณฑ์ชัดเจนขึ้น โดยกฎหมายฉบับนี้ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 81/1 ถึง 81/4 ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 จะเห็นได้ว่ากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยเพิ่งจะมาให้ความสำคัญในเรื่องการปลดจากล้มละลายเพียงไม่ถึง 10 ปี ที่ผ่านมานี้เอง²⁵

ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 เมื่อศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง คือ บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ และยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามที่ปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา 81/1 ในส่วนของบุคคลธรรมดา บุคคลล้มละลายอาจยื่นคำขอโดยทำคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปลดตนจากล้มละลายได้ สำหรับเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายจะต้องนำเงินไปวางต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามจำนวนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดตามที่เห็นสมควรแต่จะไม่เกินจำนวน 5,000 บาท สำหรับเป็นประกันค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย²⁶

จึงพิจารณาได้ว่าการปลดจากล้มละลายนี้ลูกหนี้เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง จึงเป็นหน้าที่ลูกหนี้ในการทำคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อยื่นต่อศาล เมื่อศาลได้รับคำร้องและกำหนดวันพิจารณาแล้ว ศาลจะส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเวลาส่งแจ้งกำหนดวันนัดพิจารณาให้บุคคลล้มละลาย และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 14 วัน และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่า 1 ฉบับ ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินและความประพฤติของบุคคลล้มละลายในเวลาก่อนหรือระหว่างที่

---

²⁵ ดร. กนก จุลมนต์, "การยื่นคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาในประเทศไทย," บทบัญญัติ เล่มที่ 71 (เมษายน-มิถุนายน 2558), หน้า 327.

²⁶ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 68

ล้มละลายต่อศาล และส่งสำเนารายงานนั้นให้บุคคลล้มละลายทราบไม่น้อยกว่า 7 วันก่อนวันนั่งพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลาย²⁷ ส่วนการพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลายนั้นศาลอาจฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้ รายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้ยื่นตามมาตรา 69 และรายงานการไต่สวนโดยเปิดเผยของศาลนั่นเอง และศาลอาจให้บุคคลล้มละลายสาบานตัวให้การหรือพิจารณาพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควรก็ได้ตามมาตรา 70

ด้วยเหตุนี้ ความสำคัญในการพิจารณาแต่เดิมกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยการที่ศาลจะพิจารณาจะให้ปลดหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาถึงความสุจริตของลูกหนี้เป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดในเรื่องการปลดจากกฎหมายล้มละลายได้มาจากแนวความคิดของนักกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยมีการคิดและนำมาใช้ ซึ่งเห็นว่าการที่ทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ควรจะให้รางวัลลูกหนี้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ลูกหนี้จะไต่ยอมนำทรัพย์สินทั้งหมดมาชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ซึ่งแรงจูงใจหรือรางวัลคือการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ตัวเอง แต่ว่าการที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้หรือปลดจากล้มละลายหรือไม่ จึงควรนำเอาแนวคิดความสุจริตมาเป็นตัวตั้งที่จะนำมาเป็นหลักในการพิจารณาว่าลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายหรือไม่จะต้องขึ้นอยู่กับความสุจริตของลูกหนี้เป็นสำคัญ คำว่าสุจริต กล่าวคือ สุจริตตั้งแต่ได้ก่อนนี้จนกระทั่งถึงวันที่พิจารณาคำร้อง ลูกหนี้จะต้องมีพฤติกรรมที่สุจริตมาโดยตลอดมีวัตถุประสงค์ขอสินเชื่อที่จริง เมื่อได้สินเชื่อมาหรือได้เงินมาได้นำเงินดังกล่าวไปใช้ตามวัตถุประสงค์จริงๆ ไม่ใช่ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เมื่อชำระหนี้ไม่ได้ก็ไม่มีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน ซึ่งโดยพฤติการณ์สุจริตมาตลอดเช่นนี้ ศาลจึงจะมีคำสั่งปลดจากล้มละลายให้ได้ ซึ่งกฎหมายล้มละลายเดิมของประเทศไทยก็นำหลักการนี้มาใช้ว่าศาลจะมีคำสั่งปลด

---

²⁷ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 69

ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ กฎหมายจึงให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะปลดจากการล้มละลายหรือไม่ปลดจากการล้มละลายให้หนี้ เพราะกฎหมายของประเทศไทยได้นำเอาแนวคิดนี้มาจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนั่นเอง

เพราะฉะนั้นโดยหลักกฎหมายแล้วก็ต้องเอาแนวคิดเรื่องความสุจริตมาเป็นตัวตั้งเพื่อพิจารณาเป็นหลักในการที่ศาลจะสั่งปลดหรือไม่ปลดจากการล้มละลาย ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ต้องนำมาใช้บังคับเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เพราะว่าการพิจารณาศาลพิจารณาจากอะไรบ้าง ซึ่งแต่เดิมกฎหมายให้พิจารณาจากหลักนี้ กล่าวคือ

1. พิจารณาจากรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ต้องรายงานข้อเท็จจริงให้ศาลเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งจะรายงานตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ เช่น

- เหตุที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเกิดขึ้นอย่างไร
- ความประพฤติของลูกหนี้เป็นอย่างไร
- ลูกหนี้มีการกระทำหรืองดเว้นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลายหรือไม่

โดยจะต้องมีการพิจารณาข้อเท็จจริงใหญ่ๆ หรือหลักการสำคัญ 3 ประการนี้ ซึ่งจะทำให้ศาลเห็นว่าลูกหนี้รายนี้ศาลควรจะมีคำสั่งปลดจากล้มละลายให้หรือไม่ เพราะสาเหตุที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ถ้าเกิดจากความไม่สุจริตของลูกหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้เอาเงินไปใช้เล่นการพนัน เอาไปเที่ยวเสเพล ความประพฤติที่ลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลาย ลูกหนี้มีการกระทำที่มีความผิดหรือไม่นั้นย่อมเป็นเรื่องสุจริตทั้งสิ้นที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องรายงาน

2. พิจารณาจากรายงานการไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย

เป็นการไต่สวนที่พิจารณาข้อเท็จจริงเช่นเดียวกับที่พนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานได้เข้ามา กล่าวคือ รายงาน 2 แบบนี้ เพื่อที่จะให้ศาลนำมาเปรียบเทียบดูว่ามีข้อเท็จจริงที่แตกต่างอะไร และในส่วนไหนบ้าง ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่ามี ความแตกต่างกันก็แสดงว่า ข้อเท็จจริงที่ได้มาจะต้องมีข้อพิรุณเกิดจากตัวลูกหนี้เองเพราะรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะรายงานข้อเท็จจริงต่อศาล เพราะว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มาจากลูกหนี้ที่ลูกหนี้มาสาบานตัวชี้แจง กิจการทรัพย์สินอย่างไร มีความประพฤติอย่างไร จะอยู่ในข้อเท็จจริงที่ลูกหนี้ให้การ ส่วนรายงานการไต่สวนโดยเปิดเผยลูกหนี้ก็เช่นกัน ลูกหนี้ต้องมาสาบานตัว ตอบคำถามในชั้นไต่สวน เพราะฉะนั้นรายงานทั้ง 2 ฉบับนี้ ลูกหนี้ก็จะนำมาเปรียบเทียบว่ามีอะไรที่ไม่ตรงบ้างหรือไม่ หากพิจารณามีสิ่งที่ไม่ตรงกัน ถ้าดูแล้วทำให้เห็นว่าไม่สุจริตของลูกหนี้ หากศาลไม่เห็นชอบแล้ว ก็จะมีคำสั่งปลดจากล้มละลายให้ไม่ได้

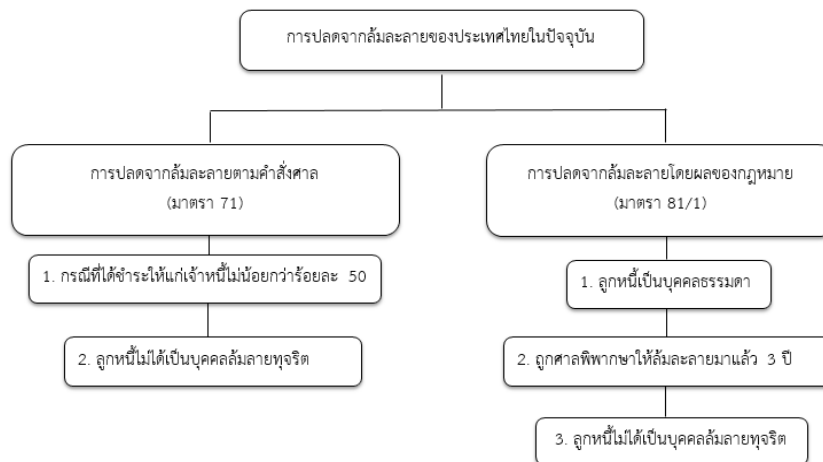
3. พิจารณาจากข้อโต้แย้งหรือข้อคัดค้านของเจ้าหนี้

ซึ่งเวลาพิจารณาปลดหรือไม่ปลดจากล้มละลาย ศาลต้องสำเนาคำร้องแล้วแจ้งวันนัดให้บรรดาเจ้าหนี้ทราบว่าศาลจะมาพิจารณาวันไหน และบรรดาเจ้าหนี้เขาก็มีสิทธิที่จะมาคัดค้านคำร้องจากลูกหนี้ขอให้ปลดจากล้มละลายนั้น เพราะว่าในข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เจ้าหนี้นำมาแสดงคงเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลจะต้องนำมาประกอบกับรายงานทั้ง 2 ฉบับนั้นว่ามีอะไร ที่สื่อให้เห็นว่าลูกหนี้มีพิรุณ และมีความไม่สุจริตอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้ให้สิทธิในชั้นพิจารณาคำร้องที่ลูกหนี้ขอปลดจากล้มละลาย ศาลก็ให้สิทธิลูกหนี้นำพยานหลักฐานมาหักล้างได้ เช่น กรณีลูกหนี้เห็นว่าข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เจ้าหนี้คัดค้านนำมาอาจจะสร้างขึ้น มาทำให้ศาลเห็นว่าลูกหนี้ไม่สุจริต ลูกหนี้ย่อมมีสิทธิในการนำพยานหลักฐานมาหักล้างโดยศาลจะนำมาประกอบการพิจารณาทั้งหมด ฉะนั้นแล้วข้อสำคัญในการพิจารณาว่าลูกหนี้สุจริตหรือไม่ ถ้าสุจริตศาลจะมีคำสั่งปลดจากล้มละลายให้ แต่ถ้าหากไม่สุจริตก็ จะไม่ปลดจากการล้มละลายแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องความสุจริตควรจะเป็นตัวตั้งพิจารณาเพื่อนำมาเป็นหลักในการที่ศาลจะสั่งปลดหรือไม่ปลดจากการล้มละลาย ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายมากกว่า แม้ว่าเบื้องต้นที่ได้อธิบายนี้คือหลักการตามกฎหมายที่ยังไม่ได้มีการแก้ไข แต่เนื่องจากในปัจจุบันการพิจารณาว่าการปลดหรือไม่ปลดจากการล้มละลาย กฎหมายล้มละลายได้แก้ไขไปเมื่อปี พ.ศ.2547 และยังคงใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ก็ยังทำให้กฎหมายล้มละลายนี้ยังไม่สอดคล้องในการนำมาใช้กับสภาพสังคมปัจจุบัน ฉะนั้นผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีการแก้ไขโดยหลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลายในรายละเอียดต่อไป

รูป 1 แผนภาพแสดงรูปแบบการปลดจากล้มละลายของประเทศไทย

2.3.1 การปลดจากลี้มละลายโดยคำสั่งศาล (Discharge by order of the court)

หลักเกณฑ์คำสั่งปลดจากลี้มละลาย การที่ศาลจะมีคำสั่งปลดลี้มละลายหรือไม่ ศาลจะมีคำสั่งให้ปลดจากลี้มละลายให้แก่ลูกหนี้ได้ก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นความจริงตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 71 พระราชบัญญัติลี้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สินและความประพฤติของลูกหนี้ไว้²⁸ ซึ่งกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) ได้มีการแบ่งทรัพย์สินชำระให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วไม่น้อยกว่า 50 ซึ่งการแบ่งทรัพย์สิน หมายถึง การดำเนินการแบ่งทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย ตามมาตรา 124 ถึงมาตรา 132 กล่าวคือ ต้องพิจารณาว่าคดีนั้น ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าใด และรวบรวมทรัพย์สินนำมาจำหน่ายแล้วดำเนินการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ได้ถึงร้อยละ 50 หรือไม่

อย่างไรก็ตาม เมื่อลูกหนี้ได้ใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้เกินกว่าร้อยละ 50 แล้ว และทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ไม่มีที่จะรวบรวมมาใช้หนี้ต่อไปจนกระทั่งปิดคดีลี้มละลายแล้ว เจ้าหนี้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ได้มีการคัดค้านในการที่ลูกหนี้ขอปลดจากการลี้มละลาย แม้ลูกหนี้จะยังมีหนี้อีกมากก็ไม่ใช่เหตุที่ศาลจะไม่สั่งปลดจากการลี้มละลายได้²⁹ แม้ว่าคำพิพากษานี้ได้ตัดสินก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติลี้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งยกเลิกมาตรา 72 มาตรา 73 มาตรา 74 และมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติลี้มละลาย พ.ศ. 2483 แต่เงื่อนไขมาตรา 71 (1) ปัจจุบันซึ่งได้แก้ไข

²⁸ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายลี้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด, 2559), หน้า. 147.

²⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 621/2510

ใหม่โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 72 (3) เดิม ที่ศาลอาจมีคำสั่งให้งดการปลดจากล้มละลายได้จนกว่าจะได้แบ่งทรัพย์สินชำระให้แก่เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่าห้าสิบในร้อย ดังนั้น หลักกฎหมายตามคำพิพากษานี้ยังคงใช้ได้ในปัจจุบัน³⁰

(2) ลูกหนี้ไม่ได้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต³¹ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2548 ได้ให้คำนิยามของ “บุคคลล้มละลายทุจริต” หมายความว่า บุคคลล้มละลายที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดตามมาตรา 163 ถึงมาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานยกยอกหรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกั๊ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

การพิจารณาความสุจริตของลูกหนี้ล้มละลายตามคำนิยามข้างต้น สรุปได้ว่ากฎหมายล้มละลายได้วางพฤติกรรมที่ถือว่าล้มละลายทุจริต ได้วางกรอบไว้มีดังนี้

1. มาตรา 163 (1) และมาตรา 23 ไม่ส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสาร โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร
2. มาตรา 163 (1) และมาตรา 30 ไม่ไปสาบานตัว และไม่ยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร
3. มาตรา 163 (1) และมาตรา 67 (1) ไม่ส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือจากการเลี้ยงชีพ

³⁰ ชีพ จุลมนต์, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯ พับลิชชิ่ง, 2558), หน้า. 97-98.

³¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 6

ตนเองและครอบครัวตามสมควร โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร)

4. มาตรา 163 (1) และมาตรา 67 (2) ไม่รายงานเป็นหนังสือถึงการมีสิทธิจะได้รับ

ทรัพย์สิน โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร

5. มาตรา 163 (2) ไม่แจ้งข้อความอันเป็นสาระสำคัญ หรือกล่าวเท็จ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า มิได้มีเจตนาฉ้อฉล

6. มาตรา 163 (3) ไม่แจ้งให้ทราบว่า มีผู้นำหนี้สินอันเป็นเท็จมาขอรับชำระ

7. มาตรา 164 (1) ยักยอก ซุกซ่อน ทำลาย ก่อความชำรุดหรือเปลี่ยนแปลงดวงตราสมุด บัญชี หรือเอกสารอันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือรู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำนั้นๆ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า มิได้มีเจตนาปกปิดสภาพแห่งกิจการของตน

8. มาตรา 164 (2) ละเว้นจดข้อความอันเป็นสาระสำคัญ หรือจดข้อความเท็จลงในสมุด บัญชีหรือเอกสารอันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือรู้เห็นเป็นใจในการนั้น

9. มาตรา 164 (3) นำทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยเชื่อและยังมีได้ชำระราคาไปจำหน่ายจองหรือ จำหน่าย เว้นแต่การนั้นเป็นปกติธุระของลูกหนี้ และพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล

10. มาตรา 164 (4) รับสินเชื่อจากบุคคลอื่นโดยใช้อุบายหลอกลวงหรือซุกซ่อนโอน หรือส่งมอบทรัพย์สินของตนโดยทุจริตหรือกระทำ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำทำให้ทรัพย์สินของตนต้องมีภาระผูกพันขึ้นโดยทุจริต หรือยอมหรือสมยอมกับบุคคลอื่นให้ศาลพิพากษาให้ตนต้องชำระหนี้ซึ่งตนมิควรต้องชำระ

11. มาตรา 165 (1) รับสินเชื่อจากผู้อื่นมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยบาทขึ้นไปโดยมิได้แจ้งให้ผู้นั้น ทราบว่าตนถูกพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย

12. มาตรา 165 (2) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยใช้นามตัวหรือนามสมญา และได้รับสินเชื่อจากบุคคลอื่นโดยมิได้แจ้งให้ผู้นั้นทราบว่าตนถูกพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย

13. มาตรา 165 (3) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยใช้นามหรือนามสมญาของผู้อื่นบังหน้า
14. มาตรา 165 (4) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยมิได้โฆษณารายการที่กฎหมายกำหนด
15. มาตรา 166 (1) (2) มีหนี้สินเนื่องในการค้าหรือธุรกิจไม่สามารถให้เหตุผลอันสมควรถึงการที่ได้เสียทรัพย์สินไปเป็นจำนวนมากในระหว่างเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลาย หรือภายหลังจากนั้นแต่ก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ หรือกระทำหนี้สินอันพึงขอรับชำระได้ในคดีล้มละลายโดยไม่มีเหตุอันน่าเชื่อว่าจะสามารถชำระหนี้ได้
16. มาตรา 167 ไม่มีบัญชีย้อนหลัง ซึ่งจะแสดงให้เห็นการประกอบพาณิชย์กิจหรือฐานะการเงินของตนอย่างเพียงพอ
17. มาตรา 168 ออกไปหรือพยายามจะออกไปนอกราชอาณาจักร โดยนำทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายต้องเอาไว้แบ่งใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ราคาเกินกว่าหนึ่งร้อยบาทออกไปด้วยเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล
18. มาตรา 169 ซ่อนตัวหรือหลบไปเสียจากที่ ๆ เคยอยู่ หรือที่ทำการค้า หรือประกอบธุรกิจแห่งสุดท้าย หรือออกไปนอกราชอาณาจักร โดยเจตนาหลีกเลี่ยงหมายเรียกหรือหมายนัดของศาลในคดีล้มละลาย หรือหลีกเลี่ยงการที่จะถูกสอบสวน หรือไต่สวนเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือทำให้เกิดความลำบากขัดข้องแก่กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย
19. มาตรา 170 ฉ้อฉล หรือให้ หรือเสนอให้ หรือตกลงว่าจะให้ประโยชน์ใด ๆ แก่เจ้าหนี้โดยมุ่งหมายที่จะได้รับความยินยอมของเจ้าหนี้ในการขอประนอมหนี้ หรือข้อตกลงเกี่ยวกับกิจการ หรือการล้มละลายของตน หรือเพื่อมิให้มีการคัดค้านการขอปลดจากล้มละลาย³²

³² สรินยา ลิ้มวณิชสินธุ์. อ้างแล้ว, หน้า 42-43.

จากที่กล่าวมานี้ จะเป็นลักษณะของลูกหนี้ที่ไม่สุจริต ซึ่งจะทำให้ศาลมีคำสั่งไม่ปลดจาก ล้มละลายและได้วางหลักการรับโทษทางอาญาไว้ไม่ว่าจะโทษปรับและจำคุก ฉะนั้นเจตนาตาม พระราชบัญญัติกฎหมายล้มละลาย พุทธศักราช 2483 นี้เป็นเรื่องการกระทำที่จะทำให้เจ้าหนี้ เสียเปรียบยอมถือว่าลักษณะเป็นการทุจริต

เนื่องจากปัจจุบันศาลจะมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลายจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ข้อ ที่ ได้กล่าวมานี้ เป็นหลักเกณฑ์ที่ได้แก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ฉะนั้น การที่ศาลจะสั่งปลดจากการล้มละลายได้ต้องมีการชำระหนี้ในคดีล้มละลายแล้วให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เป็นหลักเกณฑ์ที่วางแนวฎีกาไว้แล้วนำมาบัญญัติเป็นหลักกฎหมายโดยแจ้งชัด

จะเห็นได้ว่า หลักการนี้สำคัญเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ศาลจะพิจารณาสั่งปลดเมื่อได้มีการร้องขอ แต่หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายประการหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้โอกาส ลูกหนี้ที่สุจริตมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้แล้วกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่นั้น ย่อมอาจมองได้ว่าเป็นการ ทำลายวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่ประสงค์จะให้โอกาสลูกหนี้ที่สุจริตมีโอกาสหลุดพ้นจาก หนี้แล้วกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ ซึ่งวิธีการตามกฎหมายล้มละลายที่จะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ไป เริ่มต้นชีวิตใหม่ได้นั้น คือเรื่องการปลดจากการล้มละลาย ที่เป็นหัวใจหลักของกฎหมายล้มละลาย ซึ่ง เมื่อมีการแก้ไขหลักเกณฑ์เดิมที่นำเอาแนวคิดนี้มาจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษนั้น ทำ ให้ลูกหนี้ที่สุจริตไม่มีโอกาสได้รับประโยชน์จากกฎหมายเดิม เนื่องจากก่อนถูกฟ้องเมื่อเจ้าหนี้มาทาง ให้ชำระหนี้ ซึ่งลูกหนี้ที่สุจริตก็ชำระหนี้ทั้งหมดเท่าที่ตนมีทรัพย์สินอยู่แล้ว ดังนั้นลูกหนี้ที่สุจริตก็จะไม่ มีทรัพย์สินที่จะสามารถนำมาชำระหนี้ได้อีกร้อยละ 50 ในคดีล้มละลายได้ จึงทำให้ลูกหนี้ที่สุจริตไม่มี โอกาสที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งสั่งปลดจากการล้มละลายได้ ด้วยเหตุนี้กฎหมายที่ได้แก้ไขไว้ใน ฉบับปัจจุบันไม่สามารถนำมาบังคับใช้โดยปริยาย กล่าวคือ ไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ ซึ่งปัญหาที่

เกิดขึ้นนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายและผลของการปลดจากล้มละลายที่แท้จริง ท้ายที่สุดจึงทำให้บทบัญญัติมาตรานี้เป็นหมันไป³³

ทั้งนี้ การที่ศาลจะมีคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้น ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สินอันจะพึงได้มาต่อไปก็ได้แต่ต้องไม่เกินระยะเวลาที่บุคคลนั้นได้รับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา 81/1³⁴ กรณีที่ศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาภายในกำหนดเวลาโดยต้องไม่เกินกำหนดเวลาตามมาตรา 81/1 ศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินเลี้ยงชีพให้บุคคลล้มละลายและครอบครัวในปีหนึ่งๆ ที่ให้หักออกจากทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังมีคำสั่งนั้น และกำหนดให้ส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายและได้กำหนดวันให้ยื่นบัญชีแสดงการรับทรัพย์สินที่ได้มาในระหว่างทุก ๆ ปีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ฉะนั้นบุคคลล้มละลายที่ถูกปลดจากการล้มละลายโดยให้ใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนหรือศาลไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาตามแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลต้องการ ถ้าบุคคลล้มละลายไม่ใช้เงินให้แก่เจ้าพนักงาน ไม่ไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนหรือศาลไต่สวน ศาลจะมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น³⁵

ดังนั้น ลูกหนี้ล้มละลายที่ถูกปลดจากการล้มละลายแล้ว ยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ

³³ ไกรสร บารมีอวยชัย, เอกสารประกอบการเรียน (8 ตุลาคม 2557),

³⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 71.

³⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 80.

หากละลายไม่ช่วยเหลือหรือไม่ให้ความร่วมมือ โดยกฎหมายให้เป็นเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ที่ต้องมาชี้แจงให้เจ้าพนักงานทราบ ถ้าลูกหนี้ไม่มาลูกหนี้ก็มีความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถดำเนินคดีกับลูกหนี้ แต่ในความจริงทางปฏิบัติเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่เคยใช้อำนาจนี้เลย กรณีลูกหนี้มาชี้แจงแล้วมีการปกปิด ชี้แจงเท็จ ลูกหนี้ต้องมีความผิดฐานแจ้งความเท็จด้วย ดังนั้นการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความสำคัญมากที่จะสามารถดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่มาชี้แจงแล้วปกปิด ไม่ครบ หรือเป็นเท็จ ซึ่งจะได้มีบรรทัดฐานเพื่อให้ลูกหนี้ปฏิบัติให้ถูกต้อง และศาลก็มีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายก็ได้³⁶ เพราะว่าเมื่อศาลปลดลูกหนี้จากล้มละลาย ลูกหนี้สามารถมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนได้ หากลูกหนี้ไปกระทำนิติกรรมใดๆ ในขณะที่ตนได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ต่อมาภายหลังคำสั่งปลดจากล้มละลายจะถูกเพิกถอน กฎหมายก็ยอมรับนิติกรรมเหล่านั้นว่าจะไม่ถูกกระทบถึงคำสั่งเพิกถอนนั้น และเมื่อศาลได้เพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่า 1 ฉบับ แล้วให้แจ้งกำหนดเวลาแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายเสนอคำขอรับชำระหนี้ที่ลูกหนี้ได้กระทำขึ้นภายหลังที่ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลได้มีคำสั่งเพิกถอนนั้นด้วย³⁷

2.3.2 การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (Automatic discharge)

การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายหรือการพ้นจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายได้เริ่มนำแนวคิดหลักเกณฑ์นี้ มาใช้บังคับในระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ตาม

³⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 79.

³⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81.

พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35³⁸ จากบทบัญญัติดังกล่าวกฎหมายฉบับนี้ไม่มีมาตรการหรือหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมเพียงพอ³⁹ เนื่องจากการมาตรา 35 ไม่ได้วางหลักเกี่ยวกับผลของการพ้นจากการล้มละลายไว้แต่อย่างใด ซึ่งได้ทำให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมากในการนำบทบัญญัติดังกล่าวมาบังคับใช้ เช่น กรณีหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือ การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่งผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย แม้ว่าเจตนารมณ์ในขณะนั้นต้องการแก้ไขสถานการณ์ให้กับลูกหนี้ผู้สุจริตที่ต้องล้มละลายจากสภาพเศรษฐกิจ

การพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติจึงถูกบัญญัติมาใช้ครั้งแรกในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 บัญญัติว่า “บรรดาคดีล้มละลายที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2583 มาบังคับใช้โดยอนุโลม” แม้ว่าจะเป็นหลักการแบบใหม่ที่กำหนดให้ลูกหนี้พ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมายแต่กลับเป็นช่องโหว่ทางกฎหมาย กลายเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากสภาพหนี้ได้อย่างรวดเร็ว และขาดความชัดเจนไม่ว่าจะการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้และผลของการพ้นจากล้มละลาย ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

³⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 บรรดาคดีล้มละลายที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลล้มละลายและหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายไม่มีลักษณะเป็นการทุจริต ให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาใช้บังคับโดยอนุโลม.

³⁹ กรองกาญจน์ สติตมิลินทากาศ, "การพ้นจากล้มละลายตามมาตรา 35," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 5 ฉบับที่ 33 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2542). หน้า 16.

เพราะไม่มีหลักเกณฑ์ใดมารับรองเพิ่มเติม เนื่องจากได้บัญญัติมาเพียงมาตราเดียว แม้ว่าปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมแต่ได้คงวางหลักเกณฑ์เดิมไว้และยกเลิกการพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติก็ยังไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือแต่อย่างใด ทำให้เกิดปัญหาอาทิ เช่น การคัดกรองลูกหนี้ที่สุจริตที่ได้รับโอกาสในการพ้นจากล้มละลาย และปัญหาระบบการจัดการทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย หลังจากพ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมายซึ่งอาจเอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้มากกว่าผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ที่ควรจะได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคว่าจะดำเนินการอย่างไร จึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวในเวลาต่อมา โดยนำหลักการเรื่องการพ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมายมาบัญญัติไว้ในเรื่องการปลดจากล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) 2547 เพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น โดยได้เพิ่มเติมในส่วนการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย ตามมาตรา 81/1 ถึง มาตรา 81/4 ดังนั้นจึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ออกเป็น 2 กรณี ในส่วนนี้คือ กรณีแรกเป็นการปลดล้มละลายโดยคำสั่งศาล โดยได้แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 71 เข้ามาและได้ยกเลิกมาตรา 72 ถึง มาตรา 75 และกรณีที่ 2 การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย สำหรับกฎหมายในส่วนนี้ใช้กับบุคคลธรรมดา เพื่อให้ลูกหนี้ที่สุจริตได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยได้รับการปลดหนี้ที่เกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินธุรกิจในอดีต

ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญในเรื่องการกำหนดระยะเวลาที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย ประเภทของลูกหนี้ที่จะได้รับการปลด และการหยุดนับระยะเวลาปลดจากล้มละลาย

2.3.2.1 หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย

จากการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 10 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์กำหนดให้บุคคลธรรมดาที่ศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลายแล้วเกินกว่า 3 ปี ได้รับการปลดจากล้มละลาย ซึ่งการปลดจากล้มละลายดังกล่าวจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ ด้วยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องมีคำสั่งศาล⁴⁰ ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติขึ้นใหม่เมื่อปี 2547 โดยลูกหนี้ที่มีสิทธิปลดจากการล้มละลายตามกฎหมายดังต่อไปนี้

1. ลูกหนี้ต้องเป็นบุคคลธรรมดา
2. ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายมาแล้วพ้นกำหนดระยะเวลา 3 ปี ได้รับการปลดทันทีโดยศาลไม่ต้องสั่งปลดจากล้มละลายอีกและ
3. ลูกหนี้ไม่ได้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

หลักการนี้ถือได้ว่าเป็นหลักการใหม่ โดยลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายจะต้องได้รับผลเช่นเดียวกับการที่ศาลมีคำสั่งปลดจากการล้มละลาย กล่าวคือ ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้และพ้นสภาพความเป็นบุคคลล้มละลาย แต่บรรดาทรัพย์สินต่างๆ นั้นยังไม่ได้คืน ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปได้ หากพิจารณาหลักเกณฑ์ที่กฎหมายนำมาบัญญัตินี้ไม่ได้มีแนวความคิดกฎหมายล้มละลายที่จะเอามาเป็นฐานเพื่อวางหลักเกณฑ์ได้ เพราะแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายที่ลูกหนี้จะสามารถหลุดพ้นจากหนี้ได้นั้น ลูกหนี้ต้องสุจริต ไม่ใช่เพียงแค่ล้มละลายสามปีแล้วหลุดพ้นจากหนี้กันไป โดยไม่ได้พิจารณาว่าลูกหนี้สุจริตหรือไม่เนื่องจากหลักการนี้ทำให้ลูกหนี้ที่สุจริตและไม่สุจริตได้ประโยชน์เหมือนกันเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะถูกต้องตาม

⁴⁰ เสกสรร สุขแสง, อ้างแล้ว หน้า 8.

เจตนาธรรมที่จะทำให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตได้ประโยชน์ง่ายๆ เช่นนี้ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์เรื่องการเป็นบุคคลล้มละลายสามปีและต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริตนั้น แม้ว่าหลักเกณฑ์นี้ไม่มีปัญหาแต่เกิดปัญหาขึ้นในทางปฏิบัติ

ตามมาตรา 81/1 ที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้มีการขยายระยะเวลา 3 ปี ออกไปตามเหตุที่กำหนดไว้ ซึ่งเหตุที่ระยะเวลาขยายออกไปมี 3 เหตุ ดังนี้

(1) บุคคลนั้นได้เคยถูกพิพากษาให้ล้มละลายมาก่อนแล้ว และยังไม่พ้นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายครั้งก่อนจนถึงวันที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ครั้งหลังให้ขยายระยะเวลาเป็น 5 ปี

(2) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เช่น การซุกซ่อนทรัพย์สิน ที่ไม่มีลักษณะตาม (3) ให้ขยายระยะเวลาเป็น 10 ปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ เช่น มีความประพฤติดี ช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เก็บรวบรวมทรัพย์สิน และบุคคลนั้นถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ศาลจะสั่งปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนด 10 ปีตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือของบุคคลล้มละลายนั้นก็ได้

(3) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากรู้หรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ให้ขยายระยะเวลาเป็น 10 ปี

ในกรณีที่มีเหตุตาม (1) (2) หรือ (3) มากกว่าหนึ่งเหตุ ให้ขยายระยะเวลาโดยอาศัยเหตุใดเหตุหนึ่งที่มีระยะเวลาสูงสุดเพียงเหตุเดียว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 มาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายตามมาตรานี้โดยอนุโลม⁴¹

จะเห็นว่า การปลดจากล้มละลายตามมาตรา 81/1 เป็นการล้มละลายโดยผลของกฎหมายใช้กับบุคคลธรรมดาที่ล้มละลายก่อนหน้านี้อยู่ และในทางปฏิบัติแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะดำเนินการปลดบุคคลล้มละลายเมื่อครบกำหนด 3 ปีเองโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ร้องขอ หรือ เรียกว่า “ปลดโดยอัตโนมัติ” จากนั้นจะมีหนังสือแจ้งเพื่อให้ศาลทราบเท่านั้น ซึ่งการปลดบุคคลธรรมดาออกจากการล้มละลายตามมาตรานี้ มิได้ตัดสิทธิที่จะยื่นขอต่อศาลให้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายตามมาตรา 71 ⁴²

2.3.2.2 การหยุดนับระยะเวลาปลดจากล้มละลาย

สำหรับในการหยุดนับระยะเวลาปลดจากการล้มละลายให้ใช้เฉพาะกำหนดระยะเวลา 3 ปี ศาลจะมีคำสั่งให้หยุดระยะเวลาได้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำขอต่อศาลเนื่องจากบุคคลล้มละลายไม่ได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินโดยไม่มีเหตุอันสมควร⁴³ หยุดนับระยะเวลาไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาตามคำขอที่ครั้งก็ตาม หากรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 2 ปี ไม่ว่าจะกรณีใดศาลจะมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลา

⁴¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1.

⁴² ณกรณ์ กุลพิโมกษ์, กฎหมายล้มละลาย, หน้า.131.

⁴³ สมศักดิ์ ทรัพย์คุณาชัย, "การขอยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งหยุดนับระยะเวลา," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 15 ฉบับที่ 78(มีนาคม-เมษายน 2554). หน้า 17.

ตามมาตรา 81/1 (1) (2) (3) และมีคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลา 3 ปี ตามมาตรา 81/1 ไม่ได้ ให้อธิบาย คำสั่งศาลในเรื่องหยุดนับระยะเวลาให้เป็นที่สุด

กล่าวคือ ก่อนระยะเวลา 3 ปี ตามมาตรา 81/1 จะได้สิ้นสุดลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจ ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งหยุดนับระยะเวลาไว้ก่อนก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าลูกหนี้ไม่ได้ให้ความ ร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินโดยไม่มีเหตุอันสมควร เมื่อเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลก็ต้องนัดไต่สวนเป็นการด่วน และส่งสำเนาคำขอให้บุคคลล้มละลายทราบ ก่อนวันนัดไม่น้อยกว่า 7 วันตามมาตรา 81/2 แต่ถ้าไต่สวนแล้วเห็นตามนั้น ก็ให้มีคำสั่งหยุดนับ ระยะเวลาโดยศาลจะมีคำสั่งตามคำขอก็ครั้งก็ได้ตามมาตรา 81/3 รวมเวลาแล้วทั้งหมดจะต้องไม่เกิน 2 ปี

ดังนั้น ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินอาจะถูกศาลมี คำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาจากการล้มละลายได้ ซึ่งการพิจารณาว่าลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์มีดังนี้⁴⁴

1. บุคคลล้มละลายได้รับหมายเรียกมาให้การสอบสวนเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินต่อเจ้า พนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยชอบแล้วแต่เพิกเฉยไม่มาดำเนินการภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์กำหนดไว้โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ
2. บุคคลล้มละลายจงใจกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ เพื่อประวิงกระบวนการพิจารณาคดี ล้มละลาย

⁴⁴ คำสั่งกรมบังคับคดีที่ 445/2549 เรื่องการปฏิบัติงานในสำนวนกลาง ข้อ 13.5

3. บุคคลล้มละลายได้อोनัยย้าย ปกปิดหรือซุกซ่อนทรัพย์สินของตนเอง เพื่อป้องกันหรือประวิงไม่ให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้หรือกระทำการฉ้อฉลเจ้าหนี้

4. บุคคลล้มละลายกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจได้รับโทษ ตามมาตรา 161 ถึงมาตรา 174 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

2.3.2.3 การขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งหยุดนับระยะเวลา

ในส่วนการขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งหยุดนับระยะเวลาเมื่อศาลมีคำสั่งตามมาตรา 81/1 แล้ว หากพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปศาลอาจมีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งตามมาตรา 81/3 ก็ได้⁴⁵ คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

ขอยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งศาลมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. มีสิทธิยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งศาล คือ บุคคลล้มละลาย
2. เหตุที่จะขอยกเลิกเมื่อพฤติการณ์ที่เปลี่ยนไป
3. วิธีการยกเลิกบุคคลล้มละลายต้องยื่นคำขอต่อศาล
4. ศาลต้องไต่สวนคำขอ

ในกรณีที่ปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรณีศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาปลดจากล้มละลายนับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำขอจนกว่าลูกหนี้จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนกิจการและรวบรวมทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ควรตีความคำสั่งศาลดังกล่าวว่าเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินแล้วคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาในการปลดจากล้มละลายเป็นอัน

⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/4.

ยกเลิกไปทันที โดยศาลไม่ต้องมีคำสั่งให้ยกเลิกอีก เนื่องจากได้บัญญัติในกระบวนการและขั้นตอนไว้ชัดเจนในเรื่องการขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 81/4 ซึ่งกำหนดให้บุคคลล้มละลายต้องยื่นคำขอต่อศาลและต้องส่งสำเนาคำขอให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่และศาลต้องทำการไต่สวนอันมีพฤติการณ์หรือไม่ เพราะบางกรณีแม้ลูกหนี้จะมาให้การสอบสวนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ใกล้ครบกำหนดระยะเวลาปลดจากล้มละลาย ศาลจะมีคำสั่งยกคำขอลูกหนี้โดยเห็นว่าลูกหนี้ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต⁴⁶

บุคคลธรรมดาที่ได้ถูกศาลพิพากษาล้มละลายก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 จะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย ตามมาตรา 13⁴⁷ โดยแยกพิจารณาว่าในวันที่พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 ใช้บังคับนั้นคือ วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลาย ได้ล้มละลายมาครบระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 81/1 หรือไม่

ก. ครบกำหนดระยะเวลาไปก่อน หรือครบกำหนดในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ปลดจากการล้มละลายโดยทันทีในวันที่ 16 กรกฎาคม 2547

⁴⁶ สมศักดิ์ ทรัพย์คุณาชัย, อ้างแล้ว หน้า 18.

⁴⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 13 บุคคลธรรมดาซึ่งศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและครบระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรา 81/1 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ปลดจากล้มละลาย

บุคคลซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและยังไม่ถูกปลดจากล้มละลายตามวรรคหนึ่งให้ปลดจากล้มละลายตามพระราชบัญญัติ พุทธศักราช 2483 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ โดยการนับระยะเวลาให้นับตั้งแต่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย

ข. ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา ให้นำกำหนดระยะเวลาในการปลดจากล้มละลายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลาย⁴⁸

2.3.3 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมาย

การที่ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายแต่เดิมนั้น ยังไม่มีหลักเกณฑ์อื่นใด มีเพียงหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งเป็นฉบับแรกในการนำมาใช้ ต่อมาได้นำมาตรา 35 หลักเกณฑ์การพ้นจากล้มละลายอัตโนมัติ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 มาใช้แต่มีหลักเกณฑ์ที่ยังน้อย จึงมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายฉบับดังกล่าวในเวลาต่อมาคือ ฉบับปัจจุบันตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ซึ่งได้นำหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายมาใช้ จากการศึกษาหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าจะการปลดจากล้มละลายที่เป็นการปลดจากล้มละลาย โดยคำสั่งศาลหรือโดยผลของกฎหมาย ทำให้เกิดผลในด้านต่างๆ ดังนี้

2.3.3.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

การปลดจากล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหรือลูกหนี้หลุดพ้นจากการล้มละลาย และกลับมามีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองได้ กล่าวคือ ต้องมีหน้าที่ไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลสอบสวนหรือไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลต้องการ ฉะนั้นการที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยการที่ศาลมีคำสั่งปลดจาก

⁴⁸ เอื้อน ชุนแก้ว, อ้างแล้ว หน้า 154.

ล้มละลายหรือลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายย่อมทำให้ลูกหนี้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายแล้วมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนตามปกติ แต่บุคคลที่ได้รับการปลดจากล้มละลายยังต้องมีหน้าที่ตามมาตรา 79 บัญญัติว่า “บุคคลล้มละลายซึ่งได้ถูกปลดจากล้มละลายนั้นยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ

ถ้าบุคคลล้มละลายละเลยไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นได้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น”

จะเห็นว่า มาตรา 79 ต้องการให้ลูกหนี้ให้ความช่วยเหลือในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ตกอยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ ถ้าบุคคลล้มละลายละเลยไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นได้ นอกจากนี้ ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบด้วยว่าได้รับทรัพย์สินอะไรออกงายมาบ้าง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งเป็นแนวทางที่วางไว้เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ นอกจากนี้เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการปลดจากล้มละลายแล้ว จะมีผลให้ลูกหนี้กลับเป็นบุคคลล้มละลายตามเดิม แต่ไม่กระทบถึงการใด ๆ อันเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากการล้มละลายตามมาตรา 80⁴⁹ บัญญัติว่า “ในคำสั่งปลดจากล้มละลายโดยให้บุคคลล้มละลายใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น ศาลมี

⁴⁹ สรินยา ลีมาณิสสินธุ์. อ้างแล้ว หน้า 82-83.

อำนาจกำหนดจำนวนเงินสำหรับเลี้ยงชีพบุคคลล้มละลายและครอบครัวในปีหนึ่งๆ ที่ให้หักเอาจากทรัพย์สินซึ่งได้มาภายหลังมีคำสั่งนั้น และกำหนดให้ส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายและกำหนดวันให้ยื่นบัญชีแสดงการรับทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างทุกๆ ปีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

บุคคลล้มละลายซึ่งถูกปลดจากล้มละลายโดยให้ใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น มีหน้าที่ไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลสอบสวนหรือไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มา ตามแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลต้องการ

ถ้าบุคคลล้มละลายนั้นไม่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในสองวรรคแรก เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลจะเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายก็ได้แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น”

2.3.3.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล และการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย⁵⁰ทั้ง 2 กรณีอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลายฯ ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินต่างๆ อันอาจรับชำระหนี้ได้ เว้นแต่หนี้ดังกล่าวนั้นจะเป็นหนี้ตามที่กำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

⁵⁰ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1 วรรคท้าย ให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 มาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา 81 โดยอนุโลม”

(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 77 คำสั่งปลดจากลี้มละลาทำให้บุคคลลี้มละลาหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอชำระได้ เว้นแต่

- (1) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล
- (2) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลลี้มละลา หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้

เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลลี้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมรู้

จะเห็นว่าสามารถพิจารณาในเรื่องความรับผิดชอบได้ ดังนี้

1. หนี้สินที่ลูกหนี้หลุดพ้น

หนี้ทั้งปวงอันพึงขอชำระหนี้ได้ หมายถึง หนี้ของเจ้าหนี้ไม่มีประกันที่มูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ รวมทั้งกรณีทีบุคคลใดที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลี้มละลา ฯ มาตรา 91 ถึง 94 และ 100 เมื่อลูกหนี้ปลดจากลี้มละลา ลูกหนี้ออมหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอชำระได้ ไม่ว่าเจ้าหนี้จะได้อื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้หรือไม่ก็ตาม ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายลี้มละลาอีกต่อไป

ดังนั้น กรณีที่เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้และได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีลี้มละลาแล้วบางส่วน เมื่อลูกหนี้ปลดจากลี้มละลา เจ้าหนี้จะเรียกร้องหรือขอให้บังคับลูกหนี้ชำระหนี้ส่วนที่เหลืออีกไม่ได้ และหากเจ้าหนี้รายใดไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีลี้มละลา ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีลี้มละลา เจ้าหนี้จะเรียกร้องหรือขอให้บังคับลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ได้เช่นกัน⁵¹

2. หนี้สินที่ลูกหนี้ไม่หลุดพ้น

---

⁵¹ กมล อีระเวชพลกุล, คำบรรยายกฎหมายลี้มละลาและฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ พับลิชชิ่ง, 2556), หน้า. 393.

คือ การปลดจากลัมละลายไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจรับชำระได้ ถ้าเป็นหนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล และหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลลัมละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลลัมละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมรู้ กล่าวคือ แม้ว่าลูกหนี้ได้รับการปลดจากลัมละลายแล้ว ลูกหนี้ยังมีหน้าที่รับผิดชอบชำระหนี้ทั้ง 2 มาตรา 77(1) หรือ (2) อยู่ ทั้งนี้ไม่ต้องคำนึงถึงเจ้าหนี้ที่ดังกล่าวนั้นจะยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีลัมละลาย

3. หนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างลัมละลาย

ในระหว่างที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์หรือพิพากษาให้ลัมละลายลูกหนี้อาจก่อหนี้ที่ทำให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ เช่น ลูกหนี้กระทำความผิดชำระหนี้บุคคลอื่นทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือ ลูกหนี้อาศัยอยู่แล้วว่ามีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตนเองแต่ไปทำนิติกรรม กับบุคคลภายนอกโดยไม่แจ้งให้เขาทราบ เช่นนี้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้มูลละเมิดที่สร้างขึ้น แต่หนี้ส่วนนี้เกิดหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์แล้วจึงเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ ผลของการปลดลูกหนี้จากลัมละลายตามมาตรา 77 ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้เท่านั้น ส่วนหนี้ที่เกิดหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อันเป็นหนี้ที่ไม่อาจขอชำระหนี้ได้ ลูกหนี้มิได้หลุดพ้นจากหนี้ส่วนนี้แต่อย่างใด

2.3.3.3 ผลต่อหนี้ที่มีประกัน

ในส่วนผลที่เกิดขึ้นต่อหนี้ที่มีประกันนั้น การที่กฎหมายลัมละลายได้ให้สิทธิแก่เจ้าหนี้มีประกันที่สามารถขอรับชำระหนี้หรือไม่ขอรับชำระหนี้ก็ได้ ตามมาตรา 95 ทั้งนี้ การสั่งพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่ได้ทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามมาตรา 110 วรรค 3 แม้ว่า

เจ้าหน้าที่มีประกันไม่ได้ขอชำระหนี้เข้ามา และในคดีดังกล่าวศาลก็จะมีคำสั่งปลดเจ้าหน้าที่ล้มละลาย และในส่วน of เจ้าหน้าที่มีประกันก็มีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาแต่ทรัพย์สินหลักประกันได้อีกด้วย

2.3.3.4 ผลต่อการกระทำความผิดอาญา

ในระหว่างเป็นบุคคลล้มละลาย หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้ได้กระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับล้มละลายก่อนศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือได้กระทำความผิดอาญาดังกล่าว หากลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายก็ไม่ได้ทำให้ความผิดอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับล้มละลายที่ได้เกิดขึ้นจนสำเร็จแล้วเป็นอันระงับสิ้นไปแต่อย่างใด⁵²

2.3.3.5 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

ในส่วน of ทรัพย์สินหลังจากที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว บุคคลใดจะมีอำนาจในการจัดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้จะต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่อาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย เพราะการจัดการทรัพย์สินนั้นยังไม่แล้วเสร็จหรือเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้รับมาใหม่หลังจากการที่ลูกหนี้ได้รับจากการปลดจากล้มละลายแล้ว

ทรัพย์สินต่างๆ ที่ลูกหนี้มีอยู่ขณะที่ศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์หรือได้มาก่อนมีการปลดจากล้มละลายซึ่งตกอยู่ภายใต้อำนาจ of เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมี

⁵² เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว หน้า 154.

อำนาจในการจัดการทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นหรือเจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน และเมื่อจัดการแล้วจะต้องนำเงินดังกล่าวมาแบ่งให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย

ส่วนทรัพย์สินต่างๆ ที่ลูกหนี้ได้รับมาภายหลัง ได้รับการปลดจากการล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ย่อมมีอำนาจโดยสมบูรณ์ในการจัดการทรัพย์สินนั้น เว้นแต่คำสั่งปลดจากล้มละลายของศาลตามมาตรา 71 จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะพึงได้มาในเวลาต่อไปตามมาตรา 71 วรรค 2⁵³

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย ถ้าเจ้าหนี้นี้มีประกันไม่ได้ยื่นคำขอชำระหนี้เข้ามา เจ้าหนี้นี้มีประกันมีสิทธิในการบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้อันเป็นหลักประกันต่อไปได้ และหากการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 81/1 ถ้าครบกำหนดดังกล่าวแล้ว บุคคลล้มละลายย่อมพ้นจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องมีคำสั่งอีก

ส่วนกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้นี้อยู่ก่อนปลดจากล้มละลายแต่ลูกหนี้ไม่ได้แจ้ง ปกปิด ยักย้ายหรือซุกซ่อนจนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าวมาไว้ในกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายได้ก่อนการปลดจากล้มละลายและต่อมาในภายหลังได้มีการปลดจากล้มละลายแล้ว ทรัพย์สินดังกล่าวพึงปรากฏขึ้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ได้โดยอาศัยหลักตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ตามมาตรา 109 ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้

⁵³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155

(1) ทรัพย์สินทั้งหลายอันลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายรวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเว้นแต่

ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งลูกหนี้รวมทั้งภริยาและบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะารูป และ

ข. สัตว์ พืชพันธุ์ เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของลูกหนี้รวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(2) ทรัพย์สินซึ่งลูกหนี้ได้มาภายหลังเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายจนถึงเวลาปลดจากล้มละลาย

(3) สิ่งของซึ่งอยู่ในครอบครองหรืออำนาจสั่งการหรือสั่งจำหน่ายของลูกหนี้ ในทางการค้าหรือธุรกิจของลูกหนี้ ด้วยความยินยอมของเจ้าของอันแท้จริง โดยพฤติการณ์ซึ่งทำให้เห็นว่าลูกหนี้เป็นเจ้าของในขณะที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย

จะเห็นว่ามาตรา 109 ซึ่งให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนการปลดจากล้มละลายเข้ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ไม่ว่าจะพบทรัพย์สินนั้นเมื่อใด⁵⁴

⁵⁴ ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง, "ปัญหาของเจ้าหนี้ภาษีอากรตามกฎหมายล้มละลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า. 34-35.

อย่างไรก็ตามได้มีกรณีที่ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายไปแล้วโดยคำสั่งศาลหรือการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย แต่ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนด 3 ปี ททรัพย์สินดังกล่าวของลูกหนี้ที่นำไปซุกซ่อนไว้ก่อนหน้านั้น ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะสามารถไปยึดทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้เหล่านี้ได้หรือไม่ เพราะบทบัญญัติเรื่องการปลดจากล้มละลาย ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจนว่าสามารถยึดได้ ทำให้เกิดปัญหาว่าความไม่ชัดเจนของบทบัญญัตินี้ทำให้เจ้าพนักงานยอมหมดอำนาจลงเพราะเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ททรัพย์สินดังกล่าวจึงเป็นของลูกหนี้ตามเดิม

และจากการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน อาจารย์ไกรสร บารมีอวยชัย มีความเห็นว่า นักกฎหมายส่วนใหญ่ได้ตีความว่ายึดไม่ได้ เพราะเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ลูกหนี้สามารถทำนิติกรรมเองได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะไม่มีอำนาจที่จะยึดทรัพย์ลูกหนี้อีกต่อไป อาจจะเป็นเพราะไม่ได้ศึกษามาตรา 109 (2) เพียงดูแต่บทบัญญัติเรื่องการปลดจากล้มละลาย ซึ่งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจนว่าให้ยึดได้ จึงได้นำมาตีความเองว่าเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะหมดอำนาจลงทำให้ไม่สามารถยึดต่อไปได้อีก แต่หากพิจารณาถึงมาตรา 109(2) เมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายไปแล้วทรัพย์สินต่างๆ ที่ลูกหนี้มีอยู่นั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถที่จะยึดได้หมด เพราะเป็นทรัพย์สินอันสามารถแบ่งได้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 109 เนื่องจากแนวความคิดในการปลดจากล้มละลายเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้แก้ไขปัญหาหนี้สินให้กับลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้โดยไม่ต้องชำระหนี้ แต่ถ้าลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายลูกหนี้ก็จะหลุดพ้นจากหนี้ไปทั้งหมดโดยไม่ต้องจ่ายหรือชำระหนี้แต่อย่างใด

ดังตัวอย่างกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1681/2552 คำสั่งปลดจำเลยจากลี้มละลายมีผลเพียงให้จำเลยหลุดพ้นจากการเป็นบุคคลลี้มละลาย มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินหรือกิจการของตนซึ่งได้มานับแต่วันที่ได้รับการปลดจากลี้มละลายแล้วเท่านั้น ส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ยังคงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของจำเลยซึ่งเป็นทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีลี้มละลายทั้งจำเลยซึ่งได้ถูกปลดจากลี้มละลายนั้นยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามต้องการตาม พระราชบัญญัติลี้มละลายฯ มาตรา 79

ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินจำเลยมีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการลี้มละลายซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้าน ทั้งผู้คัดค้านได้รวบรวมต้นฉบับโฉนดที่ดินพิพาทอันเป็นเอกสารสำคัญสำหรับที่ดินพิพาทไว้แล้วก่อนศาลมีคำสั่งปลดจำเลยจากลี้มละลาย ดังนั้น เงินค่าเช่าซึ่งเป็นดอกผลของที่ดินพิพาทดังกล่าวตามประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 148 ย่อมตกเป็นทรัพย์สินในคดีลี้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ด้วยผู้คัดค้านจึงมีอำนาจในการจัดการและรวบรวมเงินค่าเช่าที่ดินพิพาทดังกล่าวเพื่อแบ่งชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป

2.3.4 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากลี้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติ

ตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศไทย

ในเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ที่ต้องให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดของประเทศไทยนั้น ตามพระราชบัญญัติลี้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ศาลได้นำมาใช้ 2 มาตรา คือ มาตรา 79 และมาตรา 80 ซึ่งภายหลังการปลดจากลี้มละลายลูกหนี้หน้าที่ของลูกหนี้ได้วางหลักไว้ หากพิจารณา

ตามมาตรา 79 เพื่อต้องการให้ลูกหนี้มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สิน
 ทรัพย์สินต่างๆ ที่ตกอยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์
 ทรัพย์ต้องการ ถ้าบุคคลล้มละลายละเลยไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นได้
 นอกจากนี้ ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบด้วยว่าได้รับทรัพย์สิน
 อะไรนอกเงยมาบ้าง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งเป็นแนวทางที่วางไว้
 เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ นอกจากนี้เมื่อศาลมีคำสั่งเพิกถอนการปลดจากล้มละลายแล้ว จะมี
 ผลให้ลูกหนี้กลับเป็นบุคคลล้มละลายตามเดิม แต่ไม่กระทบถึงการใด ๆ อันเกี่ยวกับกิจการและ
 ทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากการล้มละลาย⁵⁵ ซึ่งในการเพิกถอนการปลด
 จากล้มละลายตามกฎหมาย โดยศาลอาจเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ หากปรากฏว่าลูกหนี้ละเลยหน้าที่
 ของตนไม่ปฏิบัติตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดมาตรการหลังการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือ
 โดยผลของกฎหมายไว้เพียงแต่การหยุดนับระยะเวลา⁵⁶

สำหรับมาตรา 80 เป็นหน้าที่กรณีศาลสั่งปลดจากล้มละลาย เพื่อที่จะให้ลูกหนี้ใช้เงินแก่เจ้า
 พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลต้องการที่จะได้ส่วนในเรื่องที่
 ลูกหนี้ให้นำเงินมาจากที่ไหน นำเงินดังกล่าวมาใช้ครบหรือไม่ และถ้าลูกหนี้ไม่มาให้ได้ส่วนก็จะมีคำสั่ง
 เพิกถอนตามมาตรา 80

⁵⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 80.

⁵⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/2 และ 81/3

การเพิกถอนการปลดจากลัมละลายตามกฎหมาย โดยศาลอาจเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ หากปรากฏว่าลูกหนี้ละเลยหน้าที่ของตนไม่ปฏิบัติตาม ปรากฏเหตุดังต่อไปนี้

1. ลูกหนี้ไม่ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งตกอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ
2. ลูกหนี้ไม่ยอมส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลืออยู่สำหรับเลี้ยงชีพให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อนำมาแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย
3. ลูกหนี้ไม่ยื่นแสดงบัญชีแสดงการรับทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างปีทุกๆ ปีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
4. ลูกหนี้ละเลย ไม่ไปหาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลสอบสวนหรือไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลได้มีคำสั่ง

เมื่อศาลได้เพิกถอนคำสั่งปลดลูกหนี้จากลัมละลาย จะถูกปลดแต่ตัวลูกหนี้จะไม่ได้ทรัพย์สิน ลูกหนี้จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังเท่านั้น ซึ่งทรัพย์สินรวบรวมอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อไป หากศาลได้เพิกถอนแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องมีการโฆษณาคำสั่งเพิกถอนการปลดจากลัมละลายตามมาตรา 81 ด้วย

2.4 ความแตกต่างของหลักการยกเลิกลัมละลายกับการปลดจากการลัมละลาย

การยกเลิกลัมละลายทำให้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์หลุดพ้นจากภาวะการลัมละลาย อีกวิธีหนึ่งเหมือนกันกับวิธีการปลดจากลัมละลายแต่การยกเลิกไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคดี กล่าวคือ หากมี

เหตุการณ์ตามกฎหมายเกิดขึ้น ศาลมีอำนาจสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายได้⁵⁷ เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนขึ้นในเรื่องการปลดจากล้มละลาย จึงได้ศึกษาพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างหลักการยกเลิกการล้มละลายกับการปลดจากการล้มละลายในเรื่องผลเกี่ยวกับหนี้สินในการพิจารณาให้ชัดเจนขึ้น เนื่องจากการยกเลิกการล้มละลายเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้อำนาจศาลมีคำสั่งให้คดีล้มละลายเรื่องนั้นเลิกกันไป เรียกว่า เป็นการยกเลิกคดีล้มละลายก็ได้ ซึ่งทำให้คดีล้มละลายนั้นได้สิ้นสุดลงและมีผลทำให้ลูกหนี้พ้นจากการล้มละลายไปเป็นอิสระมีอำนาจหรือความสามารถในการจัดการทรัพย์สินและกิจกรรมของตน ได้ดังเช่นคนธรรมดา⁵⁸ ซึ่งการที่บุคคลจะพ้นจากภาวะการล้มละลายโดยยกเลิกการล้มละลาย ตามมาตรา 135 นั้นจะต้องมีการร้องขอหรือรายงานต่อศาล แล้วศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลาย กล่าวคือ

1. ผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้อง

โดยบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้อง ได้แก่ เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย ลูกหนี้ในคดีล้มละลายนั้น หรือบุคคลอื่นที่ได้ประโยชน์หากศาลมีคำสั่งการยกเลิกล้มละลาย และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุในมาตรา 135 (1) ถึง (4) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็สามารถรายงานขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายได้หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว⁵⁹

2. เหตุที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย

⁵⁷ กมล ชีรเวชพลกุล. อ้างแล้ว หน้า 396.

⁵⁸ ปรีชา พานิชวงศ์, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (กรุงเทพมหานคร นิติบรรณการ, 2548), หน้า. 406.

⁵⁹ เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว หน้า 310-313.

เหตุที่ผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ ถ้าปรากฏเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ดังนี้

(1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจดำเนินการให้ได้ผลเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เพราะเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือยอมเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือวางเงินประกันตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกร้อง และไม่มีเจ้าหนี้อื่นสามารถและเต็มใจกระทำการดังกล่าวแล้ว ภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้ชัดเจนหรือละเลยนั้น ศาลก็สั่งยกเลิกการล้มละลายได้

(2) ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย เช่น ในคดีนั้นไม่มีเจ้าหนี้นายยื่นคำร้องให้ชำระหนี้หรือเจ้าหนี้ที่รับชำระหนี้ขอถอนคำขอชำระหนี้ทั้งหมด เมื่อคดีล้มละลายไม่มีเจ้าหนี้ก็ควรแล้วเสร็จ ศาลก็จะสั่งยกเลิกการล้มละลายได้

ตาม (1) และ (2) จะเห็นได้ว่า การที่ศาลสั่งยกเลิกล้มละลาย 2 สาเหตุดังกล่าว เจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระหนี้ เพราะฉะนั้นลูกหนี้ก็ยังไม่หลุดพ้นจากหนี้เช่นกัน

(3) หนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว คดีล้มละลายก็เสร็จสิ้นไปเพราะว่าการชำระเต็มจำนวนแล้ว

ถ้าลูกหนี้ปฏิเสธหนี้สินรายใด แต่ลูกหนี้ยอมทำสัญญาและให้ประกันต่อศาลว่าจะใช้เงินให้เต็มจำนวนกับค่าธรรมเนียมด้วยก็ดี หรือถ้าหาตัวเจ้าหนี้ไม่พบแต่ลูกหนี้ได้นำเงินเต็มจำนวนมาวางต่อศาล ให้ถือว่าหนี้สินรายนั้นได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว

(4) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์ครั้งสุดท้าย หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมาภายในกำหนดเวลาสิบปีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของบุคคล

ล้มละลายได้อีกและไม่มีเจ้าหนี้มาขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย⁶⁰ ศาลก็สามารถมีคำสั่งยกเลิกได้เหมือนกัน

สำหรับ (3) และ (4) จะเห็นว่า 2 สาเหตุนี้ ลูกหนี้หลุดพ้นไปจากหนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 ซึ่งล่องเลยระยะเวลาในการบังคับคดีไปแล้ว

ผลของการยกเลิกการล้มละลาย

กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายผลที่เกิดขึ้นมีดังนี้

ก. ผลเกี่ยวกับการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อมีการยกเลิกการล้มละลาย ลูกหนี้มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หมดอำนาจในการดำเนินกิจการและทรัพย์สินแทนลูกหนี้ ทั้งนี้ไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้โฆษณาคำสั่งนั้นหรือไม่

ข. ผลเกี่ยวกับคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ ศาลต้องจำหน่ายคดีที่มีการอุทธรณ์เกี่ยวกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยการประนอมหนี้เพราะไม่มีประโยชน์ในการพิจารณาอีกต่อไป

ค. ผลในส่วนที่เกี่ยวกับหนี้สิน เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าเป็นการยกเลิกการล้มละลายด้วยเหตุใด ศาลจะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เป็นรายคดี หากเป็นการยกเลิกการล้มละลายเพราะเหตุที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ยอมช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย คำสั่งเช่นนี้ไม่

---

⁶⁰ สุธีร์ ศุภนิตต์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 9, บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556), หน้า.

ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินแต่อย่างใด⁶¹ ไม่ว่าหนี้นั้นเจ้าหนี้จะไต่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้หรือไม่ เนื่องจากคำสั่งการยกเลิกการล้มละลายกรณีนี้มีผลให้ยกเลิกคดีไปเท่านั้น ไม่ทำให้หนี้สินเดิมระงับไป แต่หากเป็นการยกเลิกการล้มละลายเพราะเหตุที่หนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินครั้งสุดท้าย หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมา ภายในกำหนดเวลา 10 ปี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายได้อีก คำสั่งยกเลิกการล้มละลายเพราะเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ทั้งปวงไม่ว่าหนี้นั้นจะเป็นหนี้ประเภทใดแม้แต่หนี้ภาษีอากรหรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล และหนี้สินที่เกิดจากการทุจริตหรือสมรู้ร่วมคิดของลูกหนี้ก็ตาม เนื่องจากการยกเลิกการล้มละลายในกรณีดังกล่าวนี้เป็นการทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุดลงมีผลทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากความเป็นบุคคลล้มละลายและแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติถึงผลไว้โดยชัดเจนก็พอตีความได้ว่าการยกเลิกการล้มละลายในกรณีหลังนี้ย่อมทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ทั้งปวงโดยไม่มีข้อยกเว้น⁶²

ง. ผลที่ได้ทำไปแล้ว ซึ่งคำสั่งยกเลิกการล้มละลายไม่กระทบถึงการใดที่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กระทำไปแล้ว ส่วนทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายให้ตกแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดตามที่ศาลกำหนด หรือถ้าไม่ได้กำหนดก็ให้คืนแก่บุคคลล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2548 มาตรา 137

⁶¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2548 มาตรา 136

⁶² ปิยะภัญญ์ บุญเส็ง อ้างแล้ว, หน้า 32-33.

กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายย่อมทำให้ลูกหนี้มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเองและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจในการดำเนินกิจการและทรัพย์สินแทนลูกหนี้ เนื่องจากมีผลเท่ากับศาลมีคำสั่งยกเลิกการพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไปในตัว⁶³

ส่วนการปลดจากล้มละลายเป็นเรื่องที่กฎหมายให้ออกาสลูกหนี้ไปตั้งตัวใหม่หลังจากถูกพิพากษาให้ล้มละลายและรวบรวมทรัพย์สินพอที่จะเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ได้บ้างตามสมควรแล้ว กล่าวได้ว่าเป็นการปลดไปแต่ตัวลูกหนี้ ส่วนทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่แล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถเก็บรวบรวมและจำหน่ายเพื่อแบ่งเฉลี่ยแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไปได้ โดยลูกหนี้ต้องช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินนั้นตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ นอกจากนั้นศาลอาจปลดจากการล้มละลายโดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะพึงได้ในเวลาต่อไปของลูกหนี้⁶⁴

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วระหว่างการปลดจากล้มละลายกับการยกเลิกล้มละลายโดยเฉพาะผลต่อหนี้สิน คือ กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายเนื่องจากหนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว หรือกรณีที่ได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้ายหรือไม่มีทรัพย์สินที่จะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้วต่อไปอีก 10 ปี ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินได้ เมื่อมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย⁶⁵ดังกล่าวนี้ ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจขอรับชำระได้ทั้งปวง หรือหนี้ภาษีอากรซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ แต่เจ้าหนี้ไม่ขอรับชำระหนี้

⁶³ ทรงธรรม พูนเกษมทรัพย์, "การยกเลิกการล้มละลาย," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 15 ฉบับที่ 79 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2554). หน้า 12-13.

⁶⁴ ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ และคณะกรรมการ, เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายวิธีสบัญญัติ 2 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช), หน้า. 480.

⁶⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 135 (3) (4)

หรือหนี้ที่ลูกหนี้ให้ก่อเกิดขึ้นด้วยความทุจริตฉ้อโกงซึ่ง จะดำเนินการฟ้องร้องอีกไม่ได้⁶⁶เป็นผลทำให้คดีสิ้นสุดลง

แต่หากกรณีศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของลูกหนี้ เพราะเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ช่วยเหลือหรือยอมเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือวางเงินประกันตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกร้องและไม่มีเจ้าหนี้อื่นสามารถและเต็มใจระทำการดังกล่าวแล้วหรือลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย⁶⁷ คำสั่งยกเลิกการล้มละลายดังกล่าวนี้ไม่ทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินได้ คำว่า “หนี้สิน” หมายถึง หนี้สินทั้งหมดที่อาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้มิได้หมายความว่าเฉพาะหนี้ที่ไต่ถาม คำขอรับชำระหนี้ไว้เท่านั้น ฉะนั้นแม้เจ้าหนี้จะไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ลูกหนี้ก็ไม่หลุดพ้นจากหนี้สินดังกล่าวทำให้เจ้าหนี้มีสิทธินำมาฟ้องบังคับคดีได้ รวมถึงการนำมาขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นคดีล้มละลายเป็นคดีใหม่ได้ด้วย ถึงแม้ว่าเจ้าหนี้ไม่ได้ขอยื่นรับชำระหนี้ไว้ในคดีล้มละลายเนื่องจากกรณีนี้เป็นการยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หนี้สินของลูกหนี้จึงกลับมามีสภาพเป็นหนี้ที่สมบูรณ์เหมือนเดิมซึ่งต่างไปจากเรื่องของการปลดจากล้มละลายที่ไม่ได้เป็นการยกเลิกคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

แต่สำหรับกรณีการยกเลิกการล้มละลายตามมาตรา 135 (3) (4) ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งหมดและไม่อาจนำมาตรา 77 ที่เป็นเรื่องของการปลดจากการล้มละลายมาใช้บังคับ นอกจากนี้ คำสั่งยกเลิกการล้มละลายไม่กระทบถึงการไต่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กระทำไปแล้วโดย

⁶⁶ เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2558) หน้า 321.

⁶⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 135 (1) (2)

ผลของกฎหมายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 137 และกรณีที่ถูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาหลุดพ้นจากการล้มละลายด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1 ซึ่งลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอชำระได้ เว้นแต่

(1) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล

(2) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมบูรณ์

จะเห็นว่ายอมเป็นผลทำให้ลูกหนี้มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเองที่ได้มาภายหลังเวลาปลดจากล้มละลาย แต่ทรัพย์สินทั้งหลายที่ลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายหรือได้มาภายหลังเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายจนถึงเวลาปลดจากล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 109 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าว และสามารถนำไปแบ่งแก่เจ้าหนี้ของลูกหนี้ต่อไปได้

การยกเลิกการล้มละลายที่กล่าวมาข้างต้นมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าเมื่อมีการปิดคดีแล้ว 10 ปี ในคดีที่ลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาหลุดพ้นจากการล้มละลายด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 81/1 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) 2547 จะต้องดำเนินการยกเลิกตามมาตรา 135(4) พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483⁶⁸ อีกหรือไม่ ตามบทบัญญัติความ

⁶⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 135 เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ ถ้าปรากฏเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

ว่า เมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอและศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกการล้มละลายได้ แต่หากศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกลูกหนี้ยังคงเป็นบุคคลล้มละลายอยู่ และคำสั่งปิดคดีก็มีผลตามมาตรา 134 คือ มีผลเพียงให้ระงับการจัดการต่างๆ ไว้แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด และไม่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หลุดพ้นจากหน้าที่

ฉะนั้นทรัพย์สินที่ได้มาก่อนลูกหนี้พ้นจากภาวะล้มละลายย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา 109 พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ซึ่งลูกหนี้มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สินและนำไปแบ่งแก่เจ้าหนี้ของลูกหนี้ต่อไป มิใช่เป็นการจัดการทรัพย์สินของจำเลยภายหลังที่จำเลยพ้นจากการล้มละลายแล้ว

อย่างไรก็ตาม การล้มละลายของลูกหนี้แม้เริ่มต้นมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์อันเป็นเรื่องผลของการล้มละลายที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและการดำเนินการตามกฎหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(1) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจดำเนินการให้ได้ผลเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เพราะเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ไม่ช่วยหรือยอมเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายหรือวางเงินประกันตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกร้อง และไม่มีเจ้าหนี้อื่นสามารถและเต็มใจกระทำการดังกล่าวแล้ว ภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันที่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้ชัดเจนหรือละเลยนั้น

(2) ลูกหนี้ไม่ควรถูกพิพากษาให้ล้มละลาย

(3) หนี้สินของบุคคลล้มละลายได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว

ถ้าลูกหนี้ปฏิเสธหนี้สินรายใด แต่ลูกหนี้อยอมทำสัญญาและให้ประกันต่อศาลว่าจะใช้เงินให้เต็มจำนวนกับค่าธรรมเนียมด้วยก็ดี หรือถ้าหาตัวเจ้าหนี้ไม่พบแต่ลูกหนี้ได้นำเงินเต็มจำนวนมาวางต่อศาลก็ดี ให้ถือว่าหนี้สินรายนั้นได้ชำระเต็มจำนวนแล้ว

(4) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แบ่งทรัพย์สินครั้งสุดท้าย หรือไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งให้แก่เจ้าหนี้แล้ว ต่อแต่นั้นมาภายในกำหนดเวลาสิบปีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายได้อีกและไม่มีเจ้าหนี้มาขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการรวบรวมทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

ล้มละลายโดยเฉพาะ หากมีผลทำให้สถานะบุคคลของลูกหนี้เปลี่ยนเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์⁶⁹ เมื่อคำสั่งปิดคดีมีผลเพียงให้ระงับการจัดการต่างๆ ไว้แต่ไม่ทำให้คดีล้มละลายสิ้นสุด⁷⁰ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาก่อนลูกหนี้จะพ้นจากการล้มละลาย⁷¹ย่อมเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายที่อาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตามมาตรา 109 การที่ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงมีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินเช่นว่านั้น

---

⁶⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 763/2527 (คำพิพากษาประชุมใหญ่) คำพิพากษาฎีกาที่ 980/2531

⁷⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 134

⁷¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 135

บทที่ 3

หลักเกณฑ์และแนวคิดการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายต่างประเทศ

บทนี้เป็นการนำเสนอให้เห็นหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายในแต่ละประเทศโดยเฉพาะในเรื่องหลังจากการปลดจากล้มละลายที่มีการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่

การพิจารณาหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศนั้น เพื่อที่จะศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของหลักเกณฑ์ แนวคิดในการที่จะได้รับประโยชน์จากการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย เช่น หากเป็นการไม่ช่วยหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่อาจจะมิบทลงโทษ (Sanction) นอกเหนือจากการมีคำสั่งเพิกถอน หรือการพิจารณามาตรการอื่นรองรับ เพื่อปรับปรุงและหาแนวทางกำหนดมาตรการหลังการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายในเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือของประเทศไทยให้ชัดเจนขึ้นเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นธรรม และนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงต่อไป

3.1 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศอังกฤษ

ตั้งแต่กฎหมายล้มละลายได้เข้ามาใช้ในกฎหมายโรมันยุคแรกได้มีแนวคิดที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ไม่ว่าจะโดยวิธีการลงโทษทางอาญา เนื่องจากในยุคนั้นต้องการลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่ว่าจะตัวของลูกหนี้เองหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำผิดด้วยแต่เมื่อเวลาผ่านไปในปัจจุบันมุ่งเน้นให้มีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดและนำมาชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด

กฎหมายล้มละลายเผยแพร่เข้าสู่ประเทศอังกฤษช่วงปี ค.ศ. 1542 ได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นบุคคลล้มละลาย กฎหมายฉบับนี้ใช้เฉพาะลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้า⁷² และเป็นการฟ้องคดีโดยไม่สมัครใจเพียงอย่างเดียว หากลูกหนี้รายใดที่เป็นพ่อค้ามีพฤติกรรมตามที่กฎหมายกำหนด เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องคดีต่อ Lord Chancellor เพื่อตั้งคณะกรรมการให้มีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้และขายเพื่อนำเงินมาชำระแก่เจ้าหนี้แต่ละราย

จะเห็นได้ว่าแนวคิดกฎหมายล้มละลายในยุคนี้จะมีลักษณะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อให้มาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุด ไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพหรือไม่ ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพใดๆ ได้เลย จึงมีการนำทฤษฎีความร่วมมือของลูกหนี้ที่เป็นทฤษฎีแรกซึ่งนำมาใช้ในระบบการปลดหนี้ โดยการปลดหนี้จะสร้างแรงจูงใจให้ลูกหนี้ให้ความร่วมมือกับผู้จัดการทรัพย์สินและเจ้าหนี้ที่ทั้งหลายในการรวบรวมทรัพย์สิน และชำระบัญชีจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้สำเร็จลุล่วงไป การปลดหนี้จะบัญญัติให้เป็นเงื่อนไขในลักษณะที่ลูกหนี้จะได้รับอนุญาตให้ปลดหนี้ในคดีล้มละลายมีผลบังคับต่อเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ มิฉะนั้นการปลดหนี้จะถูกปฏิเสธ ลูกหนี้จะต้องช่วยรวบรวมทรัพย์สินในคดีล้มละลายให้ได้จำนวนมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายที่จะได้รับชำระหนี้คืน และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการดำเนินคดีให้น้อยที่สุด และให้มีผลกระทบน้อยที่สุดต่ออัตราการชำระหนี้คืนเจ้าหนี้เจ้าหนี้ก็ได้รับส่วนแบ่งในการชำระหนี้คืนมากขึ้น เพราะลูกหนี้จะให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สินเปิดเผยข้อมูล หยุดการยักยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน หรือการกระทำอื่นใดทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลง หรือเป็นทางให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับความเสียหาย ฉะนั้นแรงจูงใจภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้นั้นมีได้มิใช่เพื่อเอื้อ

⁷² Thompson J.H. , The Principles of Bankruptcy Law (London: HFL (PUBLISHERS), 1972).

ประโยชน์แก่ลูกหนี้ที่ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพราะว่าแนวคิดการปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้จะถูกปลดได้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย

ต่อมาบทบัญญัติว่าด้วยการปลดหนี้ได้ถูกบัญญัติครั้งแรกในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1705 มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเป็นช่วงกฎหมายล้มละลายซึ่งได้นำหลักการให้ลูกหนี้เริ่มต้นใหม่ (fresh start) มาใช้ เพื่อเป็นรางวัลให้แก่ลูกหนี้ที่ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สิน เนื่องจากแนวความคิดเดิมเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพใดๆ ได้ซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วนแต่เป็นพ่อค้าทำกิจการค้าขายจึงมีความสามารถในการประกอบอาชีพค้าขายโดยเฉพาะ หากไม่มีบุคคลเหล่านี้หรือกีดกันออกจากสังคมจะทำให้ผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจการค้าได้รับผลกระทบ ความเสียหายไม่ว่าทางตรงและทางอ้อม ทำให้มีแนวคิดในกฎหมายล้มละลายบัญญัติให้มี “การปลดหนี้ล้มละลาย” ขึ้น (Discharge) โดยกำหนดนโยบายให้เป็นมาตรการเพื่อตอบแทนให้ความร่วมมือของลูกหนี้ที่ยอมเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดที่ยอมที่จะสละทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้และปฏิบัติตามที่กฎหมายล้มละลายกำหนดไว้ โดยได้สร้างแรงจูงใจแก่ลูกหนี้ด้วยการตอบแทนคืนในอัตราร้อยละ 5 ของมูลค่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้รวบรวมมาในคดีเพื่อประโยชน์ต่อเจ้าหนี้

การปลดหนี้ล้มละลายนี้ให้โอกาสลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากภาระหนี้ก่อนถูกฟ้องล้มละลาย หากลูกหนี้ได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหนี้ในการรวบรวมทรัพย์สินของตนเพื่อชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ทำให้ลูกหนี้เริ่มต้นใหม่ทางการเงินได้ แนวคิดนี้ต้องการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้⁷³ ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าในกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษใน

⁷³ ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธุ์ และคณะกรรมการ, เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายวิธีสบัญญัติ 2, หน้า. 26-27.

บทบัญญัติเรื่องการปลดจากล้มละลายได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาถึงความสุจริตของตัวลูกหนี้ และความร่วมมือของลูกหนี้ในการจัดการทรัพย์สินเป็นหลักที่ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินต่างๆ

อย่างไรก็ตามแนวคิดในเรื่องการมีหนี้สินล้นพ้นตัว (Insolvency) หมายความว่า ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามจำนวนหนี้สินที่มีอยู่ อีกกรณีหนึ่งหากลูกหนี้มีกองทรัพย์สินน้อยกว่าภาระหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่สามารถชำระหนี้ได้เกินกว่าทรัพย์สินที่มีอยู่ได้ กล่าวได้ว่าลูกหนี้นั้นเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวจะเป็นคนละกรณีกับการที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือละเว้นการชำระหนี้ในเวลากำหนดเนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นเจตนาของลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้ จึงไม่ชำระหนี้ นั้น แม้ว่ากรณีที่ลูกหนี้จงใจผิดนัดชำระหนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงลูกหนี้นั้นต้องเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องล้มละลายได้ กรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว สถานะเจ้าหนี้ที่ไม่ได้รับการชำระหนี้คู่สัญญาอื่นๆ ของลูกหนี้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งตัวลูกหนี้เองต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์และกระบวนการตามกฎหมายพิเศษ คือ ตามกระบวนการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในกฎหมายพิเศษนี้ อีกทั้งหลัก Individual voluntary arrangements ใน The Insolvency Act 1986 ของประเทศอังกฤษ⁷⁴ คำนี้ถึงความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยมีการรวบรวมสิทธิเรียกร้องที่พิพาททั้งหมดของเจ้าหนี้จะมีการจัดลำดับชั้นของเจ้าหนี้ไว้ และมีกระบวนการที่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ให้ได้มากที่สุด เพื่อนำทรัพย์สินนั้นแบ่งให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายแม้ว่ากฎหมายเริ่มผ่อนคลายนโยบายโทษลูกหนี้ที่มีความรุนแรงลงไปบ้าง แต่ด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกลับยังมีความซับซ้อน แม้ผู้ประกอบการจะพยายามไม่ให้เกิดปัญหา แต่ก็ยังมีหลายปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจล้มเหลวเกิดความวุ่นวายและเสียหายเป็นจำนวนวงกว้าง

⁷⁴ Tolmie F., Introduction to Corporate and Personal Insolvency Law (London: Sweet & Maxwell, 1998). P. 67

ในทางเศรษฐกิจ จึงได้มีการบัญญัติ The Enterprise Act 2002⁷⁵ ทำให้การปลดจากล้มละลายอัตโนมัติมีผลบังคับใช้กับบุคคลล้มละลายทั้งหมด อีกทั้งศาลมีคำสั่งจำกัดสิทธิเกี่ยวกับการล้มละลายกับบุคคลล้มละลายที่ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ดังนั้นทำให้บุคคลดังกล่าวไม่มีความสามารถต่อไปในระยะเวลาหนึ่ง การปลดจากล้มละลายเป็นการปลดจากสภาพบุคคลที่ถูกจำกัด และความไม่เหมาะสมบางประการ และยังเป็นการปลดหนี้สินทั้งปวงด้วย แต่การล้มละลายกลับยังคงอยู่เช่นเดิม เพราะเป็นเพียงการยกเลิกสิ่งซึ่งมีผลกระทบจากการล้มละลายโดยตรงเท่านั้น แต่ทรัพย์สินยังคงอยู่ในความดูแลของผู้จัดการทรัพย์สิน (trustee)⁷⁶ ในระบบล้มละลาย

ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษเดิมการปลดจากล้มละลายต้องใช้คำสั่งศาลเท่านั้น ตามมาตรา 26 พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1914⁷⁷ ต่อมาได้มีการพัฒนากฎหมายล้มละลาย ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้ออกมาตรการปลดล้มละลายโดยอัตโนมัติ (Automatic discharge) ตามมาตรา 7(2) โดย Insolvency Act 1976 โดยกำหนดว่า ถ้าผู้ล้มละลายไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 26 พระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1914 หรือไม่ได้ถูกยกเลิกการล้มละลาย ผู้ล้มละลายมีสิทธิได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อครบ 5 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลาย ต่อมาการปลดจากล้มละลายทั้ง 2 แบบ ถูกยกเลิก โดย Insolvency Act 1986 ได้บัญญัติถึงการปลดจากล้มละลายโดยใช้คำสั่งศาลและการปลดจากการล้มละลายโดย

⁷⁵ "Discharge from Bankruptcy," [Online]. Available from: <https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/casehelpmanual/VD/DischargeFromBankruptcy.htm> (April 28, 2016)

⁷⁶ Trustee หมายถึง ผู้จัดการทรัพย์สินซึ่งบุคคลใดๆ ที่มีความเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้หรือไม่ก็อาจได้รับการแต่งตั้งเป็น Trustee ได้มากกว่าหนึ่งคนโดยมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินคล้ายกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินของไทย

⁷⁷ Bankruptcy Act 1914.

อัตรโนมัติ ปัจจุบันยังคงบังคับใช้อยู่⁷⁸ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายหมวด (Groups) ซึ่งแต่ละหมวดแบ่งออกเป็นลักษณะต่างๆ (Parts) จะเห็นว่าในหมวดที่ 2 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการล้มละลายของบุคคลธรรมดา (Insolvency of individuals and bankruptcy) Insolvency Act 1986

การล้มละลายของบุคคลโดยคำสั่งล้มละลายมีผลเริ่มต้นนับแต่วันที่ที่มีคำสั่งและมีผลดำเนินต่อไปจนกระทั่งบุคคลดังกล่าวได้รับการปลดจากล้มละลายภายใต้บทบัญญัติตามกฎหมาย ตามมาตรา 278 จะเห็นได้ว่าการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้น บุคคลล้มละลายที่ได้รับการปลดจากล้มละลายมี 2 แบบ กล่าวคือ การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งของศาล (Discharge by order of the court) และการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (Automatic discharge) โดยให้ประโยชน์แก่ลูกหนี้ที่ล้มละลายสุจริต ความประพฤติของลูกหนี้ที่สุจริตให้และความช่วยเหลือในคดีล้มละลาย ที่สามารถกลับมาใช้ชีวิตใหม่ได้ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเหมือนกับประเทศอื่นๆ

3.1.1 การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศอังกฤษ

การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศอังกฤษ ใน Insolvency Act 1986 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 280 โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

---

⁷⁸ เสกสรร สุขแสง, การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 19 ฉบับที่ 99 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2558) หน้า 9.

1. ลูกหนี้อาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งปลดบุคคลธรรมดาจากล้มละลายในคดีตามมาตรา 246 (1) (d)⁷⁹ ได้ในเวลาใดๆ หลังจากสิ้นสุดระยะเวลา 5 ปีนับจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ล้มละลาย

2. เมื่อมีคำร้องภายใต้มาตรานี้ ศาลอาจปฏิเสธไม่ปลดบุคคลล้มละลายจากการล้มละลาย หรือมีคำสั่งให้ปลดบุคคลล้มละลายจากการล้มละลายโดยเด็ดขาดหรือมีคำสั่งให้ปลดบุคคลดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับรายได้หรือทรัพย์สินที่ได้มาหลังจากการปลดจากล้มละลายก็ได้

3. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ปลดบุคคลจากการล้มละลายหรือมีคำสั่งให้ปลดบุคคลดังกล่าวโดยมีเงื่อนไขตาม (2) ศาลอาจกำหนดให้คำสั่งดังกล่าวมีผลทันทีหรือมีผลในภายหลังก็ได้ ทั้งนี้ ศาลจะต้องระบุนอ้าวในคำสั่งนั้นๆ ด้วย⁸⁰

อย่างไรก็ตามแสดงได้ว่า ตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายนี้จะไม่มียุทธศาสตร์ประกอบเหมือน การปลดลูกหนี้จากการล้มละลายโดยผลของกฎหมาย ซึ่งหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของ ประเทศอังกฤษได้แบ่งออกเป็น 2 แบบ เช่นเดียวกับรูปแบบการปลดจากล้มละลายของประเทศไทย โดยศาลจะมีคำสั่งให้ปลดจากล้มละลายให้แก่ลูกหนี้ จะใช้สำหรับคดีกับเฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกศาลตัดสินให้เป็นบุคคลล้มละลายภายใต้คดีล้มละลายอันเนื่องมาจากการกระทำ ความผิดอาญา (a criminal bankruptcy order) เป็นคำตัดสินแก่บุคคลที่กระทำความผิดอาญา

⁷⁹ ได้มีการแก้ไขใหม่โดย Enterprise Act 2002 มาตรา 279.

⁸⁰ ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง. ปัญหาของเจ้าหนี้ภายใต้การตามมาตราล้มละลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555 หน้า 51.

และก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่า £ 1,500 ตาม The Powers of Criminal Courts Act 1973 บุคคลนั้นจะได้รับการปลดจากการลี้ภัยโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 280 เท่านั้น⁸¹

เพราะฉะนั้นการปลดจากการลี้ภัยโดยคำสั่งศาลจะต้องทำเป็นคำร้องขอโดยบุคคลลี้ภัยในเวลาใดๆ หลังจากระยะเวลาสิ้นสุดระยะเวลา 5 ปีนับจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ลี้ภัยแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งปฏิเสธที่จะปลดจากการลี้ภัยหรือมีคำสั่งปลดจากการลี้ภัยหรือมีคำสั่งปลดจากการลี้ภัยโดยมีเงื่อนไข ศาลอาจกำหนดให้คำสั่งดังกล่าวมีผลทันที หรืออาจจะให้มีผลภายหลังก็ได้แต่จะต้องระบุไว้ในคำสั่งนั้นๆ ด้วย

ดังนั้นลูกหนี้ได้ทำการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอศาลให้มีคำสั่งปลดจากการลี้ภัยตามมาตรา 280 แล้วลูกหนี้จะได้รับพิจารณาจากการปลดลี้ภัยก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 5 ปีนับจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ลี้ภัย ซึ่งต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ยังคงค้างชำระเข้าร่วมการพิจารณาและลูกหนี้ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบเกี่ยวกับคำร้องขอที่ได้ยื่นไว้และชำระค่าธรรมเนียม ซึ่งศาลจะเป็นผู้พิจารณาแล้วมีคำสั่งกำหนดวันในการพิจารณาคำร้องขอต่อไปและมีหนังสือไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้

ส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องส่งคำร้องขอไปยังผู้จัดการทรัพย์และเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอในการพิจารณาในจำนวนหนี้ที่ยังคงค้างจากทรัพย์สินลูกหนี้ และต้องยื่นรายงานข้อมูลของบุคคลลี้ภัยที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของลูกหนี้รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ในคดีเก่าและใหม่ การแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้รวมทั้งความเห็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลเพื่อประกอบ

⁸¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

การพิจารณาที่เกี่ยวข้องกันทั้งหมดไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุที่ลูกหนี้ล้มละลาย ประวัติเป็นอย่างไร สำหรับสำเนารายงานข้อมูลเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องส่งให้ผู้จัดการทรัพย์และลูกหนี้ด้วยเพื่อให้ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธรายงานดังกล่าวได้ เมื่อศาลได้พิจารณาจากรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ ลูกหนี้ ศาลก็มีอำนาจในการสั่งปลดจากล้มละลายได้ทั้งมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข

กรณีที่ไม่มีเงื่อนไข มีผลทำให้สถานะของลูกหนี้และทรัพย์สินหลุดพ้นจากการล้มละลาย แต่สำหรับเจ้าหนี้นี้มีประกันสามารถบังคับจากหลักประกันได้ ถึงแม้ว่าลูกหนี้ได้รับปลดจากล้มละลายก่อนที่จะมีการแบ่งทรัพย์ให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้เพียงได้แค่หลุดพ้นเพียงสถานะเท่านั้น แต่ไม่หลุดพ้นจากหนี้อันเกิดจากการฉ้อฉลรวมถึงหนี้ในส่วนอื่นๆ ที่ไม่สามารถปรากฏในคดีล้มละลาย

กรณีที่มีเงื่อนไข ลูกหนี้น้อยกลับสู่สถานะปกติ แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไขไม่ว่าจะเป็นเงินเดือนและรายได้บางอย่างที่ต้องเก็บรวบรวมไว้ในกองทรัพย์สิน ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องมาให้ข้อมูลต่างๆ แก่ผู้จัดการทรัพย์ การพิจารณาขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลในกรณีเช่นนี้ หรืออาจมีคำสั่งลักษณะนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ล้มละลายทุจริต เพื่อหามาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำซากของลูกหนี้ให้ มีข้อจำกัดสำหรับสิทธิลูกหนี้บางประการเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาการพิสูจน์ในทางอาญาและมีบทลงโทษลูกหนี้ที่ทุจริตที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลปราศจากข้อสงสัยในการกระทำของลูกหนี้ที่ได้กระทำโดยทุจริตจริง เพราะมีจำนวนมากที่ไม่ถูกลงโทษจากการกระทำของลูกหนี้ดังกล่าว

สำหรับการอุทธรณ์คำสั่งศาล กรณียื่นอุทธรณ์คำสั่งให้ปลดจากการล้มละลาย ลูกหนี้หรือบุคคลใดที่มีส่วนได้เสียไม่พอใจในคำสั่ง หรือเงื่อนไขใดๆ ที่ศาลกำหนดสามารถมีสิทธิที่จะอุทธรณ์

คำสั่งของศาลท้องถิ่น (County Court) ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ (Court of Appeal) ได้โดยมีอำนาจในการสั่งดังนี้

1. สั่งยกเลิกคำสั่งศาลชั้นต้น
2. แก้ไขคำสั่งปลดจากการล้มละลาย
3. เพิกถอนการปลดจากการล้มละลาย กรณีลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข⁸²

3.1.2 การปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติของประเทศไทย

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยในเรื่องการปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติ เดิมไม่ได้แยกประเภทว่าเป็นลูกหนี้ที่สุจริตหรือลูกหนี้ที่ทุจริต หมายความว่าไม่มีการแยกว่าการกระทำของลูกหนี้ที่มีลักษณะก่อให้เกิดหนี้สินโดยสุจริตหรือเจตนาทุจริต จนกระทั่งมีการแยกประเภทของลูกหนี้ ทำให้เกิดผลดีหลังจากการปลดพบว่าเจ้าหนี้สามารถให้เครดิตแก่ลูกหนี้มากขึ้นเพียงใด ที่มาจากการปลดลูกหนี้จากการล้มละลายโดยอัตโนมัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อลูกหนี้ในรายที่สุจริต อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ การบริหารการเงินที่ผิดพลาดโดยไม่ใช้การกระทำที่มาจากเจตนาทุจริต สามารถที่จะพ้นจากการล้มละลายโดยการปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติและกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ เพื่อให้ได้เห็นถึงเจตนาที่สุจริตซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการพิจารณาในการปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติ

⁸² อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์, "ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553), หน้า. 45.

หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติตาม Insolvency Act 1986⁸³ ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 279 กล่าวคือ⁸⁴

1. บุคคลล้มละลายจะได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปีนับจาก วันที่ศาลมีคำสั่งให้ล้มละลาย

2. ถ้าก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นเอกสารต่อศาลซึ่งระบุ ว่าการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายตามมาตรา 289 ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป หรือได้ข้อสรุปแล้ว บุคคลล้มละลายจะได้รับการปลดจากการล้มละลายเมื่อมีการยื่นเอกสารดังกล่าว ต่อศาล

3. เมื่อมีคำร้องขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ ศาลอาจมีคำสั่งให้หยุด นับระยะเวลา 1 ปีนับจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ล้มละลายจนกระทั่งสิ้นสุดระยะเวลาดังกล่าวหรือมีการ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ เมื่อศาลพอใจว่าบุคคลล้มละลายไม่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

4. คดีที่ศาลมีคำสั่งให้ล้มละลายตามมาตรา 264(1)(d) เนื่องจากเป็นคดีล้มละลายอัน เนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา (Criminal bankruptcy order) จะไม่นำมาตรานี้มาใช้แต่ บุคคลล้มละลายจะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 280⁸⁵

---

⁸³ การปลดจากล้มละลายใน Insolvency Act 1986 section 279-282 โดยแนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ ครั้งแรกจาก Insolvency Act 1976 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยEnterprise Act 2002

⁸⁴ ปิยะภัญญ์ บุญเส็ง. อ้างแล้ว, หน้า 49-50.

⁸⁵ Insolvency Act 1986, Section 280.

จะเห็นได้ว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย ลูกหนี้ก็จะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อครบตามระยะเวลา 1 ปี นับจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ล้มละลาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับลูกหนี้ที่สุจริตและไม่เคยเข้าสู่กระบวนการล้มละลายมาก่อน และมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือโดยได้ทำตามหน้าที่ของตนภายในระยะเวลาดังกล่าวเพื่อกลับเข้าสู่เศรษฐกิจและเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นลูกหนี้ที่ไม่ใช่ลูกหนี้ที่สุจริตไม่สมควรได้รับการลงโทษแต่สมควรได้รับโอกาสมากกว่า แต่การที่กฎหมายลดระยะเวลาทำให้มีการปลดจากล้มละลายเร็วขึ้นนั้นกลับเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้ลูกหนี้สามารถหลีกเลี่ยงไม่ชำระได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นต้องกำหนดให้ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายยังต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหนี้ด้วย

อย่างไรก็ตามลูกหนี้ยังคงต้องมีหน้าที่ให้ความร่วมมือหลังจากการปลดจากล้มละลาย กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver)⁸⁶ เช่น

- การยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สิน (Statement of affairs) ก่อนสิ้นระยะเวลา 21 วัน นับแต่การเริ่มต้นของการล้มละลาย
- การไต่สวนลูกหนี้โดยเปิดเผย
- การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
- และส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและข้อมูลอื่นๆ ให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อีกทั้งต้องไปพบ

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เหมาะสม

ทั้งนี้ ได้มีมาตรการเชิงลงโทษลูกหนี้ออกมาบังคับใช้แสดงให้เห็นว่าแม้กฎหมายประเทศอังกฤษอนุญาตให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติตามที่กฎหมายกำหนด นับแต่วันที่

⁸⁶ Official Receiver เป็นเจ้าพนักงานศาลหรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ Official Receiver ก็จะเป็น Official Receiver ของลูกหนี้ และ Official Receiver จะมีฐานะเป็น Trustee จนกว่าจะมีการแต่งตั้ง Trustee ซึ่งเปรียบได้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของไทย

ศาลได้มีคำสั่งให้ลูกหนี้นั้นตกเป็นบุคคลล้มละลายในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวนี้ แต่ได้ระบุเงื่อนไข ความประพฤติกของลูกหนี้ไว้ด้วยว่าลูกหนี้ต้องถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่บางประการ เช่น ลูกหนี้ไม่มี สิทธิครอบครองหรือจำหน่ายทรัพย์สินในบัญชีของตน ไม่สามารถเข้าเจรจาหรือได้รับสินเชื่อโดย อิสระ ไม่มีสิทธิได้รับคัดเลือกเข้าสภาหรือหน่วยงานท้องถิ่นใดๆ ไม่อาจถูกแต่งตั้งหรือทำหน้าที่เป็นผู้ พิพากษา ไม่อาจได้ประกาศนียบัตรการฝึกหัดทนาย และไม่อาจกระทำการเป็นกรรมการในบริษัทไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาล

สำหรับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย เมื่อใดที่ลูกหนี้ผู้ใดไม่เข้าหลักเกณฑ์หรือขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือบุคคลล้มละลาย ดังกล่าวไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดให้ การนับระยะเวลาการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้หยุดลงได้ โดยคำสั่งนี้จะต้องส่งไปยังบุคคล ล้มละลายและผู้จัดการทรัพย์ซึ่งในคำสั่งอาจกำหนดให้การนับระยะเวลาที่หยุดลงด้วยเหตุเช่นว่านี้ หรืออาจวางคำสั่งโดยวางเงื่อนไขบางประการให้บุคคลล้มละลายต้องปฏิบัติก่อนที่ระยะเวลาดังกล่าว จะเดินต่อไปก็ได้

ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิบุคคลล้มละลายที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งปลดจาก ล้มละลาย ซึ่งศาลจะดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์และผู้จัดการทรัพย์ ภายใน 28 วัน นับแต่มีการยื่นคำร้อง⁸⁷

กรณีลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์หรือผู้ประกอบการ ในคดีล้มละลาย (ถ้ามี) หรือลูกหนี้ไม่ให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ ศาล อาจมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้ได้สำหรับลูกหนี้ที่อยู่ภายใต้คดี

⁸⁷ อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์, อ้างแล้ว หน้า 41.

ล้มละลายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา (criminal bankruptcy order) ลูกหนี้จะ
ไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติแต่ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล
แทน⁸⁸

อย่างไรก็ตาม ก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวลูกหนี้ก็อาจได้รับการปลดจาก
ล้มละลายได้ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ซื้อสรุปการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้
และนำมายื่นต่อศาล ในกรณีนี้ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อได้มีการยื่นเอกสารนั้นๆ ต่อ
ศาลแล้ว การปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนดนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควร
โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องแจ้งให้เจ้าหนี้และผู้จัดการทรัพย์ทราบก่อนว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์
ทรัพย์ประสงค์จะยื่นเอกสารต่อศาลเพื่อให้มีการปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนด

ดังนั้น ขั้นตอนนี้เจ้าหนี้มีสิทธิยื่นคำคัดค้าน ถ้าหากคำคัดค้านเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
จะต้องพิจารณาความถูกต้องของคำคัดค้านนั้น และกรณีที่คำคัดค้านนั้นเป็นสาเหตุให้เจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์ต้องดำเนินการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป ลูกหนี้จะไม่ได้รับการปลด
จากล้มละลายก่อนครบกำหนด กรณีที่ไม่มีคำคัดค้านหรือคำคัดค้านถูกต้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะ
ดำเนินการยื่นเอกสารต่อศาลเพื่อให้มีการปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนดต่อไป

3.1.3 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

ตาม Insolvency Act 1986 ที่ได้บัญญัติไว้นั้น ผลของการปลดจากล้มละลายตาม
กฎหมายของประเทศอังกฤษเหมือนกันทั้งในส่วนการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลและการปลด

⁸⁸ ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง, อ้างแล้ว หน้า 51.

จากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ มีผลทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ มีอิสระความสามารถ และคุณสมบัติจากการถูกจำกัดในระหว่างที่อยู่ในสถานะเป็นบุคคลล้มละลาย

การปลดจากล้มละลายจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบในการทำงานของผู้จัดการทรัพย์สินต่อคดีล้มละลายจนจนกว่าจะสามารถจัดการทรัพย์สินดังกล่าวเสร็จสิ้น ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้ต่อคดีล้มละลายที่มีหลักประกันที่จะบังคับหลักประกัน และไม่มีผลเป็นการปลดเปลื้องมูลหนี้ใดๆ ที่เกิดขึ้นในคดีล้มละลายที่ผู้ล้มละลายก่อขึ้นโดยฉ้อฉล หรือการทำผิดหน้าที่ของผู้จัดการทรัพย์สิน โดยการฉ้อฉล (Fraudulent Breach of Trust)⁸⁹ อีกทั้งในความรับผิดใดที่เกี่ยวข้องกับค่าปรับในการกระทำผิดหรือความรับผิดใดๆ ภายใต้การให้หลักประกันก็จะยังคงมีอยู่

จากการศึกษาจะเห็นว่าผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศอังกฤษได้กำหนดผลการปลดจากล้มละลายไว้ชัดเจน สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1.3.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

เมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลาย ลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะกลับคืนสู่สถานะใกล้เคียงปกติตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเรื่องของความสามารถในการทำนิติกรรมต่างๆ ก็สามารถทำได้ตามปกติ รวมถึงลูกหนี้ที่ปลดจากการล้มละลายจะได้รับ หรือจำหน่ายทรัพย์สินของตนเองหรือดำเนินธุรกิจทางการค้าได้ดังเดิม แต่มีข้อจำกัดความสามารถของลูกหนี้หลังจากการปลดจากการล้มละลาย ได้แก่

⁸⁹ เสกสรร สุขแสง, "การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 19. หน้า 11.

รายได้ของลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจจัดการของผู้จัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และกลับมาเป็นอำนาจของลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ศาลสั่งให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งที่มาจากเงินเดือนหรือเงินบำนาญของลูกหนี้ผู้ล้มละลายให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สินต่อไปแม้ว่าการปลดจากล้มละลายจะมีผลเกิดขึ้นแล้ว

อย่างไรก็ตามลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 333 (1) (2) (3)⁹⁰ กล่าวคือ ต้องให้ข้อมูลและปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายและอื่นๆ ภายใต้คำสั่งของผู้จัดการทรัพย์สินเพื่อให้แล้วเสร็จ หากไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวย่อมเป็นการละเมิดอำนาจศาลในส่วนของ การปลดจากล้มละลาย แม้ว่าภายหลังศาลมีคำสั่งให้ปลดจากการล้มละลายอาจมีการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ล้มละลายต่อไปได้อีก⁹¹ เพราะมาตรานี้ได้ให้อำนาจค่อนข้างกว้างในการที่จะตรวจสอบของศาลจนสามารถขยายการใช้บังคับไปยังบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ผู้ล้มละลายรวมทั้ง ข้อมูลทั้งหมด ซึ่งอำนาจนี้เป็นการเรียกเอาทรัพย์สินหรือรายได้ที่ยักย้ายถ่ายเท ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือที่นำไปเก็บไว้แบบผิดกฎหมายในระหว่างล้มละลาย ศาลสามารถใช้อำนาจตรวจสอบได้ไม่ใช่เฉพาะแต่ ภายหลังการปลดจากล้มละลาย แต่สามารถใช้บังคับไปจนถึงผู้ล้มละลายถึงแก่ความตาย คู่สมรส หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการซื้อขาย กิจการ หรือบุคคลใดที่ารู้หรือมีทรัพย์สิน

---

⁹⁰ "Discharge from Bankruptcy," [Online]. Available from: <https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/casehelpmanual/D/DischargeFromBankruptcy.htm> (April 28, 2016)

⁹¹ Insolvency Act 1986, Section 366.

ของบุคคลดังกล่าวไว้ในความครอบครองแม้แต่ลูกหนี้ของผู้ล้มละลาย ข้อมูลใดๆ อันเป็นทรัพย์สินของผู้ล้มละลาย⁹²

3.1.3.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

การปลดจากล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้สินก่อนที่ศาลมีคำสั่งล้มละลาย แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีหนี้บางประเภทที่ยกเว้นไว้ซึ่งยังคงต้องรับผิดชอบ เช่น หนี้ที่ลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้นได้ ซึ่งกฎหมายอังกฤษได้มีการกำหนดหนี้ประเภทต่อไปนี้ ไม่สามารถได้รับการปลดเปลื้องไปโดยผลของการปลดจากล้มละลาย เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่ง ดังนี้⁹³

1. หนี้ที่เกิดจากการทำร้ายร่างกาย และจิตใจของบุคคลใด อันเกิดจากการประมาทเลินเล่อ การรบกวนสิทธิ รวมถึงการกระทำผิดกฎหมาย ผิดสัญญา หรือหน้าที่อื่นๆ ด้วย
2. หนี้ที่เกิดจากคำสั่งศาลในคดีเกี่ยวกับครอบครัว คู่สมรส หรือกฎหมายการจ่ายเงินค่าเลี้ยงดูบุตร (The Child Support Act 1991)

⁹² อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์. ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553. หน้า 47-48.

⁹³ Insolvency Act 1986, Section 281.

3. หนี้อื่นๆ ที่ระบุว่าหนี้ที่ไม่อาจขอพิสูจนได้ในคดีล้มละลาย หมายถึง หนี้ที่ลูกหนี้ไม่อาจขอพิสูจนจำนวนหนี้ หมายความว่า ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบไปตามจำนวนหนี้ที่ขอรับชำระหนี้มา ได้แก่ หนี้ค่าปรับ และหนี้ตามคำพิพากษา

ทั้งนี้ การปลดลูกหนี้จากการล้มละลายจะไม่ปลดเปลื้องบุคคลใด นอกจากลูกหนี้ผู้ล้มละลาย ดังนั้นบุคคลใดก็ตามที่ยังต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ในมูลหนี้ ไม่ว่าจะเป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลใดที่ต้องรับผิดชอบเสมือนผู้ค้ำประกันของลูกหนี้จะไม่ได้รับผลของการปลดเปลื้องหรือหลุดพ้นจากหนี้สินนั้น

3.1.3.3 ผลต่อหนี้ที่มีประกัน

กฎหมายล้มละลายให้สิทธิเจ้าหนี้มีประกัน เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันได้

3.1.3.4 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

ทรัพย์สินใดที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์ยังอยู่ในความครอบครองระหว่างล้มละลาย ทรัพย์สินเหล่านั้นย่อมอยู่ภายใต้การจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้จัดการทรัพย์จะไม่ทำการส่งมอบให้กับบุคคลล้มละลายแต่อย่างใดเมื่อได้รับการปลดจากล้มละลาย เพราะถึงแม้ว่าได้รับการปลดจากล้มละลายแล้วแต่ยังมีทรัพย์สินที่บุคคลนั้นเป็นเจ้าของอยู่หรือได้มาก่อนการปลดจากล้มละลายที่จะต้องนำมาชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้และผู้จัดการทรัพย์

3.1.4 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ภายใต้กระบวนการล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือทรัสต์ย่อมจะดำเนินการร้องขอต่อศาลให้การล้มละลายของลูกหนี้นั้นถูกระงับการนับระยะเวลาลง สำหรับสินทรัพย์ที่ครอบครองภายหลังการปลดจากล้มละลายโดยปกติแล้ว ลูกหนี้สามารถครอบครองสินทรัพย์ใดๆ ก็ตามที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังจากการปลดจากล้มละลาย

หน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องปฏิบัติภายหลังจากการปลดจากล้มละลาย การดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการล้มละลายนั้นเป็นการดำเนินการภายในระยะเวลาที่การล้มละลายยังมีผลอยู่ แต่หากภายหลังจากการที่การล้มละลายสิ้นสุดลง ลูกหนี้ผู้ล้มละลายจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการสภาพทางการเงินของตนเองอย่างระมัดระวัง⁹⁴

ภายหลังจากการที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือที่ต้องให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และทรัสต์ เสมือนเช่นเดียวกันกับในเวลา that ลูกหนี้อยู่ในสถานะล้มละลาย หากลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ เช่น การจัดหาข้อมูลต่างๆ ตามที่ได้มีการร้องขอโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผ่านกระบวนการศาล ลูกหนี้อาจมีความผิดฐานหมิ่นศาลได้ ทั้งนี้เมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายไปแล้ว ข้อมูลของบุคคลล้มละลายจะถูกเก็บไว้ในระบบฐานข้อมูลปิดของ The Data Protection Liaison Officer (DPLO) และการกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล หรือ The Data Protection Act 1998 ซึ่งบุคคลที่ร้องขอข้อมูล

⁹⁴ Karen Leigh, A Guide to Persona Bankruptcy and Company Insolvency the Easyway (Straightforward Publishing, 2012). P 56-58.

ลูกหนี้ที่ล้มละลายนี้จะต้องเป็นบุคคลที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ และจะเผยแพร่แต่เฉพาะข้อมูลทั่วไปเท่านั้น ในแบบข้อมูลทั่วไปที่เก็บในสารบบคอมพิวเตอร์ ส่วนข้อมูลเชิงลึกจะถูกใช้กับหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยงานภายในเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมและจัดการข้อมูลนี้ก็คือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์⁹⁵

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า Insolvency Act 1986 และ Enterprise Act 2002 อนุญาตให้ได้รับการปลดหนี้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามกำหนด โดยนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย ได้กำหนดเงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติของลูกหนี้ หรือจะเป็นมาตรการเชิงลงโทษแก่ลูกหนี้ด้วย โดยลูกหนี้ต้องถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่ดังที่ได้กล่าวตามวิธีการดังกล่าวที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น

3.2 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายล้มละลายประเทศออสเตรเลียมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองไม่ว่าจะเป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ และสังคม เหมือนกับประเทศอื่นๆ โดยให้มีการวางหลักเกณฑ์เพื่อการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้กับเจ้าหนี้อย่างเป็นธรรม และให้มีการพิจารณาเพื่อสอบสวนพฤติกรรมของลูกหนี้ที่ไม่เหมาะสมและทุจริต และสาเหตุของการล้มละลายตลอดจนการตรวจสอบว่ามีการกระทำใดที่เป็นกรทำให้เปรียบหรือฉ้อฉล หรือมีการปิดบังซ่อนเร้นเกี่ยวกับทรัพย์สินอันอาจนำมาชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ และเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาความมีหนี้สินสามารถปลดจากการเป็นบุคคล

⁹⁵ พงษ์เทพ หาญนาคะเจริญ, "การล้มละลายโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า. 86.

ล้มละลายและกลับมาเริ่มดำเนินธุรกิจใหม่ได้ ดังนั้น กฎหมายล้มละลายออสเตรเลียจึงได้วางแนวทางให้ลูกหนี้ที่สุจริตกับลูกหนี้ที่ทุจริตใช้วิธีการปลดจากการล้มละลายแตกต่างกันไป โดยพิจารณาได้จากการที่กฎหมายวางหลักเกณฑ์ให้ลูกหนี้ที่สุจริตสามารถใช้วิธีปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ ลูกหนี้ที่ทุจริตที่มีพฤติกรรมร้ายแรงจะต้องร้องขอต่อศาลให้ปลดจากล้มละลายเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลียมีหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายมีลักษณะให้สอดคล้องกันทั้ง 3 ประการไว้ด้วยกัน และวางแนวทางให้ลูกหนี้ที่สุจริตและไม่สุจริต สามารถปลดจากล้มละลายตามระดับที่แตกต่างกันไปโดยจะพิจารณาลักษณะของลูกหนี้แต่ละรายเป็นหลัก ซึ่งหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลียมี 3 แบบ กล่าวคือ การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งของศาล (Discharge by order of the court) การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (Automatic discharge) และการปลดจากล้มละลายโดยเร็วกว่าปกติ (Early Discharge) จะเห็นว่ากฎหมายของประเทศไทยไม่มีบัญญัติไว้ในส่วนนี้ โดยจะได้ศึกษาในรายละเอียดต่อไป

3.2.1 การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศออสเตรเลีย

ตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศออสเตรเลีย (The Bankruptcy Act 1966) วางหลักไว้ว่าให้ลูกหนี้สามารถปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายหรือการปลดจากล้มละลายอัตโนมัติหรือการปลดจากล้มละลายโดยเร็วกว่าปกติก่อน ยกเว้นว่าในกรณีลูกหนี้นั้นมีการประพฤติตนไม่เหมาะสม หรือเป็นผู้ทุจริตจะไม่สามารถปลดโดยวิธีดังกล่าวข้างต้นได้ ฉะนั้นจะต้องมายื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งปลดจากการ

ล้มละลาย⁹⁶ จะเห็นได้ว่าการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศออสเตรเลียจะเป็นลำดับสุดท้ายที่จะนำมาพิจารณาใช้สำหรับการปลดจากล้มละลายกับลูกหนี้ที่ไม่สามารถปลดจากการล้มละลายโดยวิธีปกติ เพราะว่าหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาพฤติกรรมของลูกหนี้เป็นหลักว่าเหมาะสมหรือสุจริตหรือไม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมที่ถือว่าไม่เหมาะสมและทุจริต (Misleading conduct by bankrupt)⁹⁷ ซึ่งมีหลักการพิจารณาพฤติกรรมในลักษณะดังต่อไปนี้

- ได้รับสินเชื่อโดยไม่แจ้งสถานะของตนให้แก่อีกฝ่ายทราบว่าเป็นบุคคลล้มละลาย
- ได้รับสินค้าหรือบริการจากบุคคลอื่น โดยการออกตัวแลกเงิน เช็ค หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยไม่ได้แจ้งสถานะของตนให้แก่อีกฝ่ายทราบว่าเป็นบุคคลล้มละลาย
- ได้ทำสัญญากับบุคคลอื่น โดยไม่แจ้งให้ทราบว่าตนยังไม่ได้รับการปลดจากล้มละลาย เช่น ทำสัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่า สัญญาจ้าง

⁹⁶ สรินยา ลิมวณิชสินธุ์. การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546 หน้า 44.

⁹⁷ The Bankruptcy Act 1966, Section 148 (a)-(f)

- ได้รับสินค้าหรือบริการจากบุคคลอื่น โดยยอมรับว่าจะชำระให้และจะไม่แจ้งให้อีกฝ่าย ทราบว่าตนเองยังไม่ได้รับการปลดจากลั้มละลาย

- ได้เข้ารับจ้างทำของหรือรับจ้างบริการ โดยยอมรับว่าจะจัดหาสินค้าและบริการ โดยไม่แจ้ง ให้อีกฝ่ายทราบว่าตนเองยังไม่ได้รับการปลดจากลั้มละลาย

- ได้เข้าดำเนินการประกอบธุรกิจในนามบุคคล ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท โดยไม่แจ้งให้อีกฝ่าย ทราบว่าตนเองยังไม่ได้รับการปลดจากลั้มละลาย

จากการพิจารณาพฤติกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ถือว่ามีลักษณะที่ ไม่เหมาะสมและทุจริต กล่าวคือ การที่ลูกหนี้ได้เข้าทำนิติกรรม หรือดำเนินธุรกิจกับบุคคลอื่น โดยมี ลักษณะปกปิดฐานะอันแท้จริงของตนเอง รวมถึงการนิ่งเฉยไม่แจ้งให้ทราบว่าตนเองยังเป็นบุคคล ลั้มละลาย ฉะนั้นเมื่อลูกหนี้มีพฤติกรรมเช่นนี้จะไม่ได้รับการปลดจากลั้มละลายโดยวิธีปกติธรรมดา กฎหมายจึงวางหลักให้ลูกหนี้เหล่านี้ผ่านกระบวนการทางศาลโดยศาลจะเป็นผู้ลั่นกรองว่า ลูกหนี้แต่ ละรายนั้นสมควรที่จะได้รับการปลดโดยวิธีปกติที่มีวิธีการและขั้นตอนในการปลดจากลั้มละลายได้ อย่างรวดเร็ว ซึ่งลูกหนี้เหล่านี้ก็จะปรับปรุงตัวเอง มีความประพฤติตัวให้ดีขึ้นเพื่อที่ตนเองจะได้รับการ ปลดจากลั้มละลายโดยสะดวกและรวดเร็วขึ้น

2. การใช้ดุลยพินิจของศาลโดยมีคำสั่งปลดจากการลั้มละลาย

การพิจารณาของศาลเพื่อพิจารณาในเรื่องคุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะได้รับการปลดจาก ลั้มละลาย ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาจากข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

- พฤติการณ์ที่บุคคลล้มละลายได้ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลล้มละลายและพฤติกรรมของเจ้าหนี้ของบุคคลผู้ล้มละลาย

- การให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งการสอบสวนพฤติการณ์ในการล้มละลายของลูกหนี้

- กรณีที่บุคคลล้มละลายสามารถส่งเงินให้แก่กองทรัพย์สินได้ ไม่ว่าจะบุคคลล้มละลายจะทำได้ทำข้อตกลงจัดสรรรายได้หรือคำสั่งให้มีการจัดสรรรายได้มีผลบังคับใช้หรือไม่

- การฟื้นฟูสภาพทางการเงินของบุคคลผู้ล้มละลาย

- รายงานที่ผู้จัดการทรัพย์สิน (Trustee) ทำขึ้นเกี่ยวกับบุคคลล้มละลาย

- หากบุคคลผู้ล้มละลายได้ล้มละลายมาก่อนหน้านี้ ศาลจะพิจารณาถึงพฤติการณ์ที่เคยนำไปสู่การล้มละลายในครั้งก่อนรวมทั้งความประพฤติของบุคคลผู้ล้มละลายในส่วนที่เกี่ยวกับการล้มละลายในครั้งนั้น

ทั้งนี้ ศาลมีสิทธิในการพิจารณาข้อเท็จจริงและรับฟังพยานอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควร

จากการใช้ดุลยพินิจดังกล่าว จะเห็นว่าหลักในการพิจารณาในการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศออสเตรเลีย จะพิจารณาถึงพฤติการณ์ของลูกหนี้เป็นหลักสำคัญ

สำหรับการปลดล้มละลายโดยคำสั่งศาลในเรื่องของระยะเวลาในการที่ลูกหนี้จะสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายได้นั้น กฎหมายล้มละลายของประเทศออสเตรเลียไม่ได้กำหนดระยะเวลาเอาไว้ว่าลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะมีสิทธิยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งปลดตนเองจากการเป็นบุคคลล้มละลายได้ ซึ่งต่างจากกฎหมายอังกฤษซึ่งเป็นแม่แบบกฎหมายประเทศออสเตรเลีย

ทั้งนี้ ในเรื่องของการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ นั้น The Bankruptcy Act 1966 ก็ไม่ได้กำหนดว่าลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายจำนวนมากน้อยเพียงใด แต่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของทริสตีในการพิจารณาถึงความเหมาะสมว่า ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่ลูกหนี้จะสามารถชำระได้และมีการชำระเพียงพอตามที่ทริสตีเห็นสมควร ซึ่งจะมีการพิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป⁹⁸

3.2.2 การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติของประเทศออสเตรเลีย

การปลดลูกหนี้จากการล้มละลายโดยอัตโนมัติ (Automatic Discharge) ของประเทศออสเตรเลียได้เริ่มนำมาใช้ครั้งแรกในปี 1966 และต่อมาได้มีการปฏิรูปกฎหมายในปี 1981 และ ปี 1991 ทำให้แนวทางในการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติของออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงไป⁹⁹ ซึ่งหลักเกณฑ์การปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยอัตโนมัติ (Discharge by Operation

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45-46.

⁹⁹ อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์. ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553. หน้า 51.

of Law) เป็นหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ลูกหนี้จะพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยทันทีเมื่อครบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ลูกหนี้รายใดที่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สุจริต รวมถึงการที่ลูกหนี้ไม่ได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายในการจัดการรวบรวมทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติในการที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย

หลักเกณฑ์ในการที่ลูกหนี้จะสามารถได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติมี 3¹⁰⁰

ประการ กล่าวคือ

- 1) ต้องครบกำหนดระยะเวลา 3 ปีนับแต่วันที่มีการเริ่มต้นล้มละลาย
- 2) ลูกหนี้ต้องเป็นบุคคลล้มละลายที่สุจริต ไม่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งต้องให้ความร่วมมือแก่ทรัพย์สินในการจัดการทรัพย์สิน และ
- 3) ไม่มีผู้ใดยื่นคำคัดค้านหรือกรณีผู้คัดค้านศาลก็ได้ยกคำคัดค้านนั้นแล้ว

หากครบหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการแล้ว ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยทันที ไม่ต้องคำนึงถึงว่าลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มาแล้วเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด เช่นเดียวกันกับหลักเกณฑ์ในการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล แนวทางดังกล่าวจึงเป็นการคำนึงถึงเรื่องความ

¹⁰⁰ The Bankruptcy Act 1966, Section 149.

สุจริตของลูกหนี้รวมทั้งการยื่นคำคัดค้านของเจ้าหนี้หรือทรัสต์เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เรื่องจำนวนเงินที่นำมาชำระให้แก่เจ้าหนี้นั้นก็ไม่ใช่ประเด็นหลักที่ศาลจะใช้ในการพิจารณาเช่นกัน

กรณีพฤติการณ์ที่ถือว่าไม่เหมาะสมหรือไม่สุจริตของลูกหนี้ ได้แก่¹⁰¹

- ลูกหนี้ปกปิดฐานะของตน โดยไม่แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รู้ข้อความจริงที่ว่าลูกหนี้ได้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว และเข้าทำนิติกรรมหรือดำเนินธุรกิจกับบุคคลอื่น

- เดินทางออกไปนอกประเทศไม่ว่าก่อนหรือหลังจากล้มละลาย และไม่ได้เดินทางกลับประเทศ รวมทั้งขณะที่ลูกหนี้อยู่นอกประเทศนั้น ทรัสต์ได้เรียกตัวให้กลับมาโดยกำหนดเวลาแน่นอน แต่ลูกหนี้ก็ไม่ได้กลับเข้ามาภายในระยะเวลาที่กำหนดนั้น

- ลูกหนี้เข้าดำเนินกิจการงานของบริษัท ภายหลังจากที่เป็นบุคคลล้มละลายแล้ว โดยที่ไม่ได้รับอนุญาต

- ลูกหนี้เข้าทำนิติกรรมหรือดำเนินธุรกิจกับบุคคลอื่น เป็นจำนวนกว่า 3,000 เหรียญ

- ลูกหนี้ไม่ได้ให้ความร่วมมือแก่ทรัสต์ ในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ไม่ยื่นแถลงการณ์รายการทรัพย์สินไม่ว่าจะรายได้ หรือรายได้ในอนาคตเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ได้มีการร้องขอ รวมทั้งการไม่เปิดเผยรายการรายละเอียดของทรัพย์สินและรายได้ต่างๆ ดังกล่าว ไม่นำส่งเงินสมทบเข้าสู่กอง

¹⁰¹ สรินยา ลิ้มฉวีสินธุ์. การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546 หน้า 47-49.

ทรัพย์สินของตนเอง ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งได้ใช้จ่ายเงินทองโดยไม่แสดงเหตุผลหรือความจำเป็น ตามสมควร อีกทั้ง จำหน่ายทรัพย์สิน และไม่นำส่งเงินที่จำหน่ายได้ให้แก่ทรัสต์และยังไม่แจ้งเหตุผล รายละเอียดแห่งทรัพย์สินนั้น ไม่เปิดเผยความรับผิดชอบของตนที่มีอยู่กับบุคคลอื่นให้แก่ทรัสต์ทราบ ไม่ว่าจะได้กระทำไปโดยมีเจตนาหรือไม่เจตนา รวมทั้งไม่ยอมเปิดเผยผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิ จะได้รับ ลูกหนี้ ไม่แจ้งย้ายที่อยู่ เปลี่ยนแปลงที่อยู่ และข้อมูลส่วนบุคคลให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ปฏิเสธไม่ลงนามในเอกสารตามที่ทรัสต์ ร้องขอให้ลงนามโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่เข้าร่วมประชุมในที่ประชุมเจ้าหนี้ โดยไม่แสดงเหตุผลอันสมควร ไม่เข้าไปปากคำในการสอบสวนถึงหนี้สินและทรัพย์สิน ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีได้แสดงเหตุผลอันสมควร

- ลูกหนี้ถูกพิพากษาให้ล้มละลายเป็นครั้งที่สอง หรือยังไม่ได้ปลดจากล้มละลายในการล้มละลายครั้งแรก

หากลูกหนี้มีพฤติการณ์เหล่านี้ ซึ่งให้เห็นว่าเป็นผู้ไม่สุจริตและมีความประพฤติไม่เหมาะสม ซึ่ง จะส่งผลให้ลูกหนี้ถูกคัดค้านการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายได้ เมื่อพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตที่จะถือเป็นเหตุให้ลูกหนี้ อาจถูกคัดค้านให้ไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายนี้ อาจมองได้ว่า มีขอบเขตที่กว้างกว่าพฤติการณ์ที่ถือเป็นกรทุจริตในเรื่องการปลดจากล้มละลายโดยผลของคำสั่งศาล

หากไม่ปรากฏพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตและไม่มีคำคัดค้านอื่นใด ลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะ ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยทันที¹⁰² เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 3 ปี โดยนับตั้งแต่วันที่เริ่มต้น

¹⁰² The Bankruptcy Act 1966, Section 149.

ล้มละลาย ซึ่งตามกฎหมายเดิมนั้น ลูกหนี้จะพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา 5 ปี แต่ต่อมาในช่วงปี 1968 ถึง ปี 1980 เกิดมีการให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภคมากขึ้น ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจโดยมีอัตราหนี้สินมากกว่าทุนของผู้เป็นเจ้าของ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาการมีหนี้สินล้นพ้นตัวของลูกหนี้ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายอีกครั้งในปี 1981 อันเนื่องมาจากคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเห็นว่าระยะเวลา 5 ปีนั้น เป็นระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมและสมควรลดลงให้เหลือระยะเวลา 3 ปี¹⁰³

การพิจารณาแก้ไขกฎหมายนี้สำคัญที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. ให้ลูกหนี้ปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติ ภายหลัง 3 ปี
2. คัดค้านการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลา 3 ปี อาจทำได้แค่เพียงอาศัยมากที่สุด คือ 5 ปี นับต่อจากจุดที่พ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ (รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 8 ปี)
3. การปลดจากล้มละลายกรณี 5 ปีต้องอาศัยคำสั่งจากศาลเท่านั้น การแก้ไขระยะเวลาที่ลูกหนี้ปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อครบ 3 ปีนั้นมีการพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากการยื่นข้อเสนอมายังกรรมการปฏิรูปกฎหมาย กล่าวคือ การให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายอยู่ต่อไปซึ่งมีระยะเวลามากกว่า 3 ปี เป็นการสร้างทัศนคติทางลบ อาจทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้มาเพื่อทรัพย์สินเพราะมีสถานะที่เป็นบุคคลล้มละลายอยู่นั้น ก็ยังต้องมุ่งสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือทรัพย์สินที่ได้มา

¹⁰³ กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. ปัญหาการปลดจากล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่ง และผลของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546 หน้า 81.

ดังนั้น ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมานี้ คณะกรรมการได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการล้มละลายในระยะยาว สำหรับ “บุคคลล้มละลายธรรมดา” ได้แสดงความเห็นไว้ใน DP 32 (วรรค 344) ว่า กฎหมายที่มีอยู่ อาจได้รับการแก้ไขให้เกิดประโยชน์ต่อไป เพื่อให้เกิดความสมดุลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณา ระหว่างวัตถุประสงค์ของนโยบายการให้ความช่วยเหลือและสร้างแรงจูงใจให้บุคคลล้มละลายฟื้นคืน สภาพปกติว่าจะได้รับการคุ้มครองจากพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นที่ยอมรับในการใช้บทลงโทษที่เหมาะสมของกฎหมายล้มละลาย โดยเห็นว่า ทางเลือกมี 3 ประการ โดยมีการพิจารณาที่ชี้ให้เห็นข้อดี และข้อเสียของแต่ละทางเลือก โดยสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ข้อ A การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติใน 3 ปี เหมือนเดิม

กล่าวคือ ให้คงไว้ซึ่งโครงสร้างของการปลดจากล้มละลายตาม DP32 (วรรค 284-290) โดย คณะกรรมการเสนอข้อจำกัดการใช้กฎหมายล้มละลายโดยนำรูปแบบการจัดการเรื่องหนี้สินส่วนตัว ในฐานะที่เป็นทางเลือกสำหรับการล้มละลาย ให้มีการใช้กฎหมายล้มละลายกับบุคคลที่พฤติกรรมทางการเงินที่สมควรจะถูกลงโทษ ซึ่งกฎหมายการปลดจากล้มละลายที่มีอยู่ก็ได้รับการพิจารณาว่า เหมาะสมสำหรับบุคคลเหล่านั้น แม้ว่ารายงานนี้จะไม่มีทางเลือกสำหรับการล้มละลายในรูปแบบของการจัดการที่เรียกว่า “แผนการชำระหนี้” ได้รับการเสนอแนะ แต่การกระทำของผู้มีหนี้สินส่วนตัวที่ คำร้องขอปลดจากการล้มละลายไม่ถูกต้องคงอยู่ในสถานะบุคคลล้มละลายต่อไป

ดังนั้น ข้อเสนอจึงไม่ตอบสนองความต้องการในกฎหมายการปลดจากล้มละลายที่มาใช้กับ บุคคลธรรมดา

ข้อ B การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติใน 3 ปี เหมือนเดิม แต่ควรเพิ่มหลักเกณฑ์เรื่องการ ปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติเข้ามาด้วย

การปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติเข้ามานั้น อาจเกิดขึ้นได้ตามคำรับรองของทริสตี ข้อเสนอ นี้กำหนดมาเพื่อลดจำนวนระยะเวลาก่อนที่การฟื้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติจะดำเนินไปถึง 2 ปี

นอกจากนี้ ยังได้รับการเสนอว่า ระยะเวลาปกติของการล้มละลายอาจลดลงโดยทรัสต์ออกคำรับรองให้มีการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรการจัดการเฉพาะหน้า ซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะพ้นจากการล้มละลายเร็วกว่าปกติ ข้อเสนอนี้มีเค้าโครง คือ

หากทรัสต์ที่จัดการทรัพย์สินมีความเห็นว่าบุคคลล้มละลายมีคุณสมบัติที่ได้รับการปลดจากการล้มละลายก่อนระยะเวลา ทรัสต์อาจออกและยื่นคำรับรองถึงผลแห่งการนั้นต่อศาล ซึ่งในการพิจารณาออกคำรับรอง ทรัสต์ต้องคำนึงถึงข้อพิจารณาต่างๆ ที่กำหนดไว้ ในเรื่องคำรับรองจะปลดบุคคลจากล้มละลาย ณ วันที่ครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับขูไว้ เช่น ภายหลังจากสองเดือนนับแต่วันที่ไต่ถามคำร้องนั้น เว้นแต่เจ้าหนี้จะได้ยื่นคำคัดค้านภายในระยะเวลาดังกล่าว เมื่อได้มีการออกคำรับรองแล้ว ทรัสต์จำเป็นต้องยื่นรายงานสรุปผลการจัดการทรัพย์สิน และในการยื่นคำรับรอง ทรัสต์มีหน้าที่ต้องแจ้งเจ้าหนี้แต่ละรายของบุคคลล้มละลายทราบถึงการยื่นคำรับรองนั้น และให้มีการแถลงการณ์ชี้แจงถึงผลของการยื่นคำรับรองและสำเนาของรายงานด้วย โดยเจ้าหนี้มีสิทธิคัดค้านการปลดจากล้มละลายที่เกิดขึ้นโดยคำรับรองจากทรัสต์ หากเจ้าหนี้ยื่นคำคัดค้าน ให้การปลดจากล้มละลายของลูกหนี้เลื่อนออกไปจนกว่าศาลจะได้มีคำตัดสิน ถ้าไม่มีการออกคำรับรอง การปลดจากล้มละลายจะดำเนินการเหมือนเดิมเช่นวิธีการปัจจุบัน ทั้งนี้ “บุคคลที่ล้มละลายเป็นครั้งที่สอง” ไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย

ฉะนั้น คณะกรรมการได้ชี้ให้เห็นถึงข้อดีของทางเลือกข้อ B สรุปได้ดังต่อไปนี้

เป็นการส่งเสริมและทำให้การจัดการเกี่ยวกับการล้มละลายสิ้นสุดเร็วกว่าปกติ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่าย เนื่องจากหนึ่งในตัวที่กำหนดว่าจะออกคำรับรองหรือไม่นั้นเป็นเรื่องทัศนคติของบุคคลล้มละลายต่อการจัดทรัพย์สิน สิ่งนี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจแก่บุคคลล้มละลายที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดการในกองทรัพย์สินของตนเองได้มากที่สุด และเป็นการส่งเสริมให้จัดการทรัพย์สินได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพราะการพ้นจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ เป็น

การส่งเสริมที่จะฟื้นฟูให้ลูกหนี้กลับสู่สภาพปกติโดยการกระตุ้นผู้ที่เคยล้มละลายมาก่อนให้ใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลกับทรัพย์สิน รายได้ที่จะต้องถูกนำไปจัดสรร ทั้งนี้ ทรัพย์สินในกฎหมายล้มละลาย (แต่งตั้งเป็นทางการ) สามารถมีบทบาทในเชิงบวกมาก ในการส่งเสริมให้มีการปลดจากล้มละลายมากกว่าบทบาทในเชิงลบและเชิงรับในกระบวนการนั้นเช่นปัจจุบัน อีกทั้งการปลดจากล้มละลายเป็นสิ่งที่สามารถเห็นผลได้มากกว่า และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ถือว่ามีความหมายแก่บุคคลล้มละลายมากกว่า

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการได้ชี้ให้เห็นถึงข้อเสียของทางเลือกข้อ B สรุปได้ดังต่อไปนี้ เพื่อที่จะสามารถดำเนินกระบวนการออกคำรับรองเพื่อเป็นที่น่าพอใจแก่ทรัพย์สินจะต้องได้รับคำชี้แนะที่มีลักษณะเป็นกลางและเพียงพอ แม้ว่าบางมุมมองของทรัพย์สินจะกลายเป็นคนตัดสินมาตรฐานพฤติกรรมทางการเงินและพฤติกรรมอื่นเสียเอง ยิ่งกว่านั้นอาจเป็นเรื่องอันตรายว่าอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งสำคัญบางประการระหว่างคำตัดสินหรือการตัดสินใจของทรัพย์สินที่ไม่มีบรรทัดฐานเดียวกันหรือความเป็นกลาง และความยุติธรรมที่คาดหวังจากทรัพย์สิน และการสร้างสถานการณ์ที่จะทำให้ทรัพย์สินอาจตกอยู่ภายใต้ความกดดันในการออกหรือไม่ออกคำรับรอง ซึ่งในบางกรณีทรัพย์สินตัดสินใจไม่ออกคำรับรองก็เป็นอุปสรรคต่อผู้ล้มละลายเอง ในการยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งพ้นจากการล้มละลายเร็วกว่าปกติ ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดการทรัพย์สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากทรัพย์สินจะต้องใช้เวลาและพิจารณาในการออกคำรับรอง

ข้อ C การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติใน 3 ปี เหมือนเดิม ไม่ควรเพิ่มหลักเกณฑ์เรื่องการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ แต่ควรพัฒนาหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายอัตโนมัติใน 3 ปี ให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบดังกล่าวที่ใช้อยู่ ทางเลือกที่สามนี้ได้เสนอใน DP32 คือ ให้รักษาโครงสร้างของระบบการพ้นจากล้มละลายที่มีอยู่ แต่มีเปลี่ยนแปลงบางประการ คือ

1. ระยะเวลาก่อนที่จะพ้นจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติจะลดลงจาก 3 ปี เป็น 1 ปี
2. การพ้นจากละลายโดยอัตโนมัติจะไม่สามารถใช้กับบุคคลล้มละลายที่ล้มละลายภายในระยะเวลา 5 วัน ก่อนการเริ่มล้มละลายในปัจจุบัน
3. การไม่ให้พ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ จะมีได้ก็แต่โดยคำสั่งศาลเท่านั้น มิใช่โดยการยื่นคำคัดค้านแต่เพียงอย่างเดียวเช่นปัจจุบัน
4. มูลเหตุที่คัดค้านการพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติอาจถูกกระทำขึ้นนั้น จะได้รับการแก้ไขใหม่
5. เรื่องที่ศาลจะคำนึงถึงในการพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับการปลดจากล้มละลาย จะได้รับการแก้ไขใหม่
6. คำสั่งหรือหน้าที่ของลูกหนี้ในการส่งเงินหรือจัดสรรรายได้ และระยะเวลาก่อนที่การปลดจากล้มละลายอาจมีผลขึ้นนั้น ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ในการพิจารณาจาก 3 ทางเลือก มีทั้งผู้สนับสนุนและคัดค้าน ท้ายที่สุดผลการพิจารณา คือ ระยะเวลาสำหรับการคุ้มครองสาธารณสุขคนแม้บางท่านที่เป็นที่ปรึกษาทางการเงินยืนยันว่า ระยะเวลาของการล้มละลายมิได้มีผลกระทบที่สำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินและรายได้ต่ำ แต่บางท่านก็ยังเห็นว่า บุคคลล้มละลายเหล่านั้นยังนิยมแผนการฟื้นฟูบุคคลธรรมดา มากกว่า

ดังนั้น ข้อเสนอทางเลือก 3 ข้อ ในรายงานการปฏิรูปกฎหมายนี้ทั้งข้อดีและข้อเสีย จากการศึกษาพิจารณาได้ว่า ระยะเวลาอย่างน้อยที่สุด 3 ปี ของการล้มละลายนั้น เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการลงโทษพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับในทางการค้า จึงคงระยะเวลา 3 ปีเป็นเวลาที่บุคคลล้มละลายจะปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ¹⁰⁴

ทั้งนี้ การยื่นคำคัดค้านในการปลดจากการล้มละลายอัตโนมัติเป็นหลักที่สำคัญที่ลูกหนี้จะไม่ได้รับการปลดเพื่อมิให้ลูกหนี้ที่ทุจริตไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายทันที โดยใช้มาตรการที่สำคัญคือ

1. มาตรการที่กำหนดคุณสมบัติในเรื่องความสุจริตของลูกหนี้ กำหนดลักษณะของบุคคลที่ไม่สุจริต และมีความประพฤติไม่เหมาะสม¹⁰⁵ ซึ่งจะถือเป็นเหตุที่จะยกขึ้นคัดค้าน
2. มาตรการในการใช้มูลเหตุคัดค้านเป็นตัวแบ่งแยกความไม่สุจริตเล็กน้อยกับความไม่สุจริตร้ายแรง

สำหรับมูลเหตุคัดค้าน ได้บัญญัติขึ้นในหลักพื้นฐาน คือ บุคคลล้มละลายไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการจัดสรรรายได้หรือจัดส่งเงินให้แก่กองทรัพย์สิน หรือไม่ยอมชำระหนี้ตามข้อตกลงการจัดสรรรายได้ ฉะนั้นการปลดจากล้มละลายจะมีผลให้การจัดการทรัพย์สินเกิดความเสียหาย และความประพฤติของบุคคลล้มละลายในทางการค้าทั้งก่อนและระหว่างการล้มละลายไม่เป็นที่พอใจ

¹⁰⁴ อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์. ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553. หน้า 51-58.

¹⁰⁵ The Bankruptcy Act 1966, Section 148-149D.

หากการปลดจากล้มละลายมีแนวโน้มทำให้บุคคลล้มละลายเข้าไปพัวพันกับพฤติการณ์ทางการค้าอัน
ไม่เป็นที่ยอมรับ ทั้งเหตุการณ์อื่นๆ (ต้องระบุเฉพาะ) ที่อาจทำให้การล้มละลายไม่สิ้นสุด¹⁰⁶ เป็นต้น

แสดงให้เห็นได้ว่า จากการศึกษาพื้นฐานดังกล่าว จึงนำมาแบ่งแยกความร้ายแรงของการไม่
สุจริต อันเป็นเหตุให้ต้องขยายระยะเวลา 5 ปี เป็นความไม่สุจริตลักษณะเล็กน้อย และกรณีที่เป็นเหตุ
ให้ขยายระยะเวลา 8 ปี เป็นความไม่สุจริตลักษณะร้ายแรง โดยแบ่งแยกดังนี้

1. เหตุที่เป็นความไม่สุจริตลักษณะเล็กน้อย (ขยายระยะเวลา 5 ปี)

- กรณีที่ลูกหนี้ไม่เปิดเผยหนี้สินความรับผิดชอบที่มีอยู่ในวันเริ่มต้นแห่งการล้มละลายไม่ว่าจะ
มีเจตนาหรือไม่

- ไม่ยอมแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และข้อมูลส่วนบุคคลให้ทรัพย์สิน
ทราบ

- ไม่ยอมลงนามในเอกสารที่ต้องลงนามโดยชอบ

- ไม่ยอมเข้าร่วมประชุมเจ้าหนี้โดยไม่มีการแจ้งให้ทราบโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

- ไม่เปิดเผยผลประโยชน์ที่ตนเองมีในทรัพย์สิน¹⁰⁷

2. เหตุที่เป็นความไม่สุจริตลักษณะร้ายแรง (ขยายระยะเวลา 8 ปี)

- ออกไปนอกราชอาณาจักรและไม่ยอมกลับเข้ามา ไม่ว่างก่อนหรือภายหลังเป็นบุคคล
ล้มละลาย

- เข้าจัดการงานในบริษัทโดยไม่ได้รับอนุญาต

¹⁰⁶ สรินยา ลิ้มวณิชสินธุ์. การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546 หน้า 56.

¹⁰⁷ The Insolvency Act 1966, Section 149 D (l)-(n).

- เข้าทำนิติกรรมหรือธุรกิจกับบุคคลอื่นเป็นจำนวนเกินกว่า 3,993 เหรียญ ได้มีการแก้ไขในปี 2006 มีการลดจำนวนไม่เกินกว่า 3,000 เหรียญ¹⁰⁸

- ไม่แจ้งรายละเอียดบัญชีทรัพย์สิน รายได้ในอนาคตเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ทรัพย์สินได้ร้องขอ

- ไม่เปิดเผยรายการรายได้ หรือรายได้ที่จะได้มาในอนาคต

- ไม่นำส่งเงินสมทบเข้าสู่กองทุนทรัพย์สินของลูกหนี้

- ระยะเวลา 5 ปี ก่อนล้มละลาย หรือภายหลังจากนั้นได้ใช้จ่ายเงินทอง หรือจำหน่ายทรัพย์สินไป

โดยไม่แจ้งแก่ทรัพย์สินถึงเหตุผลความจำเป็น

- ไม่กลับเข้ามาในราชอาณาจักรตามที่ทรัพย์สินเรียกตัวภายในกำหนดระยะเวลา ¹⁰⁹

อย่างไรก็ตาม ในการขยายระยะเวลาในการปลดจากล้มละลายอัตโนมัติของประเทศออสเตรเลียนั้น หากมีผู้คัดค้านลูกหนี้เข้ามาก็จะไม่สามารถที่จะหลุดพ้นจากการปลดจากล้มละลายในระยะเวลา 3 ปีได้ จะเข้าลักษณะของการหลุดพ้นในระยะเวลา 5 ปี หรือ 8 ปี ตามลักษณะความไม่สุจริตของลูกหนี้ตั้งที่ได้แบ่งแยกถึงความร้ายแรงไว้ข้างต้นที่เป็นเหตุของคำคัดค้านที่ได้ยื่นเข้ามา และศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการปลดลูกหนี้ด้วย เนื่องจากมีคำคัดค้านจะไม่สามารถปลดจากล้มละลายได้ทันที โดยลูกหนี้เหล่านี้จะต้องไปยื่นคำร้องขอต่อศาลให้ปลดจากล้มละลายต่อไป

---

¹⁰⁸ THE UNIVERSITY OF SYDNEY, " Insolvency Lecture 11," [Online]. Available from: https://www.google.co.th/?gws_rd=cr&ei=Mhn5VpGhB4TR6ATXnbPgBg#q=after+the+date+of+the+bankruptcy+the+bankrupt+engaged+in+misleading+conduct+in+relation+to+a+person+in+respect+of+an+amount+that%2C+or+amounts+the+total+of+which%2C+exceeded+%243%2C000%3B (March 8, 2016)

¹⁰⁹ The The Bankruptcy Act 1966, Section 149 D (a)-(h).

3.2.3 การปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติของประเทศออสเตรเลีย

จากการปฏิรูปกฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้มีการสร้างแนวทางที่สำคัญในการปลดจากล้มละลายอีกหนึ่งแนวทางเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ลูกหนี้ คือ หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ (Early Discharge)

หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายนี้มีที่มาจาก การปฏิรูปกฎหมายล้มละลายเมื่อ ค.ศ. 1991 คณะกรรมการในการปฏิรูปกฎหมายล้มละลายได้ให้ความเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดเป็นการปล่อยช่วงเวลาดังกล่าว ให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ที่จะคงไว้ให้บุคคลล้มละลาย 3 ปี ซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติในทางลบแก่ตัวบุคคลผู้ล้มละลายเอง จึงได้มีแนวคิดในการปลดลูกหนี้จากการล้มละลายใหม่ โดยกำหนดให้การปลดจากล้มละลายในลูกหนี้บางรายสามารถปลดจากล้มละลายได้โดยเร็วกว่ากรณีปกติ โดยมีนโยบายและหลักการพื้นฐาน¹¹⁰ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ก่อเกิดแรงจูงใจแก่ลูกหนี้ในการให้ความร่วมมือ

เพราะเห็นว่ายังมีลูกหนี้อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งลูกหนี้ดังกล่าวได้ประกอบอาชีพอย่างสุจริต รวมถึงบางรายมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในทางการค้า ฉะนั้นการปลดลูกหนี้ประเภทนี้เหมาะแก่การออกจากการเป็นบุคคลล้มละลาย โดยเร็วกว่าปกติ เพราะจะเป็นอีกทางหนึ่งที่ช่วยทำให้ลูกหนี้สามารถฟื้นฟูความสามารถในทางการเงินและการกลับมามีโอกาสในการทำธุรกิจได้

¹¹⁰ สรินยา ลีมวณิชสินธุ์. การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546 หน้า 59-60.

อีกครั้ง ซึ่งการปลดจากล้มละลายโดยเร็วกว่าปกติ ย่อมเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกหนี้ประเภทนี้ในการให้ความร่วมมือต่อเจ้าพนักงานหรือบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายและลูกหนี้รู้สึกต้องการที่จะประกอบธุรกิจด้วยความสุจริต และสามารถรวบรวมทรัพย์สินมากขึ้น

2. เพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

เนื่องจากการปลดจากการล้มละลายเร็วกว่าปกตินั้น ในกระบวนการออกคำรับรอนั้นไม่ต้องทำคำร้องปลดจากล้มละลายแห่งสหพันธรัฐที่ทำให้เสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก กล่าวคือ การปลดจากการล้มละลายเร็วกว่าปกติสามารถใช้หลักเกณฑ์ในการให้ทรัสต์เป็นผู้มีอำนาจในการออกหนังสือรับรองการปลดจากล้มละลายนั้นได้ ทั้งนี้ จะเป็นการประหยัดเวลาสำหรับศาลและยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของทรัสต์

3. ต้องกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ขอบเขตอำนาจของทรัสต์

เพราะว่าการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติเป็นรูปแบบที่ให้อำนาจทรัสต์ในการออกหนังสือรับรองได้โดยตรง ย่อมส่งผลให้ทรัสต์อาจจะใช้อำนาจเกินขอบเขตมากเกินไป จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายมากำกับการใช้ดุลพินิจให้มีมาตรฐานแบบเดียวกัน โดยมาตรฐานนี้จะต้องมีบรรทัดฐานในการชี้แนะแนวทางให้แก่ทรัสต์ในการที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรจะให้หรือไม่ให้คำรับรองแก่ลูกหนี้รายใดบ้าง ทั้งนี้ยังต้องมีกำหนดมาตรการป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขตของทรัสต์ โดยกำหนดให้ทรัสต์เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการในการดำเนินกระบวนการคดีล้มละลายโดยใช้พื้นฐานและประสบการณ์ในอาชีพของตน และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีความเป็นกลางในเรื่องคุณสมบัติของลูกหนี้ที่ล้มละลายเพื่อจะได้รับการปลดจากล้มละลาย

4. การพิจารณาของทรัสต์ถึงพฤติการณ์ที่บุคคลล้มละลายจะก่อให้เกิดหนี้

ทรัสต์จะนำมาพิจารณาความประพฤติของบุคคลล้มละลายก่อนล้มละลาย รวมถึงข้อเท็จจริง เช่น ลักษณะของสินค้าหรือบริการในส่วนที่ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น และความประพฤติของเจ้าหนี้ของบุคคลล้มละลายรวมข้อพิจารณา เช่น เจ้าหนี้ได้ชักจูงบุคคลล้มละลายให้ซื้อสินค้าหรือบริการที่เป็นวัตถุแห่งหนี้ที่ฝ่าฝืนการปฏิบัติในทางการค้าอันเป็นธรรมและปกติ รวมไปถึงข้อเท็จจริงต่างๆที่เกี่ยวข้อง

สำหรับคุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะได้รับการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะจะต้องนำมาพิจารณาว่าลูกหนี้จะสามารถหลุดพ้นจากหนี้สินได้อย่างรวดเร็วในระยะเวลา 6 เดือน แทนที่จะต้องรอรยะเวลาถึง 3 ปี 5 ปี 8 ปี เช่น กรณีลูกหนี้รายอื่น ดังนั้นกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของลูกหนี้ที่มีสิทธิในการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติในการพิจารณาดังนี้¹¹¹

1. ลูกหนี้ไม่มีเงินชำระ หรือไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระค่าจ้างหรือค่าใช้จ่ายของทรัสต์เต็มจำนวน
2. ลูกหนี้ไม่มีเงินชำระให้แก่เจ้าหนี้

¹¹¹ อมรรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์. ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2553. หน้า 65.

3. ลูกหนี้ไม่ได้ประกอบธุรกิจที่ขัดต่อคำสั่งของทรัสต์ ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังวันเริ่มต้นการล้มละลาย หรือบุคคลล้มละลายได้ประกอบกิจการดังกล่าวแล้ว แต่ทรัสต์ได้ทำการใดๆ เพื่อยกเลิกกิจการนั้น

4. รายได้ที่ลูกหนี้อาจมีแนวโน้มที่จะได้รับในช่วงระยะเวลา 1 ปี เมื่อมีการยื่นคำร้องซึ่งรายได้นี้ดังกล่าวจะต้องไม่เกินกว่ารายได้ที่แท้จริงที่เหมาะสมกับบุคคลล้มละลายในเวลานั้นๆ

นอกจากนี้กฎหมายยังได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับลูกหนี้ที่ไม่มีสิทธิขอปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติเพื่อความชัดเจนในการใช้ดุลยพินิจของทรัสต์ คือ ลูกหนี้ผู้ล้มละลายเคยตกอยู่ในสภาพล้มละลายมาก่อน หรือได้มีการจัดทำแผนปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ภายในระยะเวลา 10 ปี ซึ่งหนี้สินที่ไม่มีหลักประกันของลูกหนี้ผู้ล้มละลายมีจำนวนสูงกว่าร้อยละ 150 ของรายได้ของลูกหนี้ในช่วงเวลาก่อนการล้มละลาย ยกเว้นความรับผิดชอบในหนี้ละเมิด และลูกหนี้ไม่ยอมเปิดเผยฐานะของตนต่อทรัสต์ในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ซึ่งเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในขณะล้มละลาย หรือไม่ยอมเปิดเผยรายได้ที่คาดว่าจะได้รับภายใน 12 เดือนภายหลังจากการยื่นคำแถลงกิจการ โดยลูกหนี้มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการหลอกลวง (Misleading Conduct) ที่จะเป็นเหตุให้ได้รับทรัพย์สินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และละเมิดบทบัญญัติในเรื่องกฎหมายบริษัท (Corporation Law) โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ทั้งนี้ยังปฏิเสธหรือไม่ปฏิบัติตามคำขอของทรัสต์ในการส่งมอบหนังสือเดินทาง

หากทรัสต์พิจารณาแล้วก็มีคำสั่งแจ้งให้ทราบว่า จะปลดหรือไม่ปลดจากการล้มละลาย หากมีคำสั่งไม่ปลดจากล้มละลาย ลูกหนี้ผู้ล้มละลายตรวจสอบและทบทวนคำสั่งนั้นอีกครั้งได้ แต่หาก

ลูกหนี้ผู้ล้มละลายเป็นผู้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติ และไม่มีลักษณะข้อยกเว้นตามกฎหมายก็จะได้รับการปลดจากล้มละลายภายในเวลา 6 เดือน นับแต่วันที่ได้มีการยื่นคำขอ หรือนับจากวันที่มีการยื่นคำแถลงกิจการ แต่อย่างไรก็ดี ทรัสตียังคงมีอำนาจในการพิจารณาถึงเหตุผลอื่นๆ ประกอบด้วย ซึ่งอาจส่งผลทำให้ลูกหนี้ผู้ล้มละลายถูกตัดสิทธิในการได้รับการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติได้¹¹²

3.2.4 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

การปลดจากการล้มละลายของประเทศออสเตรเลีย (The Bankruptcy Act 1966) ทั้ง 3 แบบ คือ การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติภายใน 3 ปี การปลดจากล้มละลายที่ถูกคัดค้านใน 5 ปี 8 ปี และการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกติภายในระยะเวลา 6 เดือนนั้น จะมีมาตรการทางกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับการปลดจากล้มละลายดังที่กล่าวมาข้างต้น¹¹³ จากการศึกษาจะเห็นว่าผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดผลการปลดจากล้มละลายไว้ชัดเจน สรุปได้ดังต่อไปนี้

¹¹² กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์, "ปัญหาการปลดจากล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่งและผลของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล" (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546), หน้า. 85.

¹¹³ The Bankruptcy Act 1966, Section 152.

3.2.4.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

แม้ว่าลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายไปแล้วก็ตาม แต่ลูกหนี้ก็ยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่ทรัพย์สินในการจัดการทรัพย์สินของตนอยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้แต่ละรายได้รับชำระหนี้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งในเรื่องนี้กฎหมายได้มีการกำหนดโทษไว้สำหรับลูกหนี้ที่ฝ่าฝืนให้ต้องได้รับโทษ 6 เดือน¹¹⁴

3.2.4.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

การปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลายนั้น มีผลทำให้ลูกหนี้ผู้ล้มละลายหลุดพ้นไปจากภาระหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ เว้นแต่หนี้สินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) หนี้เงินประกันในศาล
- 2) หนี้ที่เกี่ยวกับโทษปรับในทางอาญา
- 3) หนี้ที่เกิดจากเหตุทุจริตหลอกลวง
- 4) หนี้อันเนื่องมาจากค่าเลี้ยงดูตามสัญญาหรือคำสั่งศาล

¹¹⁴ สรินยา ลิมวณิชสินธุ์. อ้างแล้ว หน้า 63.

5) หนี้สินที่มีต่อหน่วยงานรัฐบาล

3.2.4.3 ผลต่อทรัพย์สินที่ยังคงอยู่ในความดูแลของผู้จัดการทรัพย์สิน

โดยการปลดจากล้มละลายจะมีผลเพียงแค่ว่าให้ลูกหนี้ไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายและไม่ต้องรับภาระในหนี้สินอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ดีกองทรัพย์สินที่ถูกรวบรวมมาจากการดำเนินคดีล้มละลาย จะยังคงต้องอยู่ในความดูแลของผู้จัดการทรัพย์สินต่อไปทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ และกองทรัพย์สินดังกล่าวจะไม่ตกเป็นของบุคคลที่ได้รับการปลดจากล้มละลายแต่อย่างใด¹¹⁵

3.2.5 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย

การปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลียโดยคำสั่งศาล การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ และการปลดจากล้มละลายเร็วกว่าปกตินั้น ได้มีมาตรการในการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือต่อทรัพย์สินเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ หากฝ่าฝืนก็จะต้องรับโทษ 6 เดือน¹¹⁶

¹¹⁵ กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. อ้างแล้ว หน้า 87.

¹¹⁶ Insolvency Act 1966, Section 152 Discharged bankrupt to give assistance

A discharged bankrupt must, even though discharged, give such assistance as the trustee reasonably requires in the realization and distribution of such of his or her property as is vested in the trustee.

3.3 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมนี

ความเข้าใจทั่วไปแบบดั้งเดิมโดยรวม¹¹⁷

ประเทศเยอรมนีการล้มละลายมีความหมายเดียวกับความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ทั้งในชีวิตส่วนตัวและโลกของธุรกิจซึ่งไม่มีใครต้องการเป็นผู้ล้มละลายตามนิยามได้แปลว่า เป็นการสิ้นสุดของการร่วมชีวิตหรือสังคมธรรมดาปรกติรวมถึงสังคมในธุรกิจด้วย

กล่าวคือ มากกว่าศตวรรษมาแล้ว การที่บุคคลใดล้มละลาย หมายความว่า บุคคลล้มละลายที่ไม่มีเงินหรือสภาพคล่องทางการเงินจะต้องถูกแยกตัวเองออกมาจากกระบวนการทางสังคม จะเห็นว่าการล้มละลายเป็นลักษณะการตายทางสังคมมากกว่ากระทำผิดแก่บุคคลที่สาม การที่ถูกฟ้องว่าล้มละลายในตัวของมันเองไม่ได้หมายความว่ามีความผิดหรือเป็นอาชญากรรม ถึงแม้ว่าการล้มละลายในหลายกรณีอาจจะเกี่ยวข้องกับทางด้านอาชญากรรมก็ตาม

นอกเหนือจากนั้นในประเทศเยอรมนี กฎหมายล้มละลายถือว่าเป็นเรื่องฐานะทางการเงินและเศรษฐกิจที่มีความหมายว่าการไม่มีเงินและไม่สามารถมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ

Penalty: Imprisonment for 6 months.

¹¹⁷ Dr.Hans-Jochem Lüer, The Insolvency Laws of Germany (Juris Publishing, Ing2000). P. 5-7.

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการล้มละลายได้เป็นพื้นฐานที่มีลักษณะหลายแบบของกฎหมายล้มละลายเยอรมัน เมื่อได้มีการตราให้เป็นกฎหมายครั้งแรกในปี 1878 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้ใช้มาถึงสิ้นปี 1998 กระบวนการล้มละลายได้มองว่ากระบวนการล้มละลายนี้มีลักษณะเบื้องต้นว่าเป็นเรื่องของการบริหารและมีลักษณะเป็นประเพณีมาแต่เดิมซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ทันที

สำหรับผู้มีหน้าที่ออกมาตรการต่างๆ ที่สามารถควบคุมกระบวนการหรือวิธีการ โดยกระบวนการเหล่านี้จะมีการส่งไปให้กับศาลล้มละลาย ซึ่งอำนาจของศาลล้มละลายถูกจำกัดในลักษณะที่ศาลสามารถมีอำนาจที่จะให้เป็นกระบวนการทางกฎหมาย โดยเริ่มจากการประกาศกำหนดมาตรการขั้นต้น ในการแต่งตั้งผู้ายัดทรัพย์ หรือทรัสต์ในกฎหมายล้มละลาย จนสิ้นสุดกระบวนการเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามศาลไม่มีอำนาจวินิจฉัยกฎหมาย หากถูกคัดค้านในเรื่องกฎหมายสารบัญญัติ ข้อเรียกร้องที่พิพาท บุริมสิทธิ การโอนทรัพย์สินโดยฉ้อฉล บุคคลที่สามที่มีส่วนได้เสีย หรือประเด็นอื่นๆ ที่พิพาทกฎหมายสารบัญญัติ ถ้ามีการคัดค้าน คำถามเหล่านี้จะต้องทำให้เป็นลายลักษณ์อักษรตามกระบวนการพิจารณาปกติก่อนเข้าสู่ศาลแพ่ง และตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง นอกจากนี้ ศาลล้มละลายไม่มีผู้มีอำนาจในทางอาญา แม้ว่าในกระบวนการล้มละลายจะนำไปสู่การไต่สวนทางอาญา เป็นการดำเนินการเฉพาะของสำนักงานของอัยการที่เกี่ยวข้อง และถ้ามีการกล่าวหาทางอาญาก็ต้องนำมาฟ้องในศาลอาญา

ผลอีกประการของความเข้าใจกระบวนการล้มละลายเป็นเพียงแค่ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ซึ่งความล้มเหลวของเศรษฐกิจไม่ใช่เพียงแค่การล้มเหลวเศรษฐกิจของลูกหนี้ตามความหมายเดิม โดยทั่วไปแล้วสิทธิของเจ้านี้ย่อมมาก่อนทรัสต์ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้านี้ยี้ให้เร็วที่สุด มีประสิทธิภาพเท่าที่จะมีได้เพื่อวิธีการที่ชำระหนี้ กระบวนการนี้ที่ทำได้โดยเร็ว โดยธุรกิจของ

ลูกหนี้จึงลงรวดเร็วได้เป็นเหตุผลยาวนานมาว่าเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมของกระบวนการล้มละลาย ซึ่งทำให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ก็คิดว่าตนอาจจะได้รับความช่วยเหลือ รุนแรงน้อยลง ไม่ทำให้เสียผลประโยชน์ การล้มละลายได้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายและเศรษฐกิจที่จะทำลาย โดยมีระบบมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้วิจารณ์กฎหมายนี้มีความรู้สึกที่ไม่สมควร

เพราะฉะนั้นกฎหมายล้มละลายของประเทศเยอรมนี ได้พัฒนาเรื่อยมาความหมายของความเสียหายทางเศรษฐกิจที่รุนแรงเป็นเรื่องร้ายแรงที่สามารถเกิดขึ้นกับบุคคลหรือเศรษฐกิจ บุคคลทั่วไป ได้เรียนรู้ว่าการล้มละลายนำไปสู่การทำให้ชีวิตไม่สามารถกลับมาเริ่มต้นใหม่ดังเดิมได้ เพราะธุรกิจถูกยึดทรัพย์ในช่วงที่มีกระบวนการล้มละลาย ส่วนบุคคลธรรมดาไม่สามารถที่จะได้รับผลประโยชน์ ไม่สามารถปลดจากล้มละลายได้ แทนที่เจ้าหนี้ที่ร่วมในกระบวนการล้มละลาย

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการออกกฎหมายใหม่

เรื่องของการปลดหนี้ในประเทศเยอรมนีในขณะที่กฎหมายเก่าของประเทศเยอรมนี ไม่มีแนวความคิดของการปลดหนี้ กฎหมายใหม่ได้มีการระบุถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปลดหนี้ และการปลดหนี้จะทำได้เฉพาะบุคคลธรรมดาในฐานะลูกหนี้เท่านั้น ภายใต้กฎหมายเก่า ลูกหนี้ยังคงมีความรับผิดชอบเนื่องสำหรับภาระหนี้สินทั้งหมดของลูกหนี้ที่ยังคงค้างชำระ แม้ว่ากระบวนการและขั้นตอนล้มละลายจะเสร็จสิ้นลงแล้วก็ตาม

ตามกฎหมายทั่วไปการปลดหนี้จะไม่เกิดขึ้นจะมีก็แต่เฉพาะในกรณีที่ขั้นตอนการล้มละลายนำไปสู่การประนอมหนี้ เจ้าหนี้จึงจะมีสิทธิได้รับการปลดหนี้โดยชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากโดยปกติความรับผิดชอบจะยังคงมีอยู่ถึง 30 ปี (ตามบทบัญญัติเรื่องอายุความในปัจจุบัน) จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจ

ที่การล้มละลายในประเทศเยอรมนีมักจะถูกจัดว่าเป็นโทษประหารทางแพ่ง สำหรับประมวลกฎหมายล้มละลายฉบับใหม่ได้กำหนดการปลดหนี้ภายใต้บางสภาวะการณ์ ซึ่งมักเป็นการยุ่งยาก เนื่องจากข้อสงสัยที่ว่าแนวความคิดของการปลดหนี้จะถูกใช้ในทางที่ผิดอย่างกว้างขวาง สภานิติบัญญัติแห่งชาติเยอรมนี ไม่ยอมรับระบบการปลดหนี้ระยะสั้น แต่ในทางกลับกัน ประมวลกฎหมายล้มละลายฉบับนี้ได้ปล่อยให้เป็นที่ปรึกษาของลูกหนี้ที่ยื่นคำร้องขอปลดหนี้จากการล้มละลายภายใต้การควบคุมดูแลของศาลล้มละลาย แนวความคิดใหม่นี้จะเป็นอย่างไรและแนวความคิดของการควบคุมและความพยายามที่จะให้มีการปลดหนี้จะได้รับความนิยมน้อยเพียงไรจะได้ศึกษาต่อไป

3.3.1 การปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมนี

กฎหมายล้มละลายของประเทศเยอรมนีที่บังคับใช้ปัจจุบัน คือ Insolvenzordnung (Insolvency Statute, 1994) ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1999 เป็นต้นไป และได้ยกเลิกกฎหมายล้มละลายฉบับเดิม ได้แก่ Konkursordnung (Bankruptcy Statute, 1877), Vergleichsordnung (the Settlement Statute) และ Gesamtvollstreckungsordnung (the Collective Enforcement Act)¹¹⁸ การที่ Insolvenzordnung, 1994 (Insolvenzordnung) ได้ออกบทบัญญัตินี้มาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับการชำระหนี้คืนจากทรัพย์สินของลูกหนี้และจำหน่ายทรัพย์สินตามกระบวนการล้มละลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการที่ให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่สุจริตเพื่อปลดซึ่งภาระหนี้สิน¹¹⁹

¹¹⁸ ภาสวรรณ ณ นคร, "การปฏิบัติต่อสัญญาในคดีล้มละลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า. 96.

¹¹⁹ Insolvency Statute, 1994, section 1.

ตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมนี ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลาย ได้วางหลักไว้ใน Insolvency Statute, 1994 ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 286 ถึงมาตรา 303 โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

การร้องขอของลูกหนี้กระทำได้ กล่าวคือ¹²⁰

(1) คำร้องขอปลดจากการล้มละลายนั้นจะต้องดำเนินการโดยลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้ต้องยื่นคำร้องดังกล่าว พร้อมกับคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย ถ้ามิได้ยื่นพร้อมกับคำร้องขอเช่นนั้น ลูกหนี้จะต้องยื่นคำร้องขอปลดจากล้มละลายภายใน 2 สัปดาห์ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 20 (2)

(2) คำร้องขอปลดจากล้มละลายนั้นจะต้องประกอบไปด้วยถ้อยคำ ที่กำหนดให้มีการอายัดเงินรายได้ของลูกหนี้ ซึ่งมาจากการที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน หรือเงินรายได้อื่นใดที่อาจทดแทนกันได้ ต่อผู้จัดการทรัพย์สินที่ศาลจะได้แต่งตั้งขึ้นสำหรับการดำเนินกระบวนการล้มละลายเป็นระยะเวลา 6 ปี หลังจากการเริ่มดำเนินกระบวนการดังกล่าว หากลูกหนี้ได้มอบหมายหรือได้ให้คำมั่นอื่นใดเกี่ยวกับการอายัดดังกล่าวไว้แล้ว ต่อบุคคลภายนอกก่อนยื่นคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สิน ลูกหนี้จะต้องระบุการมอบหมายหรือการให้คำมั่นดังกล่าวไว้ในถ้อยคำนั้นด้วย

¹²⁰ Insolvency Statute, 1994, section 287(1) (2) (3).

(3) ข้อตกลงใดๆ ที่ลูกหนี้ได้ทำไว้เพื่อเป็นการยกเว้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขบังคับก่อน หรือเป็นการจำกัดซึ่งสิทธิในข้อกำหนดเรื่องการอายัดเงินรายได้ของลูกหนี้ ในการจ่ายเงินซึ่งมาจากการที่เกี่ยวข้องกับทำงาน หรือการจ่ายเงินอื่นใดที่คล้ายคลึงกันจะใช้บังคับไม่ได้ตราบเท่าที่ข้อตกลงดังกล่าวขัดหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการให้ถ้อยคำตามอนุมาตรา 2 วรรคหนึ่ง

โดยสิทธิในการทำคำเสนอนั้น ลูกหนี้และเจ้าหนี้อาจเสนอต่อศาลล้มละลายเพื่อเสนอบุคคลธรรมดาใดๆ ที่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าเหมาะสมให้แต่งตั้งเป็นผู้จัดการทรัพย์สินในคดีได้

การตัดสินใจโดยศาลล้มละลายของประเทศเยอรมนี แบ่งออกเป็น 3 กรณี¹²¹

(1) หากลูกหนี้ร้องขอ เจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายและเจ้าหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้าร่วมฟังการพิจารณาคดีครั้งสุดท้าย ศาลล้มละลายจะตัดสินใจโดยมีคำสั่งตามคำร้องขอของลูกหนี้

(2) การคัดค้านซึ่งคำสั่งเช่นว่านั้น ลูกหนี้และเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ทันที โดยการร้องขอให้ยกคำร้องขอปลดจากการล้มละลายในการพิจารณาคดีครั้งสุดท้าย กระบวนการพิจารณาการล้มละลายจะไม่สิ้นสุดจนกว่าจะได้มีคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาล คำสั่งอันเป็นที่สุดจะประกาศพร้อมกับคำสั่งให้สิ้นสุดกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย

¹²¹ Insolvency Statute, 1994, section 289.

(3) ถ้ากระบวนการพิจารณาการล้มละลายดังกล่าวถูกระงับ การปลดจากการล้มละลายจะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อมีประกาศการไร้ซึ่งทรัพย์สินตามกระบวนการพิจารณาการล้มละลายในมาตรา 209 อันเกี่ยวข้องกับกรณีที่ทรัพย์สินในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายได้ถูกนำไปแบ่งชำระหนี้ และกระบวนการพิจารณาได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 211 अनुมาตรา 2 จะใช้บังคับตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยให้ระงับคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สินแทนการให้สิ้นสุดกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย

สำหรับกรณีการยกคำร้องขอปลดจากการล้มละลาย ศาลจะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สิน ถ้าได้มีร้องขอในการพิจารณาคดีครั้งสุดท้ายโดยเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณา และเข้าข่ายกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้¹²²

1. ศาลได้มีคำตัดสินอันเป็นที่สุดให้ลูกหนี้เป็นผู้กระทำความผิดอาญาตามมาตรา 283 ถึง 283 (ค) ในประมวลกฎหมายอาญา หรือ

2. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการให้ความเท็จเป็นหนังสือหรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนในหนังสือใดๆ อันเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของตน ในระยะเวลา 3 ปี ก่อนที่ลูกหนี้จะได้มีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ เพื่อให้ตนได้รับสินเชื่อเงินกู้ หรือได้รับอนุมัติเงินทุนจากกองทุนของรัฐ หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระเงินใดๆ ที่ต้องคืนให้แก่กองทุนของรัฐ หรือ

¹²² Insolvency Statute, 1994, section 290(1)(2).

3. ลูกหนี้ได้รับการปลดซึ่งภาระหนี้สิน ในระยะเวลา 10 ปี ก่อนลูกหนี้จะมีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ หรือคำร้องขอดังกล่าวได้ถูกยกคำร้องไปตามมาตรา 296 หรือ 297 หรือ

4. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันเป็นเหตุให้สิทธิของเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายที่จะได้รับชดใช้หนี้ต้องลดน้อยถอยลง ในระยะเวลา 1 ปี ก่อนที่ลูกหนี้จะมีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของลูกหนี้ เป็นการก่อให้เกิดหนี้ด้วยเหตุที่ไม่สมควร เป็นการทำให้เสียหายทรัพย์สิน หรือเป็นการประวิงการเริ่มกระบวนการพิจารณาการล้มละลายโดยมิได้ประสงค์ให้มีการปรับปรุงสถานะการเงินของลูกหนี้ หรือ

5. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการละเมิดหน้าที่ของตนในการเปิดเผยข้อมูล หรือการให้ความร่วมมือภายใต้บทบัญญัตินี้ในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย หรือ

6. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการพูดความเท็จหรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน อันเกี่ยวกับข้อมูลรายนามทรัพย์สิน รายได้ เจ้าหนี้ และคำฟ้องใดๆ ที่ได้ยื่นฟ้องต่อลูกหนี้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องยื่นต่อศาล¹²³

¹²³ Insolvency Statute, 1994, section 305 (1) 3).

ศาลจะรับไว้ซึ่งคำร้องขอของเจ้าหนี้ในการยกคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สิน ต่อเมื่อคำร้องขอดังกล่าวสามารถแสดงให้ศาลเห็นจนเป็นที่พอใจได้ว่ามีเหตุสมควรให้ศาลต้องยกคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สินของลูกหนี้ การประกาศปลดซึ่งภาระหนี้สิน นอกเหนือจากเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 290 ศาลอาจมีคำสั่งให้ลูกหนี้สามารถปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 295 ได้ครบถ้วน และมีได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่อาจต้องถูกยกคำร้องตามมาตรา 297 หรือ 298 ในคำสั่งเดียวกันนั้น ศาลอาจแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการในการอายัดซึ่งเงินรายได้ของลูกหนี้ตามคำสั่งเพื่อการชำระหนี้ที่ลูกหนี้ได้ให้ไว้ (มาตรา 287 อนุมาตรา 2)¹²⁴

ทั้งนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องนำข้อกำหนดไปจัดทำเป็นหนังสือเพื่อบอกกล่าวไปยังบุคคลผู้ซึ่งมีหน้าที่ที่ต้องจ่ายเงินรายได้ ตามงบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ได้จัดสรรให้ตามมาตรา 4 (ก) อันได้หักค่าแต่งตั้งที่ปรึกษาแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องกันจำนวนเงินที่ได้รับไว้ตามข้อกำหนด ออกจากเงินที่ได้รับชำระจากลูกหนี้ หรือรับชำระจากบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ และดำเนินการแบ่งชำระเงินดังกล่าวให้แก่เจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายเป็นรายปี ตามที่ได้ระบุไว้ในบันทึกการพิจารณาครั้งสุดท้าย กรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา 36 อนุมาตรา 1 วรรคสอง และอนุมาตรา 4 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

เงินใดที่ผู้จัดการทรัพย์สินได้รับไว้ตามข้อกำหนดรวมถึงเงินอื่นใดที่ได้รับชำระไว้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะจ่ายให้กับลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 10 หากเป็นกรณีที่มีการปลดล้มละลายมีระยะเวลา 4 ปี และจ่ายให้กับลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 15 หากเป็นกรณีที่มีการปลดล้มละลายมีระยะเวลา 5 ปี หาก

¹²⁴ Insolvency Statute, 1994, section 291.

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 (ก) ยังมีได้รับการจัดสรร เงินจะถูกนำส่งให้กับลูกหนี้ได้ต่อเมื่อเงินรายได้ของลูกหนี้ไม่เกินเงินที่ได้คำนวณไว้ตามมาตรา 115 อนุมาตรา 1 ของประมวลพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเจ้าหนี้อาจแจ้งให้ผู้จัดการทรัพย์สินตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้โดยจ่ายค่าจ้างให้กับผู้จัดการทรัพย์สินเพื่อการดังกล่าวได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบทันทีเมื่อเห็นว่ามีการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะมีหน้าที่ทำการตรวจสอบเฉพาะเมื่อค่าจ้างเพิ่มเติมเพื่อการดังกล่าวที่ได้รับนั้นเพียงพอหรือได้ทำทรองจ่ายไว้

ผู้จัดการทรัพย์สินจะจัดทำบัญชีนำส่งให้แก่ศาลก่อนเวลาปิดทำการ โดยให้นำมาตรา 58 และมาตรา 59 มาบังคับใช้โดยอนุโลม อย่างไรก็ตาม มาตรการ 59 จะนำมาบังคับใช้ตามมาตรา 115 ต่อเมื่อมีเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายรายใดรายหนึ่งได้ร้องขอให้มีการเพิกถอนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายได้ยื่นคำร้องในทันที¹²⁵

จะเห็นได้ว่า เมื่อได้รับคำร้องจากผู้รักษาทรัพย์สินแล้ว ศาลล้มละลายอาจปฏิเสธการปลดจากล้มละลาย ถ้าจำนวนเงินที่ผู้รักษาทรัพย์สินได้รับไว้สำหรับการดำเนินงานของปีที่ผ่านมาไม่เกินจำนวนค่าตอบแทนขั้นต่ำ และถ้าลูกหนี้ยังคงมีได้ชำระค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งผู้รักษาทรัพย์สินได้ตรองจ่ายไว้ แม้ว่าผู้รักษาทรัพย์สินจะได้ทำหนังสือเรียกให้ลูกหนี้ชำระแล้ว โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 อาทิตย์ พร้อมกับแจ้งลูกหนี้ว่าการไม่ชำระหนี้ดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ลูกหนี้ถูกปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ มาตรา 115 ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่กระบวนการล้มละลายมีการขยาย

¹²⁵ Insolvency Statute, 1994, section 292(1)(2)(3).

ระยะเวลาตามมาตรา 4 a โดยลูกหนี้จะถูกไต่สวนก่อนหน้าวันที่จะมีคำตัดสิน ศาลจะไม่ปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สิน หากลูกหนี้ชำระค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งผู้รักษาทรัพย์สินได้ทราบดีว่าคืนให้กับผู้รักษาทรัพย์สินภายใน 2 อาทิตย์ตามที่ศาลได้มีคำสั่ง หรือกำหนดการชำระซึ่งเงินจำนวนนั้นได้ถูกขยายระยะเวลาตามมาตรา 4 a ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 296 อนุ 3 มาปรับใช้โดยอนุโลมได้ ในกรณีการปลดจากล้มละลายถูกปฏิเสธตามมาตรา 296 297 หรือ 298 ระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำแถลงเพื่อการชำระหนี้ สถานที่ทำการของผู้รักษาทรัพย์สิน และการจำกัดซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้ จะเป็นอันสิ้นสุดใช้บังคับเมื่อศาลได้มีคำสั่งเป็นที่สุด¹²⁶

ฉะนั้นจะเห็นว่า คำตัดสินเพื่อปลดซึ่งภาระหนี้สินประเทศเยอรมนี ถ้าระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำแถลงเพื่อการชำระหนี้สินสุดลงก่อนที่จะสิ้นผลใช้บังคับก่อนกำหนดนั้น ศาลล้มละลายจะมีคำตัดสินเป็นลำดับโดยมีคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สิน หลังจากการไต่สวนเจ้าหนี้ทั้งหลายในกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย ผู้รักษาทรัพย์สิน และลูกหนี้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 296 อนุ 1 หรือ อนุ 2 ประโยคที่ 3 หรือมาตรา 297 หรือ เมื่อผู้รักษาทรัพย์สินร้องขอ ศาลล้มละลายอาจปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 298 และคำสั่งของศาลจะถูกประกาศให้สาธารณชนทราบ และมาตรา 9 ยังคงใช้บังคับในกรณีที่ภาระหนี้สินถูกปลด เว้นแต่จะได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา (the Federal Gazette)

¹²⁶ Insolvency Statute, 1994, section 298 and 299.

จากการศึกษาจะเห็นว่าผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศเยอรมนีได้กำหนดผลการปลดจากล้มละลายไว้ชัดเจน สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.3.2 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี

ตาม Insolvency Statute, 1994 ที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ผลของการปลดซึ่งภาระหนี้สินตามกฎหมายของประเทศเยอรมนีดังนี้

3.3.2.1 ผลต่อลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

ลูกหนี้ต้องมีหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือในช่วงการปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อการชำระหนี้ ดังต่อไปนี้ตามมาตรา 295 นั้นได้บัญญัติไว้ว่า

1. เข้ารับจ้างในการจ้างงานที่ได้รับค่าตอบแทนในอัตราที่เหมาะสม หรือหางานที่ได้รับค่าตอบแทนดังกล่าวและไม่ปฏิเสธงานที่ค่าตอบแทนมีความเหมาะสม
2. โอนครึ่งหนึ่งของทรัพย์สินที่ได้รับช่วงโอนมาหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาอันเนื่องมาจากการที่ตนเป็นทายาทให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สิน
3. แจ้งศาลล้มละลายและผู้จัดการทรัพย์สินทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงาน ไม่ปิดบังเงินใดๆ ที่ต้องใช้ตามคำสั่งเพื่อการชำระหนี้หรือทรัพย์สินใดๆ ตามข้อ 2 และเปิดเผยต่อศาลและผู้จัดการทรัพย์สินเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งรายละเอียดการว่าจ้างงานที่ได้รับ

ค่าตอบแทน หรือความพยายามในการทำงานเช่นว่านั้น รวมถึงจำนวนค่าตอบแทนและรายละเอียดทรัพย์สินของลูกหนี้

4. ชำระเงินตามกำหนดให้แก่เจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายโดยชำระให้กับผู้จัดการทรัพย์สินเท่านั้น และจะต้องไม่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้รายหนึ่งรายใดเป็นประโยชน์พิเศษ

5. ถ้าลูกหนี้ทำกิจการส่วนตัว ลูกหนี้มีหน้าที่ที่ต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายโดยชำระให้กับผู้จัดการทรัพย์สินเสมือนหนึ่งลูกหนี้นั้นได้รับเงินอันเป็นรายได้ เช่นเดียวกันกับการเข้ารับจ้างตามสัญญาจ้างงาน

การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย ศาลล้มละลายจะปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ต่อเมื่อลูกหนี้ละเว้นซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในช่วงการปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อการชำระหนี้ และเนื่องด้วยเหตุนี้จึงทำให้สิทธิในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายเสียหาย อย่างไรก็ตาม การดังกล่าวไม่ให้ใช้บังคับกับลูกหนี้มิได้ที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ คำร้องขอเช่นว่านั้นจะต้องยื่นต่อศาลภายใน 1 ปีนับแต่วันที่เจ้าหนี้ได้ทราบถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ศาลจะรับคำร้องขอไว้ฟังได้ก็ต่อเมื่อข้อเท็จจริงที่หนึ่งและข้อเท็จจริงที่สองดังกล่าวไว้ข้างต้นได้แสดงให้ศาลเห็นจนเป็นที่พอใจต่อศาล ซึ่งก่อนทำคำตัดสินในคำร้องดังกล่าว ศาลจะต้องรับฟังผู้จัดการทรัพย์สิน ลูกหนี้ และเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลาย ลูกหนี้จะต้องนำส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าหนี้เพื่อยืนยันความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้เปิดเผยดังกล่าวของตนกับคำให้การสำหรับฝ่ายที่

ร้องขอและลูกหนี้อาจยื่นคำอุทธรณ์เพื่อคัดค้านคำตัดสินได้ทันที ทั้งนี้ การปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สินต้องประกาศให้สาธารณชนทราบ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนคำร้องขออันเป็นข้อยกเว้นการอนุญาตตามคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สินจะไม่ส่งผลกระทบต่อ

1. หน้าที่ของลูกหนี้อันอยู่ในความผิดชอบของลูกหนี้ภายใต้ความผิดฐานละเมิดซึ่งกระทำโดยประมาท รวมถึงกรณีที่เจ้าหนี้ได้ลงยื่นในสำนวนซึ่งคำร้องขอที่เกี่ยวข้องกัน ตามมาตรา 174 อนุ 2 พร้อมระบุเหตุผลทางกฎหมายประกอบ

2. ค่าปรับลูกหนี้ รวมถึงหน้าที่ของลูกหนี้ ที่มีจำนวนเท่ากับค่าปรับภายใต้มาตรา 39 อนุ 1 ลำดับ 3

3. ความรับผิดอันเนื่องมาจากการกู้ยืมซึ่งลูกหนี้ได้รับไว้โดยไม่มีการคิดอัตราดอกเบี้ย ที่ลูกหนี้ได้กู้ยืมมาเพื่อจ่ายค่าดำเนินการในกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย

การเพิกถอนการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี โดยศาลอาจเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ตามมาตรา 303 ดังนี้

(1) เมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลาย ศาลล้มละลายอาจเพิกถอนคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ ถ้าต่อมาได้พบว่าลูกหนี้ละเมิดหนึ่งในหน้าที่ของตนโดยประมาท

และการดังกล่าวทำให้สิทธิในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายเสียหายอย่างร้ายแรง

(2) คำร้องขอของเจ้าหนี้ศาลจะรับฟังไว้ก็ต่อเมื่อคำร้องขอดังกล่าวได้ยื่นต่อศาลภายใน 1 ปี หลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งอันเป็นที่สุดเพื่ออนุญาตการปลดซึ่งภาระหนี้สิน และเจ้าหนี้แสดงข้อเท็จจริงให้ศาลเห็นจนเป็นที่พอใจได้ว่าเข้าตามบทบัญญัติที่ระบุไว้ในอนุ 1 และเจ้าหนี้มิได้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวก่อนที่ศาลจะได้มีคำสั่งอันเป็นที่สุด

(3) ลูกหนี้และผู้รักษาทรัพย์สินจะถูกไต่สวนก่อนมีคำตัดสิน ฝ่ายที่ได้ยื่นคำร้อง และลูกหนี้อาจยื่นอุทธรณ์ได้ทันทีเพื่อคัดค้านคำตัดสิน คำตัดสินเพิกถอนการปลดซึ่งภาระหนี้สินจะต้องประกาศให้สาธารณชนทราบต่อไป

3.3.2.2 ผลต่อหนี้สินที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

ผลของการปลดซึ่งภาระหนี้สินของประเทศเยอรมนีได้วางหลักตามมาตรา 301

กล่าวคือ

(1) หากคำขอปลดซึ่งภาระหนี้สินได้รับอนุญาต คำขอดังกล่าวจะมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทั้งหลายในกระบวนการล้มละลาย ผลผูกพันดังกล่าวจะใช้บังคับกับเจ้าหนี้รายอื่นที่มีได้ยื่นคำร้องของตนต่อศาลด้วย

(2) สิทธิของเจ้าหนี้ทั้งหลายในกระบวนการล้มละลายที่มีต่อลูกหนี้ร่วม และผู้ค้าประกัน และสิทธิอื่นๆ ที่มีขึ้นอันเนื่องมาจากการลงทะเบียนเพื่อขอรับชำระหนี้ หรือสิทธิที่กำหนดให้เจ้าหนี้ทั้งหลายสามารถแยกการรับชำระหนี้ของตนออกจากกระบวนการล้มละลาย ยังคงมีผลบังคับใช้ โดยไม่มีผลกระทบอันเนื่องมาจากการปลดซึ่งภาระหนี้สิน อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้จะได้รับการปลดล้มละลายจากคำร้องของลูกหนี้ร่วม ผู้ค้าประกัน หรือบุคคลภายนอกที่ต้องได้รับชำระหนี้ ที่ได้ยื่นคัดค้านไว้ต่อลูกหนี้ โดยได้รับการปลดจากการล้มละลายในทำนองเดียวกันกับที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากคำร้องของเจ้าหนี้ทั้งหลายในกระบวนการล้มละลาย

(3) ถ้าเจ้าหนี้ที่ไม่ได้รับการชำระหนี้อันเนื่องมาจากการปลดซึ่งภาระหนี้สิน ได้รับชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องใช้เงินที่ได้รับไว้คืน

3.3.2.3 ผลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลาย

การบังคับคดีในทรัพย์สินของลูกหนี้ระหว่างเจ้าหนี้หลายคนในกระบวนการล้มละลายจะไม่สามารถดำเนินการได้ หากยังอยู่ในช่วงการปฏิบัติตามคำแถลงเพื่อการชำระหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งข้อตกลงใดๆ ระหว่างลูกหนี้หรือบุคคลอื่นใดกับเจ้าหนี้รายหนึ่งรายใดในกระบวนการล้มละลายที่ได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ดังกล่าวให้ถือเป็นโมฆะ สำหรับการหักกลบลบหนี้ในเงินที่ต้องใช้ตามคำแถลงเพื่อการชำระหนี้ของลูกหนี้นั้น ผู้ที่ต้องนำส่งเงินจะกระทำได้อีกต่อเมื่อเป็นการหักกลบลบหนี้กับลูกหนี้ที่อาจถูกหักกลบลบหนี้ได้ภายใต้มาตรา 114 อนุ 2 ถ้ากระบวนการล้มละลายยังคงดำเนินต่อไป

3.3.3 มาตรการกำกับดูแลหลังการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือตาม

กฎหมายของประเทศเยอรมัน

มาตรการกำกับดูแลภายหลังการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือตามกฎหมายเยอรมันนั้น การปลดจากล้มละลายของประเทศเยอรมันโดยคำสั่งศาล ได้กำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ไว้ชัดเจนตามมาตรา 295 และศาลล้มละลายอาจเพิกถอนคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ตามมาตรา 303 ถ้าต่อมาได้พบว่าลูกหนี้ละเมิดหนึ่งในหน้าที่ของตนโดยประมาท และการดังกล่าวทำให้สิทธิในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาล้มละลายเสียหายอย่างร้ายแรงซึ่งก็จะไม่ได้รับการปลดจากการล้มละลาย

นอกเหนือจากเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 290 ศาลอาจมีคำสั่งให้ลูกหนี้สามารถปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 295 ได้ครบถ้วน และมีได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่อาจต้องถูกยกคำร้องตามมาตรา 297

3.4 แนวคิด ทฤษฎีการปลดจากล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีระบบกฎหมายลักษณะคอมมอนลอว์ (Common Law) กฎหมายล้มละลายนั้นถือว่าเป็นหนึ่งในกฎหมายเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของประเทศ กฎหมายล้มละลายเป็นหนึ่งในกลไกในการควบคุมเศรษฐกิจของประเทศเกี่ยวกับระบบการชำระหนี้ ระบบ

เครดิตสินเชื่อ และสิทธิหน้าที่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้ ดังนั้นสภาครองเกรสจึงได้ตรากฎหมายล้มละลาย ขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นแม่แบบกฎหมายล้มละลายของมลรัฐในประเทศ¹²⁷

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นประมวลกฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกาฉบับใหม่ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่สมบูรณ์ที่สุด คือ Bankruptcy Reform Act of 1987 หรือที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายว่าประมวลกฎหมายล้มละลาย United States Bankruptcy Code ปราบกฎในบรรพ 11 ว่าด้วยกฎหมายล้มละลายสหรัฐอเมริกา (United States Code หรือ U.S.C) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 1979 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง โดยมีหลักการสำคัญหรือปรัชญา 2 ประการ ในกฎหมายสหรัฐอเมริกาคือ¹²⁸ กล่าวคือ

1. เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายในการจัดสรรแบ่งปันทรัพย์สินของลูกหนี้ (Fair treatment for creditor)
2. เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริตให้หลุดพ้นจากภาระหนี้สิน และสามารถเริ่มต้นประกอบธุรกิจได้ใหม่ (Rehabilitation or fresh start)¹²⁹ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินไว้หลายประเภท¹³⁰ ถือเป็นเป็นระบบกฎหมายล้มละลายที่มีความสากล

¹²⁷ ธีญญา นุช ดันติกุล, "การบังคับคดีล้มละลายของลูกหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 11 ฉบับที่ 61(พฤษภาคม-มิถุนายน 2550). หน้า 9.

¹²⁸ มนตรี ศิลป์มหาบัณฑิต, "มาตรการฟื้นฟูลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา," วารสารดุลพินิจ เล่ม 1 ปีที่ 46 (มกราคม-มิถุนายน 2542). หน้า 32.

¹²⁹ นราธิป บุญญพานิช, "การบังคับใช้มาตรการทางอาญาเกี่ยวกับคดีล้มละลาย : ศึกษากรณีลูกหนี้ต้องรับผิดชอบทางอาญา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า. 118.

¹³⁰ ธีญญา นุช ดันติกุล, อ้างแล้ว หน้า 9.

โดยมีรูปแบบช่วยเหลือลูกหนี้ให้มีทางเลือกอื่นนอกจากล้มละลาย (alternatives to straight bankruptcy) หรือให้โอกาสลูกหนี้ที่จะใช้ทางเลือกอื่นที่ไม่ต้องล้มละลาย (nonbankruptcy alternatives) โดยลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาจะขอชำระบัญชีหนี้สินได้ตามหมวด 7¹³¹ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างกระบวนการกลั่นกรองเพิ่มมากขึ้นในการอนุญาตให้ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายด้วยการชำระบัญชี ภายใต้ (Chapter 7)¹³² หรือ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ ตามหมวด 11 (Chapter 11) และการประนอมหนี้ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาผู้มีรายได้ประจำ ตามหมวด 13 (Chapter 13) และเนื่องจากกฎหมายล้มละลายสหรัฐอเมริกา มีแนวคิดมุ่งให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในการจัดการปัญหาทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการให้โอกาสลูกหนี้เลือกสรรหนี้สินของตนด้วยการขอชำระกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดที่ลูกหนี้มีอยู่ เพื่อได้รับประโยชน์จากการปลดจากล้มละลาย (Discharge)¹³³

อย่างไรก็ตาม แนวคิดของการฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation or Fresh Start)¹³⁴ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ลูกหนี้มีโอกาสเริ่มต้นใหม่และถือว่าเป็นหลักสำคัญของประเทศ เพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจตกต่ำและถดถอยทำให้บุคคลในประเทศได้รับผลกระทบทางการเงินเป็นจำนวนมากซึ่งมาจากความผิดพลาดทางเศรษฐกิจอันไม่เกิดจากตัวของลูกหนี้ที่กระทำลงไปอย่างไม่สุจริต กฎหมายที่ใช้

¹³¹ กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. ปัญหาการปลดจากล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่ง และผลของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546 หน้า 81.

¹³² พงษ์เทพ หาญนาคะเจริญ. การล้มละลายโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548 หน้า 87-88.

¹³³ ธรรมนูญ ดันดีกุล, อ้างแล้ว หน้า 9.

¹³⁴ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และคณะผู้วิจัย, รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่องบทบาทของกฎหมายล้มละลายและศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจไทย (กรุงเทพมหานคร: อทตยา มิถินเนียม, 2545), หน้า. 23.

อยู่เดิมจึงไม่ใช่หนทางในการแก้ปัญหาลูกหนี้ได้ในทางกลับกันยิ่งเป็นการประนามหรือการลงโทษลูกหนี้มากกว่า ดังนั้นจึงมีการผ่อนปรนและเปิดกว้างให้แก่ลูกหนี้มากขึ้นโดยมีการให้เลือกใช้กระบวนการที่เหมาะสมแต่ละสภาพปัญหาที่จะสามารถแก้ไขสภาพทางการเงินให้พ้นวิกฤติการณ์ แนวคิดนี้จึงถูกนำมาใช้โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีหลักเกณฑ์ 3 ประการ กล่าวคือ กำหนดขนาดกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย (Estate) การอนุญาตให้ทรัพย์สินบางประเภทเป็นข้อยกเว้นไม่ต้องตกเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ต้องนำมาแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ (Exemption) และประการสุดท้าย การอนุญาตให้ลูกหนี้ปลดปล่อยหนี้ (Discharge) จากบรรดาหนี้ที่เกิดขึ้นเมื่อผ่านมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ตามกระบวนการล้มละลาย

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์นี้สามารถเทียบเคียงได้ว่าเป็นการปลดหนี้ของลูกหนี้จากการล้มละลาย ถือว่ามีความสำคัญมากเช่นกัน ตามแนวคิดในการฟื้นฟูลูกหนี้เพื่อให้กลับไปเริ่มต้นได้ในสังคมต่อไปเพราะภายหลังจากการดำเนินกระบวนการล้มละลายเสร็จลูกหนี้ก็ไม่ผูกพันชำระหนี้ที่เกิดขึ้นในอดีตอีกต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการช่วยเหลือลูกหนี้อีกประการ แต่ก็มีกระบวนการให้ทางเลือกแก่ลูกหนี้อีกหลายหมวด (Shapter) ดังนี้

1. กระบวนการตามหลัก Chapter 7¹³⁵

หลักของ Chapter 7 ใช้ได้กับนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา โดยบุคคลธรรมดากำหนดไว้คือจำนวนหนี้ของลูกหนี้ไม่จำกัดจำนวนสามารถยื่นคำร้องเข้ามาได้ตลอดโดยไม่ต้องทำแผนการชำระหนี้

---

¹³⁵ นายเกียรติศักดิ์ ภมรไมตรี, "มาตรการในการช่วยเหลือไม่ให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาต้องล้มละลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า. 43.

คืนให้แก่เจ้าหนี้ และทำให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ตอนยื่นคำร้องเข้าสู่กระบวนการจะถูกแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมด และเริ่มต้นทางการเงินได้ต่อไป (fresh start) ทรัพย์สินนี้จะไม่ได้รับยกเว้น (Nonexempt property) แต่อีกส่วนสามารถรักษาทรัพย์สินได้เพื่อการดำรงชีพ หรือในการประกอบอาชีพที่จำเป็นเท่านั้น (Exempt Property) เมื่อผ่านกระบวนการนี้หนี้ของลูกหนี้จะได้รับการปลดปล่อย (Discharge of Debts) การเข้าสู่กระบวนการดังกล่าวได้นั้น ลูกหนี้จะต้องไม่เคยยื่นคำร้องเข้าสู่กระบวนการนี้ภายในระยะเวลา 6 ปี

หลัก Chapter 7 เป็นหลักที่ต้องการช่วยเหลือลูกหนี้ กระบวนการนี้เกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ยื่นคำร้องมาพร้อมตารางแสดงรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ต่อศาล กรณีที่มีคู่สมรสจะยื่นมาพร้อมกันโดยรวมทั้งกำหนดกองทรัพย์สินมารวมกันพร้อมชำระให้แก่เจ้าหนี้ก็ได้ เมื่อศาลพิจารณามีคำสั่งให้เจ้าหนี้ทั้งหลายหยุดการบังคับชำระหนี้ต่อลูกหนี้เป็นการชั่วคราว เช่นเดียวกับหลัก Chapter 11 และ Chapter 13 โดยกำหนดให้ลูกหนี้ต้องเสนอรายงานต่อทรัพย์สินเพื่อให้เจ้าหนี้และศาลพิจารณาดู เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเงิน (Financial Situation) รายละเอียดแสดงฐานะทางการเงินที่มีอยู่ (A statement of financial affairs) และรายละเอียดของเจ้าหนี้ทั้งหมด เป็นต้น ข้อมูลที่นำมาเสนอนั้น ศาลจะพิจารณาถึงความจำเป็น และความตั้งใจของลูกหนี้ตามพฤติการณ์นั้นๆ แล้วกำหนดให้มีการประชุมเจ้าหนี้เป็นครั้งแรก พร้อมเริ่มต้นมาตรการหยุดพักชำระหนี้ ป้องกันเจ้าหนี้บางรายเรียกชำระหนี้เอากับลูกหนี้

ทั้งนี้ เจ้าหนี้อาจมีคำร้องต่อศาลให้เพิกถอนมาตรการดังกล่าวได้ หากศาลพิจารณาให้ใช้กระบวนการนี้ถือว่าเป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจของศาล หรือจะให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการตามหลัก Chapter 13 ก็ได้ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเข้ากรณี Chapter 7 ลูกหนี้จะได้รับการปลดปล่อยที่เหลืออยู่ จากความรับผิดชอบ เว้นแต่ทรัพย์สินที่ไม่ได้รับการยกเว้นและทรัพย์สินที่ให้ไว้ต่อศาลตามกระบวนการ นี้ ดังนั้นกระบวนการนี้ลูกหนี้สามารถเริ่มต้นทางการเงินได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรักษาทรัพย์สินที่มี อยู่ แต่มีการแบ่งชำระแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายพร้อมได้รับสิทธิตามคำสั่งศาลให้หลุดพ้นจากการล้มละลาย

2. กระบวนการตามหลัก Chapter 13¹³⁶

กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอเข้าสู่ กระบวนการจัดการหนี้ได้โดยสมัครใจของลูกหนี้ได้เอง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นกรณีลูกหนี้ที่เป็นบุคคล ธรรมดาที่มีหนี้ไม่มีประกันในจำนวนที่มีมากกว่าทรัพย์สิน หรือลูกหนี้ต้องการนำทรัพย์สินทั้งหมด ของลูกหนี้ที่มีอยู่มาชำระแก่เจ้าหนี้เพื่อจะได้รับการปลดปล่อยหนี้ตามกระบวนการนี้ โดยมีผลให้ ลูกหนี้ดังกล่าวสามารถหลุดพ้นจากหนี้เดิมทั้งหมด เว้นแต่หนี้ที่ไม่ได้รับการยกเว้น เช่น หนี้ภาษีอากร

จะเห็นว่าต่างจาก Chapter 7 ที่มีแนวคิดให้ลูกหนี้ได้รับการปลดปล่อยจากหนี้เดิมบางส่วน ภายหลังจากมีการนำทรัพย์สินของตนเองมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่กระบวนการนี้เหมาะสำหรับ ลูกหนี้ที่มีรายได้แน่นอน แต่ไม่ใช้กับลูกหนี้ที่ประกอบกิจการ แต่กำหนดจำนวนหนี้มีประกันไม่ให้มี จำนวนมากเกินไปจนลูกหนี้ไม่อาจชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ได้ และหนี้ไม่มีประกันก็จำกัดจำนวนหนี้เอาไว้ เช่นกันแต่จะมีจำนวนหนี้สูงกว่าเพราะหนี้ไม่มีประกันอาจทำการปลดปล่อยได้ตามแผนเรียบบ้อย แต่ ในหลักการนี้จะให้ลูกหนี้ขยายเวลาการชำระหนี้ออกไปจากข้อตกลงหรือสัญญาตามมูลหนี้เดิมเพื่อ

---

¹³⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

ไม่ให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ทันที และให้ลูกหนี้สามารถรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการตาม Chapter 13

การปลดเปลื้องหนี้ของลูกหนี้ (Discharge of Debt)¹³⁷ ในกระบวนการนี้ คืออนุญาตให้ลูกหนี้สามารถปลดเปลื้องหนี้จากหนี้ทั้งหลายเมื่อผ่านกระบวนการล้มละลาย โดยหลักการนี้เทียบได้กับการปลดลูกหนี้จากล้มละลาย ถือเป็นเรื่องที่สำคัญในการช่วยลูกหนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกหนี้สามารถกลับไปใช้ชีวิตใหม่ (Fresh Start) และภายหลังที่ลูกหนี้ได้ดำเนินกระบวนการล้มละลายโดยไม่ต้องผูกพันชำระหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนลูกหนี้ หรือ เจ้าหนี้ยื่นขอใช้วิธีตามกฎหมายล้มละลายไม่ว่าจะเป็นการขอชำระหนี้ตาม Chapter 7 หรือการขอช่วยเหลือลูกหนี้ตาม Chapter 11 หรือปรับโครงสร้างหนี้ ตาม Chapter 13 แตกต่างกันไปแล้วแต่วิธีที่ลูกหนี้จะเลือก สำหรับมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตาม Chapter นี้ ลูกหนี้จะได้รับการปลดเปลื้องหนี้จากบรรดาหนี้ ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ศาลเห็นชอบด้วยกับแผนช่วยเหลือลูกหนี้ และแผนการชำระหนี้ได้เสร็จลงเป็นที่เรียบร้อย โดยการขอปรับโครงสร้างหนี้ โดยจะได้รับการปลดเปลื้องหนี้จากบรรดาหนี้ต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผน สำหรับหนี้ที่ไม่ได้รับยกเว้นบางประเภท ลูกหนี้สามารถปลดได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับผลการปลดนั้น มีข้อกำหนดให้เจ้าหนี้หมดสิทธิเรียกร้องการชำระหนี้กับลูกหนี้อีกต่อไป

อย่างไรก็ตามยังมีหนี้ที่ไม่อนุญาตให้ลูกหนี้ปลดเปลื้องได้ เช่น หนี้ภาษีอากร หนี้ที่เกิดจากการทุจริตของลูกหนี้ หนี้ที่ลูกหนี้มิได้เปิดเผย หรือระบุไว้ในบัญชีหนี้สิน ค่าปรับ รวมทั้งค่าเสียหายอันเกิดจากการขับรถขณะมึนเมา เป็นต้น นอกจากนี้ในมาตรการช่วยเหลือไม่ให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายยังมีบท

¹³⁷ 11 U.S.C Section 1328.

ยกเว้น เรื่องการปลดเปลื้องหนี้เป็นการเฉพาะ ตามวิธีที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ได้เลือกไว้ เช่น ลูกหนี้ต้องยังไม่เคยได้รับการปลดเปลื้องหนี้มาก่อน และต้องเป็นเฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่เคยได้รับการปลดเปลื้องหนี้ภายในระยะเวลา 6 ปีก่อนยื่นคำร้องขอชำระบัญชี หรือเข้าสู่มาตรการดังกล่าว

3.4.1 หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

กระบวนการปลดลูกหนี้จากล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกาจะเห็นได้ว่า Chapter 7 การขอชำระบัญชีหนี้สิน (Liquidation) กำหนดให้ศาลต้องมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้บุคคลธรรมดาจากล้มละลายทุกกรณี หากไม่ปรากฏว่ามีผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำคัดค้านการปลดลูกหนี้จากล้มละลาย ภายใน 60 วันนับแต่วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หรือวันอื่นใดที่ศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปและการปลดจากล้มละลายดังกล่าวมีเพียงแบบเดียว คือ การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลซึ่งจะมีผลทันทีที่ศาลมีคำสั่ง¹³⁸

การเริ่มต้นกระบวนการล้มละลายตาม Chapter 7 กล่าวคือ เป็นวิธีการชำระบัญชี การยื่นคำร้องภายใต้หลักเกณฑ์นี้จะนำไปสู่ผลในทางกฎหมาย คือ การหยุดโดยอัตโนมัติ หรือ Automatically Stay เป็นการห้ามไม่ให้ดำเนินการใดๆ ต่อลูกหนี้และทรัพย์สินของลูกหนี้รวมถึงการกระทำอื่นใดในการรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าวอันขัดต่อประโยชน์ของลูกหนี้ และผลของกฎหมายอีกประการคือลูกหนี้

¹³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

ได้หลุดพ้นจากหนี้เดิมทั้งหมดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่มีการยื่นคำคัดค้านก่อนพ้นระยะเวลา¹³⁹

ทั้งนี้ ภายหลังจากศาลมีคำสั่งตามที่ได้ร้องขอ จะมีผู้เข้ามาจัดการทรัพย์สิน คือ ทรัสต์ (ผู้จัดการทรัพย์สิน) โดยถูกแต่งตั้งเข้ามาดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ และลูกหนี้ รวมถึงการมีอำนาจในการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกองทรัพย์สินจัดการกองทรัพย์สินดังกล่าวหากมีการร้องขอ และมีอำนาจในการจัดทำบัญชีชี้แจงรายการทรัพย์สิน¹⁴⁰ นอกจากนี้ ทรัสต์ยังมีหน้าที่ในการฟ้องการโอนที่เกิดขึ้น โดยความไม่สุจริตของลูกหนี้ได้ การโอนทรัพย์สินที่ทำให้เจ้าหนี้บางรายเสียเปรียบก่อนเริ่มคดีกรณีที่มีการฉ้อฉล (Fraudulent) หรือสามารถฟ้องการโอนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเริ่มคดี¹⁴¹

การปลดลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้เดิม (Discharge) มีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้¹⁴²

(a) ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายได้ เว้นแต่

(1) ลูกหนี้ไม่ใช่บุคคลธรรมดา

¹³⁹ กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์, "ปัญหาการปลดจากล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่งและผลของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล," หน้า. 109.

¹⁴⁰ 11 U.S.C Section 704.

¹⁴¹ 11 U.S.C Section 549.

¹⁴² 11 U.S.C Section 727.

(2) ลูกหนี้มีเจตนาขัดขวาง ประวิงให้เกิดความล่าช้า หรือฉ้อฉลเจ้าหนี้ หรือผู้มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินตามกฎหมายโดยกระทำการโอน ยักยัก ทำลาย ทำให้เสียหาย ปกปิด ซ่อนเร้น หรือยินยอมให้มีการกระทำได้กล่าว

(A) ทรัพย์สินของลูกหนี้ภายใน 1 ปี ก่อนวันที่มีการยื่นคำขอให้ล้มละลาย หรือ

(B) ทรัพย์สินในคดีล้มละลายหลังจาก วันที่มีการยื่นคำขอให้ล้มละลายแล้ว

(3) ลูกหนี้ปกปิด ซ่อนเร้น ทำลาย ทำให้เสียหาย ปลอมแปลง ไม่เก็บรักษาหรือสงวนข้อมูลบัญชี เอกสาร ทะเบียน และหนังสือสำคัญ ที่รับรองหรือแสดงสถานะทางการเงินหรือธุรกรรมทางธุรกิจของลูกหนี้ เว้นแต่การกระทำหรือไม่กระทำการดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย ภายใต้ทุกพฤติการณ์ของคดี

(4) ลูกหนี้มีเจตนาและโดยทุจริต ในการหรือเกี่ยวกับการกระทำที่เกิดขึ้นแล้วดังต่อไปนี้

(A) ให้คำสัตย์ปฏิญาณหรือทำคำฟ้องหรือคำขอเท็จ

(B) เสนอหรือทำคำขอรับชำระหนี้ที่เป็นเท็จ

(C) ให้ เสนอ รับ หรือ พยายามรับเงิน ทรัพย์สิน ผลประโยชน์ หรือ สัญญาในตัวตนทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ เพื่อกระทำการหรือดเว้นกระทำการใด หรือ

(D) ปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล บัญชี เอกสาร ทะเบียน และหนังสือสำคัญใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสถานะทางการเงินของลูกหนี้จากผู้มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย

(5) ลูกหนี้ไม่อาจอธิบายให้เป็นที่พอใจแก่ศาลถึงความสูญเสียหรือความบกพร่องของทรัพย์สินที่เกิดจากความผิดของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ได้รับการปลดจากล้มละลาย

(6) ลูกหนี้ไม่กระทำการในกรณีดังต่อไปนี้

(A) ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของศาล นอกเหนือจากคำสั่งให้ตอบ

คำถามที่มีนัยยะสำคัญหรือคำสั่งให้เป็นพยานหรือให้การ

(B) ตอบคำถามที่มีนัยยะสำคัญซึ่งศาลได้อนุญาตแล้วหรือให้การใดๆ เว้นแต่เป็นการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ซึ่งลูกหนี้ได้รับอนุญาตจากศาลเกี่ยวกับการดังกล่าวตามที่ได้ร้องขอ

(C) ตอบคำถามที่มีนัยยะสำคัญซึ่งศาลได้อนุญาตแล้วหรือให้การใด ๆ ด้วยเหตุอื่นนอกเหนือจากเหตุแห่งการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(7) ลูกหนี้ได้กระทำการตามความในอนุมาตรา (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ภายใน 1 ปีก่อนวันยื่นคำขอให้ล้มละลายหรือระหว่างคดีนี้หรือคดีอื่นตามTitleนี้ หรือพระราชบัญญัติล้มละลาย

(8) ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา 1411 ของ Title นี้ หรือ มาตรา 14 มาตรา 371 หรือ มาตรา 476 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ในคดีที่มีการเริ่มต้นกระบวนการภายใน 8 ปี ก่อนวันยื่นคำขอให้ล้มละลาย

(9) ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายตามมาตรา 1228 หรือมาตรา 1328 ของ Title นี้ หรือ มาตรา 660 หรือ 661 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย ในคดีที่มีการเริ่มต้นกระบวนการภายใน 6 ปี ก่อนวันยื่นคำขอให้ล้มละลาย เว้นแต่การจ่ายเงินตามแผนในคดีดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้นอย่างน้อย

(A) ร้อยละหนึ่งร้อยของคำขอรับชำระหนี้ที่ไม่มีหลักประกันซึ่งได้รับอนุญาตจากศาลแล้วในคดีดังกล่าว หรือ

(B)

(i) ร้อยละเจ็ดสิบของคำขอรับชำระหนี้ดังกล่าว และ

(ii) ลูกหนี้เสนอแผนโดยสุจริตและได้ใช้ความพยายามอย่างดีที่สุดแล้ว

(10) ศาลอนุญาตให้มีการสละสิทธิการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหลังจากคำสั่งปลดหนี้

(11) หลังจากลูกหนี้ได้ยื่นคำร้อง ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในเรื่องการจัดการทรัพย์สินเกี่ยวกับการบริหารเงินส่วนบุคคลตามมาตรา 111 แต่ความในอนุมาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับลูกหนี้ที่เป็น

บุคคลตามมาตรา 109 (h) (4) หรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตที่เจ้าหน้าที่ทรัสต์แห่งสหรัฐอเมริกา¹⁴³ (หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ถ้ามี) กำหนดว่าการจัดการทรัพย์สินเกี่ยวกับการบริหารเงินส่วนบุคคลที่ได้รับอนุมัติจากศาลไม่เป็นการเพียงพอสำหรับบุคคลใดที่ต้องจัดการทรัพย์สินในทางอื่นตามมาตรา นี้ (เจ้าหน้าที่ทรัสต์แห่งสหรัฐอเมริกา หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ถ้ามี) ที่มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวตามมาตรา นี้ ต้องทบทวนการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไม่เกิน 1 ปีหลังจากวันที่กำหนดการดังกล่าวและต้องทบทวนอย่างน้อยทุก 1 ปีหลังจากนั้น

(12) หลังจากมีการส่งคำบอกกล่าวและพิจารณาคดีไม่มากกว่าสิบวันก่อนวันมีคำสั่งปลดจากการล้มละลาย ศาลมีเหตุอันสมควรให้เชื่อได้ว่า

(A) มาตรา 522 (q) (1) อาจมีผลบังคับใช้กับลูกหนี้ และ

(B) ลูกหนี้อาจมีความผิดตามมาตรา 522 (q) (1) (A) หรือต้องรับผิดชอบในหนี้

ตามมาตรา 522 (q) (1) (B) ในคดีซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณา

(b) เว้นแต่เป็นเหตุตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 523 ของ Title นี้ การปลดจากล้มละลายตามอนุมาตรา (a) แห่งมาตรานี้ เป็นเหตุให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้

---

¹⁴³ United States Trustee หรือ U.S. Trustee (เจ้าหน้าที่ทรัสต์แห่งสหรัฐอเมริกา) จัดตั้งขึ้นโดย Bankruptcy Reform Act of 1987 ตาม 11 U.S.C. section 101 มีหน้าที่ตาม 28 U.S.C. section 586 คือ เสริมประสิทธิภาพและรักษาความสุจริตของระบบการดำเนินคดีล้มละลาย อีกทั้งมีหน้าที่ตรวจสอบการกระทำของคู่ความในคดีล้มละลายและทรัสต์เอกชน

ปลดหนี้ รวมถึงความรับผิดชอบใด ๆ ตามคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 502 ของ Title นี้ เสมือนหนึ่งคำขอรับชำระหนี้ได้มีขึ้นก่อนการเริ่มกระบวนการในคดีนี้ ไม่ว่าคำขอพิสูจน์หนี้ซึ่งได้มีการยื่นตามมาตรา 501 ของ Title นี้ หรือไม่ว่าคำขอรับชำระหนี้จะได้รับอนุญาตตามมาตรา 502 ของ Title นี้ หรือไม่ก็ตาม

(c)

(1) ทรัสตี เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัสตีแห่งสหรัฐอเมริกา อาจคัดค้านการปลดจากล้มละลายตามอนุมาตรา (a) ของมาตรานี้

(2) หากผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลอาจมีคำสั่งให้ทรัสตีตรวจสอบการกระทำ หรือพฤติการณ์ของลูกหนี้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเหตุแห่งการปฏิเสธการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้

(d) ภายหลังจากการส่งคำบอกกล่าวและพิจารณาคดี หากทรัสตี เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัสตีแห่งสหรัฐอเมริการ้องขอ ศาลต้องมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลาย หากปรากฏว่า

(1) คำสั่งปลดจากล้มละลายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการฉ้อฉลของลูกหนี้และคู่ความฝ่ายที่ร้องขอ ไม่ทราบถึงการฉ้อฉลของลูกหนี้จนกระทั่งภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้มีการปลดจากล้มละลายแล้ว

(2) ลูกหนี้ได้มาซึ่งทรัพย์สินในกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือมีสิทธิได้รับทรัพย์สินซึ่งอาจตกเป็นของกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย แต่ไม่รายงานการได้มาหรือการมีสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว

หรือไม่ส่งมอบหรือสละการครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวแก่ทรัพย์สินโดยที่ทราบถึงเหตุแห่งการนั้นอยู่แล้วและโดยทุจริต

(3) ลูกหนี้ได้กระทำตามที่ระบุไว้ใน มาตรา (a) (6) ตามมาตรานี้ หรือ

(4) ลูกหนี้ไม่สามารถอธิบายให้เป็นที่พอใจได้ถึง

(A) การรายงานการสอบบัญชีที่ผิดพลาดในสาระสำคัญตามมาตรา 586 (f) ของ Title 28 หรือ

(B) ความบกพร่องที่ไม่อาจจัดให้มีการตรวจสอบบัญชี หนังสือ เอกสาร สมุดทะเบียนทางการเงิน แฟ้มทั้งปวงที่สำคัญ และหนังสือ สิ่งของ ทรัพย์สินอื่นใดทั้งปวงที่เป็นของลูกหนี้ ซึ่งได้มีการร้องขอให้สอบบัญชีตามมาตรา 586 (f) ของ Title 28

(e) ทรัพย์สิน เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัพย์สินแห่งสหรัฐอเมริกาอาจร้องขอให้เพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลาย

(1) ตามอนุมาตรา (d) (1) ของมาตรานี้ ภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ปลดจากล้มละลาย

(2) ตามอนุมาตรา (d) (2) หรือ (d) (3) ของมาตรานี้ ก่อนวันใดวันหนึ่งดังต่อไปนี้ แล้วแต่กรณีใดที่มีผลข้างที่สุด

(A) ภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ปลดจากล้มละลาย และ

(B) วันที่คดีสิ้นสุดลง

จะเห็นได้ว่า การปลดจากล้มละลายในประเทศสหรัฐอเมริกาถูกหนี้ธรรมดาจึงอาจได้รับการปลดจากล้มละลายภายใน 60 วันนับแต่การนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หรือเวลาเพียงประมาณ 3 เดือน นับแต่ศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น เมื่อศาลมีคำสั่งให้ปลดจากลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหน้าที่ศาลต้องแจ้งคำสั่งไปยังเจ้าหนี้, ทรัสต์ และสำนักงานทรัสต์แห่งสหรัฐอเมริกาทราบ

อย่างไรก็ตาม หากมีการคัดค้านการปลดลูกหนี้จากล้มละลายภายในกำหนดเวลา ศาลต้องนัดไต่สวนคำร้องคัดค้านก่อนจะมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้จากล้มละลายได้ ลูกหนี้จึงอาจได้รับการปลดจากล้มละลายช้ากว่า 3 เดือน หรืออาจไม่ได้รับการปลดจากล้มละลาย หากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการไต่สวนรับฟังได้ตามคำคัดค้าน

เหตุในการยื่นคำคัดค้านการปลดลูกหนี้จากล้มละลายต้องเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลมากเกินไป และคู่กรณีสามารถคาดการณ์ผลของคดีได้โดยง่าย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคู่กรณี โดยเฉพาะลูกหนี้ในการพิจารณาสมควรจะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแต่แรกหรือไม่ ซึ่งเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น ได้แก่

1. เหตุที่ลูกหนี้ปกปิดชุกซ่อนทรัพย์สินโดยทุจริต หรือ ปกปิดเอกสารที่แสดงสถานะการเงินของลูกหนี้
2. ให้การเท็จหรือยื่นรายงานเท็จ

3. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล หรือเคยได้รับการปลดจากล้มละลายในระยะเวลา 8 ปีก่อนศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินในคดีนี้

นอกจากนี้ ถึงแม้ศาลจะมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้จากล้มละลายแล้ว ทรัสตี เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัสตีแห่งสหรัฐอเมริกา อาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งปลดจากล้มละลาย หากพิสูจน์ได้ว่า ศาลมีคำสั่งดังกล่าวไปเพราะ ถูกลูกหนี้หลอกลวงทุจริต และผู้ร้องขอไม่อาจทราบข้อเท็จจริงนั้นก่อนศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย หรือลูกหนี้ไปได้รับทรัพย์สินที่อาจบังคับในคดีล้มละลายได้ แต่ไม่รายงานหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ทรัสตีโดยจงใจ

อย่างไรก็ตาม กรณีแรกต้องยื่นร้องขอนี้ภายใน 1 ปี นับแต่การปลดจากล้มละลาย ส่วนกรณีหลังต้องยื่นคำร้องขอก่อน 1 ปี นับแต่การปลดจากล้มละลาย หรือก่อนปิดคดี แล้วแต่วันใดจะเกิดทีหลัง¹⁴⁴ ตามมาตรา 727 และกฎว่าด้วยกระบวนการพิจารณาในคดีล้มละลาย¹⁴⁵

3.4.2 ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ผลของการปลดจากล้มละลายตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักการที่วางหลักไว้ใน 11 U.S.C มาตรา 524 กล่าวคือ

¹⁴⁴ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง. อ้างแล้ว หน้า 9.

¹⁴⁵ Federal Rules of Bankruptcy Procedure Rule 4004 and 7001.

1. คำพิพากษาของศาลที่เกิดขึ้นจากการปลดจากลัมละลายในเวลาใดๆ ให้ถือว่าเป็นโมฆะ ถ้าคำพิพากษาดังกล่าวเป็นการกำหนดความรับผิดของลูกหนี้ในหนี้ใดๆ เป็นการส่วนตัว ที่ได้รับการปลดจากลัมละลายตามมาตรา 727 แม้ว่าจะมีการสละสิทธิในการปลดหนี้ดังกล่าว

2. การปลดจากลัมละลายเป็นคำสั่งของศาลที่ห้ามการเริ่มดำเนินการ หรือกระทำการต่อไป หรือการจ้างงานในการรวบรวมหนี้ดังกล่าวเป็นความรับผิดส่วนตัวของลูกหนี้แม้ว่าจะมีการสละสิทธิในการปลดหนี้ดังกล่าว

3. ข้อตกลงระหว่างเจ้าของสิทธิเรียกร้องกับลูกหนี้สามารถปลดจากลัมละลายได้มีผลบังคับใช้ในขอบเขตของกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ถ้าหากว่า

(1) ได้ทำขึ้นก่อนศาลอนุญาตให้ปลดจากลัมละลาย

(2) ลูกหนี้ได้รับการเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมายก่อน หรือในขณะที่ลูกหนี้ได้ทำ

สัญญา

(3) ข้อตกลงนั้นได้ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำรับรองของนายความของลูกหนี้ที่เข้าร่วมในการเจรจาทำข้อตกลงซึ่งระบุไว้ว่า ข้อตกลงนั้นได้เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของลูกหนี้ ไม่ได้ทำให้ลูกหนีตกอยู่ในสถานะยากลำบากเกินควร และนายความได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลทางกฎหมาย และผลที่จะได้เกิดขึ้นมาจากข้อตกลงดังกล่าว

(4) ลูกหนี้ไม่ได้บอกเลิกข้อตกลงดังกล่าวก่อนการปลดจากลัมละลายหรือภายใน 60 วัน หลังจากข้อตกลงดังกล่าวได้ยื่นต่อศาล

(5) ในคดีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีนายความเข้าร่วมในระหว่างการเจรจาทำข้อตกลง ศาลจะยอมรับข้อตกลงดังกล่าวเมื่อปรากฏว่าข้อตกลงนั้นไม่ได้ทำให้ลูกหนี้อยู่ในสถานะที่ยากลำบากเกินควรและเป็นผลดีต่อลูกหนี้มากที่สุด

4. ในคดีของลูกหนี้บุคคลธรรมดาไม่ว่าศาลจะอนุญาตให้ปลดจากล้มละลายหรือไม่ ศาลอาจจะให้มีการไต่สวนลูกหนี้โดยให้ลูกหนี้นำปรากฏตัวและทำการไต่สวนนั้น ศาลอาจจะแจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่าศาลอนุญาตให้ปลดจากล้มละลายหรือเหตุผลที่ศาลไม่อนุญาตให้ปลดจากล้มละลาย ถ้าศาลอนุญาตให้ปลดจากล้มละลายและลูกหนี้ประสงค์จะทำข้อตกลงดังที่กล่าวมาโดยไม่มีนาย ศาลอาจจะไต่สวนลูกหนี้โดยให้ลูกหนี้นำปรากฏและไต่สวน ทั้งนี้ศาลอาจจะแจ้งแก่ลูกหนี้ว่าข้อตกลงดังกล่าวไม่มีความจำเป็นสำหรับผลทางกฎหมายและผลที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงนั้น

5. การปลดหนี้ของลูกหนี้ไม่กระทบกับความรับผิดชอบของบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นในหนี้ดังกล่าว

6. การปลดล้มละลายไม่ได้ห้ามการกระทำของเจ้าหนี้มีประกันถ้าเป็นการรักษาสีทธิในหลักประกันหรือถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยปกติธรรมดาในทางธุรกิจระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้¹⁴⁶

ฉะนั้น การปลดจากล้มละลายมีผลทำให้ลูกหนี้หมดความรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวในหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อน หรือขณะศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินการปลดเปลื้องจากความรับผิดชอบเป็นการ

¹⁴⁶ ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง. เรื่องเดียวกัน หน้า 71.

ส่วนตัวนั้น หมายถึง เจ้าหนี้ในหนี้สินดังกล่าวจะไม่สามารถทวงถาม ฟ้องร้อง ดำเนินการบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ หรือใช้วิธีการใดๆ เพื่อบังคับหรือจูงใจให้ลูกหนี้ชำระหนี้สินดังกล่าวให้แก่ตนได้อีก¹⁴⁷

อย่างไรก็ตาม การปลดจากล้มละลายไม่ได้ปลดทรัพย์สินให้พ้นจากหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่อาจแบ่งได้ในคดีล้มละลายไปด้วย และดังที่กล่าวข้างต้นว่า ทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย ได้แก่ ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อน หรือขณะศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้มิใช่ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลัง จึงเห็นได้ว่า แม้ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายอย่างรวดเร็วมากเพียง 3 เดือน หลังศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สิน ทรัพย์สินจึงไม่ต้องกังวลว่าจะมีระยะเวลาไม่พอในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อแบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้ หรืออาจรวบรวมทรัพย์สินได้เพียงน้อยนิด เพราะการปลดจากล้มละลายไม่ได้ทำให้การบังคับคดีล้มละลายเสร็จสิ้น และทรัพย์สินก็ไม่สามารถบังคับเอากับทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังเริ่มต้นคดีล้มละลายได้

ดังนั้น แม้การปลดล้มละลายโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงต้นของคดี ทรัพย์สินก็ยังมีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนหรือขณะศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินต่อไป จนกว่าทรัพย์สินจะได้ส่งรายงานสรุปการจัดการทรัพย์สินก่อนแบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ หรือรายงาน TFR เพื่อขอแบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ การปลดจากล้มละลายหรือการส่งรายงาน ต่อศาลก็ดี ไม่มีผลเป็นการปลดทรัพย์สินจากหน้าที่ในคดี เพราะจะเป็นเช่นนั้นได้ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งให้ปลดทรัพย์สินจากหน้าที่และสั่งปิดคดีแล้วเท่านั้น¹⁴⁸

¹⁴⁷ 11 U.S.C Section 524

¹⁴⁸ ธีธัญญาชู ดันติกุล, "การบังคับคดีล้มละลายของลูกหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา," วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 11 ฉบับที่ 62(กรกฎาคม-สิงหาคม 2550).หน้า 10.

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าคำสั่งปลดจากล้มละลายจะปลดเปลื้องความรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวในหนี้ทุกประเภทให้แก่ลูกหนี้ เพราะยังมีหนี้บางประเภทที่เจ้าหนี้ยังคงบังคับกับลูกหนี้ได้อยู่ แม้เมื่อศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย หนี้ที่อยู่ในข่ายยกเว้นได้แก่ หนี้ภาษีอากร หนี้ที่ลูกหนี้ก่อขึ้นโดยทุจริตฉ้อฉล หนี้ค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดของลูกหนี้ หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว และหนี้เงินกู้เพื่อการศึกษาที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ¹⁴⁹

กรณีเจ้าหนี้มีประกันยังสามารถมีสิทธิในการยึดถือเอาทรัพย์สินซึ่งเป็นประกันแห่งหนี้บูริมสิทธินั้นได้ โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายที่เรียกว่า Reaffirm Debt¹⁵⁰ คือกรณีลูกหนี้มีภาระการผ่อนบ้าน หรือผ่อนรถ ซึ่งเป็นหนี้ที่มีหลักประกันที่เจ้าหนี้สามารถบังคับเข้ากับลูกหนี้ได้ แต่ทรัพย์สินเหล่านี้ กฎหมายได้อนุญาตให้ลูกหนี้สามารถทำสัญญาเพื่อยอมรับว่าจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เต็มจำนวน ซึ่งเป็นข้อตกลงของคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายที่เรียกว่า Reaffirmation Agreement มีระยะเวลาผ่อนผันได้นานโดยลูกหนี้มีความรับผิดชอบและต้องชำระหนี้บางส่วนหรือทั้งหมด แม้ว่าการปลดจากหนี้สิน โดยปกติ จะได้รับการปลดจากหนี้สินดังกล่าวได้ หากลูกหนี้ไม่ยอมทำสัญญา เจ้าหนี้ก็จะใช้สิทธิในการบังคับเอาทรัพย์สินหลักประกันก่อนตั้งแต่ต้นตามสิทธิของตน โดยเจ้าหนี้จะไม่ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้กลับคืนด้วยวิธีการใด ๆ トラบเท่าที่ลูกหนี้นั้นได้ชำระอยู่ แม้ว่าการทำสัญญานี้จะขัดกับเจตนารมณ์ทางกฎหมาย แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์คือการให้ลูกหนี้ปลดจากหนี้สินได้โดยเร็ว จึงมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ เช่น ได้ทำสัญญาไว้ก่อนที่บทบัญญัติในเรื่องการปลดจากหนี้สินเดิมจะมีผล และต้องมีนายความให้

¹⁴⁹ 11 U.S.C Section 523.

¹⁵⁰ Chapter 7 - Bankruptcy Basics, [Online]. Available from: <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-7-bankruptcy-basics>. 2016 (April,28 2016)

คำปรึกษาแก่ลูกหนี้ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ต่อศาลว่าในการทำสัญญานี้ได้มีการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ลูกหนี้ถึงผลและความสำคัญในทางกฎหมาย รวมทั้งการละเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามสัญญา โดยทนายต้องรับรองว่าลูกหนี้ได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอและสมัครใจที่จะเข้าทำสัญญา และอธิบายด้วยว่าลูกหนี้อาจเปลี่ยนใจก็ได้และเป็นความสมัครใจของลูกหนี้เองโดยกฎหมายไม่ได้บังคับ และต้องนำสัญญามายื่นต่อศาลก่อน 60 วันหากลูกหนี้ไม่มีทนายมาเป็นตัวแทนในการเจรจาหรือศาลไม่เห็นด้วยในสัญญานั้น กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องรับฟังพยานหรือมีการไต่สวนในการพิจารณาข้อสัญญาก่อนตามมาตรา 524 Title นี้¹⁵¹

3.4.3 มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ภายใต้กฎหมายล้มละลายที่แก้ไขใหม่ The Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005 กำหนดว่า ก่อนที่กระบวนการล้มละลายจะเสร็จสิ้นลงด้วยการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ลูกหนี้ที่ล้มละลายต้องเข้ารับคำแนะนำและปรึกษาจากที่ปรึกษาด้านการวางแผนทางการเงิน (Financial management) เสียก่อนศาลจึงจะอนุญาตให้ปลดจากล้มละลายได้ ซึ่งมาตรการที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนี้เป็นมาตรการกำกับดูแลที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่ในการแก้ไขปัญหาลูกหนี้ต้องล้มละลายซ้ำซาก

อย่างไรก็ตาม มาตรการกำกับดูแลหลังจากการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษอันเกิดจากการฉ้อฉลของลูกหนี้ ซึ่ง

¹⁵¹ กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์, อ้างแล้ว หน้า 113.

ศาลกำหนดไม่สามารถยื่นขอปลดจากการล้มละลายได้ (Punitive Damages for Fraud Discharged Bankruptcy) โดยทั่วไปกฎหมายไม่ได้กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ สำหรับการยื่นขอปลดจากล้มละลายโดยฉ้อฉลเอาไว้ แต่ต่อมาในเรื่องค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้ถูกทำให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น ในคดี Cohen v. de la Cruz. คดีนี้¹⁵²เป็นกรณีที่เจ้าของที่ดินได้คิดค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนที่มากเกินไปจากการเช่าของผู้เช่า ศาลพิจารณาเห็นว่าเจ้าของที่ดินได้กระทำการฉ้อฉลอย่างแท้จริง ตามความหมายในพระราชบัญญัติล้มละลายและการกระทำนี้ถือว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทางพาณิชย์ที่ไม่มีเหตุผล ภายใต้พระราชบัญญัติฉ้อฉลผู้บริโภครัฐนิวยอร์ก

ผลปรากฏว่าศาลตัดสินให้ผู้เช่าได้รับค่าเสียหาย 3 เท่าและค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมทนายความ ลูกหนี้คิดว่าเงินประมาณสามหมื่นดอลลาร์จากการคิดค่าเช่าที่ไม่เหมาะสมนั้นไม่น่าจะต้องชำระหนี้ โดยต่อสู้ว่าเขาไม่ควรที่จะต้องจ่ายค่าเสียหายเชิงลงโทษ ค่าทนายความประมาณ 100,000 ดอลลาร์ตามที่ศาลได้ตัดสิน ศาลได้ตัดสินว่าค่าเสียหายเพิ่มเติมเหล่านั้นถูกตัดสินให้ต้องจ่าย เนื่องจากการฉ้อฉลของเจ้าของที่ดินในการให้ได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สินบริการหรือความเชื่อถือ หน้าที่ทั้งหมดของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นจากการฉ้อฉลรวมทั้งค่าเสียหายเชิงลงโทษและค่าเสียหายที่ต้องชดใช้นั้นไม่ควรที่จะให้ยื่นขอปลดจากล้มละลายได้

---

¹⁵² Cohen v. de la Cruz. U.S. Supreme Court. [online] available URL : <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/523/213/>. 2016 (May, 2 2016)

หากบุคคลล้มละลายกระทำการฉ้อฉลจะไม่สามารถขอปลดภาระหนี้ที่ฉ้อฉลได้ ประมวลกฎหมายล้มละลายได้มีการห้ามลูกหนี้มาโดยตลอดจากการขอปลดภาระหนี้ที่ที่เกิดจากการฉ้อฉล ซึ่งนำไปใช้ได้เพื่อพยายามที่จะช่วยเหลือแต่ลูกหนี้ที่สุจริตแต่โชคร้ายเท่านั้น

ทั้งนี้ สภานิติบัญญัติไม่สนับสนุนให้คนฉ้อฉลสามารถลอยหน้าลอยตา (ได้รับอนุญาตให้ขจัดหนี้ของตนได้) อยู่บนผลประโยชน์ของเหยื่อจากการฉ้อฉล ฉะนั้น มาตรา 532 (a)(2)(A) ของประมวลกฎหมายล้มละลายจึงเป็นข้อยกเว้นของการขอปลดจากการล้มละลาย “หนี้ใดๆ...ที่เป็นตัวเงิน ทรัพย์สิน การบริการหรือการขยายระยะเวลาชำระหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ หรือการประนอมหนี้ ซึ่งเป็นหนี้ที่ได้มาโดยการหลอกลวง แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือ การฉ้อฉลอย่างแท้จริง”¹⁵³

จะเห็นว่า การป้องกันการทุจริตฉ้อฉลในคดี และดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้¹⁵⁴ เนื่องจากการบังคับคดีล้มละลายของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้อย่างมากเพื่อตอบสนองและแนวความคิดการให้ฟื้นตัวใหม่ เพราะฉะนั้นระบบนี้จะดำเนินต่อไปไม่ได้ หากปรากฏว่ามีการทุจริตฉ้อฉลเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ดังนั้นกฎหมายล้มละลายจึงได้กำหนดหน้าที่ให้ทั้งทรีสตี และสำนักงานทรีสตีแห่งสหรัฐอเมริกาในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐดำเนินการต่างๆ เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์จากการทุจริตฉ้อฉลของลูกหนี้ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีหน้าที่ต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ หน้าที่ในการยื่นคำคัดค้าน หรือแปลงคดีไปเข้าสู่กระบวนการจัดการทรัพย์สินภายใต้ Chapter อื่น

¹⁵³ พงษ์เทพ หาญนาคะเจริญ. การล้มละลายโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548 หน้า 102-103.

¹⁵⁴ ธัญญา นุช ตันติกุล, การบังคับคดีล้มละลายของลูกหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา, วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 11 ฉบับที่ 62 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2550) หน้า 10-11.

หากพบว่าลูกหนี้ยื่นคำร้องขอให้ตนล้มละลายโดยตั้งใจเอาเปรียบเจ้าหนี้ เพราะตนยังสามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ภายใต้กรอบการจัดการ Chapter อื่น¹⁵⁵

---

¹⁵⁵ 11 U.S.C Section 707.

บทที่ 4

วิเคราะห์การกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการ

ในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หลังการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมาย

ในบทที่ 2 วัตถุประสงค์ของบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายแต่เดิมนั้นอาจกล่าวได้ว่าการปลดจากล้มละลายมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเจ้าหนี้ แต่ในปัจจุบันจะเห็นว่ามีวัตถุประสงค์คุ้มครองลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากล้มละลาย การปลดจากล้มละลายจึงเป็นมาตรการหนึ่งในการชำระหนี้สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยเร็วและได้รับความเป็นธรรม เพื่อช่วยใ้บุคคลล้มละลายที่สุจริตมีโอกาสหลุดพ้นจากหนี้สินแล้วตั้งตัวใหม่ได้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์การปลดล้มละลายของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกา ต่างก็มีบทบัญญัติการปลดล้มละลายโดยคำสั่งศาลและการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายหรือการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประเทศไทย ซึ่งผู้เขียนทำการศึกษา เห็นแนวคิด หลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในกระบวนการที่จะกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายและมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ให้ชัดเจนขึ้นเพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์และสร้างความเข้าใจไปในทางเดียวกันในการปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการรวบรวมทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยได้แก้ไขและพัฒนาไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์และสอดคล้องตามสภาวะเศรษฐกิจไทยให้เหมาะสมกับแต่ละยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ซึ่งฉบับปัจจุบันในส่วนของการปลดจากล้มละลาย คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ได้

แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการปลดจากล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากสภาพของการเป็นบุคคลล้มละลาย อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายชัดเจนในหลักการสำคัญที่ต้องพิจารณาภายหลังการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือและการเพิกถอนการปลดจากล้มละลาย ผู้เขียนเห็นว่า หลังจากการปลดจากล้มละลายไม่มีการกำหนดให้ลูกหนี้มีหน้าที่ภายหลังการปลดจากล้มละลายและไม่มีการกำหนดเรื่องการเพิกถอนการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่แต่อย่างใด ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและไม่สอดคล้องกับทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความร่วมมือโดยให้ลูกหนี้กลับเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและได้รับการลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้จริงในการชำระหนี้ เช่น ค่าชดเชย การปรับ การคุมประพฤติลูกหนี้ เพราะลูกหนี้เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลดจากล้มละลายดังกล่าว

ทั้งนี้ โดยมีการศึกษาแนวทางเกี่ยวกับหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการหลังการปลดล้มละลายของประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกา เห็นควรที่จะพิจารณาโดยการวิเคราะห์มาตรการที่ใช้บังคับในปัจจุบันให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อพิจารณาในหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

4.1 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายของประเทศไทย

การพิจารณาความไม่สอดคล้องเกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการปลดจากล้มละลายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมและสามารถที่จะรวบรวมทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด จะต้องพิจารณาจากตัวบทกฎหมายว่ามีการบัญญัติกฎหมายที่มีความเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบันและครอบคลุมต่อการนำมาบังคับใช้หรือไม่ รวมถึงบทกำหนดโทษที่สามารถใช้บังคับได้จริงนั้น ในทางปฏิบัติกฎหมายล้มละลายยังมีปัญหาต่างๆ ที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม จึงเห็นควรพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายของประเทศไทย ผู้เขียนจะวิเคราะห์ ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 67/1 เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อศาลได้มีคำสั่งปลดจากล้มละลายตามมาตรา 71 หรือเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 81/1 การปลดจากล้มละลายเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีล้มละลาย โดยเฉพาะการพิจารณาเรื่องความสุจริตเป็นตัวกำหนดที่จะพิจารณาเพื่อนำมาเป็นหลักในการที่ศาลจะมีคำสั่งปลดหรือไม่ปลดจากการล้มละลาย ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย แม้ว่าล่าสุดได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 โดยกฎหมายได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษของลูกหนี้แต่ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขในส่วนของภายหลังการปลดจากล้มละลายเกี่ยวกับการ

กำหนดให้ลูกหนี้มีหน้าที่ภายหลังการปลดจากล้มละลายและไม่มีกำหนดเรื่องการเพิกถอนการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ กล่าวคือ

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2547 (เดิม) ที่ศาลได้นำมาใช้มี 2 มาตรา คือ มาตรา 79 และมาตรา 80

มาตรา 79 บัญญัติว่า “บุคคลล้มละลายซึ่งได้ถูกปลดจากล้มละลายนั้น ยังมีหน้าที่ช่วยในการจำหน่ายและแบ่งทรัพย์สินของตนซึ่งติดอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการ

ถ้าบุคคลล้มละลายละเลยไม่ช่วย ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายนั้นได้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น”

มาตรา 80 บัญญัติว่า “ในคำสั่งปลดจากล้มละลายโดยให้บุคคลล้มละลายใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น ศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินสำหรับเลี้ยงชีพบุคคลล้มละลายและครอบครัวในปีหนึ่ง ๆ ที่ให้หักเอาจากทรัพย์สินซึ่งได้มาภายหลังมีคำสั่งนั้น และกำหนดให้ส่งเงินหรือทรัพย์สินที่เหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อแบ่งแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย และกำหนดวันให้ยื่นบัญชีแสดงการรับทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างทุก ๆ ปีต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

บุคคลล้มละลายซึ่งถูกปลดจากล้มละลายโดยให้ใช้เงินแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นั้น มีหน้าที่ไปให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลสอบสวนหรือไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มา ตามแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาลต้องการ

ถ้าบุคคลล้มละลายนั้นไม่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในสองวรรคแรก เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลจะเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลายก็ได้แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำไปภายหลังการปลดจากล้มละลายก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนนั้น”

ในการพิจารณากฎหมายตามนัยของมาตรา 79 จะเห็นว่าเป็นเรื่องของการจำหน่าย และแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ช่วย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้ศาลสั่งเพิกถอนได้ ส่วนมาตรา 80 เป็นหน้าที่กรณีที่ศาลสั่งปลดให้ลูกหนี้ใช้เงินให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือศาลต้องการอยากจะไต่สวนถึงเรื่องที่ถูกหนี้ว่านำเงินมาจากไหน นำมาชำระให้ครบหรือไม่ ถ้าลูกหนี้ไม่มาก็ให้ไต่สวน แล้วมีคำสั่งเพิกถอนตามมาตรา 80 แสดงให้เห็นได้ว่ามาตรา 80 จะเกิดหน้าที่ได้ก็ต่อเมื่อการปลดจากล้มละลาย ศาลต้องสั่งให้ลูกหนี้มีหน้าที่นำเงินจากศาลทั้งหมดนั้นเอามาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วเอามาแบ่งกับเจ้าหนี้ เพราะว่าการปลดจากล้มละลายทุกๆ ไป คำสั่งศาลที่สั่งปลดบุคคลทุกๆ ไปไม่ได้กำหนดลักษณะนี้ไว้ ลูกหนี้จึงมีหน้าที่อันเดียวชัดเจน เพราะว่าถ้าศาลไม่ได้สั่งให้ลูกหนี้ต้องชำระเงินที่ได้มาภายหลังปลดจากการล้มละลาย เงินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังปลดจากล้มละลายจะต้องเป็นของลูกหนี้ เพราะฉะนั้นมาตรา 80 จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อศาลต้องสั่งให้มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำสั่งปลดเพื่อจะให้ลูกหนี้ต้องนำเงินมาชำระ ทั้งนี้บางครั้งศาลอาจมองแล้วเห็นว่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ก่อนการปลดมีจำนวนน้อยไป เช่น กรณีที่ลูกหนี้มีเงินเดือนเยอะ เมื่อมีคำสั่งปลดลูกหนี้ก็สามารถนำเอาเงินเดือนมาชำระได้ในเวลาต่อไป ลูกหนี้ก็ต้องมีหน้าที่ตามมาตรา 80

จากที่ได้ศึกษามา พบว่าในบทที่ 2 ข้อ 2.3.3 เรื่องผลของคำสั่งปลดจากล้มละลายตามกฎหมาย แม้ว่าลูกหนี้จะปลดจากการล้มละลายแล้ว ลูกหนี้ยังมีหน้าที่ต้องช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งบทยุติที่เกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากล้มละลายตามกฎหมาย ซึ่งตามนัยของมาตรา 79 หน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือ จากเดิมมีเพียงการปลดโดยคำสั่งของศาลเพียงแบบเดียว ต่อมาได้ออกบทบัญญัติการพ้นจากล้มละลายอัตโนมัติ¹⁵⁶ และฉบับปัจจุบันยังคงวางหลักการเดิมและได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ)¹⁵⁷ ออกมาบังคับใช้ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัจจุบันการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2558 นั้น ได้มีการปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการป้องปรามเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ให้เกิดความเกรงกลัวต่อการฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ส่งผลให้กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย โดยเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ลดความเสียหายในกองทรัพย์สินของลูกหนี้อันเนื่องมาจากการกระทำความผิด¹⁵⁸

มาตรา 162 (เดิม) บัญญัติว่า ลูกหนี้คนใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 79 หรือมาตรา 80 โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขึ้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการปฏิบัติ

¹⁵⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35.

¹⁵⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1.

¹⁵⁸ เสกสรร สุขแสง, การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 19 ฉบับที่ 99 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2558) หน้า 7.

หน้าที่ตามมาตรา 16 (1) มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสี่เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ ซึ่งกฎหมายล้มละลายฉบับที่ 8 ที่ใช้ในปัจจุบันมีการแก้ไขเป็น

มาตรา 162 (ใหม่) บัญญัติว่า ลูกหนี้คนใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 79 หรือมาตรา 80 โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขึ้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 16 (1) มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสี่เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

แม้ว่าได้มีการกำหนดปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับใหม่แต่ในส่วนของการปลดจากล้มละลายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการปลดจากล้มละลายยังคงเป็นไปตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 ยังไม่มีการแก้ไข คงหลักการที่ให้ลูกหนี้ที่สุจริตมีช่องทางของกฎหมายเพื่อให้ลูกหนี้เริ่มต้นชีวิตใหม่ดังเช่นฉบับเดิมและเรื่องผลของการปลดจากล้มละลายซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ บทบัญญัติล้มละลายดังกล่าว มาตรา 81/1 ถึง 81/4 ซึ่งก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่าได้พิจารณาลูกหนี้ที่ไม่สุจริตได้เพียงพอเพราะไม่มีการพิจารณาในหลักเกณฑ์การคัดกรองลูกหนี้ที่สุจริตเท่าที่ควร ตามบทบัญญัติของกฎหมายแม้จะได้มีหลักการให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่โดยบัญญัติให้ลูกหนี้มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของตนเองเพื่อที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย หากไม่ปฏิบัติหรือละเลยหน้าที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะยื่นคำขอให้ศาลหยุดนับระยะเวลาการปลดของลูกหนี้ได้

ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 162 ที่ออกมาบังคับใช้ได้มีประเด็นในการนำมาพิจารณาว่า หากกรณีที่ลูกหนี้มีการจ่ายเงินมาแล้วร้อยละ 50 แล้วศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย

ต่อมาลูกหนี้ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 79 เจ้าพนักงานจะทำอย่างไร และบทลงโทษที่กำหนดไว้สามารถบังคับใช้ในทางปฏิบัติทำอย่างไร หากกรณีที่มีการเรียกลูกหนี้แล้วไม่มา ถ้าเป็นคำสั่งปลดศาลยกเลิกคำสั่งปลดได้ แต่ถ้าโดยผลของกฎหมายศาลจะสั่งปลดได้หรือไม่ กรณีปลดโดยผลของกฎหมาย หากลูกหนี้ไม่ให้ความช่วยเหลือในทางปฏิบัติ ผลจากการปลดจากล้มละลายจะถูกยกเลิกเพิกถอนได้หรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกรณีเช่นนี้ความเห็นจากบทสัมภาษณ์นางจิตติยา โอบารปีติกุล ตำแหน่งนิติกรชำนาญการ เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี สำนักงานบังคับคดี 1 เห็นว่า ในอดีตเมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ลูกหนี้สามารถปลดจากการล้มละลายเพื่อไปทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือตั้งตัวทำธุรกิจได้เพียงวิธีเดียว คือ ลูกหนี้ต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอปลดล้มละลายเองว่าตัวเองได้ชำระแล้วร้อยละ 50 ตามมาตรา 68 มาตรา 69 และมาตรา 70¹⁵⁹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁵⁹ มาตรา 68 เมื่อศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว บุคคลล้มละลายอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้มีการสั่งปลดจากล้มละลายได้แต่ต้องนำเงินมาวางไว้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามจำนวนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเห็นสมควรไม่เกินห้าพันบาท เพื่อเป็นประกันค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

การกำหนดวันนั่งพิจารณาคำขอนี้ ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเวลาส่งแจ้งความให้บุคคลล้มละลายและเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่าหนึ่งฉบับ

มาตรา 69 ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นรายงานเกี่ยวกับกิจการทรัพย์สินและความประพฤติของบุคคลล้มละลายในเวลาก่อนหรือระหว่างที่ล้มละลายต่อศาล และส่งสำเนารายงานนั้นให้บุคคลล้มละลายทราบไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันนั่งพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลาย

มาตรา 70 ในการพิจารณาคำขอปลดจากล้มละลายนั้นศาลอาจฟังคำชี้แจงของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้ รายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ได้ยื่นตามมาตรา 69 และรายงานการไต่สวนโดยเปิดเผยของศาลนั่นเอง และศาลอาจให้บุคคลล้มละลายสาบานตัวให้การหรือพิจารณาพยานหลักฐานตามที่จะเห็นสมควรก็ได้

ถ้าศาลมีคำสั่งปลดจากการล้มละลาย ต่อมาลูกหนี้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ร้องขอให้เพิกถอนคำสั่งศาลให้ปลดจากการล้มละลายได้ตามมาตรา 79 และมาตรา 80 แต่ปรากฏว่าการปลดจากการล้มละลายแบบนี้ทำได้ยากเพราะลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินก็จะไม่ได้รับการปลดจากการล้มละลายเลย ต้องรอเวลา 10 ปี ให้มีการยกเลิกล้มละลาย ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินกิจการใหม่ได้ ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2547 จึงเพิ่มให้มีการปลดล้มละลายอัตโนมัติโดยผลของกฎหมายไม่ต้องไปร้องขอต่อศาลแต่อย่างใด เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 3 ปี สามารถปลดจากการล้มละลายทันทีตามมาตรา 81/1 ซึ่งระยะเวลา 3 ปี ไม่ถือว่านานมาก ดังนั้นจะเห็นว่าในปัจจุบันลูกหนี้จึงปล่อยให้ปลดจากการล้มละลายโดยผลของกฎหมาย ซึ่งจะไม่ค่อยมีกรณีลูกหนี้นี้ยื่นคำร้องขอยกเลิกล้มละลายตามมาตรา 68 แล้ว

ดังนั้น ถ้าการปลดล้มละลายโดยคำสั่งศาลเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถร้องขอให้เพิกถอนคำสั่งปลดล้มละลายที่ศาลเป็นผู้สั่งได้ แต่ถ้าการปลดล้มละลายโดยผลของกฎหมาย 3 ปี หรือปลดโดยอัตโนมัติ ในความเห็นส่วนตัวน่าจะไม่สามารถยื่นคำร้องขอเพิกถอนการปลดล้มละลายแบบนี้ได้ เพราะการปลดล้มละลายตามกฎหมายมาตรา 81/2 ระบุให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ต้องยื่นคำร้องขอหยุดนับระยะเวลาปลดล้มละลาย หากพบว่าลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือหรือทุจริต ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถยื่นคำร้องขอหยุดนับระยะเวลาได้ทันภายใน 3 ปี ลูกหนี้ต้องได้รับการปลดจากการล้มละลายทันที การปลดล้มละลายแบบนี้ไม่ใช่การปลดล้มละลายโดยศาลสั่งปลด ศาลมีอำนาจแต่เพียงมีคำสั่งหยุดหรือไม่หยุดนับระยะเวลา 3 ปีดังกล่าวเท่านั้น กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจศาลสั่งปลดล้มละลายตามระยะเวลาหรือให้อำนาจเพิกถอนการปลดล้มละลายตามเวลาแต่อย่างใด ดังนั้นทางปฏิบัติเมื่อลูกหนี้ล้มละลายเป็นเวลา 3 ปี หากไม่มีคำสั่งศาลหยุดนับระยะเวลาปลด

ล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะประกาศคำสั่งปลดล้มละลายทางหนังสือพิมพ์และราชกิจจานุเบกษา

ผู้เขียนเห็นว่า หน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากล้มละลายและการเพิกถอนการปลดจากล้มละลาย แม้ว่าปัจจุบันจะไม่ได้มีการบัญญัติที่ชัดเจนว่าจะใช้บังคับเช่นไร หน้าที่ของลูกหนี้ควรจะช่วยเหลือ หรือจะต้องช่วยเพียงใดจึงจะเพียงพอและเหมาะสมสำหรับการให้ความช่วยเหลือหรือได้ให้ความร่วมมือ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะเช่นนี้ในทางปฏิบัติแม้ว่าจะได้รับการปลดจากล้มละลายไปแล้ว แต่คดียังไม่สิ้นสุดลงเพราะทรัพย์สินยังคงค้างอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สิน ลูกหนี้อาจเข้าใจได้ว่าเพียงแค่ว่าช่วยตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจเรียกมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือไปให้การสอบสวนก็เพียงพอที่จะได้รับการปลดจากการล้มละลายแล้ว ฉะนั้นอาจจะเป็นเหตุที่ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นขอให้ศาลมีคำสั่งหยุดนับระยะเวลาเพราะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจก็เพียงพอแล้ว และในส่วนของลูกหนี้เองอาจคิดว่าได้ช่วยเหลือแล้วและจากการศึกษาในทางปฏิบัติพบว่าลูกหนี้บางรายไม่เคยให้ความร่วมมือแต่อย่างใด และลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองจนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขอให้ศาลหยุดนับระยะเวลาในการปลดจากล้มละลายลูกหนี้ก็จะมาพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อมาขอยกเลิกคำสั่งดังกล่าว ทั้งบทกำหนดโทษของการปรับมีจำนวนเงินค่อนข้างน้อย จึงทำให้ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ไม่เอาใจใส่ต่างๆ ที่ลูกหนี้เองได้ประโยชน์จากการปลดจากการล้มละลาย จึงทำให้การรวบรวมทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินได้มากเท่าที่ควร

ข้อดีในการนำบทบัญญัติมาตรา 79 และมาตรา 80 ที่นำมาใช้ในการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ ภายหลังจากการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล หลักเกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้เองตามกระบวนการล้มละลายเพราะหากลูกหนี้อะเลยไม่ปฏิบัติตามก็จะไม่ได้รับการปลดตามที่ศาลสั่ง และได้รับโทษสำหรับความละเลยนั้นโดยมีการวางกรอบไว้หากลูกหนี้อย่างใดไม่ปฏิบัติตามก็จะมีบทลงโทษในมาตรา 162 ต่อไป

จากการศึกษาปัญหาบางประการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 81/1 (ใหม่) บัญญัติว่า “ ภายใต้อำนาจมาตรา 81/2 บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วให้ปลดบุคคลนั้นจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย เว้นแต่

(1) บุคคลนั้นได้เคยถูกพิพากษาให้ล้มละลายมาก่อนแล้ว และยังไม่พ้นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายครั้งก่อนจนถึงวันที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ครั้งหลัง ให้ขยายระยะเวลาเป็นห้าปี

(2) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายทุจริตที่ไม่มีลักษณะตาม (3) ให้ขยายระยะเวลาเป็นสิบปี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษและบุคคลนั้นถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ศาลจะสั่งปลดจากล้มละลายก่อนครบกำหนดสิบปีตามคำขอของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือของบุคคลล้มละลายนั้นก็ได้

(3) บุคคลนั้นเป็นบุคคลล้มละลายอันเนื่องมาจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ให้ขยายระยะเวลาเป็นสิบปี

ในกรณีที่มีเหตุตาม (1) (2) หรือ (3) มากกว่าหนึ่งเหตุ ให้ขยายระยะเวลาโดยอาศัยเหตุใดเหตุหนึ่งที่มีระยะเวลาสูงสุดเพียงเหตุเดียว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 มาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายตามมาตรานี้โดยอนุโลม”

จากการศึกษาพบว่า การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายหรือการปลดจากล้มละลายอัตโนมัติที่ออกมาบังคับใช้ในปัจจุบันไม่ได้มีรายละเอียดกำหนดบทบัญญัติในการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากล้มละลายและไม่สามารถนำบทบัญญัติมาใช้สำหรับความผิดของลูกหนี้ที่ชัดเจนเหมือนเช่นกรณีการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล

ข้อดี คือ หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายในส่วนนี้ออกมาเพื่อที่จะให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่สุจริตแต่โชคไม่ดีได้มีโอกาสไปเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยได้รับการปลดเปลื้องจากหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้อันเป็นหนี้ที่เกิดจากความผิดพลาดในการดำเนินธุรกิจในอดีต

แต่มีข้อจำกัดบางประการ คือ เมื่อไม่มีการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้หลังจากการปลดจากล้มละลาย ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการใช้บังคับแก่ลูกหนี้ เพราะทุกๆ ที่ตัวของลูกหนี้ได้ประโยชน์จากการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ไม่ได้มีการพิจารณาถึงหน้าที่ของลูกหนี้แต่อย่างใด

และกรณีที่ถูกหนีละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่นั้น แต่บทบัญญัตินี้แม้มีบทลงโทษออกมาแต่ก็มีช่องว่างในการนำมาใช้ทำให้ไม่ต้องได้รับโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 162 แสดงว่าการรวบรวมจัดการทรัพย์สินดังกล่าวไม่ทำให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในความเห็นกรณีนี้ ในทางปฏิบัติจากการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายจะเห็นได้ว่าการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลได้วางบทบัญญัติเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือในการจัดการทรัพย์สินภายหลังการปลดจากล้มละลาย ทำให้เข้าใจได้ว่าภายหลังการปลดลูกหนี้ต้องมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือหลังการปลดจากล้มละลาย หากไม่กระทำหรือปฏิบัติตามคำสั่ง ศาลจึงมีอำนาจในการเพิกถอนได้¹⁶⁰ แต่สำหรับกรณีของบทบัญญัติการปลดโดยผลของกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือหรือกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามภายหลังการปลดแต่อย่างใด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 81/1 ได้มีการกำหนดเพียงให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 มาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลาย ตามมาตรานี้โดยอนุโลม แต่ไม่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของลูกหนี้ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดและการเพิกถอนการปลดจากล้มละลายหรือให้สามารถนำบทบัญญัติมาตรา 79 และ 80 มาใช้บังคับอนุโลม มีเพียงแต่สิทธิของลูกหนี้ซึ่งพ้นจากหนี้สินทั้งหลายที่ขอรับชำระได้ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติใครรองรับหรือให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมจึงทำให้การปลดโดยผลของกฎหมายไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ (บทที่ 2 ข้อ 2.3.3.1) ทำให้กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยในส่วนหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจน

¹⁶⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 มาตรา 79.

หากเปรียบเทียบในการนำบทบัญญัติมาตรา 79 และมาตรา 80 ซึ่งเป็นหน้าที่ของลูกหนี้ ภายหลังจากปลดในการรวบรวมทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัญหาว่าจะนำไปใช้กับมาตรา 81/1 ได้หรือไม่ เพราะลูกหนี้ไม่ได้ประโยชน์จากการปลดจากการล้มละลาย จึงทำให้เกิดช่องว่างมีปัญหาว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร ขอบเขตในการให้ความช่วยเหลือ เพียงพอต่อการให้ความร่วมมือของลูกหนี้หรือไม่ และกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่จะควบคุมอย่างไร

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 ยกเลิกมาตรา 81/1 โดยให้ใช้การปลดโดยคำสั่งศาลเหมือนเดิม ก่อนที่จะมีการใช้การปลดโดยผลของกฎหมาย แต่จะต้องเพิ่มเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือ และขอบเขตของลูกหนี้ให้ชัดเจนขึ้นมีมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือ

แนวทางที่ 2 แก้ไข มาตรา 81/1 ดังนี้ แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้เขียนเห็นเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในบทบัญญัติในมาตรา 81/1 วรรคท้ายให้ชัดเจนว่า “บัญญัติให้นำมาตรา 79 และมาตรา 80 มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย” หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามเพื่อให้ลูกหนี้กลับเข้าสู่กระบวนการล้มละลายใหม่และได้รับโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งมาตรการทางกฎหมายสามารถบังคับใช้ได้จริงตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 162 หากในกรณีลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ภายหลังจากปลดกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวทางที่ 1 เนื่องจากแนวทางที่ 1 นั้นจะเป็นการแก้ปัญหาได้ดีที่สุด เพราะในเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากการล้มละลายและการเพิกถอนได้บัญญัติให้นำมาตรา 79 และมาตรา 80 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายโดยหลักเกณฑ์คำสั่งศาลและผลการปลดจากล้มละลายค่อนข้างชัดเจนที่ต้องมีการถ่วงการพิจารณาจากศาลตามกระบวนการล้มละลาย อย่างไรก็ตาม ถ้าจะใช้การปลดโดยผลของกฎหมายอาจจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนตามมาตรา 80 ต่อไปโดยกำหนดกรอบมาตรการให้ชัดเจนขึ้น เพราะว่าศาลต้องสั่งให้มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำสั่งปลดจากการล้มละลาย เพื่อให้ลูกหนี้ต้องนำเงินมาชำระ เพื่อจะทำให้กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพได้ดีขึ้น

4.2 ข้อพิจารณาในการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ถูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในต่างประเทศ

4.2.1 ประเทศอังกฤษ

ตามบทบัญญัติการปลดจากล้มละลายของประเทศอังกฤษ (Insolvency Act 1986) มีทั้งแบบการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลและการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ แม้ว่าแต่เดิมนั้นในประเทศอังกฤษจะใช้หลักเกณฑ์เดียวโดยใช้คำสั่งศาลเท่านั้น ต่อมาได้นำเอาการปลดล้มละลายโดยอัตโนมัติมาใช้ ซึ่งประเทศอังกฤษได้ใช้บังคับมาจนถึงในปัจจุบัน โดยปกติแล้วการหลุดพ้นจากการล้มละลายของลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติโดยไม่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แต่อย่างใด แต่ขณะเดียวกันลูกหนี้ก็ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้จากทรัพย์สินของตนเอง

และมีหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากล้มละลายแล้วจึงจะกลับคืนสู่สถานะปกติตามกฎหมายหรือความสามารถในการทำนิติกรรมอื่นๆ รวมถึงลูกหนี้ที่ปลดจากการล้มละลายจะได้รับ หรือจำหน่ายทรัพย์สินของตนเองหรือดำเนินธุรกิจทางการค้า อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายดังกล่าวก็มีเงื่อนไข กล่าวคือ ข้อจำกัดความสามารถของลูกหนี้ภายหลังจากการปลดจากการล้มละลาย ได้แก่ รายได้ของลูกหนี้ผู้ล้มละลายจะไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจจัดการของผู้จัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลาย และกลับมาเป็นอำนาจของลูกหนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ศาลสั่งให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งที่มาจากเงินเดือนหรือเงินบำนาญของลูกหนี้ผู้ล้มละลายให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สินต่อไปแม้ว่าการปลดจากล้มละลายจะมีผลเกิดขึ้นแล้ว (จากที่ได้กล่าวมา เรื่องผลของการปลดจากล้มละลาย บทที่ 3 ข้อ 3.4.2) จากการศึกษาพบว่า หากลูกหนี้ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือกรณีที่ละเลยในการปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลา หรือมีคำสั่งโดยวางเงื่อนไขให้ลูกหนี้ปฏิบัติก่อนให้ระยะเวลาดังกล่าวสามารถดำเนินกระบวนการต่อไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนบทบัญญัติของประเทศอังกฤษมีการวางหลักในมาตรา 333 (1) (2) (3) กล่าวคือ ลูกหนี้จะต้องให้ข้อมูลและปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และให้ความร่วมมือแก่ผู้จัดการทรัพย์สิน เพื่อให้เสร็จสิ้นตามกระบวนการปลดจากการล้มละลาย ถ้าไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวจะถือว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาล แม้ว่าภายหลังศาลมีคำสั่งให้ปลดจากการล้มละลายก็สามารถทำการตรวจสอบในพฤติกรรมของลูกหนี้ที่ล้มละลายต่อไปได้อีก (บทที่ 3 ข้อ 3.1.3.1) เพราะบทบัญญัติของมาตรานี้ได้ให้อำนาจมากพอสมควรในการที่จะตรวจสอบรวมถึงการใช้บังคับกับบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ผู้ล้มละลาย รวมทั้งข้อมูลทั้งหมด ซึ่งอำนาจนี้เป็นการเรียกเอาทรัพย์สินหรือรายได้ที่ลูกหนี้ทำการยกย้ายถ่ายเท ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือที่นำไปเก็บไว้ในลักษณะผิดกฎหมายในระหว่างล้มละลาย ศาล

สามารถใช้อำนาจตรวจสอบได้ไม่ใช่แต่ภายหลังการปลดจากลี้มละลาย แต่สามารถใช้บังคับไปจนถึงผู้ลี้มละลายถึงแก่ความตาย คู่สมรส หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายกิจการ หรือบุคคลใดที่ารู้หรือมีทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวไว้ในความครอบครองแม้แต่ลูกหนี้ของผู้ลี้มละลาย และข้อมูลอื่นใดที่เป็นทรัพย์สินของผู้ลี้มละลาย

ทั้งนี้ ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากลี้มละลายที่ไม่ได้ให้ความร่วมมือตามที่ได้มีการร้องขอกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทรัพย์สิน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีดังกล่าว เช่น ไม่ยอมให้ข้อมูลใดๆ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องการทราบ ศาลก็อาจจะสั่งให้หยุดนับระยะเวลาการปลดจากลี้มละลายของลูกหนี้ได้ แต่ถ้าลูกหนี้รายใดได้กระทำความผิดทางอาญาในคดีลี้มละลายก็จะไม่ได้รับการปลดจากลี้มละลายโดยอัตโนมัติแต่จะเป็นไปตามหลักการปลดโดยคำสั่งศาลต่อไป

ผู้เขียนได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของประเทศอังกฤษเกี่ยวกับหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการลี้มละลาย ในการพิจารณาสั่งให้หยุดนับระยะเวลานั้น พบว่าประเทศอังกฤษมีข้อพิจารณาที่รัดกุมและวางหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในเรื่องการให้ความร่วมมือของลูกหนี้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของตนเอง และมองว่าลูกหนี้ยังพยายามที่จะติดตามในการแบ่งทรัพย์สินอย่างสุจริตใจของตนคืนกับเจ้าหนี้ทั้งหลาย และให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่กฎหมายประสงค์ให้ความช่วยเหลือ และมีบทลงโทษแก่ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตหรือในกรณีละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือไม่ยอมมาให้ความร่วมมือในภายหลังด้วย โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติของลูกหนี้ หรืออาจเป็นมาตรการเชิงลงโทษแก่ลูกหนี้ประการหนึ่งที่จะต้องมีการข้อมจำกัดสิทธิหน้าที่ไว้เมื่อได้รับการปลดจากลี้มละลายโดยอัตโนมัติหากครบระยะเวลาตามกฎหมายของประเทศอังกฤษกำหนดเอาไว้ นับตั้งแต่ศาลสั่งให้ลูกหนี้รายนั้นเป็นบุคคลลี้มละลาย

4.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

ตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศออสเตรเลีย (The Bankruptcy Act 1966) ได้วางหลักไว้ว่าให้ลูกหนี้สามารถปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลหรือการปลดจากล้มละลายอัตโนมัติหรือการปลดจากล้มละลายโดยเร็วกว่าปกติ ยกเว้นว่าในกรณีลูกหนี้นั้นมีการประพฤติตนไม่เหมาะสม หรือเป็นผู้ทุจริตจะไม่ได้รับการปลดโดยวิธีดังกล่าวข้างต้นได้ ฉะนั้นจะต้องมายื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งปลดจากการล้มละลาย จะเห็นได้ว่าการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลของประเทศออสเตรเลียจะเป็นลำดับสุดท้ายที่จะนำมาพิจารณาใช้สำหรับการปลดจากล้มละลายกับลูกหนี้ที่ไม่สามารถปลดจากการล้มละลายโดยวิธีปกติ เพราะว่าหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายของประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาคุณสมบัติและพฤติกรรมของลูกหนี้เป็นหลักว่าเหมาะสมหรือสุจริตหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ประเทศออสเตรเลียก็มีหลักเกณฑ์สำหรับกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกันทั้งการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติและการปลดจากล้มละลายที่เร็วกว่าปกติ ซึ่งวางขอบเขตของลูกหนี้โดยดูพฤติการณ์ลูกหนี้เป็นสำคัญการที่ลูกหนี้ไม่ได้ให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ทั้งหลายในการจัดการรวบรวมทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติในการที่จะได้รับการปลดจากล้มละลาย และได้วางมาตรการลงโทษเป็นเวลา 6 เดือน¹⁶¹ (บทที่ 3 ข้อ 3.2.4.1)

¹⁶¹ Insolvency Act 1986 Section 152.

ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการสำหรับลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่ยอมให้ความช่วยเหลือนั้นมาจากข้อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่ว่าเมื่อลูกหนี้มีพฤติกรรมเช่นนี้ จะไม่ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยวิธีปกติธรรมดา กฎหมายจึงวางหลักให้ลูกหนี้เหล่านี้ผ่านกระบวนการทางศาลโดยศาลจะเป็นผู้ลั่นกรองว่า ลูกหนี้แต่ละรายนั้นสมควรที่จะได้รับการปลดโดยวิธีปกติที่มีวิธีการและขั้นตอนในการปลดจากล้มละลายได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งลูกหนี้เหล่านี้ก็จะปรับปรุงตัวเอง มีความประพฤติตัวให้ดีเพื่อที่ตนเองจะได้รับการปลดจากล้มละลายโดยสะดวกและรวดเร็วขึ้น

4.2.3 ประเทศเยอรมนี

บทบัญญัติของกฎหมายล้มละลายของประเทศเยอรมนี แนวทางการตัดสินใจโดยศาลล้มละลายของประเทศเยอรมนี หากลูกหนี้ร้องขอ เจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายและเจ้าหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้าร่วมฟังการพิจารณาคดีครั้งสุดท้าย ศาลล้มละลายจะตัดสินใจโดยมีคำสั่งตามคำร้องขอของลูกหนี้ ซึ่งการคัดค้านคำสั่ง ลูกหนี้และเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายดังกล่าวสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ทันที โดยการร้องขอให้ยกคำร้องขอปลดจากการล้มละลายในการพิจารณาคดีครั้งสุดท้าย กระบวนการพิจารณาการล้มละลายจะไม่สิ้นสุดจนกว่าจะได้มีคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาล คำสั่งอันเป็นที่สุดจะประกาศพร้อมทั้งคำสั่งให้สิ้นสุดกระบวนการล้มละลาย ถ้ากระบวนการพิจารณาการล้มละลายดังกล่าวถูกระงับ การปลดจากการล้มละลายจะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อมีประกาศการไร้ซึ่งทรัพย์สืบตามกระบวนการล้มละลาย อันเกี่ยวข้องกับการที่ทรัพย์สิ้นในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายได้ถูกนำไปแบ่งชำระหนี้ และกระบวนการพิจารณาได้สิ้นสุด

สำหรับกรณีการยกคำร้องขอปลดจากการล้มละลาย ศาลจะมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สิน ถ้าได้มีร้องขอในการพิจารณาคดีครั้งสุดท้ายโดยเจ้าหนี้ในกระบวนการพิจารณา และเข้าข่ายกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ศาลได้มีคำตัดสินอันเป็นที่สุดให้ลูกหนี้เป็นผู้กระทำความผิดอาญา ในประมวลกฎหมายอาญา หรือ

2. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการให้ความเท็จเป็นหนังสือหรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนในหนังสือใดๆ อันเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของตน ในระยะเวลา 3 ปี ก่อนที่ลูกหนี้จะได้มีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ เพื่อให้ตนได้รับสินเชื่อเงินกู้ หรือได้รับอนุมัติเงินทุนจากกองทุนของรัฐ หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระเงินใดๆ ที่ต้องคืนให้แก่กองทุนของรัฐ หรือ

3. ลูกหนี้ได้รับการปลดซึ่งภาระหนี้สิน ในระยะเวลา 10 ปี ก่อนลูกหนี้จะได้มีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ หรือคำร้องขอดังกล่าวได้ถูกยกคำร้องไปตามมาตรา 296 หรือ 297 หรือ

4. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันเป็นเหตุให้สิทธิของเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายที่จะได้รับชดใช้หนี้ต้องลดน้อยลง ในระยะเวลา 1 ปี ก่อนที่ลูกหนี้จะได้มีคำร้องขอให้เริ่มดำเนินกระบวนการล้มละลายหรือคำร้องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนี้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของลูกหนี้ เป็นการก่อให้เกิดหนี้ด้วยเหตุที่ไม่สมควร

เป็นการทำให้เสียหายทรัพย์สิน หรือเป็นการประวิงการเริ่มกระบวนการพิจารณาการล้มละลายโดยมิได้ ประสงค์ให้มีการปรับปรุงสถานะการเงินของลูกหนี้ หรือ

5. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการละเมิด หน้าที่ของตนในการเปิดเผยข้อมูล หรือการให้ความร่วมมือภายใต้บทบัญญัตินี้ในระหว่างการดำเนิน กระบวนการพิจารณาการล้มละลาย หรือ

6. ลูกหนี้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในการความเท็จ หรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน อันเกี่ยวกับข้อมูลรายนามทรัพย์สิน รายได้ เจ้าหนี้ และคำฟ้องใดๆ ที่ได้ยื่น ฟ้องต่อลูกหนี้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะต้องยื่นต่อศาล

ศาลจะรับไว้ซึ่งคำร้องขอของเจ้าหนี้ในการยกคำร้องขอปลดซึ่งภาระหนี้สิน ต่อเมื่อคำร้องขอ ดังกล่าวสามารถแสดงให้ศาลเห็นจนเป็นที่พอใจได้ว่ามีเหตุสมควรให้ศาลต้องยกคำร้องขอปลดซึ่ง ภาระหนี้สินของลูกหนี้ และการประกาศปลดซึ่งภาระหนี้สิน นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตาม มาตรา 290 ศาลอาจมีคำสั่งให้ลูกหนี้สามารถปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ หากลูกหนี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 295 ได้ครบถ้วน และมีได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่อาจต้องถูกยกคำร้องตามมาตรา 297 หรือ 298 ในคำสั่งเดียวกันนั้น ศาลอาจแต่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการในการอายัดซึ่งเงิน รายได้ของลูกหนี้ตามค่าแถมลงเพื่อการชำระหนี้ที่ลูกหนี้ได้ให้ไว้

ทั้งนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องนำข้อกำหนดไปจัดทำเป็นหนังสือเพื่อบอกกล่าวไปยังบุคคลผู้ ซึ่งมีหน้าที่ที่ต้องจ่ายเงินรายได้ ตามงบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ได้จัดสรรให้ อันได้หักค่าแต่งตั้งที่ บริक्षाแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องกันจำนวนเงินที่ได้รับไว้ตามข้อกำหนดออกจากเงินที่ได้รับชำระ

จากลูกหนี้ หรือรับชำระจากบุคคลภายนอก อันเนื่องมาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ และดำเนินการแบ่งชำระเงินดังกล่าวให้แก่เจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายเป็นรายปี ตามที่ได้รับอนุมัติในบันทึกการพิจารณาครั้งสุดท้าย

เงินใดที่ผู้จัดการทรัพย์สินได้รับไว้ตามข้อกำหนดรวมถึงเงินอื่นใดที่ได้รับชำระไว้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะจ่ายให้กับลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 10 หากเป็นกรณีที่มีการปลดล้มละลายมีระยะเวลา 4 ปี และจ่ายให้กับลูกหนี้ในอัตราร้อยละ 15 หากเป็นกรณีที่มีการปลดล้มละลายมีระยะเวลา 5 ปี หากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในมาตรา 4 (ก) ยังมิได้รับการจัดสรร เงินจะถูกนำส่งให้กับลูกหนี้ได้ต่อเมื่อเงินรายได้ของลูกหนี้ไม่เกินเงินที่ได้คำนวณไว้ ทั้งนี้ เจ้าหนี้อาจแจ้งให้ผู้จัดการทรัพย์สินตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้โดยจ่ายค่าจ้างให้กับผู้จัดการทรัพย์สินเพื่อการดังกล่าวได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะต้องแจ้งให้เจ้าหนี้ทราบทันทีเมื่อเห็นว่าการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะมีหน้าที่ทำการตรวจสอบ จะเห็นได้ว่า เมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้รักษาทรัพย์สินแล้ว ศาลล้มละลายอาจปฏิเสธการปลดจากล้มละลาย ถ้าจำนวนเงินที่ผู้รักษาทรัพย์สินได้รับไว้สำหรับการดำเนินงานของปีที่ผ่านมาไม่เกินจำนวนค่าตอบแทนขั้นต่ำ และถ้าลูกหนี้ยังคงมิได้ชำระค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งผู้รักษาทรัพย์สินได้ทศรองจ่ายไว้ แม้ว่าผู้รักษาทรัพย์สินจะได้นำหนังสือเรียกให้ลูกหนี้ชำระแล้ว โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 อาทิตย์ พร้อมกับแจ้งลูกหนี้ว่าการไม่ชำระหนี้ดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ลูกหนี้ไม่สามารถปลดซึ่งภาระหนี้สินได้ ฉะนั้น คำตัดสินเพื่อปลดซึ่งภาระหนี้สินของประเทศเยอรมนี ถ้าระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำแถลงเพื่อการชำระหนี้สินสุดลงก่อนที่จะสิ้นผลใช้บังคับก่อนกำหนดนั้น ศาลล้มละลายจะมีคำตัดสินเป็นลำดับโดยมีคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สิน หลังจากการไต่สวนเจ้าหนี้ทั้งหลายในกระบวนการล้มละลาย ผู้รักษาทรัพย์สิน และลูกหนี้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลาย ภายใต้เงื่อนไข

ที่กำหนด เมื่อผู้รักษาทรัพย์สินร้องขอ ศาลล้มละลายอาจปฏิเสธการปลดซึ่งภาระหนี้สินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และคำสั่งของศาลจะถูกประกาศให้สาธารณชนทราบ

ผู้เขียนเห็นว่าข้อพิจารณาในหลักเกณฑ์ของประเทศเยอรมนีมีหลักเกณฑ์โดยคำสั่งศาลแต่ก็มีวางหลักเกณฑ์ไว้สำหรับกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากล้มละลายเช่นกัน พบว่าได้ระบุถึงหน้าที่ของลูกหนี้ได้อย่างชัดเจนและศาลล้มละลายอาจเพิกถอนคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สินของลูกหนี้ได้ ถ้าต่อมาพบว่าลูกหนี้ละเมิดหนึ่งในหน้าที่ของตน ทั้งนี้ ในส่วนเจ้าหน้าที่อาจแจ้งให้ผู้จัดการทรัพย์สินตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้ และผู้จัดการทรัพย์สินก็ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบทันทีเช่นกันเมื่อเห็นว่ามีภาระหนี้สินการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะมีหน้าที่ทำการตรวจสอบได้

4.2.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาในการปลดลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้เดิม (Discharge) มีหลักการสำคัญ เว้นแต่จะมีการคัดค้าน และหนี้บางประเภทตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งหลักเกณฑ์ในกระบวนการพิจารณาปลดลูกหนี้ให้พ้นจากหนี้สินที่มีมาแต่เดิม ตาม Chapter 7 ศาลมีอำนาจในการพิจารณา หากปรากฏว่าลูกหนี้ละเลยในการเก็บรักษาเอกสาร หรือบันทึกในทางการเงิน

จากการศึกษาพบว่าทรัพย์สินมีหน้าที่ชำระกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเร็ว เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ โดยมีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สินต่างๆ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ รวมถึงบุคคลที่เป็นหนี้ลูกหนี้ด้วย และลูกหนี้มีหน้าที่ตามมาตรา 521 ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินของตนทั้งหมดให้แก่ทรัพย์สินและให้ความร่วมมือทุกประการในการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้เอง หาก

ลูกหนี้ปกปิดชุกซ่อนทรัพย์สิน เอกสาร หรือชำระหนี้แก่ทรัพย์สิน ยังต้องพึงพาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่ส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าเป็นคดีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องเข้ามาโดยสมัครใจ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ทำให้ลูกหนี้มีแรงจูงใจที่จะเปิดเผยและส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ และถ้าลูกหนี้มีการปกปิดทรัพย์สินดังกล่าว กฎหมายก็ลงโทษลูกหนี้ไม่ให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายและสามารถดำเนินคดีอาญาได้ด้วย ฉะนั้นในทางปฏิบัติแล้วลูกหนี้ส่วนใหญ่มักจะให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินและไม่มีการยึดทรัพย์ในกระบวนการล้มละลาย นอกจากนี้ ยังได้วางหลักการไว้ว่าทรัพย์สินยังมีอำนาจในการยื่นขอเพิกถอนการโอนฉ้อฉล หรือให้เปรียบเจ้าหน้าที่ได้กระทำก่อนศาลมีคำสั่งชำระกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ และมีอำนาจติดตามเอาทรัพย์สินซึ่งทรัพย์สินที่โอนภายหลังศาลมีคำสั่งได้

อย่างไรก็ตามที่ในเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการภายหลังจากการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าตามมาตรา 11 U.S.C Section 727 (บทที่ 3 ข้อ 3.4.1) ภายหลังจากการส่งคำบอกกล่าวและพิจารณาคดี หากทรัพย์สิน เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัพย์สินแห่งสหรัฐอเมริการ้องขอ ศาลต้องมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งปลดจากล้มละลาย หากปรากฏว่า

(1) คำสั่งปลดจากล้มละลายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการฉ้อฉลของลูกหนี้และคู่ความฝ่ายที่ร้องขอ ไม่ทราบถึงการฉ้อฉลของลูกหนี้จนกระทั่งภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้มีการปลดจากล้มละลายแล้ว

(2) ลูกหนี้ได้มาซึ่งทรัพย์สินในกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายหรือมีสิทธิได้รับทรัพย์สินซึ่งอาจตกเป็นของกองทรัพย์สินในคดีล้มละลาย แต่ไม่รายงานการได้มาหรือการมีสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว

หรือไม่ส่งมอบหรือสละการครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวแก่ทรัสต์โดยที่ทราบถึงเหตุแห่งการนั้นอยู่แล้วและโดยทุจริต

(3) ลูกหนี้ได้กระทำตามที่ระบุไว้ใน มาตรา (a) (6) ตามมาตรานี้ หรือ

(4) ลูกหนี้ไม่สามารถอธิบายให้เป็นที่พอใจได้ถึง

อย่างไรก็ตาม เหตุในการยื่นคำคัดค้านการปลดลูกหนี้จากล้มละลายต้องเป็นเหตุที่กฎหมายกำหนดเท่านั้นซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายไม่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของศาลมากเกินไป และคู่กรณีสามารถคาดการณ์ผลของคดีได้โดยง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคู่กรณีโดยเฉพาะลูกหนี้ในการพิจารณาสมควรจะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแต่แรกหรือไม่ ซึ่งเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้เช่น

นอกจากนี้ ถึงแม้ศาลจะมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้จากล้มละลายแล้ว ทรัสต์ เจ้าหนี้ หรือเจ้าหน้าที่ทรัสต์แห่งสหรัฐอเมริกา อาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งปลดจากล้มละลาย หากพิสูจน์ได้ว่า ศาลมีคำสั่งดังกล่าวไปเพราะ ลูกหนี้หลอกลวงทุจริต และผู้ร้องขอไม่อาจทราบข้อเท็จจริงนั้นก่อนศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย หรือลูกหนี้ไปได้รับทรัพย์สินที่อาจบังคับในคดีล้มละลายได้ แต่ไม่รายงานหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ทรัสต์โดยจงใจ

ผู้เขียนเห็นว่า หลักเกณฑ์ศาลต้องมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้บุคคลธรรมดาจากล้มละลายทุกกรณี ไม่ปรากฏว่ามีผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำคัดค้าน ภายใน 60 วันนับแต่วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก หรือวันอื่นใด และกระบวนการปลดจากล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นวิธีการชำระบัญชี การยื่น

คำร้องภายใต้หลักเกณฑ์นี้จะนำไปสู่ผลในทางกฎหมาย คือ การหยุดโดยอัตโนมัติ หรือ Automatically Stay ทั้งนี้ ทรัสต์ยังมีหน้าที่ในการเพิกถอนการโอนที่เกิดขึ้น โดยความไม่สุจริตของลูกหนี้ได้ การโอนทรัพย์สินที่ทำให้เจ้าหนี้บางรายเสียเปรียบก่อนเริ่มคดีกรณีที่มีการฉ้อฉล (Fraudulent) หรือสามารถเพิกถอนการโอนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเริ่มคดี หากมีการคัดค้านการปลดลูกหนี้จากการล้มละลายภายในกำหนดเวลา โดยศาลจะต้องนัดไต่สวนคำร้องคัดค้านก่อนจะมีคำสั่งให้ปลดลูกหนี้จากล้มละลายได้ ลูกหนี้จึงอาจได้รับการปลดจากล้มละลายช้ากว่า 3 เดือน หรืออาจไม่ได้รับการปลดจากล้มละลาย หากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในการไต่สวนรับฟังได้ตามคำคัดค้าน แต่หากพิสูจน์ได้ว่า ศาลมีคำสั่งดังกล่าวไปเพราะ ลูกหนี้หลอกลวงทุจริต และผู้ร้องขอไม่อาจทราบข้อเท็จจริงนั้นก่อนศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลาย หรือลูกหนี้ไปได้รับทรัพย์สินที่อาจบังคับในคดีล้มละลายได้ แต่ไม่รายงานหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่ทรัสต์โดยจงใจ

ดังนั้น แม้การปลดล้มละลายโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในช่วงต้นของคดี ทรัสต์ก็ยังมีหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนหรือขณะศาลมีคำสั่งให้ชำระกิจการและทรัพย์สินต่อไป จนกว่าทรัสต์จะได้ส่งรายงานสรุปการจัดการทรัพย์สินก่อนแบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ หรือรายงาน TFR เพื่อขอแบ่งทรัพย์สินชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ การปลดจากล้มละลายหรือการส่งรายงาน ต่อศาลก็ดี ไม่มีผลเป็นการปลดทรัสต์จากหน้าที่ในคดี เพราะจะเป็นเช่นนั้นได้ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งให้ปลดทรัสต์จากหน้าที่และสั่งปิดคดีแล้วเท่านั้น

4.3 วิเคราะห์แนวทางการปรับใช้เกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่

หลักการปลดจากล้มละลายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย ไม่มีการกำหนดให้ลูกหนี้มีหน้าที่ภายหลังการปลดจากล้มละลายและไม่มีการกำหนดเรื่องการเพิกถอนการปลดจากล้มละลายในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความร่วมมือโดยให้ลูกหนี้กลับเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและได้รับการลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้จริงในการชำระหนี้ ที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการรวบรวมทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดปัญหาในการช่วยเหลือเพื่อไม่ให้ลูกหนี้ต้องกลับมาสู่กระบวนการล้มละลาย

หน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลาย ลูกหนี้เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลดจากล้มละลายดังกล่าวเมื่อไม่มีหนี้แล้ว ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจะไม่ช่วยได้อย่างไร เพราะการไม่ช่วยเหลือของลูกหนี้หรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่สามารถทำให้เกิดความเสียหายในกระบวนการปลดจากการล้มละลาย ทั้งๆ ที่ตัวของลูกหนี้ได้รับประโยชน์ในการปลดจากล้มละลาย การที่ลูกหนี้ไม่ช่วยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ใดๆก็ตามหากพิจารณาถึงมาตรการลงโทษในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ จากการศึกษาเห็นว่ามาตรการลงโทษนั้นไม่ได้หมายความว่าต้องเพิกถอนการปลดล้มละลายเพียงอย่างเดียวแต่เนื่องจากการไม่ช่วยทำให้สิทธิในการได้รับชำระหนี้ในกระบวนการพิจารณาการล้มละลายย่อมเสียหายได้(ซึ่งเป็นหน้าที่) ฉะนั้นผู้เขียนเห็นว่านอกจากการเพิกถอนการปลดจากการล้มละลายยังมีมาตรการอื่นที่สามารถใช้บังคับได้ เช่น อาจจะต้องรับผิดชอบกับเจ้าหนี้ในฐานะใหม่ (เหมือนกับ ชดเชยใหม่ (Compensation) การปรับ หรือการยอมรับสภาพหนี้ ก็ได้) เช่น หากในกรณีหลงผิด เป็นเท็จ

ดังนั้นไม่จำเป็นต้องเฉพาะเป็นการเพิกถอนอย่างเดียวที่จะใช้เป็นมาตรการลงโทษ ฉะนั้นอาจจะพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่น เพื่อการนำเอาทรัพย์สินกลับคืนมาซึ่งเป็นมาตรการที่ลูกหนี้ไม่ให้ความช่วยเหลือเพราะเห็นว่ากฎหมายไม่ได้มองว่าการล้มละลายนั้นเป็นการลงโทษ

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า มาตรการกำกับดูแลหลังการปลดจากล้มละลายในการให้ความช่วยเหลือของลูกหนี้มีความจำเป็นที่ต้องชำระหนี้ ในเมื่อลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ไปโดยอัตโนมัติแล้วลูกหนี้ต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งเป็นหน้าที่ของลูกหนี้ กรณีตัวอย่างคดีกรณีประเทศอังกฤษที่ได้กำหนดเงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติของลูกหนี้ หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นมาตรการเชิงลงโทษแก่ลูกหนี้ด้วย โดยลูกหนี้ต้องถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่ หรือของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ลูกหนี้มีหน้าที่ต่อค่าเสียหายเชิงลงโทษและค่าเสียหายที่ต้องชดใช้ และจากการศึกษาภายหลังการปลดลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือภายใต้กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่แก้ไขใหม่ (The Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of 2005) ได้วางหลักกำหนดว่า ก่อนที่กระบวนการล้มละลายจะเสร็จสิ้นลงด้วยการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ลูกหนี้ที่ล้มละลายต้องเข้ารับคำแนะนำและปรึกษาจากที่ปรึกษาด้านการวางแผนทางการเงินก่อนศาลจึงจะอนุญาตให้ปลดจากล้มละลายได้ ซึ่งมาตรการที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนี้เป็นมาตรการกำกับดูแลที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่เพื่อสร้างความบูรณาการให้กับการแก้ไขปัญหาลูกหนี้ต้องล้มละลายที่ซ้ำซาก อาจจะมีข้อตกลงของคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายที่เรียกว่า Reaffirmation Agreement คือ การรับสภาพหนี้โดยมีเงื่อนไขไว้ เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กระบวนการล้มละลายของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดและปัญหาที่ลูกหนี้ต้องให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดจากการล้มละลายเพราะยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือของลูกหนี้ที่ชัดเจนซึ่งเกิดปัญหาเรื่อยมา ทำให้เกิดผลกระทบต่อหลายฝ่ายและเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดไปทันทีแล้ว ลูกหนี้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลดจะต้องรู้หน้าที่ของตนในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากไม่ปฏิบัติย่อมต้องมีมาตรการลงโทษสำหรับตัวของลูกหนี้ ซึ่งการนำมาใช้บังคับของประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความร่วมมือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยมาตรการดังกล่าวภายหลังการปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติอาจจะมีลักษณะเทียบเคียงดังกรณีของต่างประเทศ นอกเหนือจากการเพิกถอนการปลดที่สามารถบังคับใช้กับลูกหนี้ที่เป็นมาตรการอื่นๆ ในการรวบรวมทรัพย์สินนั้นได้มากกว่าการลงโทษลูกหนี้

ในการทำวิจัยนี้ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายและการเพิกถอน ซึ่งตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยได้บัญญัติให้นำมาตรา 79 และมาตรา 80 มาใช้บังคับกับการปลดจากการล้มละลายโดยหลักเกณฑ์คำสั่งศาลแต่ในส่วนของหลักเกณฑ์การปลดโดยอัตโนมัติหรือโดยผลของกฎหมายยังต้องมีการเพิ่มเติมแก้ไขบางประการเพื่อให้ชัดเจนขึ้นและในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามจะต้องวางมาตรการอันเนื่องมาจากการที่ลูกหนี้นั้นได้ประโยชน์จากการปลดจากการล้มละลายโดยอัตโนมัติแล้ว เพื่อทำให้กลไกในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อขอบเขตหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือมีการกำหนด

ชัดเจนรัดกุม จะทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ว่าจะตัวลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และลูกหนี้ที่ไม่สุจริตก็จะกลับเข้าสู่กระบวนการล้มละลายใหม่และได้รับโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกทั้งมาตรการทางกฎหมายสามารถบังคับใช้ได้จริงตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

ในเรื่องเกี่ยวกับบทบัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากการล้มละลายของประเทศไทยประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในความเห็นกรณีนี้ ในทางปฏิบัติจากการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายจะเห็นได้ว่าการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลได้วางบทบัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือในการจัดการทรัพย์สินภายหลังการปลดจากล้มละลาย ทำให้เข้าใจได้ว่าภายหลังการปลดลูกหนี้ต้องมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือหลังการปลดจากล้มละลาย หากไม่กระทำหรือปฏิบัติตามคำสั่ง ศาลจึงมีอำนาจในการเพิกถอนได้ แต่สำหรับกรณีของบทบัญญัติการปลดโดยผลของกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือหรือกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติภายหลังการปลดแต่อย่างใด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 81/1 ได้มีการกำหนดเพียงให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 มาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลาย ตามมาตรานี้โดยอนุโลม แต่ไม่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของลูกหนี้ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดและการเพิกถอนการปลดจากล้มละลายหรือให้สามารถนำบทบัญญัติมาตรา 79 และ 80 มาใช้บังคับอนุโลม มีเพียงแต่สิทธิของลูกหนี้ซึ่งพ้นจากหนี้สินทั้งหลายที่ขอรับชำระได้ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติใดรองรับหรือให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมจึงทำให้การปลดโดยผลของกฎหมายไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ จึงทำให้กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยในส่วนหน้าที่ของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากล้มละลายยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจน ในส่วนเจ้าหนี้ก็ไม่ได้ประโยชน์จากลูกหนี้

มากเท่าที่ควร เพราะลูกหนี้จะเป็นผู้รู้ดีที่สุดเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินของตนเอง อีกทั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่สามารถรวบรวมทรัพย์สินได้อย่างเต็มที่ในทางปฏิบัติ

ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับแนวทางที่ 1 เนื่องจากน่าจะเป็นการแก้ปัญหาได้ดีที่สุด เพราะในเนื้อหาของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดและการยกเลิกเพิกถอนได้บัญญัติให้นำมาตรา 79 และมาตรา 80 มาใช้บังคับกับการปลดจากล้มละลายโดยหลักเกณฑ์คำสั่งศาลและผลการปลดจากล้มละลายค่อนข้างชัดเจนที่ต้องมีการกลั่นกรองการพิจารณาจากศาลตามกระบวนการล้มละลาย แต่ในส่วนของผลการปลดบางประการหากจะนำมาพิจารณาก็ต้องมีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนตามมาตรา 80 ต่อไปอาจจะกำหนดกรอบมาตรการให้ชัดเจนขึ้น เพราะศาลต้องสั่งมีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในคำสั่งปลดจากการล้มละลายเพื่อจะให้ลูกหนี้ต้องนำเงินมาชำระ ทั้งนี้จะทำให้กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพได้ดีขึ้น ดังนั้นเมื่อมีการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนในการนำบทบัญญัติมาใช้ภายหลังการปลดจากล้มละลายในการรวบรวมทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

สำหรับข้อพิจารณาข้อในการกำหนดหน้าที่ลูกหนี้และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในต่างประเทศจากการศึกษาพบว่าหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือจากการล้มละลายประเทศอังกฤษได้บัญญัติหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือภายหลังการปลดในรูปแบบของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลและการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย โดยลูกหนี้ที่ได้รับการปลดจากล้มละลายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติทั้งให้ข้อมูลและปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายภายใต้คำสั่งของผู้จัดการทรัพย์เพื่อให้แล้วเสร็จ หากไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวย่อมเป็น

การละเมิดอำนาจศาลในส่วนของการปลดจากล้มละลาย เพราะให้อำนาจในการที่จะตรวจสอบของศาลจนสามารถขยายการใช้บังคับไปยังบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องรวมทั้งข้อมูลทั้งหมดด้วย ทั้งนี้ยังได้วางเงื่อนไขการจำกัดสิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้ไว้อีกด้วยและจากการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย นั้นก็มีการกำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกันทั้งการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล การปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติและการปลดจากล้มละลายที่เร็วกว่าปกติลูกหนี้ก็ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้จัดการทรัพย์สินซึ่งจะวางหลักเกณฑ์พฤติการณ์ลูกหนี้เป็นสำคัญหากฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ 6 เดือนตาม Insolvency Act 1986 มาตรา 152 และจากการศึกษาหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือจากล้มละลายประเทศเยอรมนี พบว่าได้ระบุถึงหน้าที่ของลูกหนี้ได้อย่างชัดเจนและศาลล้มละลายอาจเพิกถอนคำสั่งให้ปลดซึ่งภาระหนี้สินของลูกหนี้ได้ ถ้าต่อมาพบว่าลูกหนี้ละเมิดหนึ่งในหน้าที่ของตนโดยประมาท และการดังกล่าวทำให้สิทธิในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 295 และจากการศึกษาของหน้าที่ของลูกหนี้ในการให้ความช่วยเหลือจากล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกา ลูกหนี้ก็มีหน้าที่ตามมาตรา 521 ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินของตนทั้งหมดให้แก่ทรัสต์และให้ความร่วมมือทุกประการในการปฏิบัติหน้าที่ของลูกหนี้เอง หากลูกหนี้ปกปิดซุกซ่อนทรัพย์สิน เอกสาร หรือชำระหนี้แก่ทรัสต์ แต่ส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าเป็นคดีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องเข้ามาโดยสมัครใจ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ทำให้ลูกหนี้มีแรงจูงใจที่จะเปิดเผยและส่งมอบทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ และถ้าลูกหนี้มีการปกปิดทรัพย์สินดังกล่าว กฎหมายก็ลงโทษลูกหนี้ไม่ให้ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายและสามารถดำเนินคดีอาญาได้ด้วย หรือในส่วนของมาตรา 1328 ตาม Chapter 13 ได้กำหนดให้บุคคลล้มละลายยังคงมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อย่างต่อเนื่องด้วยฉะนั้นในทางปฏิบัติแล้วลูกหนี้ส่วนใหญ่มักจะให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินไม่ว่าจะประเทศอังกฤษ ประเทศ

ออสเตรเลีย ประเทศเยอรมนี และประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติถึงหน้าที่ของลูกหนี้ไว้ได้ครอบคลุม
ในกฎหมายล้มละลาย

จากการศึกษามาพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการที่ตัวบทกฎหมายเนื่องมาจากความไม่
ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมายและมีอุปสรรคในทางปฏิบัติระหว่างลูกหนี้และเจ้าพนักงานพิทักษ์
ทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความไม่สอดคล้องระหว่างบทบัญญัติกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือของ
ลูกหนี้ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ

ทั้งนี้ จึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงกฎหมายล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้
ทราบถึงหน้าที่ของตนหลังจากการปลดจากล้มละลายในส่วนของข้อกำหนดเงื่อนไขพิจารณาถึง
ขอบเขตหน้าที่และมาตรการในกรณีที่ลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของลูกหนี้ เพื่อให้เกิดความ
ชัดเจนในการนำมาบังคับใช้ต่อไป และพิจารณาถึงมาตรการกำกับดูแลหลังการปลดจากล้มละลายใน
การให้ความช่วยเหลือของลูกหนี้ที่มีความจำเป็นที่ต้องชำระหนี้ เพราะว่าลูกหนี้นั้นได้ประโยชน์จาก
การปลดโดยอัตโนมัติไปแล้ว ในเมื่อลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ไปโดยอัตโนมัติแล้วลูกหนี้ต้องให้ความ
ช่วยเหลือซึ่งเป็นหน้าที่ของลูกหนี้ ซึ่งเมื่อการปลดโดยคำสั่งศาลก็จะต้องได้รับการเพิกถอนหากลูกหนี้
ไม่ให้ความช่วยเหลือ และศาลจะต้องกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในกรณีที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ เพราะหาก
ศาลไม่มีคำสั่งเงินของลูกหนี้ที่ได้มาภายหลังการปลดลูกหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีหน้าที่ชำระอีกต่อไป ส่วนใน
กรณีที่ลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติจึงควรพิจารณามาตรการที่ลูกหนี้ไม่ให้ความ
ช่วยเหลือโดยวิธีการอื่น หากลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ทั้งนี้ การนำบทบัญญัติของ
ต่างประเทศมาปรับใช้จะเห็นได้ว่าการวางหลักเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับ
ใช้ได้จริงในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามลำดับในกระบวนการล้มละลายจะทำให้ลูกหนี้สามารถปฏิบัติ

ตามหน้าที่ของตนในกระบวนการล้มละลายได้โดยเร็วและเป็นแรงจูงใจทำให้การรวบรวมทรัพย์สิน
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในแง่ของบทบัญญัติของต่างประเทศมาปรับใช้มีทั้งข้อดีและข้อเสียยังต้องใช้
ระยะเวลาไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ทั้งหมดต้องพิจารณาบริบทให้เหมาะสมในสังคม และเศรษฐกิจ
ของประเทศไทยเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด บรรลุวัตถุประสงค์และสร้างความเข้าใจไปในทาง
เดียวกันในการปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในการรวบรวมทรัพย์สินได้อย่าง
แท้จริง

รายการอ้างอิง

Chapter 7 - Bankruptcy Basics. [Online]. Available from: <http://www.uscourts.gov/services-forms/bankruptcy/bankruptcy-basics/chapter-7-bankruptcy-basics>. 2016 (April,28 2016)

Charles Jordan Tabb. The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy : Collateral Conversions and the Dischargeability Debate. The George Washington Law Review 59 (November 1990).

Discharge from Bankruptcy. [Online]. Available from:

<https://www.insolvencydirect.bis.gov.uk/casehelpmanual/D/DischargeFromBankruptcy.htm> (April 28, 2016)

Dr.Hans-Jochem Lüer. The Insolvency Laws of Germany. Juris Publishing, Ing: 2000.

F., Tolmie. Introduction to Corporate and Personal Insolvency Law. London: Sweet & Maxwell, 1998.

Karen Leigh. A Guide to Personal Bankruptcy and Company Insolvency the Easyway. Straightforward Publishing, 2012.

THE UNIVERSITY OF SYDNEY. Insolvency Lecture 1 1 [Online]. Available from: https://www.google.co.th/?gws_rd=cr&ei=Mhn5VpGhB4TR6ATXnbPgBg#q=after+the+date+of+the+bankruptcy+the+bankrupt+engaged+in+misleading+conduct+in+relation+to+a+person+in+respect+of+an+amount+that%2C+or+amounts+the+total+of+which%2C+exceeded+%243%2C000%3B. (March8, 2016)

Thompson J.H. The Principles of Bankruptcy Law. London: HFL (PUBLISHERS), 1972.

เสกสรร สุขแสง. การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย.

วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 19 ฉบับที่ 99 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2558).

เอื้อน ขุนแก้ว. คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด, 2558.

เอื้อน ขุนแก้ว. คู่มือการศึกษากฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง จำกัด, 2559.

ไกรสร บารมีอวยชัย. เอกสารประกอบการเรียน 8 ตุลาคม 2557.

ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และคณะผู้วิจัย. รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่องบทบาทของกฎหมายล้มละลายและศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: อทตยา มิเลินเนียม, 2545.

กมล ธีรเวชพลกุล. คำบรรยายกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง , 2556

กรองกาญจน์ สติมิลินทาภาศ. การฟื้นจากล้มละลายตามมาตรา 35. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 5 ฉบับที่ 33 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2542).

กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. ปัญหาการปลดจากล้มละลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีหลักเกณฑ์ที่ศาลจะมีคำสั่งและผลของการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2546

ชัยณรงค์ เหลืองวิสัย. มาตรการฟื้นฟูลูกหนี้ที่มีกิจการขนาดเล็กภายใต้กฎหมายล้มละลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542

ชีพ จุลมนต์. คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง, 2558.

ณกรณ์ กุลพิโมกษ์. กฎหมายล้มละลาย. กรุงเทพมหานคร: เอ็ม แอนด์ ดี อินเตอร์พริ้นท์, 2554.

ดร.กนก จุลมนต์. การยื่นคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาในประเทศไทย. บทบัญญัติ เล่มที่ 71(เมษายน-มิถุนายน 2558).

ทรงธรรม พูนเกษมทรัพย์. การยกเลิกการล้มละลาย. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 15 ฉบับที่ 79
(พฤษภาคม - มิถุนายน 2554).

ธัญญาช ดันติกุล. การบังคับคดีล้มละลายของลูกหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 11 ฉบับที่ 61(พฤษภาคม-มิถุนายน 2550).

ธัญญาช ดันติกุล. การบังคับคดีล้มละลายของลูกหนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา. วารสารกรมบังคับคดี ปีที่ 11 ฉบับที่ 62(กรกฎาคม-สิงหาคม 2550).

นราธิป บุญญพนิช. การบังคับใช้มาตรการทางอาญาเกี่ยวกับคดีล้มละลาย : ศึกษากรณีทีลูกหนี้ต้อง
รับผิดชอบทางอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554

นายเกียรติศักดิ์ ภูมิเมตรี. มาตรการในการช่วยเหลือไม่ให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาต้องล้มละลาย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2548

ปรีชา พานิชวงศ์. คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย กรุงเทพมหานคร นิติบรรณการ, 2548

ปิยะภักดิ์ บุญเส็ง. ปัญหาของเจ้าหนี้ภาษีอากรตามกฎหมายล้มละลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555

ภาสวรรณ ณ นคร. การปฏิบัติต่อสัญญาในคดีล้มละลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขา
นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549.

มนตรี ศิลป์มหาบัณฑิต. มาตรการฟื้นฟูลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา. วารสาร
ดุลพาท เล่ม 1 ปีที่46(มกราคม-มิถุนายน 2542).

วิชา มหาคุณ. คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 14.

กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2557.

วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. กฎหมายฟื้นฟูกิจการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิศิษฐ์สรอรรถจำกัด, 2547.

ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ และคณะกรรมาการ. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายวิธีสบัญญัติ 2.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมศักดิ์ ทรัพย์คุณาชัย. การขอยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งหยุดนับระยะเวลา. วารสารกรม

บังคับคดี ปีที่ 15 ฉบับที่ 78(มีนาคม-เมษายน 2554).

สรินยา ลีมวณิชสินธุ์. การปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,

สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546

สุธีร์ ศุภนิตย์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 9, บรรณาธิการ,

(กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556),

พงษ์เทพ หาญนาคะเจริญ. การล้มละลายโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.

อมรรัตน์ วงษ์ประสิทธิ์. ปัญหาในการบังคับใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปลดจากล้มละลายโดยผลของ

กฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ

บัณฑิต. 2553.

พระราชบัญญัติ
ล้มละลาย (ฉบับที่ ๘)
พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เป็นปีที่ ๙๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๕ ในการนับคะแนนเสียงในการประชุมเจ้าหนี้คราวหนึ่งๆ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถามเจ้าหนี้ที่มาประชุมกันว่า ผู้ใดจะคัดค้านการออกเสียงของเจ้าหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่ได้ มีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้รายใดบ้างหรือไม่ ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านก็นับคะแนนเสียงสำหรับเจ้าหนี้รายนั้น

ถ้ามีผู้คัดค้านคำขอรับชำระหนี้รายใด ก็ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งให้ออกเสียงในจำนวนหนี้ได้เท่าใดหรือไม่ ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่ายังสั่งในขณะนั้นไม่ได้ ก็ให้หมายเหตุการขัดข้องไว้ แล้วให้เจ้าหนี้ออกเสียงไปพลางก่อน โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าต่อไปเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งให้ออกเสียงเพียงใด การออกเสียงของเจ้าหนี้รายนั้น ให้ถือว่าเป็นอันใช้ได้เพียงนั้น

คำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามวรรคสอง อาจคัดค้านไปยังศาลได้ภายในสิบสี่วันนับแต่วันมีคำสั่ง”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการเจ้าหนี้ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนและไม่เกินกว่าเจ็ดคน โดยเลือกจากเจ้าหนี้หรือผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ แต่เจ้าหนี้หรือผู้รับมอบอำนาจนั้นจะกระทำการเป็นกรรมการเจ้าหนี้ได้ต่อเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้นั้นแล้ว”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๕ เมื่อลูกหนี้ประสงค์จะทำความตกลงในเรื่องหนี้สินโดยวิธีชำระหนี้แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่น ให้ทำคำขอประนอมหนี้เป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ หรือภายในเวลาตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้กำหนดให้

คำขอประนอมหนี้ต้องแสดงข้อความแห่งการประนอมหนี้ หรือวิธีจัดการหรือทรัพย์สิน และรายละเอียดแห่งหลักประกัน หรือผู้ค้ำประกัน ถ้ามี และอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (๑) ลำดับการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) จำนวนเงินที่ขอประนอมหนี้
- (๓) แนวทางและวิธีการในการปฏิบัติตามคำขอประนอมหนี้
- (๔) กำหนดเวลาชำระหนี้
- (๕) การจัดการกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ถ้ามี
- (๖) ผู้ค้ำประกัน ถ้ามี

ถ้าคำขอประนอมหนี้มีรายการไม่ครบถ้วนชัดเจนตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้ลูกหนี้แก้ไขให้ครบถ้วนชัดเจน

ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้เพื่อปรึกษาลงมติพิเศษว่าจะยอมรับคำขอประนอมหนี้นั้นหรือไม่”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คำขอรับชำระหนี้นั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินและข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้และทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของลูกหนี้ที่ยึดไว้เป็นหลักประกัน หรือคกอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ ให้แนบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนี้ที่ยื่นขอรับชำระหนี้มาด้วย”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

“มาตรา ๙๑/๑ ถ้าเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่มีค่าขอโดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลว่าเจ้าหน้าที่ประสงค์จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ และแสดงถึงเหตุสุดวิสัยที่ตนไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายในกำหนดเวลา เมื่อศาลเห็นว่ากรณีเป็นเหตุสุดวิสัย และมีเหตุผลอันสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหน้าที่รายนั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่ภายหลังการแบ่งทรัพย์สินก่อนที่เจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการไต่ศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้ว”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๕ ในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนหรือให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับหนี้สินได้

มาตรา ๑๐๖ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้อื่น ลูกหนี้ หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อื่นไม่ได้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้มีอำนาจเป็นผู้พิจารณาสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น

คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้รายใด ถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนแล้วมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ยกคำขอรับชำระหนี้
- (๒) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน
- (๓) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน

การคัดค้านคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ภายในกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

การพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องคัดค้านตามวรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนคำขอรับชำระหนี้มาตรวจและสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำคำชี้แจงในเรื่องที่เป็นปัญหาตามที่เห็นสมควรได้ หากศาลเห็นสมควรไต่สวนพยานหลักฐานเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการไต่สวนโดยเร็วเท่าที่จำเป็น”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๘ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ส่งไปโดยผิดหลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยกคำขอรับชำระหนี้ หรือลดจำนวนหนี้ที่ได้มีคำสั่งอนุญาตไปแล้วได้”

(๑) ยักย้าย ชุกซ่อน ทำลาย ก่อความชำรุด หรือเปลี่ยนแปลงดวงตรา สมุดบัญชีหรือเอกสาร อันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือรู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำนั้น ๆ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้ มีเจตนาปกปิดสภาพแห่งกิจการของตน

ถ้าปรากฏว่า ดวงตรา สมุดบัญชี หรือเอกสารสูญหาย ชำรุด หรือเปลี่ยนแปลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าลูกหนี้เป็นผู้กระทำ

(๒) ละเว้นจดข้อความอันเป็นสาระสำคัญ หรือจดข้อความเท็จลงในสมุดบัญชีหรือเอกสาร อันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือรู้เห็นเป็นใจในการนั้น

(๓) นำทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยเชื่อและยังมีได้ชำระราคาไปจำหน่าย จำนอง หรือจำหน่าย เว้นแต่ การนั้นเป็นปกติธุระของลูกหนี้ และพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล

(๔) รับสินเชื่อบุคคลอื่นโดยใช้อุบายหลอกลวง หรือชุกซ่อน โอน หรือส่งมอบทรัพย์สิน ของตนโดยทุจริต หรือกระทำให้ผู้อื่นกระทำให้ทรัพย์สินของตนต้องมีภาระผูกพันขึ้นโดยทุจริต หรือยอมหรือสมยอมกับบุคคลอื่นให้ศาลพิพากษาให้ตนต้องชำระหนี้ซึ่งตนมิควรต้องชำระ

มาตรา ๑๖๕ ในระหว่างเวลาตั้งแต่ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จนถึงเวลาที่พ้นจากล้มละลาย ลูกหนี้คนใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

(๑) รับสินเชื่อบุคคลอื่นมีจำนวนตั้งแต่สองพันบาทขึ้นไปโดยมิได้แจ้งให้ผู้ยื่นทราบว่าคุณพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย

(๒) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยใช้นามตัวหรือนามสมญาผิดจากที่ตนถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย และในการนั้นได้รับสินเชื่อบุคคลอื่นโดยมิได้แจ้งให้ผู้ยื่นทราบว่าคุณพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย

(๓) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยใช้นามหรือนามสมญาของผู้อื่นบังหน้า

(๔) ประกอบการค้าหรือธุรกิจโดยใช้นามตัวหรือนามสมญาผิดไปจากที่ตนถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย โดยมีได้โฆษณารายการดังต่อไปนี้ในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยสองฉบับ

- ก. นามตัวและนามสมญาที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์หรือล้มละลาย
- ข. ตำบลที่ตนประกอบการค้าหรือธุรกิจในขณะที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์
- ค. นามตัวและนามสมญาซึ่งประสงค์จะใช้ต่อไปในการค้าหรือธุรกิจ
- ง. ลักษณะของการค้าหรือธุรกิจที่จะประกอบต่อไป
- จ. ตำบลที่จะประกอบการค้าหรือธุรกิจ

มาตรา ๑๖๖ ลูกหนี้คนใดมีหนี้สินเนื่องในการค้าหรือธุรกิจอยู่ในขณะที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์กระทำการ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

(๑) เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบถามหรือศาลทำการไต่สวน ลูกหนี้ไม่สามารถให้เหตุผลอันสมควรถึงการที่ได้เสียทรัพย์สินไปเป็นจำนวนมากในระหว่างเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายหรือภายหลังนั้นแต่ก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

(๒) กระทำหนี้สินอันพึงขอรับชำระได้ในคดีล้มละลายโดยไม่มีเหตุอันน่าเชื่อว่าจะสามารถชำระหนี้หนี้ได้

มาตรา ๑๖๗ บุคคลซึ่งประกอบพาณิชย์กิจตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนพาณิชย์คนใดไม่มีบัญชีย้อนหลังขึ้นไปสามปีนับแต่วันที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งจะแสดงให้เห็นการประกอบพาณิชย์กิจหรือฐานะการเงินของตนอย่างเพียงพอตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการบัญชีซึ่งใช้อยู่ในเวลานั้น มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๖๘ ในระหว่างเวลาหกเดือนก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือภายหลังนั้นแต่ก่อนเวลาที่พ้นจากล้มละลาย ลูกหนี้คนใดออกไปหรือพยายามจะออกไปนอกราชอาณาจักร โดยนำทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายต้องเอาไว้แบ่งใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ราคาเกินกว่าสองพันบาทออกไปด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๖๙ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลูกหนี้คนใดซ่อนตัวหรือหลบไปเสียจากที่ ๆ เคยอยู่หรือที่ทำการค้า หรือประกอบธุรกิจแห่งสุดท้าย หรือออกไปนอกราชอาณาจักร โดยเจตนาหลีกเลี่ยงหมายเรียกหรือหมายนัดของศาลในคดีล้มละลาย หรือหลีกเลี่ยงการที่จะถูกสอบสวนหรือไต่สวนเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของตน หรือทำให้เกิดความลำบากขัดข้องแก่กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๗๐ เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลูกหนี้คนใดกระทำการฉ้อฉล หรือให้ หรือเสนอให้ หรือตกลงว่าจะให้ประโยชน์ใด ๆ แก่เจ้าหนี้ โดยมุ่งหมายที่จะได้รับความยินยอมของเจ้าหนี้ในการขอประนอมหนี้หรือข้อตกลงเกี่ยวกับกิจการหรือการล้มละลายของตน หรือเพื่อมิให้มีการคัดค้านการขอปลดจากล้มละลาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๗๑ เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้คนใดกล่าวอ้าง หรือขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือการขอประนอมหนี้ หรือในการตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้โดยไม่เป็นความจริงในส่วนสาระสำคัญ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามิได้มีเจตนาฉ้อฉล มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗๔ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๗๔ ผู้ใดกล่าวอ้างโดยไม่เป็นความจริงว่าตนเป็นเจ้าของหนี้ โดยมุ่งหมายที่จะได้ดูหรือคัดค้านเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

หน้า ๗
เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๘๐ ก   ราชกิจจานุเบกษา   ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๑๕ บรรดาดีลัมละลายที่ได้ยื่นฟ้องก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลหรืออยู่ในระหว่างปฏิบัติการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้บังคับตามพระราชบัญญัติลัมละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๖ ให้ประธานศาลฎีกาและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หน้า ๘

เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๘๐ ก   ราชกิจจานุเบกษา   ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กระบวนการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายที่กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เสนอคำขอรับชำระหนี้ต่อศาลเพื่อมีคำสั่งชำระหนี้ทำให้กระบวนการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้มีหลายขั้นตอน สมควรลดขั้นตอนโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอรับชำระหนี้ เพื่อให้การพิจารณาคำขอรับชำระหนี้มีความรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ สมควรกำหนดรายละเอียดของคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายให้ชัดเจน และกำหนดให้เจ้าหนี้ที่ไม่ได้อื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดสามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย รวมทั้งปรับปรุงบทกำหนดโทษปรับให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

מנצח א

The Insolvency Act 1986

THE SECOND GROUP OF PARTS

INSOLVENCY OF INDIVIDUALS; BANKRUPTCY

PART IX

BANKRUPTCY

CHAPTER I

BANKRUPTCY PETITIONS; BANKRUPTCY ORDERS

Preliminary

Section 264. Who may present a bankruptcy petition.

(1) A petition for a bankruptcy order to be made against an individual may be presented to the court in accordance with the following provisions of this Part-

(a) by one of the individual's creditors or jointly by more than one of them,

(b) by the individual himself,

(c) by the supervisor of, or any person (other than the individual) who is for the time being bound by, a voluntary arrangement proposed by the individual and approved under Part VIII, or

(d) where a criminal bankruptcy order has been made against the individual, by the Official Petitioner or by any person specified in the order in pursuance of section 39(3)(b) of the Powers of Criminal Courts Act 1973.

(2) Subject to those provisions, the court may make a bankruptcy order on any such petition.

Section 265. Conditions to be satisfied in respect of debtor.

1) A bankruptcy petition shall not be presented to the court under section 264(1)(a) or (b) unless the debtor-

(a) is domiciled in England and Wales,

(b) is personally present in England and Wales on the day on which the petition is presented, or

(c) at any time in the period of 3 years ending with that day-

(i) has been ordinarily resident, or has had a place of residence, in England and Wales, or

(ii) has carried on business in England and Wales.

(2) The reference in subsection (1)(c) to an individual carrying on business includes-

(a) the carrying on of business by a firm or partnership of which the individual is a member, and

(b) the carrying on of business by an agent or manager for the individual or for such a firm or partnership.

Section 266. Other preliminary conditions.

(1) Where a bankruptcy petition relating to an individual is presented by a person who is entitled to present a petition under two or more paragraphs of section 264(1), the petition is to be treated for the purposes of this Part as a petition under such one of those paragraphs as may be specified in the petition.

(2) A bankruptcy petition shall not be withdrawn without the leave of the court.

(3) The court has a general power, if it appears to it appropriate to do so on the grounds that there has been a contravention of the rules or for any other reason, to dismiss a bankruptcy

petition or to stay proceedings on such a petition ; and, where it stays proceedings on a petition, it may do so on such terms and conditions as it thinks fit.

(4) Without prejudice to subsection (3), where a petition under section 264(1)(a), (b) or (c) in respect of an individual is pending at a time when a criminal bankruptcy order is made against him, or is presented after such an order has been so made, the court may on the application of the Official Petitioner dismiss the petition if it appears to it appropriate to do so.

Creditor's petition

Section 267. Grounds of creditor's petition.

1) A creditor's petition must be in respect of one or more debts owed by the debtor, and the petitioning creditor or each of the petitioning creditors must be a person to whom the debt or (as the case may be) at least one of the debts is owed.

(2) Subject to the next three sections, a creditor's petition may be presented to the court in respect of a debt or debts only if, at the time the petition is presented-

(a) the amount of the debt, or the aggregate amount of the debts, is equal to or exceeds the bankruptcy level,

(b) the debt, or each of the debts, is for a liquidated sum payable to the petitioning creditor, or one or more of the petitioning creditors, either immediately or at some certain, future time, and is unsecured,

(c) the debt, or each of the debts, is a debt which the debtor appears either to be unable to pay or to have no reasonable prospect of being able to pay, and

(d) there is no outstanding application to set aside a statutory demand served (under section 268 below) in respect of the debt or any of the debts.

(3) A debt is not to be regarded for the purposes of subsection (2) as a debt for a liquidated sum by reason only that the amount of the debt is specified in a criminal bankruptcy order.

(4) "The bankruptcy level" is £750 ; but the Secretary of State may by order in a statutory instrument substitute any amount specified in the order for that amount or (as the case may be) for the amount which by virtue of such an order is for the time being the amount of the bankruptcy level.

(5) An order shall not be made under subsection (4) unless a draft of it has been laid before, and approved by a resolution of, each House of Parliament.

Section 268. Definition of " inability to pay ", etc.; the statutory demand.

(1) For the purposes of section 267(2) (c), the debtor appears to be unable to pay a debt if, but only if, the debt is payable immediately and either-

(a) the petitioning creditor to whom the debt is owed has served on the debtor a demand (known as " the statutory demand ") in the prescribed form requiring him to pay the debt or to secure or compound for it to the satisfaction of the creditor, at least 3 weeks have elapsed since the demand was served and the demand has been neither complied with nor set aside in accordance with the rules, or

(b) execution or other process issued in respect of the debt on a judgment or order of any court in favour of the petitioning creditor, or one or more of the petitioning creditors to whom the debt is owed, has been returned unsatisfied in whole or in part.

(2) For the purposes of section 267(2)(c) the debtor appears to have no reasonable prospect of being able to pay a debt if, but only if, the debt is not immediately payable and-

(a) the petitioning creditor to whom it is owed has served on the debtor a

demand (also known as " the statutory demand ") in the prescribed form requiring him to establish to the satisfaction of the creditor that. There is a reasonable prospect that the debtor will be able to pay the debt when it falls due,

(b) at least 3 weeks have elapsed since the demand was served, and

(c) the demand has been neither complied with nor set aside in accordance with the rules.

Section 269. Creditor with security.

(1) A debt which is the debt, or one of the debts, in respect of which a creditor's petition is presented need not be unsecured if either-

(a) the petition contains a statement by the person having the right to enforce the security that he is willing, in the event of a bankruptcy order being made, to give up his security for the benefit of all the bankrupt's creditors, or

(b) the petition is expressed not to be made in respect of the secured part of the debt and contains a statement by that person of the estimated value at the date of the petition of the security for the secured part of the debt.

(2) In a case falling within subsection (1)(b) the secured and unsecured parts of the debt are to be treated for the purposes of sections 267 to 270 as separate debts.

Section 270. Expedited petition.

In the case of a creditor's petition presented wholly or partly in respect of a debt which is the subject of a statutory demand under section 268, the petition may be presented before

the end of the 3-week period there mentioned if there is a serious possibility that the debtor's property or the value of any of his property will be significantly diminished during that period and the petition contains a statement to that effect.

Section 271. Proceedings on creditor's petition.

(1) The court shall not make a bankruptcy order on Debtor's petition creditor's petition unless it is satisfied that the debt, or one of the debts, in respect of which the petition was presented is either-

(a) a debt which, having been payable at the date of the petition or having since become payable, has been neither paid nor secured or compounded for, or

(b) a debt which the debtor has no reasonable prospect of being able to pay when it falls due.

(2) In a case in which the petition contains such a statement as is required by section 270, the court shall not make a bankruptcy order until at least 3 weeks have elapsed since the service of any statutory demand under section 268.

(3) The court may dismiss the petition if it is satisfied that the debtor is able to pay all his debts or is satisfied-

(a) that the debtor has made an offer to secure or compound for a debt in respect of which the petition is presented,

(b) that the acceptance of that offer would have required the dismissal of the petition, and

(c) that the offer has been unreasonably refused ; and, in determining for the purposes of this subsection whether the debtor is able to pay all his debts, the court shall take into account his contingent and prospective liabilities.

(4) In determining for the purposes of this section what constitutes a reasonable prospect that a debtor will be able to pay a debt when it falls due, it is to be assumed that the prospect given by the facts and other matters known to the creditor at the time he entered into the transaction resulting in the debt was a reasonable prospect.

(5) Nothing in sections 267 to 271 prejudices the power of the court, in accordance with the rules, to authorise a creditor's petition to be amended by the omission of any creditor or debt and to be proceeded with as if things done for the purposes of those sections had been done only by or in relation to the remaining creditors or debts.

Section 272. Grounds of debtor's petition.

(1) A debtor's petition may be presented to the court only on the grounds that the debtor is unable to pay his debts.

(2) The petition shall be accompanied by a statement of the debtor's affairs containing-

(a) such particulars of the debtor's creditors and of his debts and other liabilities and of his assets as may be prescribed, and

(b) such other information as may be prescribed.

Section 273. Appointment of insolvency practitioner by the court.

(1) Subject to the next section, on the hearing of a debtor's petition the court shall not make a bankruptcy order if it appears to the court-

(a) that if a bankruptcy order were made the aggregate amount of the bankruptcy debts, so far as unsecured, would be less than the small bankruptcies level,

(b) that if a bankruptcy order were made, the value of the bankrupt's estate would be equal to or more than the minimum amount,

(c) that within the period of 5 years ending with the presentation of the petition the debtor has neither been adjudged bankrupt nor made a composition with his creditors in satisfaction of his debts or a scheme of arrangement of his affairs, and

(d) that it would be appropriate to appoint a person to prepare a report under section 274.

" The minimum amount " and " the small bankruptcies level " mean such amounts as may for the time being be prescribed for the purposes of this section.

(2) Where on the hearing of the petition, it appears to the court as mentioned in subsection (1), the court shall appoint a person who is qualified to act as an insolvency practitioner in relation to the debtor-

(a) to prepare a report under the next section, and

(b) subject to section 258(3) in Part VIII, to act in relation to any voluntary arrangement to which the report relates either as trustee or otherwise for the purpose of supervising its implementation.

Section 274. Action on report of insolvency practitioner.

(1) A person appointed under section 273 shall inquire into the debtor's affairs and, within such period as the court may direct, shall submit a report to the court stating whether the debtor is willing, for the purposes of Part VIII, to make a proposal for a voluntary arrangement.

(2) A report which states that the debtor is willing as above mentioned shall also state-

(a) whether, in the opinion of the person making the report, a meeting of the debtor's creditors should be summoned to consider the proposal, and

(b) if in that person's opinion such a meeting should be summoned, the date on which, and time and place at which, he proposes the meeting should be held.

(3) On considering a report under this section the court may-

(a) without any application, make an interim order under section 252, if it thinks that it is appropriate to do so for the purpose of facilitating the consideration and implementation of the debtor's proposal, or

(b) if it thinks it would be inappropriate to make such an order, make a bankruptcy order.

(4) An interim order made by virtue of this section ceases to have effect at the end of such period as the court may specify for the purpose of enabling the debtor's proposal to be considered by his creditors in accordance with the applicable provisions of Part VIII.

(5) Where it has been reported to the court under this section that a meeting of the debtor's creditors should be summoned, the person making the report shall, unless the court otherwise directs, summon that meeting for the time, date and place proposed in his report. The meeting is then deemed to have been summoned under section 257 in Part VIII, and subsections (2) and (3) of that section, and sections 258 to 263 apply accordingly.

Section 275. Summary administration.

(1) Where on the hearing of a debtor's petition the court makes a bankruptcy order and the case is as specified in the next subsection, the court shall, if it appears to it appropriate to do so, issue a certificate for the summary administration of the bankrupt's estate.

(2) That case is where it appears to the court-

(a) that if a bankruptcy order were made the aggregate amount of the bankruptcy debts so far as unsecured would be less than the small bankruptcies level (within the meaning given by section 273), and

(b) that within the period of 5 years ending with the presentation of the petition the debtor has neither been adjudged bankrupt nor made a composition with his creditors in satisfaction of his debts or a scheme of arrangement of his affairs,

whether the bankruptcy order is made because it does not appear to the court as mentioned in section 273(1)(b) or (d), or it is made because the court thinks it would be inappropriate to make an interim order under section 252.

(3) The court may at any time revoke a certificate issued under this section if it appears to it that, on any grounds existing at the time the certificate was issued, the certificate ought not to have been issued.

Other cases for special consideration

Section 276. Default in connection with voluntary arrangement.

(1) The court shall not make a bankruptcy order on a petition under section 264(1)(c) (supervisor of, or person bound by, voluntary arrangement proposed and approved) unless it is satisfied-

(a) that the debtor has failed to comply with his obligations under the voluntary arrangement, or

(b) that information which was false or misleading in any PART IX material particular or which contained material omissions-

(i) was contained in any statement of affairs or other document supplied by the debtor under Part VIII to any person, or

(ii) was otherwise made available by the debtor to his creditors at or in connection with a meeting summoned under that Part, or

(c) that the debtor has failed to do all such things as may for the purposes of the voluntary arrangement have been reasonably required of him by the supervisor of the arrangement.

(2) Where a bankruptcy order is made on a petition under section 264(l)(c), any expenses properly incurred as expenses of the administration of the voluntary arrangement in question shall be a first charge on the bankrupt's estate.

Section 277. Petition based on criminal bankruptcy order.

(1) Subject to section 266(3), the court shall make a bankruptcy order on a petition under section 264(1)(d) on production of a copy of the criminal bankruptcy order on which the petition is based.

This does not apply if it appears to the court that the criminal bankruptcy order has been rescinded on appeal.

(2) Subject to the provisions of this Part, the fact that an appeal is pending against any conviction by virtue of which a criminal bankruptcy order was made does not affect any proceedings on a petition under section 264(l)(d) based on that order.

(3) For the purposes of this section, an appeal against a conviction is pending-

(a) in any case, until the expiration of the period of 28 days beginning with the date of conviction ;

(b) if notice of appeal to the Court of Appeal is given during that period and during that period the appellant notifies the official receiver of it, until the determination

of the appeal and thereafter for so long as an appeal to the House of Lords is pending within the meaning of section 40(5) of the Powers of Criminal 1973 Courts Act 1973.

Commencement and duration of bankruptcy; discharge

Section 278. Commencement and continuance.

The bankruptcy of an individual against whom a bankruptcy order has been made

(a) commences with the day on which the order is made, and

(b) continues until the individual is discharged under the following provisions of this Chapter.

Section 279. Duration.

(1) Subject as follows, a bankrupt is discharged from bankruptcy-

(a) in the case of an individual who was adjudged bankrupt on a petition under section 264(l)(d) or who had been an undischarged bankrupt at any time in the period of 15 years ending with the commencement of the bankruptcy, by an order of the court under the section next following, and

(b) in any other case, by the expiration of the relevant period under this section.

(2) That period is as follows-

(a) where a certificate for the summary administration of the bankrupt's estate has been issued and is not revoked before the bankrupt's discharge, the period of 2 years beginning with the commencement of the bankruptcy, and

(b) in any other case, the period of 3 years beginning with the commencement of the bankruptcy.

(3) Where the court is satisfied on the application of the official receiver that an undischarged bankrupt in relation to whom subsection (1)(b) applies has failed or is failing to comply with any of his obligations under this Part, the court may order that the relevant period under this section shall cease to run for such period, or until the fulfilment of such conditions (including a condition requiring the court to be satisfied as to any matter), as may be specified in the order.

(4) This section is without prejudice to any power of the court to annul a bankruptcy order.

Section 280. Discharge by order of the court.

(1) An application for an order of the court discharging an individual from bankruptcy in a case falling within section 279(1)(a) may be made by the bankrupt at any time after the end of the period of 5 years beginning with the commencement of the bankruptcy.

(2) On an application under this section the court may-

(a) refuse to discharge the bankrupt from bankruptcy,

(b) make an order discharging him absolutely, or

(c) make an order discharging him subject to such conditions with respect to any income which may subsequently become due to him, or with respect to property devolving upon him, or acquired by him, after his discharge, as may be specified in the order.

(3) The court may provide for an order falling within subsection (2)(b) or (c) to have immediate effect or to have its effect suspended for such period, or until the fulfilment of such conditions (including a condition requiring the court to be satisfied as to any matter), as may be specified in the order.

Section 281. Effect of discharge.

(1) Subject as follows, where a bankrupt is discharged, Effect of the discharge releases him from all the bankruptcy debts, but discharge.

has no effect-

(a) on the functions (so far as they remain to be carried out) of the trustee of his estate, or

(b) on the operation, for the purposes of the carrying out of those functions, of the provisions of this Part; and, in particular, discharge does not affect the right of any creditor of the bankrupt to prove in the bankruptcy for any debt from which the bankrupt is released.

(2) Discharge does not affect the right of any secured creditor of the bankrupt to enforce his security for the payment of a debt from which the bankrupt is released.

(3) Discharge does not release the bankrupt from any bankruptcy debt which he incurred in respect of, or forbearance in respect of which was secured by means of, any fraud or fraudulent breach of trust to which he was a party.

(4) Discharge does not release the bankrupt from any liability in respect of a fine imposed for an offence or from any liability under a recognisance except, in the case of a penalty imposed for an offence under an enactment relating to the public revenue or of a recognisance, with the consent of the Treasury.

(5) Discharge does not, except to such extent and on such conditions as the court may direct, release the bankrupt from any bankruptcy debt which-

(a) consists in a liability to pay damages for negligence, nuisance or breach of a statutory, contractual or other duty, being damages in respect of personal injuries to any person, or

(b) arises under any order made in family proceedings or in domestic proceedings.

(6) Discharge does not release the bankrupt from such other bankruptcy debts, not being debts provable in his bankruptcy, as are prescribed.

(7) Discharge does not release any person other than the bankrupt from any liability (whether as partner or co-trustee of the bankrupt or otherwise) from which the bankrupt is released by the discharge, or from any liability as surety for the bankrupt or as a person in the nature of such a surety.

(8) In this section-

" domestic proceedings " means domestic proceedings within the meaning of the Magistrates' Courts Act 1980 and any proceedings which would be such proceedings but for section 65(1)(ii) of that Act (proceedings for variation of order for periodical payments) ;

" family proceedings " means the same as in Part V of the Matrimonial and Family Proceedings Act 1984 ;

" fine " means the same as in the Magistrates' Courts Act 1980 ; and

" personal injuries " includes death and any disease or other impairment of a person's physical or mental condition.

Section 282. Court's power to annul bankruptcy order.

(1) The court may annul a bankruptcy order if it at any time appears to the court-

(a) that, on any grounds existing at the time the order was made, the order ought not to have been made, or

(b) that, to the extent required by the rules, the bankruptcy debts and the expenses of the bankruptcy have all, since the making of the order, been either paid or

secured for to the satisfaction of the court.

(2) The court may annul a bankruptcy order made against an individual on a petition under paragraph (a), (b) or (c) of section 264(1) if it at any time appears to the court, on an application by the Official Petitioner-

(a) that the petition was pending at a time when a criminal bankruptcy order was made against the individual or was presented after such an order was so made, and

(b) no appeal is pending (within the meaning of section 277) against the individual's conviction of any offence by virtue of which the criminal bankruptcy order was made ;

and the court shall annul a bankruptcy order made on a petition under section 264(1)(d) if it at any time appears to the court that the criminal bankruptcy order on which the petition was based has been rescinded in consequence of an appeal.

(3) The court may annul a bankruptcy order whether or not the bankrupt has been discharged from the bankruptcy.

(4) Where the court annuls a bankruptcy order (whether under this section or under section 261 in Part VIII)-

(a) any sale or other disposition of property, payment made or other thing duly done, under any provision in this Group of Parts, by or under the authority of the official receiver or a trustee of the bankrupt's estate or by the court is valid, but

(b) if any of the bankrupt's estate is then vested, under any such provision, in such a trustee, it shall vest in such person as the court may appoint or, in default of any such appointment, revert to the bankrupt on such terms (if any) as the court may direct; and the court may include in its order such supplemental provisions as may be authorised by the rules.

(5) In determining for the purposes of section 279 whether a person was an undischarged bankrupt at any time, any time when he was a bankrupt by virtue of an order that was subsequently annulled is to be disregarded.

พจนานุกรม
UNITED STATE CODE
Title 11 (Bankruptcy Code)

CHAPTER 7
LIQUIDATION

SUBCHAPTER II - COLLECTION, LIQUIDATION, AND DISTRIBUTION OF THE ESTATE (§§ 721 to 728)

Sec. 721 - Authorization to operate business

The court may authorize the trustee to operate the business of the debtor for a limited period, if such operation is in the best interest of the estate and consistent with the orderly liquidation of the estate.

Sec. 722 - Redemption

An individual debtor may, whether or not the debtor has waived the right to redeem under this section, redeem tangible personal property intended primarily for personal, family, or household use, from a lien securing a dischargeable consumer debt, if such property is exempted under section 522 of this title or has been abandoned under section 554 of this title, by paying the holder of such lien the amount of the allowed secured claim of such holder that is secured by such lien in full at the time of redemption.

Sec. 723 - Rights of partnership trustee against general partners

(a) If there is a deficiency of property of the estate to pay in full all claims which are allowed in a case under this chapter concerning a partnership and with respect to which a general partner of the partnership is personally liable, the trustee shall have a claim against such general partner to the extent that under applicable nonbankruptcy law such general partner is personally liable for such deficiency.

(b) To the extent practicable, the trustee shall first seek recovery of such deficiency from any general partner in such partnership that is not a debtor in a case under this title.

Pending determination of such deficiency, the court may order any such partner to provide the estate with indemnity for, or assurance of payment of, any deficiency recoverable from such partner, or not to dispose of property.

(c) The trustee has a claim against the estate of each general partner in such partnership that is a debtor in a case under this title for the full amount of all claims of creditors allowed in the case concerning such partnership. Notwithstanding section 502 of this title, there shall not be allowed in such partner's case a claim against such partner on which both such partner and such partnership are liable, except to any extent that such claim is secured only by property of such partner and not by property of such partnership. The claim of the trustee under this subsection is entitled to distribution in such partner's case under section 726(a) of this title the same as any other claim of a kind specified in such section.

(d) If the aggregate that the trustee recovers from the estates of general partners under subsection (c) of this section is greater than any deficiency not recovered under subsection (b) of this section, the court, after notice and a hearing, shall determine an equitable distribution of the surplus so recovered, and the trustee shall distribute such surplus to the estates of the general partners in such partnership according to such determination.

Sec. 724 - Treatment of certain liens

(a) The trustee may avoid a lien that secures a claim of a kind specified in section 726(a)(4) of this title.

(b) Property in which the estate has an interest and that is subject to a lien that is not avoidable under this title (other than to the extent that there is a properly perfected unavoidable tax lien arising in connection with an ad valorem tax on real or personal property of the estate) and that secures an allowed claim for a tax, or proceeds of such property, shall be distributed—

(1) first, to any holder of an allowed claim secured by a lien on such property that is not avoidable under this title and that is senior to such tax lien;

(2) second, to any holder of a claim of a kind specified in section 507(a)(1)(C) or 507(a)(2) (except that such expenses under each such section, other than claims for wages, salaries, or

commissions that arise after the date of the filing of the petition, shall be limited to expenses incurred under this chapter and shall not include expenses incurred under chapter 11 of this title, 507(a)(1)(A), 507(a)(1)(B), 507(a)(3), 507(a)(4), 507(a)(5), 507(a)(6), or 507(a)(7) of this title, to the extent of the amount of such allowed tax claim that is secured by such tax lien;

(3) third, to the holder of such tax lien, to any extent that such holder's allowed tax claim that is secured by such tax lien exceeds any amount distributed under paragraph (2) of this subsection;

(4) fourth, to any holder of an allowed claim secured by a lien on such property that is not avoidable under this title and that is junior to such tax lien;

(5) fifth, to the holder of such tax lien, to the extent that such holder's allowed claim secured by such tax lien is not paid under paragraph (3) of this subsection; and

(6) sixth, to the estate.

(c) If more than one holder of a claim is entitled to distribution under a particular paragraph of subsection (b) of this section, distribution to such holders under such paragraph shall be in the same order as distribution to such holders would have been other than under this section.

(d) A statutory lien the priority of which is determined in the same manner as the priority of a tax lien under section 6323 of the Internal Revenue Code of 1986 shall be treated under subsection (b) of this section the same as if such lien were a tax lien.

(e) Before subordinating a tax lien on real or personal property of the estate, the trustee shall—

(1) exhaust the unencumbered assets of the estate; and

(2) in a manner consistent with section 506(c), recover from property securing an allowed secured claim the reasonable, necessary costs and expenses of preserving or disposing of such property.

(f) Notwithstanding the exclusion of ad valorem tax liens under this section and subject to the requirements of subsection (e), the following may be paid from property of the estate which secures a tax lien, or the proceeds of such property:

(1) Claims for wages, salaries, and commissions that are entitled to priority under section 507(a)(4).

(2) Claims for contributions to an employee benefit plan entitled to priority under section 507(a)(5).

Sec. 725 - Disposition of certain property

After the commencement of a case under this chapter, but before final distribution of property of the estate under section 726 of this title, the trustee, after notice and a hearing, shall dispose of any property in which an entity other than the estate has an interest, such as a lien, and that has not been disposed of under another section of this title.

(a) Except as provided in section 510 of this title, property of the estate shall be distributed—

(1) first, in payment of claims of the kind specified in, and in the order specified in, section 507 of this title, proof of which is timely filed under section 501 of this title or tardily filed on or before the earlier of—

(A) the date that is 10 days after the mailing to creditors of the summary of the trustee's final report; or

(B) the date on which the trustee commences final distribution under this section;

(2) second, in payment of any allowed unsecured claim, other than a claim of a kind specified in paragraph (1), (3), or (4) of this subsection, proof of which is—

(A) timely filed under section 501(a) of this title;

(B) timely filed under section 501(b) or 501(c) of this title; or

(C) tardily filed under section 501(a) of this title, if—

(i) the creditor that holds such claim did not have notice or actual knowledge of the case in time for timely filing of a proof of such claim under section 501(a) of this title; and

(ii) proof of such claim is filed in time to permit payment of such claim;

(3) third, in payment of any allowed unsecured claim proof of which is tardily filed under section 501(a) of this title, other than a claim of the kind specified in paragraph (2)(C) of this subsection;

(4) fourth, in payment of any allowed claim, whether secured or unsecured, for any fine, penalty, or forfeiture, or for multiple, exemplary, or punitive damages, arising before the earlier of the order for relief or the appointment of a trustee, to the extent that such fine, penalty, forfeiture, or damages are not compensation for actual pecuniary loss suffered by the holder of such claim;

(5) fifth, in payment of interest at the legal rate from the date of the filing of the petition, on any claim paid under paragraph (1), (2), (3), or (4) of this subsection; and

(6) sixth, to the debtor.

(b) Payment on claims of a kind specified in paragraph (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), or (10) of section 507(a) of this title, or in paragraph (2), (3), (4), or (5) of subsection (a) of this section, shall be made pro rata among claims of the kind specified in each such particular paragraph, except that in a case that has been converted to this chapter under section 1112, 1208, or 1307 of this title, a claim allowed under section 503(b) of this title incurred under this chapter after such conversion has priority over a claim allowed under section 503(b) of this title incurred under any other chapter of this title or under this chapter before such conversion and over any expenses of a custodian superseded under section 543 of this title.

(c) Notwithstanding subsections (a) and (b) of this section, if there is property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, or proceeds of such property, in the estate, such property or proceeds shall be segregated from other property of the estate, and such property or proceeds and other property of the estate shall be distributed as follows:

(1) Claims allowed under section 503 of this title shall be paid either from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, or from other property of the estate, as the interest of justice requires.

(2) Allowed claims, other than claims allowed under section 503 of this title, shall be paid in the order specified in subsection (a) of this section, and, with respect to claims of a kind specified in a particular paragraph of section 507 of this title or subsection (a) of this section, in the following order and manner:

(A) First, community claims against the debtor or the debtor's spouse shall be paid from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, except to the extent that such property is solely liable for debts of the debtor.

(B) Second, to the extent that community claims against the debtor are not paid under subparagraph (A) of this paragraph, such community claims shall be paid from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title that is solely liable for debts of the debtor.

(C) Third, to the extent that all claims against the debtor including community claims against the debtor are not paid under subparagraph (A) or (B) of this paragraph such claims shall be paid from property of the estate other than property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title.

(D) Fourth, to the extent that community claims against the debtor or the debtor's spouse are not paid under subparagraph (A), (B), or (C) of this paragraph, such claims shall be paid from all remaining property of the estate.

Sec. 726 - Distribution of property of the estate

(a) Except as provided in section 510 of this title, property of the estate shall be distributed—

(1) first, in payment of claims of the kind specified in, and in the order specified in, section 507 of this title, proof of which is timely filed under section 501 of this title or tardily filed on or before the earlier of—

(A) the date that is 10 days after the mailing to creditors of the summary of the trustee's final report; or

(B) the date on which the trustee commences final distribution under this section;

(2) second, in payment of any allowed unsecured claim, other than a claim of a kind specified in paragraph (1), (3), or (4) of this subsection, proof of which is—

(A) timely filed under section 501(a) of this title;

(B) timely filed under section 501(b) or 501(c) of this title; or

(C) tardily filed under section 501(a) of this title, if—

(i) the creditor that holds such claim did not have notice or actual knowledge of the case in time for timely filing of a proof of such claim under section 501(a) of this title; and

(ii) proof of such claim is filed in time to permit payment of such claim;

(3) third, in payment of any allowed unsecured claim proof of which is tardily filed under section 501(a) of this title, other than a claim of the kind specified in paragraph (2)(C) of this subsection;

(4) fourth, in payment of any allowed claim, whether secured or unsecured, for any fine, penalty, or forfeiture, or for multiple, exemplary, or punitive damages, arising before the earlier of the order for relief or the appointment of a trustee, to the extent that such fine, penalty, forfeiture, or damages are not compensation for actual pecuniary loss suffered by the holder of such claim;

(5) fifth, in payment of interest at the legal rate from the date of the filing of the petition, on any claim paid under paragraph (1), (2), (3), or (4) of this subsection; and

(6) sixth, to the debtor.

(b) Payment on claims of a kind specified in paragraph (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), or (10) of section 507(a) of this title, or in paragraph (2), (3), (4), or (5) of subsection (a) of this section, shall be made pro rata among claims of the kind specified in each such particular paragraph, except that in a case that has been converted to this chapter under section 1112, 1208, or 1307 of this title, a claim allowed under section 503(b) of this title incurred under this

chapter after such conversion has priority over a claim allowed under section 503(b) of this title incurred under any other chapter of this title or under this chapter before such conversion and over any expenses of a custodian superseded under section 543 of this title.

(c) Notwithstanding subsections (a) and (b) of this section, if there is property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, or proceeds of such property, in the estate, such property or proceeds shall be segregated from other property of the estate, and such property or proceeds and other property of the estate shall be distributed as follows:

(1) Claims allowed under section 503 of this title shall be paid either from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, or from other property of the estate, as the interest of justice requires.

(2) Allowed claims, other than claims allowed under section 503 of this title, shall be paid in the order specified in subsection (a) of this section, and, with respect to claims of a kind specified in a particular paragraph of section 507 of this title or subsection (a) of this section, in the following order and manner:

(A) First, community claims against the debtor or the debtor's spouse shall be paid from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title, except to the extent that such property is solely liable for debts of the debtor.

(B) Second, to the extent that community claims against the debtor are not paid under subparagraph (A) of this paragraph, such community claims shall be paid from property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title that is solely liable for debts of the debtor.

(C) Third, to the extent that all claims against the debtor including community claims against the debtor are not paid under subparagraph (A) or (B) of this paragraph such claims shall be paid from property of the estate other than property of the kind specified in section 541(a)(2) of this title.

(D) Fourth, to the extent that community claims against the debtor or the debtor's spouse are not paid under subparagraph (A), (B), or (C) of this paragraph, such claims shall be paid from all remaining property of the estate.

Sec. 727 – Discharge

(a) The court shall grant the debtor a discharge, unless—

(1) the debtor is not an individual;

(2) the debtor, with intent to hinder, delay, or defraud a creditor or an officer of the estate charged with custody of property under this title, has transferred, removed, destroyed, mutilated, or concealed, or has permitted to be transferred, removed, destroyed, mutilated, or concealed—

(A) property of the debtor, within one year before the date of the filing of the petition;

or

(B) property of the estate, after the date of the filing of the petition;

(3) the debtor has concealed, destroyed, mutilated, falsified, or failed to keep or preserve any recorded information, including books, documents, records, and papers, from which the debtor's financial condition or business transactions might be ascertained, unless such act or failure to act was justified under all of the circumstances of the case;

(4) the debtor knowingly and fraudulently, in or in connection with the case—

(A) made a false oath or account;

(B) presented or used a false claim;

(C) gave, offered, received, or attempted to obtain money, property, or advantage, or a promise of money, property, or advantage, for acting or forbearing to act; or

(D) withheld from an officer of the estate entitled to possession under this title, any recorded information, including books, documents, records, and papers, relating to the debtor's property or financial affairs;

(5) the debtor has failed to explain satisfactorily, before determination of denial of discharge under this paragraph, any loss of assets or deficiency of assets to meet the debtor's liabilities;

(6) the debtor has refused, in the case—

(A) to obey any lawful order of the court, other than an order to respond to a material question or to testify;

(B) on the ground of privilege against self-incrimination, to respond to a material question approved by the court or to testify, after the debtor has been granted immunity with respect to the matter concerning which such privilege was invoked; or

(C) on a ground other than the properly invoked privilege against self-incrimination, to respond to a material question approved by the court or to testify;

(7) the debtor has committed any act specified in paragraph (2), (3), (4), (5), or (6) of this subsection, on or within one year before the date of the filing of the petition, or during the case, in connection with another case, under this title or under the Bankruptcy Act, concerning an insider;

(8) the debtor has been granted a discharge under this section, under section 1141 of this title, or under section 14, 371, or 476 of the Bankruptcy Act, in a case commenced within 8 years before the date of the filing of the petition;

(9) the debtor has been granted a discharge under section 1228 or 1328 of this title, or under section 660 or 661 of the Bankruptcy Act, in a case commenced within six years before the date of the filing of the petition, unless payments under the plan in such case totaled at least—

(A) 100 percent of the allowed unsecured claims in such case; or

(B)

(i) 70 percent of such claims; and

(ii) the plan was proposed by the debtor in good faith, and was the debtor's best effort;

(10) the court approves a written waiver of discharge executed by the debtor after the order for relief under this chapter;

(11) after filing the petition, the debtor failed to complete an instructional course concerning personal financial management described in section 111, except that this paragraph shall not apply with respect to a debtor who is a person described in section 109(h)(4) or who

resides in a district for which the United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) determines that the approved instructional courses are not adequate to service the additional individuals who would otherwise be required to complete such instructional courses under this section (The United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) who makes a determination described in this paragraph shall review such determination not later than 1 year after the date of such determination, and not less frequently than annually thereafter.); or

(12) the court after notice and a hearing held not more than 10 days before the date of the entry of the order granting the discharge finds that there is reasonable cause to believe that—

(A) section 522(q)(1) may be applicable to the debtor; and

(B) there is pending any proceeding in which the debtor may be found guilty of a felony of the kind described in section 522(q)(1)(A) or liable for a debt of the kind described in section 522(q)(1)(B).

(b) Except as provided in section 523 of this title, a discharge under subsection (a) of this section discharges the debtor from all debts that arose before the date of the order for relief under this chapter, and any liability on a claim that is determined under section 502 of this title as if such claim had arisen before the commencement of the case, whether or not a proof of claim based on any such debt or liability is filed under section 501 of this title, and whether or not a claim based on any such debt or liability is allowed under section 502 of this title.

(c)

(1) The trustee, a creditor, or the United States trustee may object to the granting of a discharge under subsection (a) of this section.

(2) On request of a party in interest, the court may order the trustee to examine the acts and conduct of the debtor to determine whether a ground exists for denial of discharge.

(d) On request of the trustee, a creditor, or the United States trustee, and after notice and a hearing, the court shall revoke a discharge granted under subsection (a) of this section if—

(1) such discharge was obtained through the fraud of the debtor, and the requesting party did not know of such fraud until after the granting of such discharge;

(2) the debtor acquired property that is property of the estate, or became entitled to acquire property that would be property of the estate, and knowingly and fraudulently failed to report the acquisition of or entitlement to such property, or to deliver or surrender such property to the trustee;

(3) the debtor committed an act specified in subsection (a)(6) of this section; or

(4) the debtor has failed to explain satisfactorily—

(A) a material misstatement in an audit referred to in section 586(f) of title 28; or

(B) a failure to make available for inspection all necessary accounts, papers, documents, financial records, files, and all other papers, things, or property belonging to the debtor that are requested for an audit referred to in section 586(f) of title 28.

(e) The trustee, a creditor, or the United States trustee may request a revocation of a discharge—

(1) under subsection (d)(1) of this section within one year after such discharge is granted;

or

(2) under subsection (d)(2) or (d)(3) of this section before the later of—

(A) one year after the granting of such discharge; and

(B) the date the case is closed.

Sec. 728 - Repealed. Pub. L. 109-8, title VII, § 719(b)(1), Apr. 20, 2005, 119 Stat. 133]

PART 4
UNITED STATE CODE
Title 11 (Bankruptcy Code)

CHAPTER 13
ADJUSTMENT OF DEBTS OF AN INDIVIDUAL WITH REGULAR INCOME
SUBCHAPTER II - THE PLAN (§§ 1321 to 1330)

Sec. 1321 - Filing of plan

The debtor shall file a plan.

Sec. 1322 - Contents of plan

(a) The plan—

(1) shall provide for the submission of all or such portion of future earnings or other future income of the debtor to the supervision and control of the trustee as is necessary for the execution of the plan;

(2) shall provide for the full payment, in deferred cash payments, of all claims entitled to priority under section 507 of this title, unless the holder of a particular claim agrees to a different treatment of such claim;

(3) if the plan classifies claims, shall provide the same treatment for each claim within a particular class; and

(4) notwithstanding any other provision of this section, may provide for less than full payment of all amounts owed for a claim entitled to priority under section 507(a)(1)(B) only if the plan provides that all of the debtor's projected disposable income for a 5-year period beginning on the date that the first payment is due under the plan will be applied to make payments under the plan.

(b) Subject to subsections (a) and (c) of this section, the plan may—

(1) designate a class or classes of unsecured claims, as provided in section 1122 of this title, but may not discriminate unfairly against any class so designated; however, such plan may treat claims for a consumer debt of the debtor if an individual is liable on such consumer debt with the debtor differently than other unsecured claims;

(2) modify the rights of holders of secured claims, other than a claim secured only by a security interest in real property that is the debtor's principal residence, or of holders of unsecured claims, or leave unaffected the rights of holders of any class of claims;

(3) provide for the curing or waiving of any default;

(4) provide for payments on any unsecured claim to be made concurrently with payments on any secured claim or any other unsecured claim;

(5) notwithstanding paragraph (2) of this subsection, provide for the curing of any default within a reasonable time and maintenance of payments while the case is pending on any unsecured claim or secured claim on which the last payment is due after the date on which the final payment under the plan is due;

(6) provide for the payment of all or any part of any claim allowed under section 1305 of this title;

(7) subject to section 365 of this title, provide for the assumption, rejection, or assignment of any executory contract or unexpired lease of the debtor not previously rejected under such section;

(8) provide for the payment of all or part of a claim against the debtor from property of the estate or property of the debtor;

(9) provide for the vesting of property of the estate, on confirmation of the plan or at a later time, in the debtor or in any other entity;

(10) provide for the payment of interest accruing after the date of the filing of the petition on unsecured claims that are nondischargeable under section 1328(a), except that such interest may be paid only to the extent that the debtor has disposable income available to pay such interest after making provision for full payment of all allowed claims; and

(11) include any other appropriate provision not inconsistent with this title.

(c) Notwithstanding subsection (b)(2) and applicable nonbankruptcy law—

(1) a default with respect to, or that gave rise to, a lien on the debtor's principal residence may be cured under paragraph (3) or (5) of subsection (b) until such residence is sold at a foreclosure sale that is conducted in accordance with applicable nonbankruptcy law; and

(2) in a case in which the last payment on the original payment schedule for a claim secured only by a security interest in real property that is the debtor's principal residence is due before the date on which the final payment under the plan is due, the plan may provide for the payment of the claim as modified pursuant to section 1325(a)(5) of this title.

(d)

(1) If the current monthly income of the debtor and the debtor's spouse combined, when multiplied by 12, is not less than—

(A) in the case of a debtor in a household of 1 person, the median family income of the applicable State for 1 earner;

(B) in the case of a debtor in a household of 2, 3, or 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of the same number or fewer individuals; or

(C) in the case of a debtor in a household exceeding 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of 4 or fewer individuals, plus \$525 per month for each individual in excess of 4,

the plan may not provide for payments over a period that is longer than 5 years.

(2) If the current monthly income of the debtor and the debtor's spouse combined, when multiplied by 12, is less than—

(A) in the case of a debtor in a household of 1 person, the median family income of the applicable State for 1 earner;

(B) in the case of a debtor in a household of 2, 3, or 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of the same number or fewer individuals; or

(C) in the case of a debtor in a household exceeding 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of 4 or fewer individuals, plus \$525 per month for each individual in excess of 4,

the plan may not provide for payments over a period that is longer than 3 years, unless the court, for cause, approves a longer period, but the court may not approve a period that is longer than 5 years.

(e) Notwithstanding subsection (b)(2) of this section and sections 506(b) and 1325(a)(5) of this title, if it is proposed in a plan to cure a default, the amount necessary to cure the default, shall be determined in accordance with the underlying agreement and applicable nonbankruptcy law.

(f) A plan may not materially alter the terms of a loan described in section 362(b)(19) and any amounts required to repay such loan shall not constitute "disposable income" under section 1325.

1323 - Modification of plan before confirmation

(a) The debtor may modify the plan at any time before confirmation, but may not modify the plan so that the plan as modified fails to meet the requirements of section 1322 of this title.

(b) After the debtor files a modification under this section, the plan as modified becomes the plan.

(c) Any holder of a secured claim that has accepted or rejected the plan is deemed to have accepted or rejected, as the case may be, the plan as modified, unless the modification provides for a change in the rights of such holder from what such rights were under the plan before modification, and such holder changes such holder's previous acceptance or rejection.

Sec. 1324 - Confirmation hearing

(a) Except as provided in subsection (b) and after notice, the court shall hold a hearing on confirmation of the plan. A party in interest may object to confirmation of the plan.

(b) The hearing on confirmation of the plan may be held not earlier than 20 days and not later than 45 days after the date of the meeting of creditors under section 341(a), unless the court determines that it would be in the best interests of the creditors and the estate to hold such hearing at an earlier date and there is no objection to such earlier date.

Sec. 1325 - Confirmation of plan

(a) Except as provided in subsection (b), the court shall confirm a plan if—

(1) The plan complies with the provisions of this chapter and with the other applicable provisions of this title;

(2) any fee, charge, or amount required under chapter 123 of title 28, or by the plan, to be paid before confirmation, has been paid;

(3) the plan has been proposed in good faith and not by any means forbidden by law;

(4) the value, as of the effective date of the plan, of property to be distributed under the plan on account of each allowed unsecured claim is not less than the amount that would be paid on such claim if the estate of the debtor were liquidated under chapter 7 of this title on such date;

(5) with respect to each allowed secured claim provided for by the plan—

(A) the holder of such claim has accepted the plan;

(B)

(i) the plan provides that—

(I) the holder of such claim retain the lien securing such claim until the earlier of—

(aa) the payment of the underlying debt determined under nonbankruptcy law; or

(bb) discharge under section 1328; and

(II) if the case under this chapter is dismissed or converted without completion of the plan, such lien shall also be retained by such holder to the extent recognized by applicable nonbankruptcy law;

(ii) the value, as of the effective date of the plan, of property to be distributed under the plan on account of such claim is not less than the allowed amount of such claim; and

(iii) if—

(I) property to be distributed pursuant to this subsection is in the form of periodic payments, such payments shall be in equal monthly amounts; and

(II) the holder of the claim is secured by personal property, the amount of such payments shall not be less than an amount sufficient to provide to the holder of such claim adequate protection during the period of the plan; or

(C) the debtor surrenders the property securing such claim to such holder;

(6) the debtor will be able to make all payments under the plan and to comply with the plan;

(7) the action of the debtor in filing the petition was in good faith;

(8) the debtor has paid all amounts that are required to be paid under a domestic support obligation and that first become payable after the date of the filing of the petition if the debtor is required by a judicial or administrative order, or by statute, to pay such domestic support obligation; and

(9) the debtor has filed all applicable Federal, State, and local tax returns as required by section 1308.

For purposes of paragraph (5), section 506 shall not apply to a claim described in that paragraph if the creditor has a purchase money security interest securing the debt that is the subject of the claim, the debt was incurred within the 910-day period preceding the date of the filing of the petition, and the collateral for that debt consists of a motor vehicle (as defined in section 30102 of title 49) acquired for the personal use of the debtor, or if collateral for that debt consists of any other thing of value, if the debt was incurred during the 1-year period preceding that filing.

(b)

(1) If the trustee or the holder of an allowed unsecured claim objects to the confirmation of the plan, then the court may not approve the plan unless, as of the effective date of the plan—

(A) the value of the property to be distributed under the plan on account of such claim is not less than the amount of such claim; or

(B) the plan provides that all of the debtor's projected disposable income to be received in the applicable commitment period beginning on the date that the first payment is due under the plan will be applied to make payments to unsecured creditors under the plan.

(2) For purposes of this subsection, the term “disposable income” means current monthly income received by the debtor (other than child support payments, foster care payments, or disability payments for a dependent child made in accordance with applicable nonbankruptcy law to the extent reasonably necessary to be expended for such child) less amounts reasonably necessary to be expended—

(A)

(i) for the maintenance or support of the debtor or a dependent of the debtor, or for a domestic support obligation, that first becomes payable after the date the petition is filed; and

(ii) for charitable contributions (that meet the definition of “charitable contribution” under section 548(d)(3)) to a qualified religious or charitable entity or organization (as defined in section 548(d)(4)) in an amount not to exceed 15 percent of gross income of the debtor for the year in which the contributions are made; and

(B) if the debtor is engaged in business, for the payment of expenditures necessary for the continuation, preservation, and operation of such business.

(3) Amounts reasonably necessary to be expended under paragraph (2), other than subparagraph (A)(ii) of paragraph (2), shall be determined in accordance with subparagraphs (A) and (B) of section 707(b)(2), if the debtor has current monthly income, when multiplied by 12, greater than—

(A) in the case of a debtor in a household of 1 person, the median family income of the applicable State for 1 earner;

(B) in the case of a debtor in a household of 2, 3, or 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of the same number or fewer individuals; or

(C) in the case of a debtor in a household exceeding 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of 4 or fewer individuals, plus \$525 per month for each individual in excess of 4.

(4) For purposes of this subsection, the “applicable commitment period” —

(A) subject to subparagraph (B), shall be—

(i) 3 years; or

(ii) not less than 5 years, if the current monthly income of the debtor and the debtor’s spouse combined, when multiplied by 12, is not less than—

(I) in the case of a debtor in a household of 1 person, the median family income of the applicable State for 1 earner;

(II) in the case of a debtor in a household of 2, 3, or 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of the same number or fewer individuals; or

(III) in the case of a debtor in a household exceeding 4 individuals, the highest median family income of the applicable State for a family of 4 or fewer individuals, plus \$525 per month for each individual in excess of 4; and

(B) may be less than 3 or 5 years, whichever is applicable under subparagraph (A), but only if the plan provides for payment in full of all allowed unsecured claims over a shorter period.

(c) After confirmation of a plan, the court may order any entity from whom the debtor receives income to pay all or any part of such income to the trustee.

Sec. 1326 – Payments

(a)

(1) Unless the court orders otherwise, the debtor shall commence making payments not later than 30 days after the date of the filing of the plan or the order for relief, whichever is earlier, in the amount—

(A) proposed by the plan to the trustee;

(B) scheduled in a lease of personal property directly to the lessor for that portion of the obligation that becomes due after the order for relief, reducing the payments under subparagraph (A) by the amount so paid and providing the trustee with evidence of such payment, including the amount and date of payment; and

(C) that provides adequate protection directly to a creditor holding an allowed claim secured by personal property to the extent the claim is attributable to the purchase of such property by the debtor for that portion of the obligation that becomes due after the order for relief, reducing the payments under subparagraph (A) by the amount so paid and providing the trustee with evidence of such payment, including the amount and date of payment.

(2) A payment made under paragraph (1)(A) shall be retained by the trustee until confirmation or denial of confirmation. If a plan is confirmed, the trustee shall distribute any such payment in accordance with the plan as soon as is practicable. If a plan is not confirmed, the trustee shall return any such payments not previously paid and not yet due and owing to creditors pursuant to paragraph (3) to the debtor, after deducting any unpaid claim allowed under section 503(b).

(3) Subject to section 363, the court may, upon notice and a hearing, modify, increase, or reduce the payments required under this subsection pending confirmation of a plan.

(4) Not later than 60 days after the date of filing of a case under this chapter, a debtor retaining possession of personal property subject to a lease or securing a claim attributable in whole or in part to the purchase price of such property shall provide the lessor or secured creditor reasonable evidence of the maintenance of any required insurance coverage with respect to the use or ownership of such property and continue to do so for so long as the debtor retains possession of such property.

(b) Before or at the time of each payment to creditors under the plan, there shall be paid—

(1) any unpaid claim of the kind specified in section 507(a)(2) of this title;

(2) if a standing trustee appointed under section 586(b) of title 28 is serving in the case, the percentage fee fixed for such standing trustee under section 586(e)(1)(B) of title 28; and

(3) if a chapter 7 trustee has been allowed compensation due to the conversion or dismissal of the debtor's prior case pursuant to section 707(b), and some portion of that compensation remains unpaid in a case converted to this chapter or in the case dismissed under section 707(b) and refiled under this chapter, the amount of any such unpaid compensation, which shall be paid monthly—

(A) by prorating such amount over the remaining duration of the plan; and

(B) by monthly payments not to exceed the greater of—

(i) \$25; or

(ii) the amount payable to unsecured nonpriority creditors, as provided by the plan, multiplied by 5 percent, and the result divided by the number of months in the plan.

(c) Except as otherwise provided in the plan or in the order confirming the plan, the trustee shall make payments to creditors under the plan.

(d) Notwithstanding any other provision of this title—

(1) compensation referred to in subsection (b)(3) is payable and may be collected by the trustee under that paragraph, even if such amount has been discharged in a prior case under this title; and

(2) such compensation is payable in a case under this chapter only to the extent permitted by subsection (b)(3).

Sec. 1327 - Effect of confirmation

(a) The provisions of a confirmed plan bind the debtor and each creditor, whether or not the claim of such creditor is provided for by the plan, and whether or not such creditor has objected to, has accepted, or has rejected the plan.

(b) Except as otherwise provided in the plan or the order confirming the plan, the confirmation of a plan vests all of the property of the estate in the debtor.

(c) Except as otherwise provided in the plan or in the order confirming the plan, the property vesting in the debtor under subsection (b) of this section is free and clear of any claim or interest of any creditor provided for by the plan.

Sec. 1328 – Discharge

(a) Subject to subsection (d), as soon as practicable after completion by the debtor of all payments under the plan, and in the case of a debtor who is required by a judicial or administrative order, or by statute, to pay a domestic support obligation, after such debtor certifies that all amounts payable under such order or such statute that are due on or before the date of the certification (including amounts due before the petition was filed, but only to the extent provided for by the plan) have been paid, unless the court approves a written waiver of discharge executed by the debtor after the order for relief under this chapter, the court shall grant the debtor a discharge of all debts provided for by the plan or disallowed under section 502 of this title, except any debt—

(1) provided for under section 1322(b)(5);

(2) of the kind specified in section 507(a)(8)(C) or in paragraph (1)(B), (1)(C), (2), (3), (4), (5), (8), or (9) of section 523(a);

(3) for restitution, or a criminal fine, included in a sentence on the debtor's conviction of a crime; or

(4) for restitution, or damages, awarded in a civil action against the debtor as a result of willful or malicious injury by the debtor that caused personal injury to an individual or the death of an individual.

(b) Subject to subsection (d), at any time after the confirmation of the plan and after notice and a hearing, the court may grant a discharge to a debtor that has not completed payments under the plan only if—

(1) the debtor's failure to complete such payments is due to circumstances for which the debtor should not justly be held accountable;

(2) the value, as of the effective date of the plan, of property actually distributed under the plan on account of each allowed unsecured claim is not less than the amount that would have been paid on such claim if the estate of the debtor had been liquidated under chapter 7 of this title on such date; and

(3) modification of the plan under section 1329 of this title is not practicable.

(c) A discharge granted under subsection (b) of this section discharges the debtor from all unsecured debts provided for by the plan or disallowed under section 502 of this title, except any debt—

(1) provided for under section 1322(b)(5) of this title; or

(2) of a kind specified in section 523(a) of this title.

(d) Notwithstanding any other provision of this section, a discharge granted under this section does not discharge the debtor from any debt based on an allowed claim filed under section 1305(a)(2) of this title if prior approval by the trustee of the debtor's incurring such debt was practicable and was not obtained.

(e) On request of a party in interest before one year after a discharge under this section is granted, and after notice and a hearing, the court may revoke such discharge only if—

(1) such discharge was obtained by the debtor through fraud; and

(2) the requesting party did not know of such fraud until after such discharge was granted.

(f) Notwithstanding subsections (a) and (b), the court shall not grant a discharge of all debts provided for in the plan or disallowed under section 502, if the debtor has received a discharge—

(1) in a case filed under chapter 7, 11, or 12 of this title during the 4-year period preceding the date of the order for relief under this chapter, or

(2) in a case filed under chapter 13 of this title during the 2-year period preceding the date of such order.

(g)

(1) The court shall not grant a discharge under this section to a debtor unless after filing a petition the debtor has completed an instructional course concerning personal financial management described in section 111.

(2) Paragraph (1) shall not apply with respect to a debtor who is a person described in section 109(h)(4) or who resides in a district for which the United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) determines that the approved instructional courses are not adequate to service the additional individuals who would otherwise be required to complete such instructional course by reason of the requirements of paragraph (1).

(3) The United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) who makes a determination described in paragraph (2) shall review such determination not later than 1 year after the date of such determination, and not less frequently than annually thereafter.

(h) The court may not grant a discharge under this chapter unless the court after notice and a hearing held not more than 10 days before the date of the entry of the order granting the discharge finds that there is no reasonable cause to believe that—

(1) section 522(q)(1) may be applicable to the debtor; and

(2) there is pending any proceeding in which the debtor may be found guilty of a felony of the kind described in section 522(q)(1)(A) or liable for a debt of the kind described in section 522(q)(1)(B).

Sec. 1329 - Modification of plan after confirmation

(a) At any time after confirmation of the plan but before the completion of payments under such plan, the plan may be modified, upon request of the debtor, the trustee, or the holder of an allowed unsecured claim, to—

(1) increase or reduce the amount of payments on claims of a particular class provided for by the plan;

(2) extend or reduce the time for such payments;

(3) alter the amount of the distribution to a creditor whose claim is provided for by the plan to the extent necessary to take account of any payment of such claim other than under the plan; or

(4) reduce amounts to be paid under the plan by the actual amount expended by the debtor to purchase health insurance for the debtor (and for any dependent of the debtor if such dependent does not otherwise have health insurance coverage) if the debtor documents the cost of such insurance and demonstrates that—

(A) such expenses are reasonable and necessary;

(B)

(i) if the debtor previously paid for health insurance, the amount is not materially larger than the cost the debtor previously paid or the cost necessary to maintain the lapsed policy; or

(ii) if the debtor did not have health insurance, the amount is not materially larger than the reasonable cost that would be incurred by a debtor who purchases health insurance, who has similar income, expenses, age, and health status, and who lives in the same geographical

location with the same number of dependents who do not otherwise have health insurance coverage; and

(C) the amount is not otherwise allowed for purposes of determining disposable income under section 1325(b) of this title;

and upon request of any party in interest, files proof that a health insurance policy was purchased.

(b)

(1) Sections 1322(a), 1322(b), and 1323(c) of this title and the requirements of section 1325(a) of this title apply to any modification under subsection (a) of this section.

(2) The plan as modified becomes the plan unless, after notice and a hearing, such modification is disapproved.

(c) A plan modified under this section may not provide for payments over a period that expires after the applicable commitment period under section 1325(b)(1)(B) after the time that the first payment under the original confirmed plan was due, unless the court, for cause, approves a longer period, but the court may not approve a period that expires after five years after such time.

(b) Subject to subsection (d), at any time after the confirmation of the plan and after notice and a hearing, the court may grant a discharge to a debtor that has not completed payments under the plan only if—

(1) the debtor's failure to complete such payments is due to circumstances for which the debtor should not justly be held accountable;

(2) the value, as of the effective date of the plan, of property actually distributed under the plan on account of each allowed unsecured claim is not less than the amount that would have been paid on such claim if the estate of the debtor had been liquidated under chapter 7 of this title on such date; and

(3) modification of the plan under section 1329 of this title is not practicable.

(c) A discharge granted under subsection (b) of this section discharges the debtor from all unsecured debts provided for by the plan or disallowed under section 502 of this title, except any debt—

(1) provided for under section 1322(b)(5) of this title; or

(2) of a kind specified in section 523(a) of this title.

(d) Notwithstanding any other provision of this section, a discharge granted under this section does not discharge the debtor from any debt based on an allowed claim filed under section 1305(a)(2) of this title if prior approval by the trustee of the debtor's incurring such debt was practicable and was not obtained.

(e) On request of a party in interest before one year after a discharge under this section is granted, and after notice and a hearing, the court may revoke such discharge only if—

(1) such discharge was obtained by the debtor through fraud; and

(2) the requesting party did not know of such fraud until after such discharge was granted.

(f) Notwithstanding subsections (a) and (b), the court shall not grant a discharge of all debts provided for in the plan or disallowed under section 502, if the debtor has received a discharge—

(1) in a case filed under chapter 7, 11, or 12 of this title during the 4-year period preceding the date of the order for relief under this chapter, or

(2) in a case filed under chapter 13 of this title during the 2-year period preceding the date of such order.

(g)

(1) The court shall not grant a discharge under this section to a debtor unless after filing a petition the debtor has completed an instructional course concerning personal financial management described in section 111.

(2) Paragraph (1) shall not apply with respect to a debtor who is a person described in section 109(h)(4) or who resides in a district for which the United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) determines that the approved instructional courses are not adequate to service the additional individuals who would otherwise be required to complete such instructional course by reason of the requirements of paragraph (1).

(3) The United States trustee (or the bankruptcy administrator, if any) who makes a determination described in paragraph (2) shall review such determination not later than 1 year after the date of such determination, and not less frequently than annually thereafter.

(h) The court may not grant a discharge under this chapter unless the court after notice and a hearing held not more than 10 days before the date of the entry of the order granting the discharge finds that there is no reasonable cause to believe that—

(1) section 522(q)(1) may be applicable to the debtor; and

(2) there is pending any proceeding in which the debtor may be found guilty of a felony of the kind described in section 522(q)(1)(A) or liable for a debt of the kind described in section 522(q)(1)(B).

Sec. 1330 - Revocation of an order of confirmation

(a) On request of a party in interest at any time within 180 days after the date of the entry of an order of confirmation under section 1325 of this title, and after notice and a hearing, the court may revoke such order if such order was procured by fraud.

(b) If the court revokes an order of confirmation under subsection (a) of this section, the court shall dispose of the case under section 1307 of this title, unless, within the time fixed by

the court, the debtor proposes and the court confirms a modification of the plan under section 1329 of this title.

ภาคผนวก จ
Insolvency Statute
of 5 October 1994
as of 1 January 2004
(Bundesgesetzblatt 1994 I S.2866)

Part Eight
Discharge of Residual Debt

Section 286
Policy

If the debtor is an individual he shall be discharged under sections 287 to 303 of his obligations not performed by way of the insolvency proceedings and due to the creditors of the insolvency proceedings.

Section 287
Debtor's Request

- (1) Discharge of residual debt shall require a request on the part of the debtor, which should be joined with his request to open the insolvency proceedings. If it is not joined with the latter, it shall be submitted within two weeks of the reference in accordance with section 20 subs. 2.
- (2) Such request shall be accompanied by a statement assigning the debtor's garnishable claims to emoluments due to him under a service relationship or to emoluments replacing them to a trustee to be appointed by the court for a period of six years following opening of the insolvency proceedings. If the debtor had assigned or pledged such claims to a third party already prior to his request he shall indicate such assignment or pledge in his statement.
- (3) Agreements excluding, making dependent on a condition, or otherwise restricting the assignment of claims on the part of the debtor to payments resulting from a service

relationship or current payments in lieu shall be ineffective insofar as they would obstruct or be detrimental to the declaration of assignment pursuant to subs. 2 first sentence.

Section 288

Right of Proposal

The debtor and the creditors may propose to the insolvency court as trustee an individual suited to the individual case at hand.

Section 289

Decision by the Insolvency Court

- (1) At the debtor's request, the creditors of the insolvency proceedings and the insolvency administrator shall be heard at the final meeting. The insolvency court shall decide by order at the debtor's request.
- (2) Against such an order an immediate appeal shall be available to the debtor and any creditor of the insolvency proceedings requesting refusal of the discharge of residual debt at the final meeting. The insolvency proceedings shall not be terminated before the order has become final. The final order shall be published together with the order terminating the insolvency proceedings.
- (3) If the insolvency proceedings are discontinued, discharge of residual debt may only be granted if, after the notification of lacking assets involved in the insolvency proceedings pursuant to section 209, the assets involved in the insolvency proceedings have been distributed and the proceedings are discontinued pursuant to section 211. Subs. 2 shall apply with the proviso that discontinuation shall replace termination of the proceedings.

Section 290

Refusal of Discharge of Residual Debt

- (1) The order shall refuse discharge of residual debt if such refusal has been requested by a creditor of the insolvency proceedings at the final meeting and

1. if the debtor has received a final verdict for commission of a criminal offence under sections 283 to 283 c of the Criminal Code;
  2. if the debtor by wanton act or gross negligence has given a false or incomplete statement on his economic condition in writing in the last three years prior to the request to open the insolvency proceedings or subsequent to this request in order to obtain a loan or grants from public funds or to avoid making payments to public funds;
  3. if the debtor has obtained discharge of residual debt in the last ten years prior to the request to open the insolvency proceedings or subsequent to this request, or if such request has been refused pursuant to section 296 or 297;
  4. the debtor by wanton act or gross negligence has impaired the satisfaction of the creditors of the insolvency proceedings in the last year prior to the request to open insolvency proceedings, or subsequent to this request, by entering into inappropriate obligations, by wasting property or by delaying the opening of the insolvency proceedings without any expectancy of an improved economic condition;
  5. if the debtor by wanton act or gross negligence has infringed the obligations of disclosure or cooperation under this statute during the insolvency proceedings; or
  6. if in the lists of his property, income, creditors and claims against him, which are to be submitted pursuant to section 305 subs. 1 No. 3, the debtor has by wanton act or gross negligence made false or incomplete statements.
- (2) A creditor's request of refusal shall be admissible only if a reason why a discharge of residual debt should be refused is shown to the satisfaction of the court.

Section 291

Notification of Discharge of Residual Debt

- (1) Unless any of the conditions mentioned at section 290 exist, the court shall state in its order that the debtor will achieve discharge of his residual debt if he meets his obligations under section 295 and the preconditions for refusal pursuant to sections 297 or 298 do not pertain.

(2) In such same order the court shall appoint the trustee in whom the debtor's garnishable emoluments will be vested in accordance with the latter's statement of assignment (Section 287 subs. 2).

Section 292

Legal Status of Trustee

(1) The trustee must bring the assignment to the notice of the person obliged to pay the emoluments, insofar as the costs of the proceedings which have been deferred in accordance with section 4a have been corrected by deducting the cost of appointing counsel. He must keep separate the amounts received under such assignment and any other payments contributed by the debtor or third parties from his own property and distribute them annually to the creditors of the insolvency proceedings as directed by the final record. Section 36 subs. 1 second sentence and subs. 4 shall apply mutatis mutandis. From the sums which he receives from the assignment, as well as from the other payments, he shall pay the debtor on expiry of a period of four years from termination of the insolvency proceedings ten percent, and on expiry of a period of five years from termination, fifteen percent. If the costs of the proceedings deferred in accordance with section 4a have not yet been corrected, money shall only be transferred to the debtor if his income does not exceed the amount calculated in accordance with section 115 subs. 1 of the Code of Civil Procedure.

(2) The creditor's assembly may also charge the trustee with surveillance of the debtor meeting his obligations. In such a case the trustee shall inform the creditors immediately upon determining an infringement of such obligations. The trustee shall only be obliged to carry out surveillance if the additional payment for this is either covered or advanced.

(3) The trustee shall render account to the insolvency court upon expiry of his office' Sections 58 and 59 shall apply mutatis mutandis, whilst section 59 shall however apply with the proviso that any creditor of the insolvency proceedings may request dismissal of the insolvency administrator and any creditor of the insolvency proceedings may bring an immediate appeal.

Section 293

Trustee's Remuneration

- (1) The trustee shall be entitled to remuneration in consideration of his activity and to reimbursement of appropriate expenses. Such remuneration shall take into account the time and scope of the trustee's activity.
- (2) Section 63 subs. 2 and sections 64 and 65 shall apply mutatis mutandis.

Section 294

Equal Treatment of Creditors

- (1) Executions for individual creditors of the insolvency proceedings into the debtor's property shall be prohibited during the period of the latter's statement of assignment.
- (2) Any agreement between the debtor or other persons and individual creditors of the insolvency proceedings providing for the latter's advantage shall be void.
- (3) Against the claim to emoluments covered by the statement of assignment the obligated person may set off only a claim against the debtor qualifying for set-off under Section 114 subs. 2 if the insolvency proceedings were continued.

Section 295

Obligations of the Debtor

- (1) During the period of the statement of assignment the debtor shall be obliged to
  1. engage in adequate gainful employment or seek such employment and not refuse any reasonable activity;
  2. transfer to the trustee half the value of property acquired by him by way of succession or with respect to his future status as heir;
  3. inform the insolvency court and the trustee immediately of any change of residence or place of employment, not conceal any emoluments covered by the statement of assignment

or any property covered by No. 2. and disclose to the court and the trustee at their request his gainful employment or his efforts to find such employment as well as his emoluments and his property;

4. make payments to satisfy the creditors of the insolvency proceedings only to the trustee, and not provide an individual creditor with an advantage.

(2) If the debtor is self-employed he shall be obliged to satisfy the creditors of the insolvency proceedings by payments to the trustee as if he had entered into an adequate service contract.

Section 296
Contravention of Obligations

(1) At the request of a creditor of the insolvency proceedings the insolvency court shall refuse discharge of residual debt if the debtor contravenes any of his obligations during the period of the statement of assignment and thereby impairs satisfaction of the creditors of the insolvency proceedings; this shall not apply to debtors without faulty conduct. Such request may be filed only within one year of the date when the creditor became aware of the contravention of an obligation. It shall be admissible only if the facts mentioned in the first and second sentences are shown to the satisfaction of the court.

(2) Prior to its decision on the request, the court shall hear the trustee, the debtor and the creditors of the insolvency proceedings. The debtor shall provide information concerning fulfilment of his obligations and at the request of the creditor confirm the correctness of his disclosure by an affidavit. If without a reasonable excuse he does not provide the disclosure or the affidavit within the deadline set for him, or does not appear at a meeting docketed by the court for him to provide the information or the affidavit, although properly summoned and without giving a reasonable excuse, discharge of residual debt shall be refused.

(3) The requesting party and the debtor may bring an immediate appeal against the decision. Refusal of discharge of residual debt shall be published.

Section 297
Insolvency Offences

- (1) At the request of a creditor in the insolvency proceedings, the insolvency court shall refuse discharge of residual debt if in the period between the final meeting and termination of the insolvency proceedings, or during the period of the statement of assignment the debtor received a final verdict for commission of a criminal offence under sections 283 to 283c of the Criminal Code.
- (2) Section 296 subs. 1 second and third sentences and subs. 3 shall apply mutatis mutandis.

Section 298
Coverage of the Trustee's Minimum Remuneration

- (1) At the trustee's request the insolvency court shall refuse discharge of residual debt if the amounts received by him for the preceding year of his effort do not cover minimum remuneration and if the debtor does not pay the uncovered amount although the trustee has requested the debtor's payment in writing within a period of not less than two weeks indicating the possibility that the debtor's discharge of residual debt may be refused. This shall not apply if the costs of the insolvency proceedings were deferred in accordance with section 4a.
- (2) The debtor shall be heard prior to the decision. The court shall not refuse discharge of residual debt if the debtor at the court's request pays the uncovered amount to the trustee within two weeks or the amount is deferred in accordance with section 4a.
- (3) Section 296 subs. 3 shall apply mutatis mutandis.

Section 299
Expiry before Date

If discharge of residual debt is refused under sections 296, 297 or 298, the period of the statement of assignment, the trustee's office and any limitation of the creditors' rights shall expire as soon as the decision of the court becomes final.

Section 300

Decision on Discharge of Residual Debt

- (1) If the period of the statement of assignment has expired without expiry before date, the insolvency court shall decide by order on granting a discharge of residual debt, after hearing the creditors of the insolvency proceedings, the trustee and the debtor.
- (2) At the request of a creditor of the insolvency proceedings, under the conditions mentioned at section 296 subs. 1, or subs. 2 third sentence, or section 297, or at the trustee's request, the insolvency court shall refuse discharge of residual debt under the conditions mentioned at section 298.
- (3) The order shall be published. Section 9 remaining unaffected, if the residual debt is discharged, excerpts are to be published in the Federal Gazette.

Section 301

Effect of Discharge of Residual Debt

- (1) If a discharge of residual debt is granted it shall become binding upon all creditors of the insolvency proceedings. Such binding effect shall also apply to those creditors who have not filed their claims.
- (2) The rights of the creditors of the insolvency proceedings against the debtor's co-obligors and guarantors and their rights deriving from a registered priority notice securing them or from a right entitling them to separate satisfaction in insolvency proceedings shall remain unaffected by discharge of residual debt. The debtor, however, shall be discharged of claims of co-obligors, guarantors or any other redressing party against himself in the same way as he is discharged of the claims of the creditors of the insolvency proceedings.
- (3) If a creditor without entitlement to satisfaction under discharge of residual debt is satisfied he shall not be held liable to restitution.

Section 302
Excepted Claims

The grant of discharge of residual debt shall leave unaffected:

1. obligations of the debtor incumbent on him under a tort committed by wanton act, insofar as the creditor had registered the corresponding claim in accordance with section 174 subs. 2, stating this legal reason;
2. the debtor's fines as well as his obligations equal to such fines under section 39 subs. 1 No. 3;
3. liabilities from interest-free loans granted to the debtor to pay the costs of the insolvency proceedings.

Section 303
Retraction of Discharge of Residual Debt

- (1) At the request of a creditor of the insolvency proceedings, the insolvency court shall retract the grant of discharge of residual debt if it is subsequently found that the debtor has infringed one of his obligations by wanton act and thereby impaired the satisfaction of the creditors of the insolvency proceedings to a considerable extent.
- (2) Such request of a creditor shall be admissible only if it is filed within one year after the decision on granting discharge of residual debt became final and if the creditor shows to the satisfaction of the court that the prerequisites under subs. 1 exist and that he was not aware of such prerequisites before the decision of the court became final.
- (3) The debtor and the trustee shall be heard prior to the decision. The requesting party and the debtor may bring immediate appeal against such decision. The decision retracting discharge of residual debt shall be published.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ : นางสาวจรรยา สารอินทร์

เกิดเมื่อวันที่ : 23 กุมภาพันธ์ 2528

การศึกษา : นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ใบประกอบวิชาชีพทนายความ

การทำงาน : ปี พ.ศ. 2551 ทำงานที่สำนักงาน อ่างทอง ทนายความ

ปี พ.ศ. 2554 ทำงานที่บริษัท สหการประมูล จำกัด (มหาชน)

ปี พ.ศ. 2556 ทำงานที่บริษัทหลักทรัพย์ ไอระ จำกัด (มหาชน)

